

Treball de Fi de Grau

Títol

Autoria

Professorat tutor

Grau

Tipus de TFG

Data

Full resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Català:

Castellà:

Anglès:

Autoria:

Professorat
tutor:

Curs:

Grau:

Paraules clau (mínim 3)

Català:

Castellà:

Anglès:

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:

Castellà:

Anglès:

ÍNDEX

1. Introducció.....	6
2. Marc teòric.....	8
2.1. <i>L'any boig</i> : context històric de l'any 1919.....	8
2.1.1. Mancomunitat de Catalunya.....	9
2.1.2. Noves formes de vida.....	12
2.1.3. La crisi de 1917.....	14
2.1.3.1. Anhels autonòmics.....	14
2.1.3.2. Sindicalisme i violència.....	15
2.1.4. Mentrestant, a Espanya.....	19
2.1.5. Mentrestant, a escala internacional.....	21
2.1.6. La vaga de La Canadenca.....	23
2.2. <i>La tardor calenta</i> : Context històric de l'any 2019.....	25
2.2.1. Generalitat de Catalunya.....	26
2.2.2. Anhels independentistes.....	28
2.2.2.1. La crisi de 2017.....	30
2.2.3. Mentrestant, a Espanya.....	34
2.2.4. Mentrestant, a escala internacional.....	37
2.2.5. Sentència del Procés i resposta als carrers.....	39
2.3. Història dels mitjans de comunicació analitzats.....	43
2.3.1. Història de La Vanguardia.....	43
2.3.2. Història d'El Diluvio.....	47
2.3.3. Història de La Campana de Gràcia.....	50
2.3.4. Història de l'Ara.....	53

2.3.5. Història d'El Jueves.....	54
2.4. Justificació de la tria dels mitjans de comunicació.....	56
2.4.1. Justificació de la tria de La Vanguardia.....	56
2.4.2. Justificació de la tria d'El Diluvio.....	58
2.4.3. Justificació de la tria de La Campana de Gràcia.....	60
2.4.4. Justificació de la tria de l'Ara.....	61
2.4.5. Justificació de la tria d'El Jueves.....	62
3. Anàlisis dels mitjans de comunicació.....	63
3.1. Anàlisis del tractament de la vaga de La Canadenca.....	63
3.1.1. La Vanguardia.....	63
3.1.1.1. Valoració final.....	83
3.1.2. El Diluvio.....	86
3.1.2.1. Valoració final.....	107
3.1.3. La Campana de Gràcia.....	109
3.1.3.1. Valoració final.....	122
3.2. Anàlisis del tractament de les protestes contra la sentència del Procés.....	125
3.2.1 La Vanguardia.....	125
3.2.1.1. Valoració final.....	155
3.2.2. Ara.....	158
3.2.2.1. Valoració final.....	192
3.2.3. El Jueves.....	194
3.2.3.1. Valoració final.....	207
4. Conclusions.....	209
5. Referències.....	214

1. Introducció

“Fantasma afrós, que només serveix per a ésser llançat al carrer quan la classe patronal sent olor de socarrim”. Així és com el periodista badaloní Jaume Passarell (1889-1975) parla de l'*ordre* en un escrit publicat a La Campana de Gràcia el 31 d'octubre de 1930. Cinc dies abans, en un altre article i en el mateix setmanari, es refereix a la “gent interessada a fer creure que l'estat d'agitació que travessa actualment el país i principalment els conflictes de caràcter obrer [...] són obra d'uns agents provocadors.” I afegeix: “Aquests són els autèntics pertorbadors de l'ordre i del progrés dels pobles. I aquests són els que tenen interès a passejar pels carrers el fantasma de l'ordre, per tal de veure si arronsen el melic del poble, i poden campar lliurement, com abans.”

Són aquestes denúncies valentes, sense embuts a l'hora d'assenyalar les classes poderoses ni tampoc por a les represàlies, les que em van captivar quan vaig llegir l'obra *Bohemis, pistolers, anarquistes i altres ninots*, de Passarell. Tant, de fet, que d'entrada em van motivar a voler elaborar un Treball de Fi de Grau que estudiés aquella vaga badalonina i la figura periodística de Jaume Passarell. Però després de consensuar amb en Toni Vall, tutor del projecte, que la investigació havia d'anar més lligada amb el camp de recerca del periodisme, el treball va evolucionar fins a esdevenir una obra que vol investigar aquesta funció bàsica – però a vegades deixada de banda – del periodisme: la de desemmascarar el missatge que el poder – polítics, empresaris, banquers o els mateixos periodistes!- pretén estendre i fer calar entre la població. Com he dit anteriorment, però, aquesta tasca a vegades és oblidada i és precisament el mateix periodisme qui fa d'altaveu del *discurs de l'ordre*.

És aquí, però, on rau el propòsit – o objecte d'estudi - del treball: a descobrir si, en els darrers cent anys, el periodisme català ha evolucionat cap a una pràctica més lligada a l'anomenat “discurs oficial” o si, per contra, cap a una de més crítica, més fiscalitzadora.

Com que això és un dubte molt extens i difícil d'esbrinar, intentaré trobar-hi resposta posant el focus en com tres publicacions amb particularitats diverses van cobrir i informar - a còpia de notícies, articles d'opinió, cròniques, titulars, entrevistes, etc. - sobre dos moments històrics concrets separats en el temps; un el 1919 i l'altre el 2019.

Com he dit anteriorment, m'interessa estudiar la funció del periodisme en moments de revolta i indignació popular. Perquè el meu estudi sigui el més honest possible, cal que

aquests dos successos no siguin d'una transcendència i repercussió exageradament distant, encara que això sigui certament relatiu. És per això que els fets en què em centraré són, per una banda, la famosa vaga de *La Canadenca* del 1919; i, de l'altra, la setmana de manifestacions continuades en contra la sentència del Procés el 2019. Dos esdeveniments destacats en la història recent de Catalunya en què la protesta i excitació popular és més que evident.

De la mateixa manera, l'anàlisi comparativa que elaboraré ha de tenir en compte que un mateix moment històric és tractat de forma molt diversa segons el mitjà de comunicació i la seva línia editorial. Així, l'estudi inclourà, per a cada època, una publicació conservadora (*La Vanguardia*), una més progressista (*El Diluvio* i *l'Ara*) i una de premsa gràfica (*La Campana de Gràcia* i *El Jueves*).

La intenció comparativa que pretenc donar a la investigació del treball sovint és difícil de saber on vol anar a parar; què es pretén fer confrontant. Per això, en primer lloc, elaboraré un marc teòric en què es presenti el context històric de 1919 i 2019 i la tradició de cada capçalera analitzada, per tal que el lector tingui totes les eines per entendre quina és situació social en cada època, quin poder impera i qui l'integra. A partir d'aquí, faré l'anàlisi més acurada possible – aportant informació sobre què es diu i què no es diu, detectant on es posa l'èmfasi, fixant-me en si es fa ús d'una paraula o altra, subratllant a qui es dona veu i a qui se l'hi nega, etc. – per tal de demostrar o refusar la hipòtesi del treball: el periodisme català actual estén més el *discurs de l'ordre* que el de fa un segle.

2. Marc teòric

El marc teòric del treball consta de tres parts ben diferenciades. La primera és aquella que explica detalladament el context històric dels anys 1919 i 2019 per tal que el lector, d'alguna manera, es transporti a l'època en què van tenir lloc els dos episodis de revolta popular.

La segona part és la que repassa la història dels mitjans de comunicació analitzats. L'objectiu d'aquesta secció és que s'entengui raonadament quina és la tradició de les capçaleres i en quin punt es trobava cada una quan es van produir els fets.

Finalment, la tercera part prova de justificar raonadament per què s'ha decidit analitzar unes capçaleres concretes.

2.1. *L'any boig*: context històric de l'any 1919

La Campana de Gràcia resumia l'any 1919 en un article publicat en l'almanac per a 1920:

“El difunt any 1919 ha estat, per a Catalunya, un any estrany. Podríem dir-li l'any boig. Va començar enmig d'un formidable moviment per l'Autonomia i ha acabat enmig de la lluita social. Al principi regnaren els llacets de la bandera catalana, exhibits damunt del pit; i a l'acabament han regnat els carnets sindicalistes, amagats dins les butxaques fondes.

Qui ho havia de dir, en aquells dies d'Assamblees i d'Estatut, de barretina i *Segadors*, que en l'espai d'una setmana tot canviaria? Qui ho havia de dir que tot d'una es deixés de parlar de l'Autonomia integral i es parlés, com a nova obsessió, de la vaga de la Canadenca?”

Aquesta *nova obsessió*, l'any 1919, s'emmarca en un context de màxima inestabilitat social i política. Cal enfocar el conflicte des de diferents perspectives – cultural, diplomàtica, internacional - per comprendre com es va iniciar la vaga més important de la història recent d'Espanya . Anem a pams.

Durant la segona meitat del segle XIX es produeix a Catalunya l'explosió de la Renaixença, que, malgrat tractar-se d'un moviment cultural, va significar un canvi de

paradigma en la societat i el tarannà del país. Creixia, doncs, una voluntat tenaç de recuperar el català com a llengua literària i es deixaven enrere segles de diglòssia.

Així, no és d'estranyar que el primer terç del segle que començava donés pas a un corrent com el noucentisme (1906-1923), que naixia amb una voluntat de ruptura i amb un anhel de crear referents culturals propis. Això provocaria canvis importants en el món artístic, literari, de la comunicació, l'ensenyament i el lleure que, a més, coincidirien amb la institucionalització d'un moderat poder polític a Catalunya. El noucentisme, tanmateix, que va resultar innovador i enriquidor per la cultura nacional i que va despertar un sentiment d'identificació entre un important gruix de catalans, era de caràcter clarament conservador. La seva finalitat era “construir una Catalunya liberal, burgesa, educada i europea” (De Riquer; Duarte; Risques; Roig, 1999). Queda clar, doncs, que el noucentisme va ser molts més que un corrent artístic; va ser un projecte politicocultural pel país.

Ja d'entrada no sembla difícil intuir que, si aquesta tendència va coincidir en l'espai i en el temps amb un creixement – a escala mundial i nacional – de l'anarcosindicalisme, l'obrerisme i el terrorisme, la fractura social estava servida.

Els instruments de què es van servir els noucentistes per assolir el seu ideal burgès van ser la diputació de Barcelona primer, i la Mancomunitat (1914-1924), després.

2.1.1. Mancomunitat de Catalunya

La Mancomunitat va ser una federació de les quatre diputacions provincials catalanes. Es va constituir el 6 d'abril de 1914 i va tenir dos presidents: Enric Prat de la Riba (1914-1917) i Josep Puig i Cadafalch (1917-1923), tots dos militants de la conservadora Lliga Regionalista. La Mancomunitat sempre va funcionar per consens¹, fet que contrastava amb el marc d'inestabilitat política en què es va haver de moure (Balcells; Pérez; Sabaté; Simon, 2004).

¹ El Consell Permanent, organisme executiu de la Mancomunitat, sempre va tenir una composició multipartidista.

L'any 1912 Prat de la Riba ja formula els objectius a curt termini d'aquesta institució: “Escola amb llibreria pública (biblioteca), telèfon i carretera són tres elements que no han de faltar en cap poble, per humil i arraconat que estigui”.

Enric Prat de la Riba, primer president de la Mancomunitat de Catalunya. Font: Arxiu Nacional de Catalunya (ANC).

Aquest programa, que vist a dia d'avui podria semblar poc ambiciós, no ho era gens tenint en compte la realitat del moment: dels 1.087 municipis que tenia Catalunya, 518 no tenien ni un camí veïnal, només 38 tenien línia telefònica i no hi havia biblioteques públiques.

El 1922 la Mancomunitat havia comunicat 218 pobles, havia instal·lat 5.950 quilòmetres de línia i havia creat les deu primeres biblioteques populars, incloent-hi la Biblioteca de Catalunya (Balcells et al., 2004).

A més a més, tal com assenyalen De Riquer et al. (1999), la institució dirigida per Prat de la Riba havia de combatre el problema real i més greu del país: l'any 1915 el 48% dels catalans eren analfabets. És per això que la Mancomunitat va adoptar la reforma ortogràfica unificadora impulsada per Pompeu Fabra², la qual va propiciar que el català, havent superat barbarismes i dispersió dialectal, esdevingués llengua literària, administrativa i educativa.

Per primer cop, la cultura catalana no es desenvolupa en contra o al marge del poder, sinó amb el seu suport; acceptada i potenciada per les institucions del país (De Riquer et al.,

² Qui va publicar el 1913 *Les Normes ortogràfiques*, el 1918 la *Gramàtica oficial* i el 1932 el *Diccionari general de la llengua catalana*.

1999). A més, els intel·lectuals catalans de la generació del noucentisme fan seu el projecte que s'està gestant d'una cultura nacional autònoma.

Amb tot, el balanç de la trajectòria de la Mancomunitat és agredolç. El poder central espanyol mai va cedir en la sobirania de la institució i en els seus prop de deu anys de vida ni tan sols es va produir una descentralització administrativa, fet que resumeix el paper de la Mancomunitat en una “simple” concentració de competències provincials. Però, a la vegada, el 1914 es constituïa el primer reconeixement de la unitat administrativa de Catalunya i d'alguna manera s'iniciava l'obra que la Generalitat continuaria el 1931 amb més recursos i competències. Aquesta ombra de govern propi, que va desvetllar els primers anhels autonòmics, va suposar la primera i única mancomunitat regional de l'Estat, fet que despertaria l'hostilitat del nacionalisme espanyol.

2.1.2. Noves formes de vida

El primer terç del segle XX a Catalunya – com, de fet, a tot el món i durant tot un segle farcit de fets històrics rellevants com guerres o importants lluites socials – es van esdevenir un seguit de transformacions profundes i ràpides en les vida quotidiana de les persones.

Van ser molts visibles els canvis ocasionats per l'entrada dels electrodomèstics, el cotxe, el telèfon, la ràdio o l'electricitat a les cases. Es van trasbalsar les formes de vida tradicionals i això es va reflectir en els espectacles, els costums, la manera de vestir o d'ocupar el lleure fins al punt que, com afirmen De Riquer et al., (1999), tot allò que considerem modern (des del jazz a la simplicitat de la manera de vestir femenina) neix en aquesta època.

Un dels sectors socials que entra a escena amb força, tan laboralment com públicament, és el de les dones. Fins al moment la seva imatge s'associava al treball domèstic i a la maternitat, però ja a finals del segle XIX havien entrat en un bon nombre al treball de les fàbriques. Malgrat tot, les dones de l'època es veien sotmeses a moltes discriminacions, tan salarial com legals. El 1919 a Catalunya i Espanya, a més, no tenien dret a vot – van tenir-lo per primer cop a les eleccions generals de 1933, amb la segona República-.

L'altre grup social que es fa visible aquells anys és la joventut. Ja sigui a la universitat amb moviments estudiantils o amb la pràctica de l'associacionisme, els joves van guanyar molt protagonisme.

En el terreny del lleure, l'esport i l'excursionisme són dues activitats que van créixer molt en popularitat, i en conseqüència també ho va fer el món de l'espectacle. Sobretot parlant del futbol, la rivalitat entre clubs va potenciar tant la pràctica com la contemplació del joc.

El sector musical també es va modernitzar a grans gambades. Parlem de l'època daurada de l'Orfeó Català, que va inaugurar el Palau de la Música Catalana (1908), i del naixement de gran orquestres, com la Simfònica de Barcelona (1910) o l'orquestra Pau Casals (1920).

El món del cinema també va ser rebut amb gran entusiasme per la població catalana. Entre 1910 i 1920 Barcelona va esdevenir la primera ciutat de l'Estat en exhibició, distribució

i producció cinematogràfica. El 1914 hi havia a Barcelona més de la meitat de les productores de tot Espanya (De Riquer et al., 1999).

Finalment, cal indicar que la capital catalana també va ser pionera a escala estatal i europea en la instal·lació d'una emissora de Ràdio. El novembre de 1924 començava a Ràdio Barcelona, la primera d'Espanya.

2.1.3. La crisi de 1917

Entre 1917 i 1919, tot just fins l'esclat de la vaga de la Canadenca, es produeix a Catalunya una forta crisi política sorgida de la pugna entre tres bàndols ben diferenciats que s'enfronten per canviar profundament l'estructura de l'Estat. Trobem, per una banda, els diputats catalans, que a través de la Mancomunitat i les Assemblees de Parlamentaris reivindiquen un estatut d'autonomia; per altra banda, oficials d'infanteria que s'oposen al sistema mitjançant les juntes militars de defensa; i, finalment, la classe obrera, que (com explico més abastament en l'apartat 1.4 del treball) busca sacsejar una realitat on són explotats laboralment.

2.1.3.1. Anhels autonòmics

El règim polític de la restauració alfonsina arribava al 1917 molt tocat. La inestabilitat governamental crònica havia desprestigiats els partits que perpetraven l'anomenat torn dinàstic. Tant és així que aquell any el nou govern presidit per Eduardo Dato tancava les corts i suspenia les garanties constitucionals.

Poc abans Francesc Cambó, líder indiscutit de la Lliga, declarava precisament a les corts espanyoles: “Desde que es rey constitucional don Alfonso XIII, han prestado juramento ciento ochenta ministros, ni uno solo catalán”. Deixava clar, doncs, que els polítics catalans, havent recollit els primers fruits generats per la Mancomunitat, se sentien preparats per avançar en un projecte autonòmic per a tot Catalunya.

Els primer dels dos intents que, entre 1917 i 1919, es van fer des de les institucions catalanes per intentar guanyar terreny en el camp autonòmic, va ser el de l'Assemblea de Parlamentaris: davant la política obstruccionista de Dato es van convocar tots els parlamentaris catalans en una assemblea per confeccionar una proposta de reforma constitucional. Però la seva confluència en només tres mesos – juny, juliol i agost de 1917 – amb les juntes militars de defensa³ i una vaga general molt important van frustrar aquell primer intent de lluita autonomista.

³ Va ser un moviment sorgit principalment a les casernes de Barcelona i consistia en una mena de sindicat de l'oficialitat de l'exèrcit mitjançant el qual pretenien pressionar el govern per canviar els criteris dels ascensos i per millorar el seu nivell de vida, ja que se sentien mal equipats i mal pagats (De Riquer et al., 1999).

El 1919, després que la Lliga participés en la política espanyola ocupant dos ministeris d'un breu govern de concentració, es produiria la segona temptativa. Es basava en dos projectes d'estatut que, abans que poguessin arribar a bon port, es van veure truncats per l'inici de la vaga de la Canadenca.

Aquests *anhels autonòmics* liderats per la Lliga van atorgar al catalanisme una tendència classista, convertint-lo en un instrument de la burgesia catalana (Foix, 2019). Atenció a les paraules de l'anarquista Salvador Seguí en un discurs pronunciat a Madrid el 1919:

“A Catalunya, els elements reaccionaris del catalanisme sovint aixequen la bandera de les reivindicacions catalanes, en un sentit nacionalista. I quan més soroll fan, és en els moments en què es produeix un fet social de ressonància, talment com si cerquessin la intervenció de les autoritats de l'Estat espanyol per a batre els treballadors catalans. Nosaltres, ho dic ací, a Madrid, i quan convé també ho dic a Barcelona, som i serem contraris a aquests senyors de la Lliga que pretenen monopolitzar la política catalana”.

Amb tot, davant la gran revolta obrera que va suposar la vaga de la Canadenca, el govern central va decidir clausurar les corts i suspendre les garanties constitucionals. Així s'iniciava una onada vaguista durant el bienni 1919-1920 que deixava les reivindicacions autonòmiques de banda i suposava el final d'una campanya en la política catalana saldada amb un fracàs del catalanisme possibilista i moderat (Balcells et al., 2004).

2.1.3.2. Sindicalisme i violència

Per entendre la situació del sindicalisme català l'any 1919, cal rebobinar una mica i entendre quines van ser les tendències ideològiques i els successos que van trasbalsar l'obrerisme del territori durant la segona meitat del segle XIX.

El punt de partida és ben clar: parlem de l'època en què la revolució industrial va esclatar a Catalunya. Com a conseqüència, milers de treballadors van passar a integrar una classe obrera que disposava d'unes condicions de treball molt precàries: sous ridículs, contractes amb una durada de pocs dies, jornades laborals interminables, desigualtat salarial per raó de gènere i, fins i tot, treball infantil. Com a resposta, el sindicalisme va començar a formar-se. El 1840 neix a Barcelona la Asociación de Tejeros de Barcelona, el primer sindicat obrer de la història d'Espanya. Quinze anys més tard, el 1855, se celebrava a

Barcelona la primera vaga general de l'Estat. El 1888, durant el Congrés Obrer de Barcelona, es fundava la UGT. El 1907 es creava l'organització sindical Solidaritat Obrera, el 1911 la CNT⁴ i el 1918, a l'anomenat Congrés de Sants, la Confederació Regional del Treball acordava crear un Sindicat Únic que reuniria tots els obrers que treballassin en una mateixa branca industrial.

En la indústria catalana, a banda de cotó i indianes, es teixien les bases de l'organització sindicalista.

A la vegada, a Catalunya començaven a perpetrar-se atacs terroristes per part d'individus o petits grups anarquistes. Aquests atacs, que sovint eren magnicidis, tenien ressò internacional i cap a finals del segle XIX ja es parlava de Barcelona com la *ciutat de les bombes*.

El 1893, l'anarquista Paulino Pallás intentava assassinar el capità general de Catalunya Arsenio Martínez Campos. Aquell mateix any i creant una forta commoció a la ciutat, Santiago Salvador feia explotar dues bombes al pati de butaques del Liceu – gran símbol de la burgesia catalana del moment – i moren vint persones.

Tres anys més tard es va produir l'atemptat de la processó del Corpus, en què van morir 12 persones, el 1905 van tenir lloc els Fets del ¡CuCut!⁵ i el 1909 la Setmana Tràgica.

⁴ La CNT, com és ben sabut, esdevindria una organització importantíssima per a l'anarcosindicalisme espanyol durant el primer terç del segle XX. Els fràgils governs de la Monarquia alfoncina alternaven la repressió amb la tolerància respecte de la CNT. L'any 1919 concretament es van viure dos dels períodes de repressió: el de gener a setembre de 1919 i el de setembre de 1919 a juny de 1920 (Balcells et al., 2004)

⁵ Són els aldarulls que van tenir lloc el 25 de novembre de 1905 a Barcelona quan, després de la publicació d'un acudit gràfic de Joan García Junceda al setmanari satíric ¡Cu-cut! en què es ridiculitzava les derrotes militars espanyoles, tres-cents oficials de l'exèrcit van cremar la redacció de la revista, la del diari La Veu de Catalunya i la impremta on s'editava el setmanari En Patufet.

Barcelona “en flames” durant la Setmana Tràgica. Font: Flickr

Per acabar d’instaurar definitivament l’escenari caòtic a Barcelona, la Primera Guerra Mundial acabava a Europa el 1918 i l’economia catalana, que havia crescut molt gràcies a la venda d’armes – Espanya mai va participar en aquell conflicte -, va entrar en col·lapse⁶.

En aquest escenari extremadament convuls de principis de segle XX, al sindicalisme català i espanyol hi va arribar, provinent d’Europa, una forta confrontació ideològica entre marxisme i anarquisme; entre els partidaris d’impulsar una revolució immediata i els que preferien prioritzar la consolidació orgànica del moviment sindical. Així, l’anarcosindicalisme d’aquells anys acabaria marcat per constants pugnes entre legalistes i insurreccionalistes. (Marianello, 2014).

La violència sindical a Catalunya i en altres parts del territori espanyol va mantenir una corba ascendent, culminant – de 1919 a 1923 - amb els anys del pistolisme⁷ (Marianello, 2014).

⁶ “S’havia arribat a un extrem en què el 75 per cent dels ingressos de l’obrer s’havien de dedicar a l’alimentació. Això i les repressions derivades de la Setmana Tràgica, anaren empenyent l’obrer cap al sindicalisme” (Solà, 1973)

⁷ Entre 1918 i 1923, nou-centes cinquanta persones van patir atemptats o els efectes; cosa que equival a una mitjana de quinze al mes o una cada dos dies (Balcells et al., 2004)

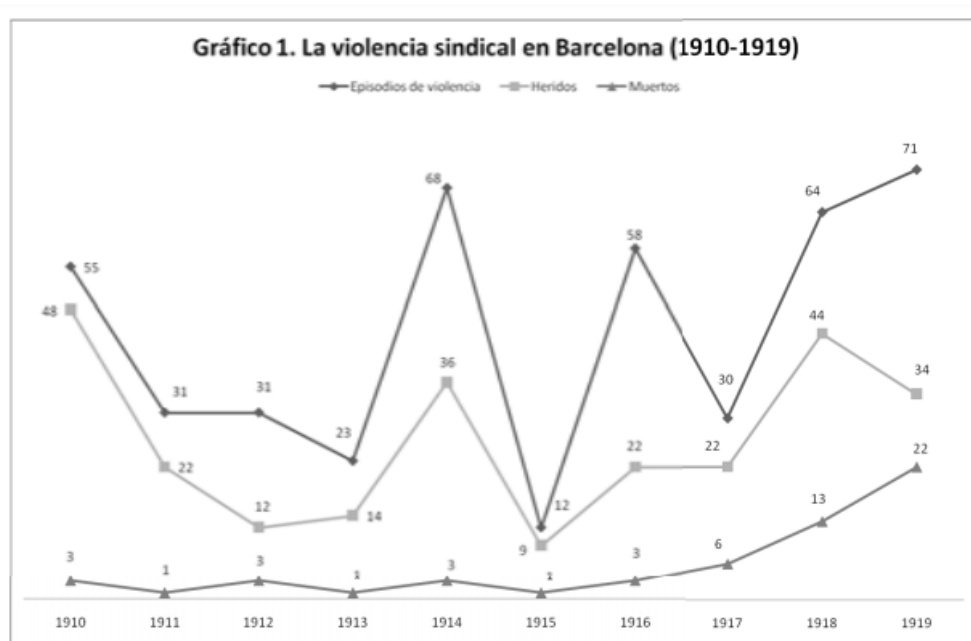
Vegem, doncs, dades que evidencien aquesta tendència:

Cuadro 2. La violencia sindical en Barcelona (1910-1919)

Año	Episodios de violencia	Heridos						Muertos						Sab	Expl	Patrones ilesos
		Obr	Pat	Enc	Pol	Otros	Total	Obr	Pat	Enc	Pol	Otro	Tot			
1910	55	41	1	3	1	2	48	1	0	1	1	0	3	3	0	0
1911	31	19	2	0	1	0	22	1	0	0	0	0	1	6	0	2
1912	31	12	0	0	0	0	12	1	1	0	0	1	3	7	0	4
1913	23	12	1	0	1	0	14	1	0	0	0	0	1	5	0	1
1914	68	32	2	0	1	1	36	3	0	0	0	0	3	27	0	4
1915	12	9	0	0	0	0	9	1	0	0	0	0	1	2	0	0
1916	58	14	2	0	3	3	22	1	0	2	0	0	3	25	0	4
1917	30	16	2	4	0	0	22	2	1	2	0	1	6	4	4	0
1918	64	28	3	2	0	11	44	5	3	3	0	2	13	10	8	2
1919	71	22	3	2	1	6	34	7	4	3	5	3	22	12	17	1
TOTAL	443	205	16	11	8	23	263	23	9	11	6	7	56	101	29	18

Leyenda: Obr = obreros; Pat = patronos y generantes; Enc = en cargados y cuadros intermedios; Pol = fuerzas de seguridad estatales y Somatent; Otros = personas ajenas al conflicto, incluyendo también a familiares de empresarios; Sab = sabotajes y ataques a la propiedad privada; Expl = explosivos detonados o encontrados sin estallar.

Font: Marinello Bonnefoy, J.C. (2014). Sindicalismo y violencia en Catalunya 1902-1919. (Tesis Doctoral no publicada). Barcelona: Departament d'Història Moderna i Contemporània, Universitat Autònoma de Barcelona.

Font: Marinello Bonnefoy, J.C. (2014). Sindicalismo y violencia en Catalunya 1902-1919. (Tesis Doctoral no publicada). Barcelona: Departament d'Història Moderna i Contemporània, Universitat Autònoma de Barcelona.

Com podem veure gràcies a aquesta informació gràfica, els episodis violents al llarg de la dècada de 1910 van oscil·lar, amb anys més tempestuosos i anys més “tranquils”, per dir-ho d'alguna forma. Tot i aquesta variabilitat, el moment en què es va produir un nombre més elevat de morts i incidents violents en general va ser 1919; any en què va tenir lloc la vaga de la Canadenca.

2.1.4. Mentrestant, a Espanya

En clau espanyola, el context social i polític dels anys que precedeixen la vaga de La Canadenca està marcat per la crisi total del règim de la Restauració d'Alfons III.

Cal recordar que, ja a finals del segle XIX i després de la breu experiència de la Primera República Espanyola, el sistema polític que imperava era el del torn dinàstic, o, dit amb altres paraules, el pacte entre el partit conservador i el liberal per alternar-se al capdavant del govern espanyol. Per tant, aquest acord – que era validat pel rei - convertia les eleccions en un autèntic frau i un pur tràmit.

Aquesta forma de governança tan poc democràtica es va anar erosionant a mesura que avançaven les dues primeres dècades del segle XX. I ho va fer, sobretot, gràcies a una sèrie de fenòmens relacionats estretament entre si que cada cop prenien més protagonisme en la societat espanyola de l'època: l'aprovació del sufragi universal (1890); l'acceleració del desenvolupament industrial; el naixement i progrés de noves forces econòmiques a conseqüència de l'expansió industrial; la creixent força del moviment obrer; i, finalment; l'aparició de noves forces polítiques que són fruit de moviments socials i que, no només estan fora del sistema, sinó que a més hi estan en contra (González Calbet, 1986).

Enfront d'aquests nous fenòmens que afloraven en la societat, el sistema i els partits polítics de la Restauració van reaccionar en un sentit regressiu. En lloc de democratitzar el sistema, buscar el suport de l'opinió pública o afavorir la integració de noves forces, es va escollir la via contrària. I aquest sentit oposat es va basar, principalment, en buscar el suport d'un altre important element constitutiu del sistema de la Restauració: les Forces Armades. La *Ley Constitutiva del Ejército* de 1878 deia que una de les seves missions era la defensa “d'enemics interiors” i la “integritat de la Pàtria i l'imperi de la Constitució i les lleis”, de manera que els diferents governs de la Restauració, sense excepcions, es van aferrar a aquesta prerrogativa per servir-se de l'exèrcit sempre que fos necessari (González Calbet, 1986). Per posar un exemple clarificador: l'aparició de l'anarcosindicalisme va ser percebut pel règim com una amenaça i, en conseqüència, els líders de la Restauració van contestar la Setmana Tràgica de 1909 o la crisi de 1917 fent ús de la repressió que els facilitava l'exèrcit.

Aquesta tendència es va anar agreujant i al final, a partir de 1917, ja no només es donava la situació que les Corts o el govern no dictaven l'organització militar, sinó que a sobre el vincle rei-exèrcit va començar a controlar la política general (González Calbet, 1986).

Als fenòmens ocasionats en l'Espanya de principis de segle XX i la resposta reaccionària de l'Estat – la qual posteriorment es demostraria contraproductiva -, se li van sumar altres fets que, alguns tan imprevisibles com devastadors, van acabar de tombar el règim de la Restauració. Vegem-ne alguns: el març de 1918 es va detectar el primer cas d'una grip espanyola que, en poc més d'un any – novembre de 1919 – es declararia oficialment vençuda. Deixant, això sí, més de 30 milions de morts a tot el món (Colomines; Madaula, 2014). L'analfabetisme del 60% de la població espanyola l'any 1915, és clar, no ajudava en res (De Riquer et al, 1999). El desastre d'Annual⁸, al Marroc, el 1921; els caòtics 1917 i 1919; el pistolisme; uns partits dinàstics fragmentats i incapaços de renovació; i unes forces que pugnaven per construir un sistema alternatiu però que mai es van arribar a configurar, van acabar desembocant en uns sis anys (1917-1923) agònics del sistema en què s'arribarien a formar fins a catorze governs amb una durada mitjana de cinc mesos i mig.

El règim que seguiria aquests anys convulsos, malauradament, no va ser més esperançador.

⁸ L'episodi conegut com el desastre d'Annual va ser una greu – i humiliant - derrota de l'exèrcit espanyol a la guerra del Rif l'any 1921

2.1.5. Mentrestant, a escala internacional

La dècada dels anys deu del segle XX en l'àmbit internacional, com no pot ser d'una altra manera, va comptar amb alguns esdeveniments positius per al progrés de les societats i amb altres de negatius. Però els dos fets que van tenir incidència en el context sociopolític de Catalunya van ser, clarament, la Primera Guerra Mundial (1914-1918) i la Revolució Russa (1917).

Vladimir Lenin, líder de la Revolució Russa. Font: Flickr

Tot i que Espanya es va mantenir neutral en l'anomenada Gran Guerra, els efectes d'aquest conflicte bèl·lic van tenir una incidència clara a casa nostra. I la va tenir sobretot en el marc econòmic (del qual en derivarien aspectes socials i polítics, tanmateix). Sintetitzem-ne alguns trets. Els primers anys de l'enfrontament van permetre l'aparició de beneficis i fortunes ràpidament. Les importacions van desaparèixer pràcticament per complet i, sense competència, el mercat interior es va enfortir molt. Però també l'exterior, ja que les demandes van créixer en grans quantitats. Malgrat això, ràpidament es veuria l'altra cara de la moneda: els preus van pujar molt a causa d'una inflació que va pesar molt sobre l'economia de la major part de la població. Entre 1914 i 1917, el cost de la vida va créixer un 78%. Acabada la guerra, a més, van baixar dràsticament les

exportacions, la pesseta va quedar molt sobrevalorada i les indústries catalanes van quedar fora de joc en la nova conjuntura, fent que moltes entressin en crisi (De Riquer et al., 1999).

La guerra també va crear disputes entre els aliadòfils i els germanòfils. Els partits d'esquerres i catalanistes eren partidaris dels aliats i les formacions conservadores i monàrquiques, en canvi, eren favorables als imperis centrals.

Un cop finalitzada la guerra, El president dels Estats Units Woodrow Wilson va presentar a la Societat de Nacions catorze propostes⁹ entre les quals hi havia inclosa el dret a l'autodeterminació nacional. Aquest fet, sumat a la recent independència de Polònia, Hongria, Finlàndia, Estònia, Letònia, Lituània i Txecoslovàquia, va tornar a despertar la voluntat autonomista dins la Lliga. No obstant això, aviat es va veure que els vencedors descartaven incloure les reivindicacions catalanes en l'ordre del dia de la Conferència de Pau de París i el president espanyol, conde de Romanones, va respirar tranquil (Balcells et al., 2004).

En aquell moment s'encetava al món un nou període de reconstrucció marcat per un nou protagonista: el comunisme, que havia triomfat a la Revolució d'Octubre. Aquesta circumstància tindria una repercussió molt important en una Catalunya on l'anarcosindicalisme, liderat per una CNT molt potent, anava a l'alça.

Com comenta Solé i Sabater (2021), la Revolució Russa va ser, pels obrers catalans, un mirall com a opció de canvi, de trencament. En un inici, el 1917, a Catalunya només l'anarcosindicalisme mostrarà simpatia pel que ha passat al país eslau. Però amb el temps, i sobretot a partir de la creació de la Internacional Comunista el 1919, el suport a la causa soviètica començaria a arribar també des del socialisme, el nacionalisme, el republicanisme, i el liberalisme progressista.

Així doncs, l'any en què es produeix la vaga de La Canadencia, a Catalunya i Espanya hi havia instaurat un temor a si, malgrat els més de tres mil quilòmetres de distància, el que havia passat a Rússia podria arribar a produir-se aquí.

⁹ Els famosos catorze punts de Wilson

2.1.6. La vaga de La Canadenca

Finalment, per tancar el context històric en què s'emmarca la vaga de La Canadenca (5 de febrer – 19 de març de 1919), cal explicar breument en què va consistir aquesta acció.

La Barcelona Traction, coneguda popularment com La Canadenca, era l'empresa que subministrava la major part d'energia elèctrica a Catalunya a través de Riegos y Fuerzas del Ebro. A causa de l'acomiadament d'uns obrers de la fàbrica es va iniciar una vaga que, a poc a poc, s'aniria estenent a altres sectors fins al punt de deixar pràcticament paralitzada la major part de l'activitat a Barcelona i a altres zones del territori català. Després que l'exèrcit decomissés la fàbrica i militaritzés els treballadors, va arribar la negociació i l'acord: alliberament dels empresonats, augment dels salaris i jornada laboral de vuit hores.

Salvador Seguí (El Noi del Sucre), un dels líders més destacats de l'anarcosindicalisme català, va aconseguir amb dificultat l'acord de tornada al treball, però amb la condició que si en vuit dies tots els presos no estaven al carrer, declararien una altra vaga general. El capità general de Catalunya, Milans del Bosch, va incomplir els pactes i no van ser alliberats tots els detinguts. L'obrerisme va respondre iniciant una segona vaga general que competiria per guanyar la partida contra el sometent i l'exèrcit. A més, la Federació Patronal de Barcelona va amenaçar amb el locaut i va aparèixer el Sindicat Lliure, una mena de policia paral·lela que tenia l'objectiu de reprimir.

Salvador Seguí al II Congrés de la CNT a Madrid el 1919. Font: Vidal (EFE)

Els obrers, cada vegada amb menys recursos i energia, a poc a poc van optar per tornar als seus llocs de treball, i la que havia estat la victòria més important del sindicalisme obrer català acabaria, unes setmanes més tard, en una desfeta.

Aquella vaga, que va deixar Barcelona a les fosques, sense transport públic i amb vaguistes i policia enfrontats al carrer, crearia ressentiment entre burgesia industrial i treballadors i una forta commoció entre la població (De Riquer et al., 1999).

2.2. La tardor calenta: context històric de l'any 2019

Hi ha qui podria dir que la situació als carrers de Catalunya l'any 2019, comparada amb la del 1919, va ser tranquil·la. I no li faltaria raó, segurament. Com a mínim amb les dades a la mà.

El que cal tenir en consideració és el context històric del moment, que per això tracto d'explicar en aquestes pàgines. El 1919, com he mostrat anteriorment, es trobava emmarcat en els anys de plena efervescència de l'anarcosindicalisme, que s'enfrontava a un règim agafat amb pines i a uns polítics conservadors disposats a arribar on calgués per mantenir la seva situació de privilegi. Els agents implicats en aquella partida estaven disposats, fins i tot, a matar pels carrers.

En canvi, l'any 2019 venia precedit d'una dècada en què les reivindicacions socials a Catalunya es basaven en multitudinàries manifestacions de caràcter indubtablement pacífic. Tant és així, que un dels lemes de les mobilitzacions socials que es produïen era “ni un paper a terra”. A banda d'episodis puntuals de violència per part de la policia (15-M, 1-O), els anys deu del segle XXI a Catalunya es poden titllar clarament de pacífics.

Enmig d'aquest mar en calma, però, el 14 d'octubre tindria lloc un *tsunami* provocat per la sentència condemnatòria dels líders polítics de Catalunya. Aquell dia el diari Nació Digital escrivia en la seva editorial:

“Avui es podria escriure que el balanç d'aquests dos anys de repressió, presons i exili constitueix un gran fracàs d'Espanya. Un fracàs en la mesura que no ha aconseguit -i potser té més lluny que mai- integrar Catalunya en clau positiva a un estat espanyol modern, democràtic i plural, on totes les seves nacions treballessin de forma harmoniosa, cap endins i cap enfora. Haurà estat impossible, una vegada més, el projecte dels Cambó i dels Roca Junyent.

D'altres, en canvi, creuran que ha estat una victòria d'Espanya. I també podria llegir-se així. Seria una victòria perquè, en base al seu pla traçat a l'ombra des de 2015, ha aconseguit avortar la via pacífica i democràtica que havia emprès el moviment independentista, ara amb els seus líders presos i exiliats, i amb les institucions com el Govern i el Parlament reduïdes a una caricatura del que havien

estat. Els partits independentistes sense estratègia, i les víctimes de la repressió, indefenses davant dels aparells d'Estat.”

Ideologies a banda, aquests paràgrafs parlen de situacions que van marcar l'escenari politico-social del moment: *independentisme, repressió, presons, exili, institucions catalanes reduïdes a una caricatura i fracàs de la integració de Catalunya a Espanya*. Deixen clar, a més, els sentiments de ràbia i desesperança que va provocar en molts catalans i catalanes els gairebé cent anys de presó que van recaure sobre polítics independentistes. Uns sentiments que esclatarien als carrers durant una setmana de protestes.

2.2.1. Generalitat de Catalunya

El sistema governamental a Catalunya l'any 2019 - des de la seva restauració l'any 1977 després de la dictadura franquista – era el de la Generalitat, una forma d'autogovern autonòmic integrat per la Presidència, el Govern, el Parlament de Catalunya i altres institucions administratives.

Vegem la funció bàsica dels tres òrgans principals de la Generalitat: En primer lloc, el Parlament, que representa el poble de Catalunya, està constituït per una sola cambra, aprova les lleis de la comunitat i controla l'executiu i, a més, és competent per aprovar els pressupostos anuals. El Govern, per la seva banda, és l'òrgan en el qual resideixen les funcions executives i administratives. Està format pel president/a de la Generalitat, el conseller/a primera/a i els consellers/es, i té les atribucions de determinar les directrius d'acció de Govern, elaborar i aplicar els pressupostos del país, aprovar projectes de llei, nomenar els alts càrrecs de l'administració i aprovar els projectes de convenis de cooperació amb altres comunitats autònomes. Finalment, el president/a té la màxima representació de la Generalitat i dirigeix l'acció de Govern. També té la representació de l'Estat a Catalunya i nomena consellers i alts càrrecs, coordina el programa legislatiu i facilita la informació que li sol·liciti el Parlament, entre altres tasques.

Des del mandat de Jordi Pujol, començat el 1980, fins al de José Montilla, acabat el 2010, el Consell Executiu de la Generalitat sempre havia tingut un objectiu clar: aconseguir el millor autogovern i finançament possible per a Catalunya dins un marc autonòmic. L'any 2010, però, poc abans de l'inici de la presidència d'Artur Mas, un fet va capgirar la

política catalana: El Tribunal Constitucional retallava un Estatut d'Autonomia que comptava amb un ampli suport de la població. Aquest sotrac a les aspiracions catalanes faria créixer els anhels independentistes entre bona part dels ciutadans de la nació, que els va començar a seduir la idea d'una Catalunya lliure. Així, tal com apunten els periodistes Oriol March, Isaac Salvatierra i Ruth Pérez al diari Ara a partir de dades del Centre d'Estudis d'Opinió (CEO), el suport a la independència passaria d'un 13% el 2005 a un 41,9% el 2019.

2.2.2 Anhels independentistes

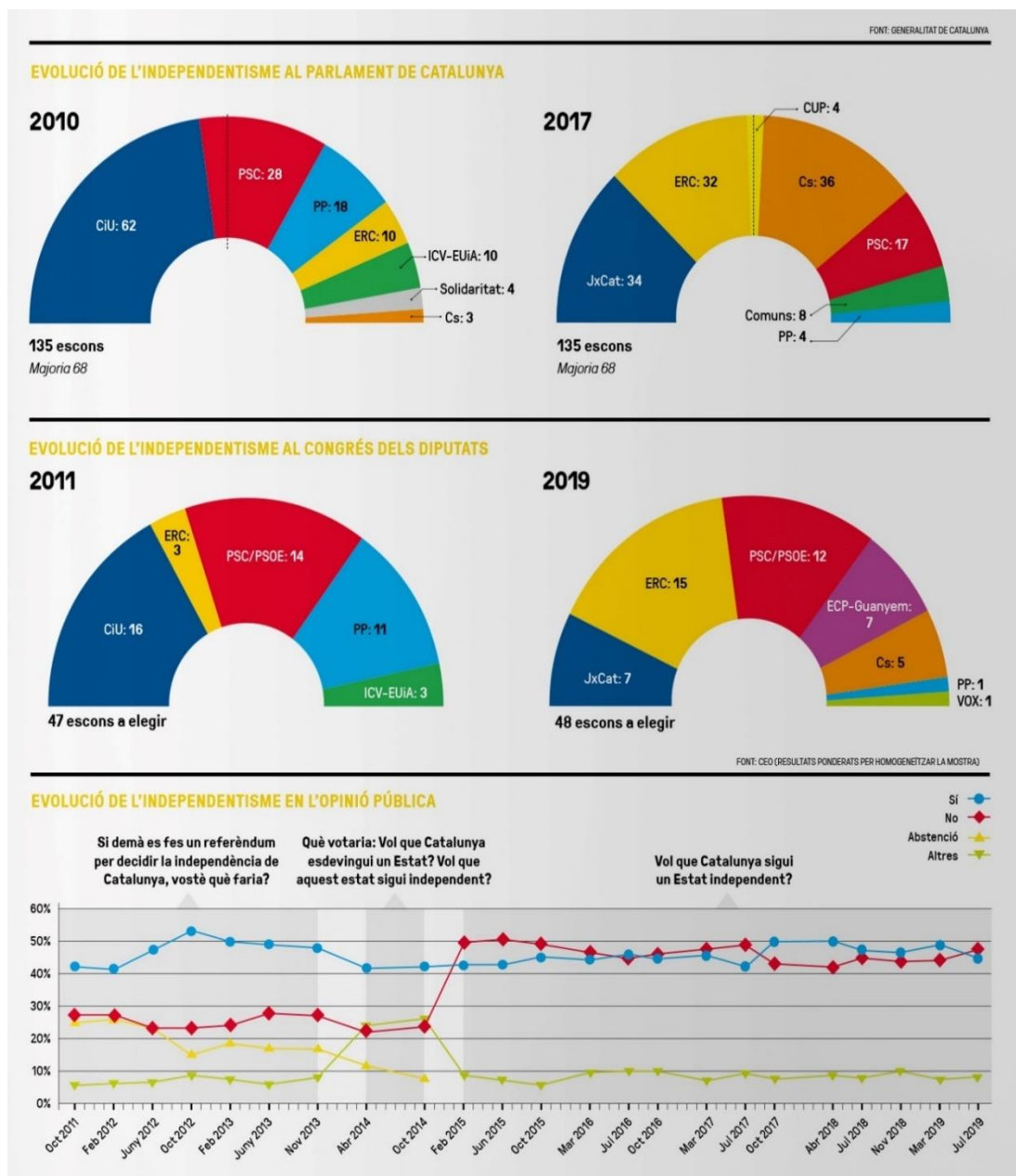
Hi ha certa unanimitat a l'hora de concloure que, com he dit en l'apartat anterior, la sentència del TC contra l'Estatut va provocar l'eclosió del sobiranisme. També hi ha qui diu que l'independentisme, capaç de mobilitzar més d'un milió de persones en diverses manifestacions, va ser una maniobra nacionalista de les elits burgeses per desviar l'atenció de les retallades posteriors a la crisi econòmica de 2008. Sigui com sigui, sembla clar que en l'auge del moviment hi convergeixen un seguit de malestars, interessos i il·lusions que expliquen l'escenari sociopolític que es va viure a Catalunya entre el 2010 i el 2017 (Casas, 2019).

Karl Marx explica l'esclat dels moviments socials amb una metàfora molt senzilla: de la mateixa manera que un talp es mou per sota terra i no se'l veu fins que no treu el cap per la superfície, els moviments socials es gesten "per sota terra" abans d'explotar i convertir-se en influents en una societat. Així, la guspira que es va encendre el 2010 s'emmarca en el desenllaç d'uns anys de cocció en què el catalanisme, des del moderat fins al més convençudament independentista, dubtava del projecte autonòmic. Les propostes reformistes o republicanes, el creixement del sobiranisme i les apostes confederals dels diferents nacionalismes de l'Estat espanyol són prova d'això.

Quan el Tribunal Constitucional va ribotar l'Estatut, ERC i un sector de Convergència i Unió (CiU) pretenien demostrar que l'autonomia no donava més de si i, d'afegit, la recessió es feia notar amb un fort augment de l'atur i retallades.

Mentre la població catalana s'anava polititzant, el 2012 es fundava l'Assemblea Nacional Catalana (ANC) que, juntament amb l'entitat Òmnium Cultural, demostrarien una gran capacitat mobilitzadora. Tant, de fet, que liderarien i organitzarien les manifestacions més massives de la dècada a Europa per reclamar la independència de Catalunya.

En aquest ascens desbocat de l'independentisme s'arribava al 9 de novembre de 2014, dia en què s'havia de celebrar el reclamat referèndum d'autodeterminació de Catalunya. Malgrat aquesta petició, el Congrés va rebutjar per àmplia majoria la sol·licitud CiU, ERC i ICV de transferir la competència per fer una consulta legal. Davant l'atzucac, el president Artur Mas va reconvertir el plebiscit en un procés participatiu en què 2,3 milions de catalans van votar. Però tot plegat no va ser res més que una nova demostració de força de l'anomenat Procés.

Font: Revista *Un Judici per a la Història*, elaborada per Sàpiens amb Nació Digital.

Per aprofitar l'impuls del 9-N es van convocar unes eleccions per al 27 de setembre de 2015 en què els dos partits majoritaris de l'independentisme (Esquerra Republicana i Convergència Democràtica) anirien plegats en una llista unitària anomenada Junts pel Sí. La coalició va aconseguir 62 escons i es va quedar, per tant, lluny dels 70 que suposaven la majoria absoluta. Però la CUP, el tercer partit independentista en discòrdia, va aconseguir 10 diputats. Els partits a favor de convocar un nou – i vinculant- referèndum, per tant, tenien majoria absoluta al Parlament amb 72 escons.

Després de les eleccions, el nou president de la Generalitat no acabaria sent el candidat que proposava Junts pel Sí, sinó un polític desconegut en l'àmbit nacional: Carles Puigdemont, l'alcalde de Girona. El que sí que es pretenia seguir, però, era el full de ruta de JxSí, que prometia la república en 18 mesos i posteriorment votar una constitució que el Parlament havia de preparar.

El nou referèndum – *vinculant* - es va convocar per l'1 d'octubre de 2017. Un pas tan important en la política catalana va generar dubtes dins el mateix executiu i fins i tot alguns càrrecs van plegar. Malgrat la crisi de Govern i l'absència de diàleg per part de l'Estat ja no hi havia marxa enrere: El Procés arribava al seu final amb la celebració d'un referèndum d'autodeterminació no pactat amb Espanya, país del qual es volia independitzar.

2.2.2.1. La crisi de 2017

Si l'any 17 del segle XX a Catalunya va ser agitat, el del segle XXI no es va quedar pas enrere. El Govern presidit per Carles Puigdemont tenia el feixuc encàrrec de preparar el camí que havia de portar Catalunya a la independència.

La data més assenyalada del 2017 va ser l'1 d'octubre, dia en què es va celebrar el referèndum d'autodeterminació. Però tota la tardor d'aquell any va estar farcida de titulars impactants sobre la política catalana. Precisament per això el periodista Oriol March va escriure una crònica sobre el període en què s'emmarca el referèndum de l'1-O titulada "Un octubre que va durar cent dies"; perquè van ser un seguit de jornades properes a l'1 d'octubre les que van tenir una repercussió clara en el resultat final d'aquell intent fallit d'emancipació nacional.

El frenesí d'emocions i esdeveniments relacionats amb el referèndum va començar el 17 d'agost. Aquella jornada es van produir un seguit d'atemptats terroristes a Barcelona i Cambrils que van causar fins a setze morts. La gestió política dels fets i l'escriadassada que va rebre el rei Felip VI en la manifestació de rebuig als atemptats eren una prova clara de la tensió del moment.

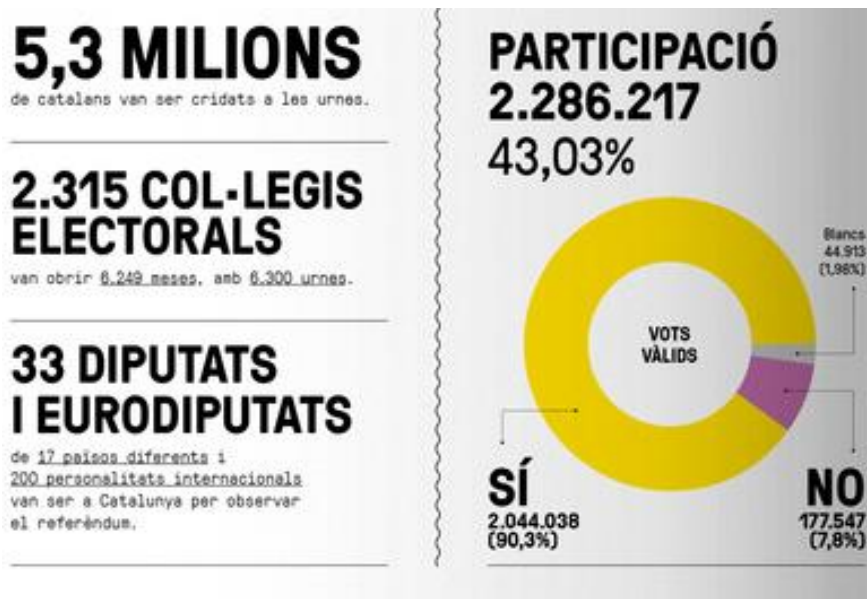
Els dies 6 i 7 de setembre el Parlament va aprovar la tramitació de la Llei del referèndum i el Govern va signar el decret de convocatòria de la votació. Amb les dues lleis aprovades – i suspeses pel Tribunal Constitucional – s'accentuava el torcebraç entre la Generalitat i

l'Estat. Les jornades següents les forces de seguretat van realitzar escorcolls en impremtes, empreses de missatgeria i redaccions de mitjans de comunicació. Tot va esclatar, però, el 20 de setembre, quan la Guàrdia Civil va arrestar una quinzena d'alts càrrecs del Govern pels preparatius del referèndum. La detenció va congrega 50.000 persones davant la Conselleria d'Economia. Aquell dia els activistes Jordi Sánchez i Jordi Cuixart - presidents de les entitats Assemblea Nacional Catalana i Òmnium Cultural respectivament – van pujar sobre un cotxe de la Guàrdia Civil per demanar que es dissolgués la concentració. El 16 d'octubre, per aquests fets, ingressaven tots dos a presó acusats de sedició.

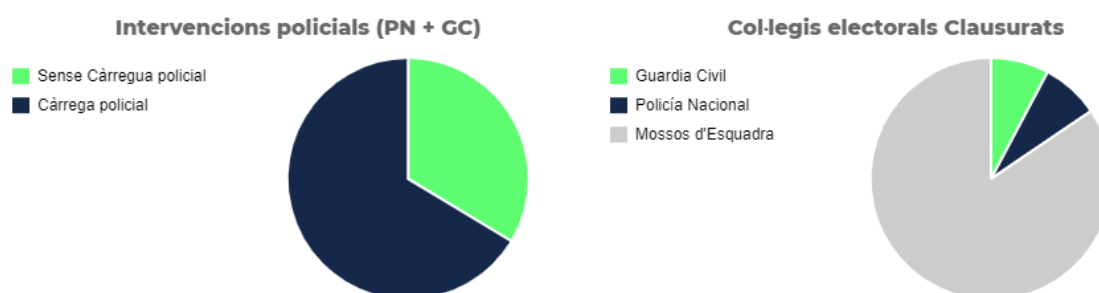
Jordi Cuixart i Jordi Sánchez es dirigeixen a la població des de dalt d'un cotxe de la Guàrdia Civil el 20-S.
Font: Europa Press.

Amb gran expectació, doncs, i després de la recerca fallida de les urnes de la votació per part de les forces de seguretat espanyoles, arribava el primer d'octubre. El referèndum es va celebrar tot i les dures càrregues policials contra els votants – que generarien una forta commoció en la ciutadania i 1.066 ferits - i la victòria del “sí” va ser clara: un 90% dels 2'2 milions de catalans que van votar – un 43% de participació – es van mostrar partidaris de la independència.

Font: Revista *Un Judici per a la Història*, elaborada per Sàpiens amb Nació Digital.

El Govern espanyol, malgrat negar en tot moment la legalitat del referèndum, no podia estar segur de la repercussió internacional que tindria, i va muntar un dispositiu policial amb un cost de vuitanta-set milions d'euros per frenar la votació. A última hora de la jornada compareixia el president Puigdemont amb tot l'executiu al darrere: "Ens hem guanyat el dret a tenir un Estat", declarava.

Font: Catmemoria.cat

El 3 d'octubre es va celebrar la vaga general més multitudinària de la història de Catalunya per protestar contra la repressió viscuda dos dies abans (March, 2019)¹⁰. A l'escenari general se li va sumar dues grans mobilitzacions del moviment unionista – fins

¹⁰ El 81'1% de la població assalariada, el 90% del comer i totes les universitats de Catalunya van secundar la convocatòria de vaga (March, 2019)

al moment pràcticament no havia reaccionat – a Barcelona. De portes endins, però, el debat era clar: Declaració Unilateral d'Independència o noves eleccions?

El dubte es va resoldre el 27 d'octubre: mentre el Parlament de Catalunya votava la declaració d'independència – que ni tan sols s'arribaria a publicar al BOE – l'executiu espanyol presidit per Mariano Rajoy destituïa tot el govern català i convocava noves eleccions autonòmiques a través de l'aplicació 155 de la constitució.

Tot i aquest xoc frontal en la política del país, la balança no va trigar a decantar-se: en menys d'una setmana el govern de Puigdemont estava dividit entre presó i exili.

2.2.3. Mentrestant, a Espanya

La dècada dels anys deu a Espanya va estar marcada, sobretot, per tres fets: la recessió econòmica del 2008, el 15-M i el Procés català. En moments de crisi com aquell, molt sovint sorgeixen com a resposta moviments socials que poden ser revolucionaris/reformistes o reaccionaris. Segons el doctor en sociologia Josep Maria Antentas (2019), tant la mobilització dels indignats com la dels independentistes van ser tan ben acollits entre la població perquè tenien dues propostes de canvi que, a priori, semblaven concretes, ràpides i fàcils. El sobiranisme català ofería com a solució als problemes la creació d'un Estat propi a través d'un procediment ordenat: un referèndum. El 15-M, per la seva banda, plantejava una victòria en les eleccions estatals. La realitat demostraria més tard que capgirar les tornes de l'*statu quo* era més complicat.

Així doncs, el moviment dels indignats va néixer el 15 de maig de 2011 quan el col·lectiu *Democracia Real Ya* va convocar manifestacions a les capitals de província d'Espanya sota el lema "No som mercaderies en mans de polítics i banquers". L'atur espanyol havia passat d'un 8% el 2007 a un 26% l'any 2013¹¹. Aquesta situació, com és lògic, havia creat un gran malestar entre la població i la mobilització va derivar, per influència de la Primavera Àrab, en l'ocupació de places per part -sobretot – de joves molestos amb la classe política i l'especulació econòmica. Tot i que en la plana política el conservador PP governava el país, als carrers la protesta social creixia i moviments com la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH) o les marees contra les retallades prenen protagonisme.

Tot plegat va derivar en la crisi del bipartidisme que hi havia instaurat en el sistema polític espanyol i en l'aparició del partit polític Podemos que, si bé no era una creació estricta del 15-M, no hauria pogut existir sense el moviment i el context que va generar.

¹¹ Segons dades de l'Institut Nacional d'Estadística (INE)

La Puerta del Sol de Madrid durant el 15-M. Font: EFE

L'independentisme català, com he dit anteriorment, és l'altre gran eix de la crisi política a Espanya durant els anys deu del segle XXI. En altres apartats del treball en parlaré més a bastament però en aquest, que se centra en l'escenari espanyol, m'agradaria detallar molt breument què va passar a l'Estat perquè guanyés tanta força un moviment així.

I és que l'auge de l'independentisme es va produir principalment per tres causes que van tenir lloc en el marc espanyol, no estrictament català. En primer lloc, i com he destacat anteriorment, la retallada del Tribunal Constitucional a un Estatut que els catalans havien aprovat àmpliament en referèndum va fer pensar molts ciutadans que calia superar l'etapa autonòmica. En segon lloc la crisi econòmica, que es va intensificar el 2010, i que va permetre al projecte independentista postular-se com una possible fórmula per esquivar-la. I, finalment, el viratge cap a un intens nacionalisme espanyol que a partir del 2000, amb el segon mandat del govern Aznar, es va establir – sobretot – entre la dreta (Antentas, 2019).

Entorn de l'1-O es van formar a Espanya dues legitimitats: el poder de l'Estat, d'una banda, i el de l'independentisme al carrer i a les institucions catalanes (que va arribar a crear un poder legislatiu que contradeia el poder espanyol). Aviat, però, es va veure que aquesta correlació de forces era molt desigual. Un exemple d'aquesta incertesa va ser el

cas dels Mossos d'Esquadra: com que l'Estat no estava segur de si obeirien les seves ordres el dia del referèndum, va enviar fins a deu mil policies espanyols a Catalunya.

El que és clar, per tant, és que tant el moviment dels indignats com el dels independentistes van fer trontollar el sistema espanyol de l'època. Una de les possibles respostes a aquestes crisis de legitimitat d'un règim és la que el filòsof i polític italià Antonio Gramsci anomena "involució autoritària", i fa referència a aquell intent de superar la crisi fent un gir cap a l'autoritarisme. Un exemple d'això és l'aparició en la política espanyola del partit d'ultradreta Vox.

Després de l'ascens i la patacada del sobiranisme català, el 2018 Vox aconseguia 12 escons a les eleccions autonòmiques d'Andalusia i així entrava per primer cop l'extrema dreta a un parlament espanyol des de la restauració de la democràcia el 1978. L'any 2019 arribaria al Congrés dels diputats espanyol com a tercera força amb 52 diputats i el 2021 al Parlament català amb 11 diputats.

L'Estat espanyol, a més, i com detallo més endavant en l'apartat 2.6 del treball, va castigar l'intent català de secessió amb dures penes de presó pel govern que, liderat per Carles Puigdemont, va organitzar el referèndum de l'1 d'octubre.

2.2.4. Mentrestant, a escala internacional

La mobilització que va suposar l'independentisme a Catalunya i la setmana de protestes al carrer contra la sentència dels líders del Procés el 2019 s'emmarca en un context mundial en què, a conseqüència de la desigualtat social provocada pel capitalisme – i més específicament pel neoliberalisme que es va anar imposant en l'economia mundial a partir dels anys vuitanta del segle XX -, es va produir una forta polarització política, ja fos amb l'auge de polítics d'extrema dreta - Mateo Salvini a Itàlia o Marine Le Pen a França, entre altres – o la proliferació de moviments d'esquerres - com la Primavera Àrab o l'*Occupy Wall Street*, també entre altres -. Fem un repàs molt ràpid d'aquesta situació.

El 17 de desembre de 2010 començava a Tunísia una revolució, anomenada Primavera Àrab, que lluitava contra els règims dictatorials, corruptes i desigualitaris que imperaven en molts països africans. Els manifestants, a base de mobilitzacions massives i l'ocupació de places com a iniciativa característica, van aconseguir fer caure diversos líders suprems com Omar al-Bashir (Sudan), Ben Ali (Tunísia), Hosni Mubàrak (Egipte) o Moammar al-Gaddafi (Líbia) que feia anys que sotmetien els seus habitants.

Manifestació a El Caire durant la Primavera àrab. Font: Reuters.

A banda, l'estiu del 2011 es produïa a Grècia un moviment anàleg al 15-M que portaria el partit polític d'esquerres Syriza al capdavant del govern del país i, així, per primer cop a l'Europa de les democràcies parlamentàries, s'imposava un partit extern al sistema de

poder. En aquella dècada es van produir altres moviments socials progressistes que intentaven trencar amb la injustícia social instaurada en determinats països, com per exemple a Xile, els Estats Units o la Xina. En un àmbit més global, a més, els moviments ecologista i feminista van créixer molt i es van estendre per arreu del món.

No tots els moviments socials derivats del malestar generat per la crisi dels anys deu van ser positius, però. Les mobilitzacions que volen revolucionar la societat també poden desitjar-ho en un sentit reaccionari; d'involució de drets. Així, també es va escampar per diferents continents una extrema dreta desacomplexada i acostumada a fer ús de les anomenades *fake news* – notícies falses -.

Un dels punts centrals de la ultradreta de l'època era el racisme i, a Europa concretament, la islamofòbia. Tant és així que l'historiador italià Enzo Traverso afirmava que la islamofòbia del segle XXI era l'antisemitisme del segle XX; l'ase dels cops. Es caracteritzava, a més, per compaginar les polítiques neoliberals amb la retòrica social (Antentas, 2019). Tot plegat va fer que aquest neofeixisme arribés a adquirir un paper protagonista o fins i tot el poder en les democràcies de països com Brazil, Estats Units, Hongria, França o Polònia, entre d'altres.

2.2.5. Sentència del Procés i resposta als carrers

L'any previ a l'inici del judici del Procés a Catalunya (2018) va estar marcat per una forta desorientació produïda per l'empresonament o exili dels líders independentistes, el control de la Generalitat per part de l'Estat a través del 155 i la formació d'un nou Govern presidit per Quim Torra.

Així, entre l'obertura de diverses causes contra independentistes¹² i manifestacions per rebutjar-les, s'arribava al 14 d'octubre de 2019. Aquell dia el Tribunal Suprem espanyol va emetre la sentència que, combinada, condemnava a noranta-nou anys de presó als màxims responsables de l'1-O.

El jurat, presidit per Manuel Marchena i format per sis magistrats més, va condemnar per unanimitat a sedició (i en alguns casos, a més, per malversació) els líders del Procés, imposant-los penes de 9 a 13 anys de presó.

El veredictes afirmava que el 20-S i l'1-O havien estat “alçaments tumultuaris” orquestrats pel Govern de la Generalitat, el Parlament, i amb la col·laboració dels Mossos d'Esquadra, Òmnium i l'ANC. Tots aquests agents haurien “utilitzat” la ciutadania per pressionar l'Estat i trencar l'ordre constitucional en favor d'una legislació catalana, amb un clar menyspreu cap a les autoritats judicials i l'ordenament jurídic estatal (Morales, 2019).

Segons el Suprem, el delictes de sedició es fonamentava en tres grans eixos: l'aprovació del Govern i el Parlament de les anomenades lleis de desconexió, amb la declaració d'independència del 27-O; l'actuació inoperant dels Mossos d'Esquadra; i els fets produïts el 20 de setembre i l'1 d'octubre. Pel que fa a la violència emprada per la policia espanyola durant el referèndum, el tribunal assegurava que la Guàrdia Civil i la Policia Nacional “es van veure obligats a l'ús de la força legalment prevista”. Finalment, en referència al delictes de malversació, el TS veia acreditat el desviament de fons públics i destacava la implicació de sis conselleries del Govern en aquest delictes (Morales, 2019).

Tot i això, bona part de la ciutadania catalana tenia un punt de vista ben diferent del dels magistrats del Suprem. La repressió patida pels líders del Procés va indignar molta

¹² Els anys posteriors al referèndum de l'1-O no només van anar a judici els líders polítics de l'independentisme. En la macrocausa del Procés fins a tres mil persones van tenir problemes amb la justícia.

població – fins més enllà dels límits de l'independentisme – i la sentència del seu cas va esdevenir la guspira que propiciaria que, sobretot durant una setmana, es realitzessin actes de protesta popular en diferents indrets de Catalunya.

Per demostrar fins a quin punt va ser palesa aquesta indignació, vegem-la en dades: el juny de 2019 – amb el judici a punt d'acabar o ja vist per a sentència – tan sols el 21,1% dels catalans afirmava que el judici a l'alt tribunal havia estat just, mentre que el 55,9 ho rebutjava. Aquesta xifra s'enlairava fins al 26,1% i 69% si s'ignoraven els enquestats compresos en el ns/nc. Així, només la minoria de catalans que reclamaven una política austera contra la Generalitat defensaven la causa del TS. D'altra banda, dos terços dels catalans de l'època veien injustos la presó i l'exili dels polítics independentistes i tan sols el 18,4% ho justificava. Els qui ho feien s'autodefinien de dretes o d'extrema dreta; mentre que la resta de població, com més d'esquerreres es considerava, més en reclamava la llibertat. I, per acabar, dues dades demolidores: una majoria de catalans creia que el judici del Procés havia estat el més rellevant que s'havia produït en la democràcia espanyola i prop de dos terços afirmaven que, al llarg de 2018-2019, s'havien vist reduïts els drets individuals, col·lectius i fonamentals (Tugas, 2019)¹³.

Així doncs, no sembla estrany que la resposta als carrers al veredicté emès per Manuel Marchena fos multitudinària, perllongada en el temps i furiosa. Aquell cop el moviment independentista, amb els líders escapçats, va replicar liderat per l'anomenat Tsunami Democràtic, una iniciativa ciutadana sense portaveus oficials que va mobilitzar la població a través de les xarxes socials. Aquesta plataforma volia actuar a través de l'anomenada “lluïta no-violenta” i la desobediència civil, però aviat els manifestants, enfurismats per la situació, van començar a defensar-se virulentament de la violència policial en les manifestacions que es van realitzar.

Així, les mobilitzacions massives es van iniciar el 14 d'octubre de 2019, dia en què es va emetre la sentència, amb el bloqueig parcial de l'aeroport del Prat. Aquell dia milers i milers de catalans van ocupar aquell punt clau en les comunicacions de Barcelona i més d'un centenar de vols van ser cancel·lats.

¹³ La informació és obtinguda a partir d'un article que el periodista Roger Tugas va escriure en base a les dades del baròmetre òmnibus del Centre d'Estudis d'Opinió del 2019.

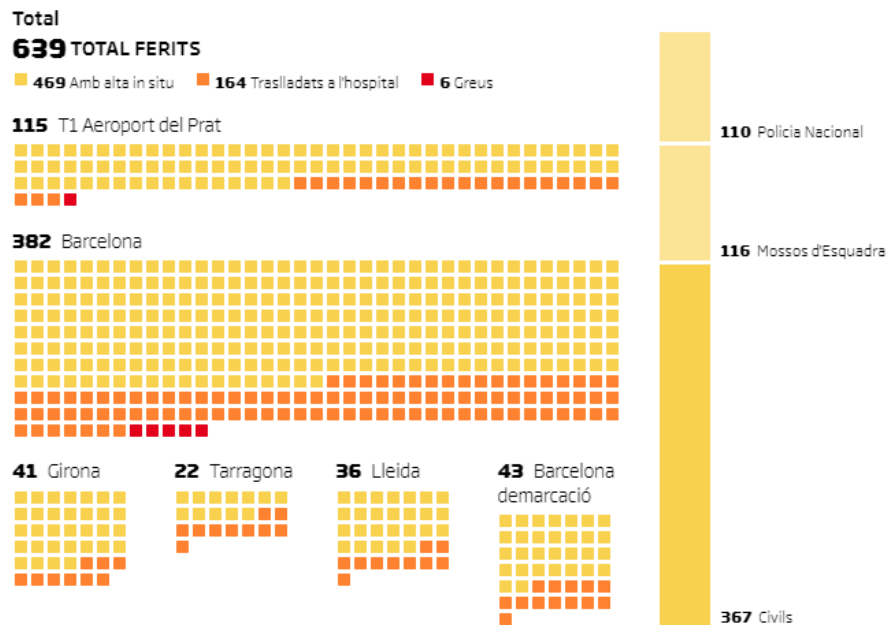

L'aeroport d'El Prat, bloquejat per ciutadans el 14 d'octubre de 2019. Font: EFE.

Després d'aquell potent inici començaria una setmana de protestes en què la indignació anava creixent dia rere dia. A la mobilització a la Terminal 1 de l'aeroport del Prat la van seguir jornades de vagues generals i estudiantils, talls d'autopistes, importants manifestacions a Barcelona i en altres ciutats de Catalunya, l'ocupació de rectorats universitaris, talls en vies d'AVE i Rodalies o, fins i tot, manifestacions de l'extrema dreta espanyolista.

La majoria d'aquests actes de protesta estaven convocats pels anomenats CDR (Comitès de Defensa del Referèndum fins a l'1 d'octubre de 2017 i a partir d'aquell moment Comitès de Defensa de la República), que era un teixit d'assemblees locals, comarcals o nacionals que, sense lideratges clars, pretenia mobilitzar l'independentisme popular. Quan aquestes accions es basaven en manifestacions sempre repetien un mateix patró: una gran quantitat de gent es mobilitzava pacíficament al vespre i, quan queia el sol, començaven els enfrontaments entre la gent més jove – majoritàriament universitaris i preuniversitaris – i la policia. Durant – sobretot – una setmana Barcelona va viure nits d'autèntiques batalles campals amb barricades, llançaments de pedres per part dels manifestants i unes forces de l'ordre que van protagonitzar actuacions d'autèntica brutalitat policial. Tot i que no es van haver de lamentar morts, durant aquelles protestes

es van registrar més de 600 ferits, més de 200 detinguts, i, a causa de l'impacte de bales de foam disparades per la policia, quatre persones van perdre la visió d'un ull i un home va perdre un testicle. Aquells fets van commocionar fortament molts catalans de l'època perquè contrastaven severament amb el període de manifestacions multitudinàries i pacífiques que havien caracteritzat l'independentisme català des del 2010.

Font: Diari Ara

El punt àlgid d'aquella setmana de protestes, però, va arribar el 18 d'octubre. Aquell dia es va produir una important vaga general, el desenllaç de les anomenades Marxes per la llibertat¹⁴, i la manifestació més tempestuosa que es va celebrar en aquell cicle de protestes – tant és així, que popularment es parlava d'aquell episodi com “la batalla d'Urquinaona” –.

A partir d'aquella jornada les mobilitzacions van continuar però no amb la mateixa intensitat o tensió. La societat catalana va seguir tossudament en la seva reivindicació i durant les següents setmanes es van dur a terme importants actes reivindicatius com el tall de l'AP-7 a la Jonquera durant trenta hores, una nova manifestació massiva el 26 d'octubre o fins i tot una acampada d'estudiants a la plaça Universitat de Barcelona que va arribar a aplegar prop de mil joves i quatre-centes tendes (Martínez, 2019). Les aigües del *Tsunami*, però, a poc a poc es calmaven.

¹⁴ Les Marxes per la Llibertat van ser sis marxes a peu del 16 al 18 d'octubre de 2019 que van recórrer Catalunya per protestar contra la sentència del Procés.

2.3. Història dels mitjans de comunicació analitzats

A continuació s'explica resumidament la història i tradició de les capçaleres treballades en aquest projecte: La Vanguardia, El Diluvio, La Campana de Gràcia, l'Ara i El Jueves.

2.3.1. Història de La Vanguardia

La Vanguardia és, sens dubte, un dels diaris més històrics de la premsa catalana. És publicat a Barcelona i editat pel Grupo Godó, una de les empreses més poderoses i influents en el camp de la comunicació a Catalunya i Espanya. Fundat el 1881, compta amb cent quaranta anys d'història, d'entre els quals tan sols 10 han estat oferint els seus continguts en català. Aquest diari, actualment propietat de Javier Godó i dirigit per Jordi Juan, podria semblar, pel seu nom, un diari progressista, que desitja estar a l'avantguarda dels canvis en la societat. Com explica un dels directors més emblemàtics del rotatiu, Agustí Calvet – popularment conegut com a *Gaziel* –, aquest diari ha estat, al llarg de la seva història, *neutre i de repòs*; un ferm defensor de l'ordre establert. Repassem, doncs, breument aquesta trajectòria.

El 1881, dos socis del casino liberal barceloní, els germans i rics empresaris Carles i Bartomeu Godó, van decidir fundar un diari nou que fos, en un principi, l'òrgan de propaganda del partit liberal¹⁵. Per demostrar que de debò volien plantar cara a la “reacció” i l’“obscurantisme” dels conservadors, els fundadors van escollir el nom de La Vanguardia. El primer director en va ser Pere Antoni Torres Jordi. Un cop acabat el caciquisme, però, el diari i el seu model ideològic ja no tenien sentit. “Havia arribat l'hora de morir o transformar-se” (Gaziel, 2016).

El viratge que necessitava el rotatiu el va idear don Modesto Sánchez Ortiz: amb aquest periodista andalús com a director (1888-1901), La Vanguardia va passar “d'òrgan ensopit d'un partidisme polític” a un “tipus nou de diari, ben informat, escrit amb vivesa i que a més presumia de ser independent, és a dir, de no dependre de ningú més que del seu amo capitalista” (Gaziel, 2016). Així, durant aquella època, intel·lectuals i artistes tan

¹⁵ Recordo, com he exposat en l'apartat 1.5 del treball, que en la política espanyola de l'època – just a l'inici de la restauració borbònica d'Alfons XII després de la Primera República – imperava el torn dinàstic, segons el qual partit liberal i conservador s'alternaven fraudulentament al capdavant del govern de l'Estat.

reconeguts posteriorment com Santiago Rusiñol, Alas Clarín o Unamuno van deixar la seva firma en les pàgines del diari. Segons Gaziell, aquella fou l'única etapa en què La Vanguardia es va apropar vagament al que el seu nom suggeria: una posició capdavantera en la renaixença espiritual catalana (2016). Aquest fet, sumat al daltabaix del Diario de Barcelona – degà de la premsa barcelonina i conservadora –, van deixar La Vanguardia perfectament situada per esdevenir la capçalera hegemònica del periodisme escrit a Catalunya.

Tot i aquesta primera transformació, uns anys després La Vanguardia en viuria una altra de la mà de Ramon Godó, fill de Carles i hereu de l'empresa. Aquesta metamorfosi va convertir el diari en una de les empreses industrials més sòlides de Catalunya. El va convertir, a més, en una “empresa de castellanització uniformista”. Aquesta expressió, elaborada per Gaziell, concorda amb la personalitat que, segons aquest periodista, tenia el nou amo del rotatiu: “Jo no recordo haver conegut ningú que odiés tant com ell el catalanisme i els catalanistes. Era un odi irracional i orb. Un odi de la sang – la tragèdia més fonda d'aquell home tràgic...” . Ramon, qui va ser el primer comte de Godó, no tenia, tampoc, gens d'estima cap als obrers. “Eren per a ell només una allau d'anarquistes, bons per a encarar-los a la *guardia civil*. Mai no volgué tractar-hi ni fer-los la més petita concessió a gratient” (2016).

La fórmula de triomf que va portar La Vanguardia a deixar molt enrere tota la premsa barcelonina el primer terç del segle XX – i a guanyar milions de pessetes mentre les altres capçaleres perdien diners o no passaven de fer la viu-viu – es basava en dos elements: publicitat i esqueles¹⁶. Tant és així, de fet, que les pàgines inicials i de preferència del diari estaven reservades a les esqueles i, quan entraven en conflicte serveis informatius i publicitat – perquè tots dos no hi cabien – sempre passava per davant l'anunci¹⁷.

Malgrat els importants beneficis, aquell diari que, a finals del XIX i dirigit per Modesto Sánchez Ortiz, va agrupar el bo i millor de la intel·lectualitat catalana, a principis del XX perdria tot lligam amb l'esperit català. En quedaria, però, el més essencial pel negoci: un prestigi que el públic no es parava a comprovar si era o no merescut. El canvi d'actitud es produiria quan, a partir de 1900, els artistes i pensadors noucentistes van decidir

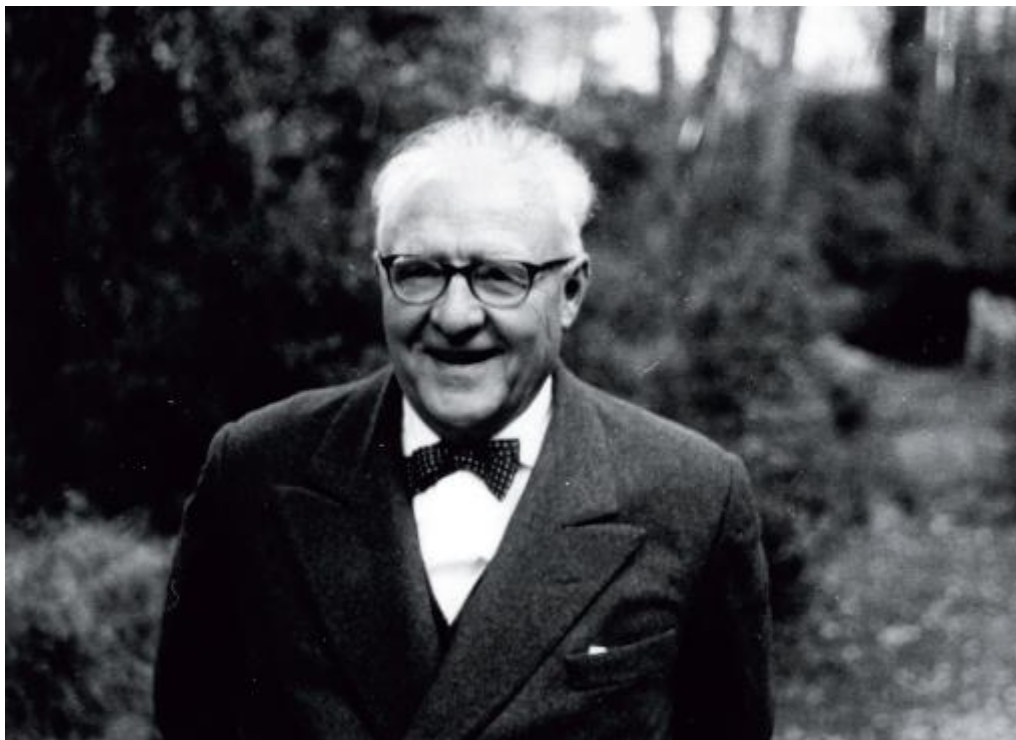
¹⁶ “Una mort sense esquila no havia mort bé”, assenyala Gaziell a *Història de La Vanguardia*.

¹⁷ La Vanguardia va arribar a donar números de 72 pàgines que, de lectura, en portaven 7 o 8.

començar a escriure només en català. Aquest fet, però, va servir en safata la castellanització de La Vanguardia que tant anhelava Ramon Godó.

Durant aquells anys el diari va anar alternant la direcció única amb la compartida entre dos, tres o fins a quatre capitosts. Amb l'objectiu de superar la tempesta social i política que va resultar el segle XX a Espanya, Godó va establir uns principis constants i infal·libles per regular l'orientació de la capçalera que es poden resumir en dos: acatament constant de les institucions triomfants i defensa, sense discussió, de l'ordre establert (Gaziel, 2016). Aquest sistema permetia, per tant, adaptar-se al sistema imperant: fos monarquia, república o dictadura.

A Modesto Sánchez el van seguir directors emblemàtics com Miquel dels Sants Oliver o Agustí Calvet (Gaziel), sota govern del qual el diari es va consolidar com a primer diari d'Espanya¹⁸.

Gaziel, un dels múltiples periodistes que han dirigit La Vanguardia. Font: Biblioteca de Catalunya

¹⁸ Quan Gaziel va assumir la direcció del rotatiu, el seu tiratge era de 60.000 a 80.000 exemplars. Setze anys més tard, amb el seu adéu, les xifres havien ascendit a 200.000 – 250.000 (Gaziel, 2016).

El 1931 Carlos Godó, fill de Ramon, va esdevenir el president de La Vanguardia i el 1936, a causa de la guerra, el director Gaziol va haver de marxar a l'exili. Seguint els principis ideològics recentment esmentats, el rotatiu va passar de ser el mitjà d'expressió del Govern de la Generalitat i del de la República a, un cop establerta la dictadura, sotmetre's sense matisos al règim franquista (Gaziol, 2016). Així, es van suprimir de les seves pàgines l'exercici del periodisme lliure i, fins i tot, es va passar a anomenar – a partir de 1939 – *La Vanguardia Española* i no va ser comandat per un sol periodista català en vint-i-cinc anys.

El director del diari durant aquest període (1939-1960) va ser Luis Martínez de Galinsoga. Un fet permet imaginar-se perfectament el seu mandat: després de vint-i-un anys ostentant el seu càrrec, Galinsoga va ser rellevat a conseqüència de l'escàndol que va provocar en la societat catalana la seva emfàtica protesta contra una missa oficiada en català. En aquest escenari, Galinsoga va dir que “todos los catalanes son una mierda”.

Amb el final del règim totalitari el 1978, el diari, de la mà d'Horacio Sáenz Guerrero – un altre dels directors més emblemàtics de la història de la capçalera -, va donar un nou cop de timó en la seva línia editorial i va començar a donar suport a la transició democràtica, la monarquia de Juan Carles I i el restabliment de la Generalitat de Catalunya. Va recuperar, a més, el seu nom original.

El 1981 La Vanguardia va celebrar el primer centenari i aquella dècada es va caracteritzar per una important modernització a través d'un canvi tecnològic propulsat per Javier Godó, fill de Carlos i actual president i editor del Grupo Godó.

L'any 2004, després de més de cent anys amb la seu al carrer Pelai 28 de Barcelona, el diari es va traslladar a la Diagonal 477, establiment actual del mitjà. Set anys més tard, sota la direcció de José Antich – obertament independentista i afí a Convergència Democràtica de Catalunya, partit hegemònic en la política catalana des de la restauració -, es va publicar per primer cop la versió catalana de la capçalera, paral·lela a la castellana i amb els mateixos continguts.

El 2013, en ple auge del Procés, Antich va ser substituït en el càrrec per Màrius Carol, un perfil molt més moderat que va establir una línia editorial molt allunyada de l'independentisme català. Més tard, el març de 2020, Jordi Juan va substituir Carol en la direcció de la capçalera i actualment és líder en el camp dels diaris digitals espanyols i la capçalera més llegida a Catalunya.

2.3.2. Història d'El Diluvio

El Diluvio – entre altres noms que va tenir el diari i tot seguit repassarem – és una de les publicacions espanyoles més importants del tombant de segle XX. Segons Enric Marín, no tenia la categoria intel·lectual de La Vanguardia, però tenia molta difusió entre les classes treballadores. Era, de fet, el diari popular més llegit a Catalunya fins al final de la guerra civil (2019). Vegem la seva història.

El rotatiu comença a distribuir-se per Barcelona l'1 de novembre de 1858 sota el nom d'El Telégrafo. El seu principal promotor n'era Ferran Patxot, un advocat i empresari amb tímides simpaties republicanes, i la seva primera redacció es trobava al carrer Ferran de Barcelona. Ben aviat, però, el 1859, va morir Patxot i la publicació va quedar en mans de Manuel Lasarte i Marià Flotats.

El preu inicial d'El Telégrafo era tres vegades inferior al dels seus competidors i els seus primers anys de vida tenia una línia editorial “conservadora i amable, apta per a tots els públics” (Toll, 2018).

A causa de la censura i les suspensions, Lasarte va haver de treballar de valent la seva imaginació per canviar el nom del diari diverses vegades, la primera ja el 1866. Així, el rotatiu es va arribar a anomenar de set maneres diferents: El Telégrafo, El Principado, La imprenta, La Crónica de Cataluña, El Teléfono i El Diluvio.

Després de “la Gloriosa” el 1868 - la revolució liberal que suposaria l'exili de la reina Isabel II – el rotatiu es va mostrar partidari de la Primera República Espanyola (1873 - 1874) . A partir d'aquella època, a més, el diari comença a posar especial èmfasi en els successos relacionats amb la ciutat de Barcelona, l'explicació dels seus problemes i la petició de solucions a les autoritats. Unes *campañas* que esdevindrien característiques de la publicació i que li comportarien persecucions judicials impulsades per l'Ajuntament i el fiscal d'impremta, molest també per les crítiques del mitjà al Govern conservador de Cánovas del Castillo. A més, des de les pàgines del diari es va defensar la Llei de Matrimoni Civil de 1870 que posava fi al monopoli eclesiàstic i es reivindicaven els drets polítics de Catalunya (Toll, 2018). Tot plegat es va traduir en un augment constant de la popularitat del rotatiu.

El 1879, davant l'amenaça d'una nova suspensió, la publicació engegada per Patxot passava a anomenar-se El Diluvio. En aquell moment de la seva història, la capçalera

s'havia allunyat molt de la línia editorial – “conservadora i amable” - d'El Telégrafo: “Ja no és monàrquic, sinó republicà; ja no és catòlic, sinó *anticatòlic*; ja no és defensor de la pàtria, sinó precatalanista” (Argemí, 1998). A conseqüència o no d'aquest gir, quan el periodista Jaime Claramunt va arribar a la redacció dirigida per Lasarte el 1894, El Diluvio era el diari republicà més antic, més vell i de major circulació a Espanya (Claramunt; Pujulà; Toll, 2016).

El 1901 va morir Manuel Lasarte i la publicació va passar a ser administrada per Manuel Busquets George, qui va posar en marxa *El Diluvio Ilustrado*, un suplement setmanal del diari amb dibuixos i textos satírics que pretenia fer competència a les revistes satíriques republicanes més importants de l'època, La Camapana de Gràcia i l'Esquella de la Torratxa.

Poc abans de la vaga de La Canadenca, el 1916, Claramunt va esdevenir el director del mitjà - i ho seria durant gairebé vint anys; del 1919 al 1938 -. En aquella època la conflictivitat social lligada al moviment obrer – amb especial representació en l'anarquisme a Barcelona - era la problemàtica més destacada. El Diluvio va connectar amb aquest sector popular arran del Procés de Montjuïc, anteriorment explicat en aquest treball. El líder anarquista Joan Montseny, arrestat per aquests fets, va aconseguir treure de la presó unes cartes de denúncia política que es van publicar al diari de Claramunt.

Aquells anys, d'afegit, el rotatiu va augmentar la seva mida i va adquirir un aspecte més modern, amb dues edicions entre setmana i una els diumenges. Tot i això, les fotografies i il·lustracions encara eren escasses.

En aquest escenari va arribar l'any 1930 i, amb ell, el període més turbulent de l'Espanya del segle XX. Durant aquells anys, El Diluvio seguia fent poc ús de les fotografies, no tenia jerarquització gràfica en la informació i la portada estava completament venuda a la publicitat. Tot i això, la seva circulació seguia sent alta perquè el públic valorava la singularitat de la seva línia editorial entre la premsa barcelonina (Toll, 2018).

El dia de les eleccions de 1931, que van ser el preludi del 14 d'abril, Jaime Claramunt titulava la seva “Crónica diària” sense pèls a la llengua: “¡Votemos por la República!”. A més, descrivia contundentment: “El nervio principal de la Lliga lo constituyen burgueses explotadores del pueblo y grandes rentistas”.

El 1933, amb la República i un Estatut d'autonomia per a Catalunya, la situació política a Espanya s'assemblava bastant a les reivindicacions del diari. L'empresa, a més, gaudia d'estabilitat econòmica i molta publicitat en les seves pàgines, cosa que va facilitar una renovació tecnològica i una creixuda en el tiratge.

Desgraciadament, poc després d'aquesta situació tan favorable pels interessos del rotatiu, el 1936 arribava la guerra civil i la censura s'instaurava als diaris de Barcelona. Tot i això, Claramunt, en un article del novembre d'aquell any, deia: “Unos diarios obedecen las órdenes de la censura y otros, como si tal cosa, la quebrantan”. El periodista cubà també va prendre la decisió d'adscriure el seu mitjà al partit polític Unión Republicana i el 1938, finalment, va ser substituït en la direcció per Antonio Huerta, un militant de la UGT.

Com no podia ser d'una altra manera, l'entrada de les tropes franquistes a Barcelona va significar el final d'El Diluvio i els seus dirigents es van dividir entre l'exili i la presó.

Soldats republicans llegint El Diluvio. Font: Arxiu Nacional de Catalunya

2.3.3 Història de La Campana de Gràcia

La Campana de Gràcia és la primera publicació de gran difusió escrita en català i la més important entre la premsa gràfica nacional de principis del segle XX. Amb seixanta-quatre anys de trajectòria - del 1870 al 1934 -, el naixement i consolidació del setmanari és conseqüència d'un moment històric en què conflueixen la Renaixença catalana i la formació i creixement de la classe proletària; principal públic lector de la revista (Capdevila, 2014).

Si el periodisme satíric actual és lliure i reivindicatiu és, en bona part, gràcies a La Campana, que en el seu moment va ser una publicació que va arribar a grans masses de públic en un moment en què això era molt insòlit. Al seu torn, el setmanari no hauria estat possible sense la tasca dels seus editors, Innocenci López i el seu fill Antoni López.

El primer número de la revista es va publicar el 8 de maig de 1870 i el seu article de presentació ja alertava que “Aquí hi haurà de tot. Com que tindrà modos y parlará de govern, será polítich. [...] Com que dirá que sense república federal y cent mil duros un home no pot felis, será federalista”. El primer director d'aquella redacció va ser Conrad Roure, però aviat, a partir del número trenta-cinc, el van substituir per una direcció compartida entre Antoni Feliu i Josep Roca. Tomàs Padró va ser qui es va ocupar de manera gairebé exclusiva de la il·lustració de la revista els primers anys.

La Campana de Gràcia no va trigar a aconseguir difusió, popularitat i prestigi, fet que va propiciar que el paper dels dibuixants de la revista no fos el d'uns simples il·lustradors sinó el d'autèntics periodistes gràfics amb influència (Capdevila, 2014).

Després d'uns primers números bilingües i el posterior èxit popular, el 1872 Roca va esdevenir el director únic de la revista, càrrec que ocuparia fins al 1907. La seva figura va marcar la personalitat de la capçalera, ja que la seva obra va omplir números pràcticament sencers de La Campana durant trenta-set anys. De fet, tal com apunta Capdevila, és difícil establir una llista fiable de directors de La Campana més enllà de Josep Roca i Roca: la Llei de jurisdiccions de 1906 comportava l'existència de molts *directors de palla*¹⁹.

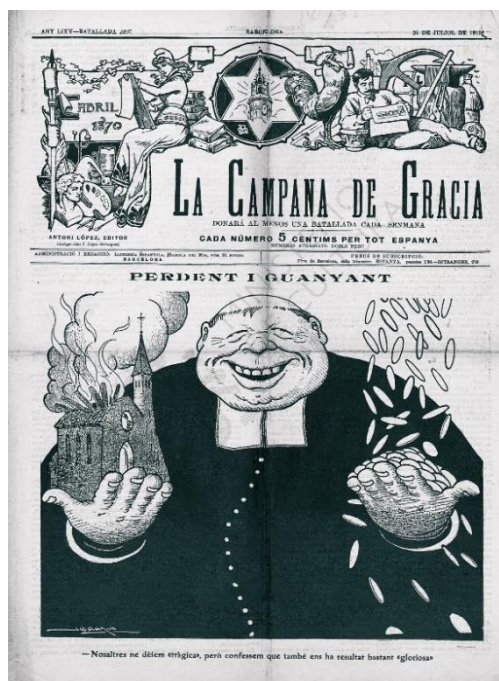
¹⁹ Arran de la Llei de jurisdiccions un delictes podia ser jutjat per via militar si es considerava que atemptava contra “l'essència patriòtica de l'Estat”. Per esquivar-la en la mesura del possible, moltes publicacions disposaven d'un anomenat *director de palla* que, si es donava el cas, patia les conseqüències de la llei

La Restauració alfonsina de 1874 va ajudar la consolidació de La Campana, perquè d'aquesta manera la publicació, indubtablement republicana, tenia un objectiu clar. Això va arrelar entre les classes populars del país. Les dades del tiratge de la revista no deixen lloc per al dubte: l'inicial era de tres mil exemplars; el 1875, de deu mil; el 1888, de vint-i-dos mil; i el 1903, de trenta mil (Albertí, 1972).

La revista d'Innocenci López es va haver d'enfrontar moltes vegades amb la censura. Era habitual veure en certes pàgines de la publicació algunes línies de punts que substituïen el text enmig de qualsevol de les peces, o dibuixos impresos amb una creu vermella al damunt. De fet, un altre setmanari satíric molt important del segle XX, L'Esquella de la Torratxa, va néixer per substituir temporalment La Campana quan aquesta publicació va ser censurada. Amb els anys, però, les dues publicacions acabarien coexistint i compartint dibuixants, periodistes i directors.

L'entrada del segle XX va suposar molts canvis renovadors a la capçalera. Malgrat ser la primera publicació que va patir les conseqüències de la Llei de jurisdiccions – 1906 -, va encetar el nou segle amb un nou editor – Antoni López, fill d'Innocenci – que va introduir diverses millores a la capçalera, com l'establiment d'una impremta pròpia.

Els entrebancs per La Campana van augmentar amb el cop d'estat de Primo de Rivera el 1923, que va instaurar la censura prèvia. Per combatre-la, la revista va començar a publicar molts acudits amb jocs de paraules i dobles sentits. Això, però, va aigualir el to i la duresa de la seva sàtira i crítica (Capdevila, 2014). Durant aquesta època, a la vegada, la publicació va incorporar algunes de les plomes del periodisme més combatent de l'esquerra, com Àngel Samblancat o l'anarcosindicalista Àngel Pestaña.

Una de les portades de La Campana de Gràcia el juliol de 1936. Font: La Campana de Gràcia

El 1931 va morir Antoni López, i el seu germà petit, Rafael López, va decidir vendre's La Campana de Gràcia. El 1932, la revista es presentava com un “periòdic nacionalista d'esquerra”, i l'empresa que la publicava era l'Editorial Llibertat S.A. Tan explícita va començar a ser la capçalera quant al seu posicionament, que al primer número de la nova època s'afirmava que era militant d'Esquerra Republicana de Catalunya, partit al capdavant del Govern de la Generalitat.

Aquest canvi, però, la va convertir en una revista més política que satírica, i la seva proximitat amb el poder, lògicament, va afectar la seva capacitat de crítica (Capdevila, 2014). Com que havien triomfat els valors republicans que el setmanari havia defensat durant dècades, La Campana va perdre la seva antiga raó de ser i no va trobar un lloc on poder fer la seva reconversió periodística (Cadena, 1995).

No hi ha dades del tiratge de la revista aquells anys, però segur que es va patir una forta davallada: Una Campana menada pels mateixos homes que formaven el govern no podia tenir la mateixa mordacitat necessària per enganxar els lectors cada setmana (Capdevila, 2014). Així, el 12 d'octubre de 1934, a causa de la repressió posterior als Fets d'octubre, el setmanari satíric més popular de principis de segle va deixar de sortir al mercat sense fer gaire soroll.

2.3.4. Història de l'Ara

El diari Ara, a diferència de les publicacions anteriors, té una història – de moment - molt breu. Es va començar a distribuir el 28 de novembre de 2010. En aquests poc més de deu anys de vida, però, el mitjà dirigit per Esther Vera és líder a Catalunya en el camp digital i ha cavalcant exitosament el declivi de la premsa escrita: el 2017 va créixer un 57,3% de lectors, fet que el va convertir en el rotatiu amb un increment més gran de tot l'Estat (Ara, 2018).

El setembre de 2010 es va instal·lar la redacció del rotatiu al carrer Diputació de Barcelona i dos mesos més tard es va celebrar l'acte central de presentació del mitjà, sorgit de l'entorn del grup de comunicació Cultura 03. Ja des del seu manifest fundacional, l'Ara deixava clar els seus principis i objectius: contribuir al debat sense dogmes ni límits, oferir eines al país per transformar els canvis i crisis en reptes i oportunitats i ser un diari de referència i última generació tecnològica (Ara, 2010).

Aquest manifest, que signaven periodistes catalans de primera plana com Antoni Bassas, Carles Capdevila, Toni Soler o Albert Om, afirmava que el diari volia ser una resposta a un moment difícil pel periodisme a partir del rigor ètic i la feina inspirada en l'esperit crític però no instal·lada en la crítica. Així, el rotatiu va anar expandint-se: el 2011 va arribar a les illes Balears, el 2012 al País Valencià i el 2014 a Andorra.

Durant aquests primers anys de creixement, el director de la publicació va ser el periodista Carles Capdevila, qui va ser substituït en el càrrec per Esther Vera el 2015. Al llarg de la seva trajectòria, el diari ha aconseguit créixer i guanyar lectors en una dècada en què la premsa del país n'ha perdut a cabassos: el mitjà va aconseguir créixer el 2019 un 2,3% el seu nombre de lectors mentre que, respecte dels cinc anys anteriors, rotatius com El Punt Avui va perdre el 16,9% de les seves vendes, La Vanguardia el 30,2% i El Periódico el 42,7% (Gutiérrez, 2019).

2.3.5. Història d'El Jueves

El setmanari satíric El Jueves és una de les capçaleres d'humor gràfic més destacades de la història de la premsa espanyola. Editada a Barcelona, en més de quaranta anys de trajectòria s'ha vist immersa en diversos processos judicials que no han aturat la seva crítica de l'actualitat social i polític del país.

La revista va publicar el seu primer número el 27 de maig de 1977; tres setmanes abans de la celebració de les primeres eleccions democràtiques a Espanya després de la dictadura franquista. Tot i néixer en la considerada “edat d'or de la premsa setmanal satírica” a Espanya, els problemes amb la censura no van trigar a arribar i tot just el setè número d'El Jueves ja va ser *segrestat* per l'administració.

La publicació, iniciada pel dissenyador barceloní José Ilario i dirigida en primer lloc per José Luis Erviti, ben aviat va passar a formar part del Grupo Zeta, un dels grups de comunicació més importants de la premsa espanyola.

Amb aquest canvi en la propietat van arribar certs canvis modernitzadors en la revista: la portada i contraportada es van començar a imprimir a tot color i la maqueta de la publicació es va professionalitzar. Pel que fa al seu contingut, El Jueves va endurir el to de les seves crítiques i es va preocupar més per assumptes polítics; guanyant popularitat i difusió entre aquella població descontenta amb l'evolució de la Restauració.

Després de la notorietat guanyada sota el paraigua de Grupo Zeta, el 1982 aquest grup empresarial va decidir desfer-se de la publicació satírica, però diversos dibuixants de la revista van comprar-la i, posteriorment, van començar a editar-la sota un segell propi anomenat Ediciones El Jueves S.A.

La dècada dels anys vuitanta va ser especialment complicada per la premsa gràfica espanyola i moltes publicacions del sector van haver de tancar. No obstant això, El Jueves no només va aguantar el temporal, sinó que va aconseguir un notable augment en la seva tirada: dels 47.000 exemplars del 1986 va passar a superar la barrera dels 200.000 el 1992 (Barrero, 2002).

Durant la dècada dels noranta i principis dels dos mil, la capçalera, ja consolidada, va viure una forta renovació amb un “gran desembarcament d'autors” i, mentre dibuixants com Pedro Vera, Lalo Kubala o Darío Adanti van entrar a la plantilla de la revista; Albert Monteyés i Manel Fontdevila es van integrar al seu consell de redacció (Monteyés, 2006).

Com ja passava dècades abans amb altres setmanaris satírics, ni tan sols l'arribada del segle XXI va suposar la fi de polèmiques i processos judicials per El Jueves. El juliol de 2007 l'Audiència Nacional va ordenar el segrest del número 1.573 de la revista perquè presentava en portada un dibuix en què apareixien els prínceps d'Espanya mantenint relacions sexuals i, mesos més tard, acusats d'injúries a la corona, dibuixant i guionista de la vinyeta van ser multats.

Portada del número 1.573 d'El Jueves

El 2011, cinc anys després que l'editorial RBA adquirís el 60% de les accions del segell, Maite Quílez va esdevenir la directora d'El Jueves. Dos anys després, el 2013, la publicació es va convertir en la revista satírica més longeva de la història d'Espanya.

Una nova polèmica va acompanyar el setmanari l'any 2014 quan RBA va ordenar la retirada d'una portada en què es criticava l'abdicació del rei Juan Carles I. Aquest fet va comportar la dimissió d'autors importants de la capçalera com eren Albert Montey, Manel Fontdevila o Isaac Rosa.

Finalment, i en especial relació amb el Procés català, el 2017 el cos nacional de policia espanyola va denunciar El Jueves per publicar un dibuix en què s'insinuava que les forces de seguretat de l'Estat consumien cocaïna, i el 2019, en el marc de les protestes contra l'empresonament dels líders independentistes, la revista va publicar una portada polèmica en què apareixia un jutge llençant un còctel Molotov on a dins hi havia la sentència.

2.4. Justificació de la tria dels mitjans de comunicació

L'elecció de les publicacions que analitzaré en el meu treball no ha estat fruit de l'atzar, òbviament. Tot i això, la tria segueix un patró molt senzill: estudiaré, en relació amb els dos moments històrics en què es focalitza el treball, una publicació conservadora – La Vanguardia -, una de progressista – El Diluvio i l'Ara - i una de premsa gràfica – La Campana de Gràcia i El Jueves-.

Com que només he escollit una capçalera de premsa gràfica, perquè la comparació tingui sentit totes dues han de seguir el mateix corrent ideològic. En aquest cas, les dues tenen una línia editorial d'esquerres; propera a les classes populars.

Aquest patró d'elecció dels diaris respon a la voluntat d'analitzar, de la forma més honesta o objectiva possible, l'evolució en el tractament de moments de revolta popular per part de la premsa catalana. Com que no és viable estudiar la cobertura que en fan tots els mitjans que la integren, m'he centrat, per a cada punt històric concret en què se centra el treball - 1919 i 2019 -, en dues capçaleres progressistes i una de conservadora. Així, intento veure si aquesta evolució és positiva o negativa – és a dir: cap a un periodisme més rigorós i fiscalitzador o al contrari- i si, a banda, depèn de l'eix esquerra/dreta. No seria honrat per part meua intentar examinar aquest procés posant la lupa en diaris escollits de forma aleatòria. El resultat de la investigació no seria gens representatiu.

Així doncs, a continuació argumento breument per què puc afirmar que els mitjans de comunicació esmentats segueixen una ideologia determinada i, de retruc, en justifico la seva tria.

2.4.1. Justificació de la tria de La Vanguardia

La Vanguardia, doncs, és i ha estat històricament un diari tan important en la premsa catalana com conservador. El fet que ho deixa més clar són els dos principis pels quals es va començar a regir la capçalera sota el comandament de Ramon Godó: acatament automàtic de les institucions triomfants i defensa emfàtica de l'ordre establert. Es podria argumentar que aquests postulats els va establir un propietari mort el 1931, però el cert és que el diari segueix en mans del seu nét i que, avui dia, ningú s'atreveiria a dir que La Vanguardia contradia aquests principis. No ho ha fet, en realitat, des de fa dècades. I això que no es pot dir que durant aquest temps la política catalana i espanyola hagi estat

avorrida i sense canvis. Amb viratges editorials desacomplexats, el caràcter camaleònic de La Vanguardia ha serpentejat els diversos règims que han governat l'Estat els darrers cent anys: sigui república o monarquia; democràcia o dictadura.

Encara en l'àmbit ideològic del rotatiu, el periodista Ignasi Aragay (2016) destaca el fet que a La Vanguardia, que durant uns anys – sobretot amb Gaziell al capdavant – es va practicar un catalanisme en castellà, actualment es planteja un espanyolisme en català – o bilingüe – i, “com durant la major part de la seva existència, el diari està retrobant un ADN anticatalanista”.

Aquesta actitud es regeix per un objectiu tan simple com voler fer tants diners com es pugui. Si bé fa uns anys el diari en feia a cabassos – amb la fórmula basada a donar protagonisme a les esqueles i la publicitat, com he explicat anteriorment –, actualment intenta sobreviure la crisi galopant de la premsa escrita.

Des de les pàgines de La Vanguardia, el seu director actual, Jordi Juan, segueix amb aquesta línia ideològica defensora de l'ordre establert. Es mostra allunyada de l'independentisme català, que, tot i ser un corrent amb gran suport entre la societat catalana, no deixa de ser un plantejament que fa trontollar els pilars del règim. De fet, ja amb aquest periodista – home de confiança de Carlos Godó, futur hereu de l'empresa Grupo Godó (Zarzalejos, 2020) – al capdavant, el rotatiu ha mostrat el seu suport a la monarquia espanyola²⁰ tot i els escàndols que envolten la figura de Juan Carles I.

El Grupo Godó, entitat privada que hi ha darrere la capçalera, és un dels grans grups de comunicació de l'Estat i un històric defensor dels interessos de la burgesia i les classes poderoses del país. Hi ha teories que defensen que els mitjans de comunicació de masses poden modular l'opinió pública i és ben clar que l'empresa fundada pels germans Bartomeu i Carles Godó té una influència preeminent en el sistema de mitjans català.

“Estoy con el poder y dentro del poder, con los que mandan” va dir, després de la mort de Ramon Godó, un membre de la nissaga (Gaziell, 2016).

²⁰ Fet que es veu clar en l'editorial titulat “Solució taxativa i terapèutica” que el diari va publicar el 04/08/2020.

2.4.2. Justificació de la tria d'El Diluvio

He escollit El Diluvio com un diari d'esquerres en actiu el 1919, durant la vaga de La Canadenca. Havent llegit la seva història en l'apartat anterior ja es pot saber que és així; que es tracta d'un diari progressista. Tot i això, a continuació repassaré algunes dades per acabar de justificar la seva tria.

Per començar, el rotatiu engegat per Ferran Patxo va ser clarament republicà: es va mostrar partidari del sistema alternatiu a la monarquia borbònica tant el 1873 com el 1931.

També va tenir durant gran part de la seva existència una indiscutible fama d'anticlerical. Aquesta reputació va néixer a partir de la seva crítica a la subvenció pública que rebia l'església a Espanya des del pressupost nacional i també gràcies al suport del mitjà a la Llei de Matrimoni Civil.

El diari també es va mostrar com un dels pocs actors de la premsa del moment que reclamava drets polítics per a Catalunya. Fins i tot, a conseqüència de l'article "el renacimiento catalán" que Valentí Almirall va publicar a les seves pàgines, es va produir un nou atac repressiu contra el mitjà que va suposar un dels seus múltiples canvis de nom; aquell cop, per adoptar el d'El Teléfono.

Un dels factors que situen més clarament El Diluvio com un mitjà d'esquerres és el seu vincle amb la classe treballadora. Com he detallat abans, arran del Procés de Montjuïc el diari va aconseguir ser vist amb bons ulls fins i tot per a l'anarcosindicalisme. La influència de la capçalera era tan gran sobre els actors polítics progressistes, de fet, que Jaime Claramunt assegura a les seves memòries que ell va ser qui va impulsar la candidatura de Companys com a substitut de Macià gràcies a un seguit d'articles publicats al seu mitjà (Toll, 2018). En la seva autobiografia també assegura que la família propietària de la publicació va deixar l'orientació política del rotatiu completament a les seves mans. I, per saber com era aquesta orientació, només cal veure quins temes tractava Claramunt en el seu comentari editorial "Crónica diaria": les candidatures republicanes a les eleccions, la defensa de la democràcia o la crítica de l'esclavisme i el colonialisme europeu.

Claudi Ametlla, a més, periodista que va treballar com a redactor a El Diluvio, va parlar en les seves memòries del to reivindicatiu i rebel del diari, així com de la seva pluralitat. Finalment, la dada que deixa més clara la ideologia del mitjà la veiem en qui conformava

el cos de subscriptors del diari: treballadors de les grans fàbriques de Barcelona, carters, treballadors ferroviaris o del port, escombriaires, temporers del camp... Classe obrera, en definitiva.

2.4.3. Justificació de la tria de La Campana de Gràcia

La tria de La Campana de Gràcia en l'anàlisi del treball està justificada si s'evidencia que es tracta d'una publicació gràfica d'esquerres i popular. En l'apartat sobre la història del mitjà ja hi ha algunes mostres que ho posen certament de manifest, però tot seguit acabaré de deixar-ho clar.

Capdevila ja anuncia a començaments del seu llibre *La Campana de Gràcia; La primera publicació catalana de gran abast 1870-1934* (Pagès editors) que la personalitat de la publicació és un aiguabarreig de republicanisme, anticlericalisme i obrerisme popular (2014). I és que l'església, amb una forta influència sobre l'Estat, amb gran poder econòmic, que restringia la llibertat de pensament, monopolitzava l'ensenyament i discriminava les dones; va ser un dels objectius preferits del setmanari satíric, que pretenia eliminar la influència de les institucions religioses de la vida pública (Capdevila, 2014).

A més, la seva vocació popular es va mantenir ferma amb el pas del temps: "La llegien els artesans, els botiguers, els empleats. [...] la crítica radical contra el sistema de la restauració esdevingué la principal raó d'ésser de la revista, i alhora la causa que li proporcionà els seus èxits de venda, difusió i popularitat. A la majoria d'Ateneus populars i a les cases menestrals, La Campana substituïa, literalment, la Bíblia", comenta Capdevila (2014).

En la ideologia de la publicació hi tenien un paper cabdal els editors i directors, evidentment. Josep Roca i Roca, que va dirigir la revista durant gairebé quatre dècades, era fermament republicà i catalanista (Capdevila, 2014); i Innocenci i Antoni López, que van comandar el projecte molts anys des del punt de vista empresarial, van aconseguir introduir la lectura del català i un fort esperit reivindicatiu entre la classe obrera del país.

L'esperit popular de La Campana era tan gran que, tot i ser una publicació de gran difusió, escriure a les seves pàgines no aportava cap prestigi intel·lectual (Capdevila, 2014). Malgrat això, totes les sensibilitats esquerranes, eternament dividides i enfrontades, van trobar un espai comú en el setmanari satíric. Segons Susanna Tavera (1992), La Campana de Gràcia va assumir la tasca, en nom de la premsa obrera, de crear en les masses obreres de Catalunya les condicions necessàries per a una revolució.

2.4.4. Justificació de la tria de l'Ara

El diari Ara, malgrat la seva breu trajectòria, ha tingut un paper important en la premsa catalana de la dècada dels anys deu i, per tant, també durant els moments més intensos del Procés i el 2019 en concret. A continuació apporto quatre pinzellades per justificar la tria d'aquesta publicació com a mitjà d'esquerres.

El rotatiu dirigit per Esther Vera té una línia editorial independentista i progressista però desvinculada de cap partit polític (Lluent, 2015) (Soteras 2011). Aquest fet es percep amb més força si es compara el mitjà amb les altres capçaleres més llegides del panorama periodístic català i espanyol, majoritàriament constitucionalistes i conservadores.

El lema del rotatiu afirma oferir un “periodisme lliure i compromès” i, tot i que el diari és un negoci privat que té a Ferran Rodés com a president i principal accionista, ja en el manifest fundacional els professionals que representaven l'Ara asseguraven tenir “la convicció que el diari és dels qui el fem, però també dels qui el llegeixen. I per això, en primer lloc, entenem que un diari és més que un negoci privat”.

La ideologia d'un diari la fixa, entre altres elements, les editorials que el mitjà en qüestió publica. Tot i que es pot argumentar que hi ha altres capçaleres – menys llegides i amb menys capacitat d'influència – que segueixen una línia més marcadament d'esquerres, des de les editorials de l'Ara s'ha defensat, per exemple, la regulació dels preus dels lloguers i el dret a un habitatge digne²¹ o una sanitat pública de qualitat²²; i s'ha carregat contra la violència masclista²³, el racisme²⁴ o els desnonaments²⁵.

²¹ Llegir l'editorial “El PSOE ha d'afrontar la reglació dels lloguers” que el diari va publicar el 09/09/2020.

²² Llegir l'editorial “Quina sanitat volem?” que el diari va publicar el 18/04/2020.

²³ Llegir l'editorial “Dues coses essencials sobre la violència masclista” que el diari va publicar el 23/11/2019.

²⁴ Llegir l'editorial “El racisme, altre cop” que el diari va publicar el 15/06/2020.

²⁵ Llegir l'editorial “La pandèmia dels desnonats” que el diari va publicar el 04/04/2021.

2.4.5. Justificació de la tria d'El Jueves

El Jueves és una revista còmica que, tot i ser d'abast estatal, és i sempre ha estat editada a Barcelona i té un arrelament molt fort a Catalunya. He considerat adient estudiar-la com a exemple de premsa gràfica perquè, malgrat tractar-se d'una publicació que no és específicament catalana i que aborda fets d'actualitat social i política que tenen lloc arreu de l'Estat, és un bon exemple de setmanari satíric actual en què els successos que trasbalsen Catalunya i la mirada d'autors – i editors - catalans i catalanes hi són molt presents.

Des del 2016 el director de la revista és el dibuixant barceloní Guillermo Martínez-Vela i el president i màxim accionista del grup de comunicació que edita El Jueves – RBA - és l'empresari argentí Ricardo Rodrigo Amar.

Pel que fa a la línia editorial del setmanari, Martínez-Vela, en un curt vídeo de presentació de la publicació, assegura que des del seu mitjà tenen clar què és important: sorprendre cada setmana amb humor gràfic “creatiu, combatiu i popular”. Més enllà d'aquesta declaració de principis, qualsevol ciutadà espanyol que estigui mínimament interessat per l'actualitat i la premsa sap perfectament que El Jueves és una capçalera d'esquerres. Són incomputables la quantitat de vinyetes que han publicat en què critiquen la monarquia, l'extrema dreta, el racisme, el masclisme o la manca de separació de poders de l'Estat. Aquest fet - com he comentat amb anterioritat en aquest treball - els ha portat a tenir problemes amb la justícia i, fins i tot, amenaces i agressions com la que va patir l'antiga directora del mitjà, Mayte Quílez, després de publicar una portada en què es criticava l'ascens de l'extrema dreta a Europa i parlaven d'una “plaga de nazis”.

D'altra banda, el director actual de la capçalera, Guillermo Martínez-Vela, ha parlat sense pèls a la llengua en entrevistes sobre el fet que a Espanya es persegueixen les expressions antifeixistes però no de la mateixa manera les feixistes. Ha lamentat també que no es pugui fer acudits sobre la família Reial, que a Espanya estigui en perill la llibertat d'expressió i que la justícia tingui un biaix ideològic conservador (Martínez-Vela, 2017).

3. Anàlisi dels mitjans de comunicació

Tot seguit es presenten els estudis de la cobertura que els mitjans de comunicació recentment esmentats van fer de la vaga La Canadenca (1919) i de les protestes posteriors a la sentència del Procés (2019).

3.1. Anàlisi del tractament de la vaga de La Canadenca

En primer lloc es mostren les anàlisis del tractament que La Vanguardia, El Diluvio i La Campana de Gràcia van fer de l'aturada de treballadors a la fàbrica Barcelona Traction, Light and Power Company, popularment coneguda com La Canadenca. L'estudi treballa les peces significatives – amb relació al conflicte obrer que ens ocupa - que aquestes capçaleres van publicar entre el 5 de febrer de 1919 i el 22 de març - és a dir, just després del míting a la plaça de les Arenes que, en un principi, donava per finalitzat el conflicte-.

3.1.1. La Vanguardia

6 de febrer

Ayer mañana se planteó un conflicto en las oficinas de la Sociedad Energía y Fuerzas del Ebro (La Canadiense), instaladas en la plaza de Cataluña. Parece que el origen de la cuestión fué el siguiente: la dirección de dicha empresa despidió á ocho empleados, alegando que no precisaba de sus servicios, si bien los despedidos afirman que lo fueron por pertenecer al Sindicato de empleados de escriptorio.

Los compañeros de los despedidos iniciaron ayer mañana, como protesta, la huelga de brazos caídos, secundándoles un centenar de aquéllos. La Compañía entonces les advirtió que si no deponían su actitud antes del mediodía serían despedidos, y aquéllos, al conocer la orden, abandonaron el trabajo inmediatamente.

Una comisión de empleados visitó al gobernador civil para darle cuenta de lo ocurrido. También visitaron al señor Rothwos, con igual objeto, los representantes de la empresa.

L'endemà de l'inici de la vaga de La Canadenca, La Vanguardia dedica una brevíssima notícia a explicar el succés. L'escrit és molt reduït i "objectiu" perquè es limita a narrar uns fets sense fer ús d'un vocabulari que pugui semblar que titlla de culpable a alguna de les dues parts.

El concejal señor Vinaixa presentó ayer al alcalde á una comisión de empleados de la Canadiense, que le suplicaron interviniera en el conflicto planteado con dicha Compañía con motivo de una huelga de brazos caídos, originada por haber despedido la Compañía á algunos compañeros.

El señor Morales Pareja manifestó que con mucho gusto interpondrá sus buenos oficios para procurar la solución del conflicto.

El rotatiu dedica un segon breu en què relata una trobada entre un regidor de Barcelona i els treballadors de La Canadencia per intentar solucionar el conflicte. De nou, el text és extremadament nou i objectiu. Es limita a explicar uns fets.

12 febrer

Las impresiones acerca la huelga de empleados de la Compañía Canadiense eran ayer más optimistas que en días anteriores, pues se reanudó el trabajo en algunas secciones. Por la mañana se presentaron al trabajo los empleados de la Caja de cobros y los de la Sala de dibujo, trabajando en la sección de facturación personal nuevo.

Hoy espira el plazo concedido por la Compañía para que pueda el personal volver á ocupar sus puestos.

El dia que els dirigents de la fàbrica de La Canadencia havien imposat com a límit perquè els treballadors abandonessin la vaga i tornessin als seus llocs de treball, La Vanguardia dedica un breu a explicar-ho – potser seria més adequat dir “esmentar-ho” -. Tot i això, es pot apreciar com el rotatiu, malgrat que en aquell moment els vaguistes encara no havien aconseguit guanyar cap dret, considera positiu que certs obrers tornin al seu lloc de treball.

18 de febrer

Otros telegramas

Noticias de Gobernación

Madrid, 18.

El subsecretario de la Gobernación manifestó á última hora que de todos los conflictos sociales planteados, los que preocupan más al gobierno son el de La Canadiense y el del arte textil, ambos de Barcelona.

Dijo luego el señor Lladó que había visitado al ministro una comisión de harineros para manifestarle que no queda harina en Madrid más que para fabricar pan el martes y miércoles y para este último día no toda la que se necesita y como todo esto puede originar alguna alteración del orden público, por eso visitaban al ministro de la Gobernación y no al de Abastecimientos.

Después facilitó un telegrama de Córdoba que dice que se ha celebrado una manifestación de protesta contra el caciquismo. Un grupo de manifestantes apedreó el Circulo liberal y otro apedreó la estatua del señor Barroso, causando grandes desperfectos.

Després de gairebé dues setmanes des de l'inici de la vaga, el diari dels Godó dedica una altra notícia molt curta a notificar que el subsecretari de governació espanyol s'havia mostrat preocupat pel conflicte de La Canadenca. D'aquestes línies no es pot extreure que La Vanguardia digui que la vaga ha de preocupar a la població, és clar, perquè el rotatiu s'està limitant a narrar les paraules d'un polític.

19 de febrer

- LAMPARA "EGMAR" A. E. G. La mejor lámpara, insustituible para fábricas Pídase á los instaladores y revendedores

La huelga de los empleados de La Canadiense continuaba ayer planteada en los mismos términos que en los días anteriores. No obstante, las impresiones eran más optimistas, existiendo la esperanza, al parecer fundada, de un próximo arreglo que ponga término al conflicto.

El Círculo Liberal Democrático Autonomista del distrito sexto, ha establecido su domicilio social en la calle de Cortes, núm. 500 (café del Prado).

La Vanguardia escriu una breu notícia el 19 de febrer en què afirma que "existeix l'esperança" que patronal i treballadors de La Canadenca arribin aviat a un acord. Pocs dies després d'aquella jornada, com que l'entesa no es va produir, el Sindicat Únic d'Aigua, Gas i Electricitat de la CNT va declarar la vaga a tot el sector i a les empreses participades per la Canadenca. La Vanguardia, per tant, no es pot dir que es mostrés preocupada pels drets laborals dels obrers de la fàbrica, però tampoc que els criminalitzés.

21 de febrer

El director gerente de la Sociedad Riegos y Fuerza del Ebro nos ruega la inserción de una carta que ha dirigido á un colega local contestando á un artículo publicado sobre la huelga de los empleados de «La Canadiense».

En dicha carta se dice:

«Nosotros debemos declarar á usted que ninguna manifestación ni demanda ha sido hecha á esta dirección, por parte de nuestros empleados y obreros, que hubiese podido ser base de discusión para un ulterior arreglo, pero que toda vez que su diario asegura que las bases que publica en el número citado son las que concretan las aspiraciones de los disgustados, debemos manifestar lo siguiente:

Primero.—Que esta Sociedad está dispuesta á reconocer cualquiera entidad formada por sus empleados y obreros que esté legalmente constituida, ó sea en la forma determinada por el real decreto de 11 de agosto de 1916, y cuya delegación esté facultada para tratar con la Dirección.

Segundo.—Que animada del mejor espíritu de concordia, está dispuesta á tratar, sobre los demás puntos que señala como aspiración de dicho empleados y obreros, exceptuando, naturalmente, lo que se refiere á asuntos que por ser de la exclusiva competencia de las autoridades, ó de los tribunales de Justicia, están fuera de la acción de nuestra sociedad.»

En aquest escrit publicat el 21 de febrer, veiem com el director gerent de la “Sociedad Riegos y Fuerza del Ebro” – una de les empreses que formaven el conglomerat de La Canadencia – utilitza La Vanguardia com a vehicle per transmetre el seu missatge. L’escrit no criminalitza els vaguistes; de fet transmet un missatge de concòrdia: “animada pel millor esperit de concòrdia, [La Canadencia] està disposada a tractar els altres punts que assenyala com a aspiració dels empleats i obrers”.

Tot i això, també és clar que la classe que utilitza el diari com a “altaveu” és els empresaris comandants de la fàbrica, no els obrers.

El Consejo de la noche
 El Consejo de ministros terminó á la una de la madrugada. La nota oficiosa facilitada di así:
 «El ministro de la Gobernación dió cuenta de las últimas noticias relativas al estado de las huelgas de Barcelona, especialmente la de La Canadiense, noticias que por desgracias acusan mayor gravedad que las recibidas hasta el último Consejo.
 El gobierno examinó detenidamente las medidas que para conjurar los conflictos que se avecinan proponen las autoridades de Barcelona, y acordó la línea de conducta que ante ellos debe seguir.
Ampliación del Consejo
 Como se dice en la nota oficiosa, el Consejo se ocupó principalmente de la huelga de los obreros de La Canadiense, asunto que preocupa grandemente al gobierno.
 Pudiera ocurrir con este motivo fuera á Barcelona un ministro ó un alto personaje para ocuparse exclusivamente de este asunto, sin que este viaje significara censura de ninguna clase á las gestiones que está realizando el señor González Rodó.
 Como no pueden suspenderse las garantías estando las Cortes abiertas, se dice que si surge la crisis por la dimisión del señor Argente, es probable que el gobierno aproveche la coyuntura y tenga cerrado un par de días el Parlamento, para decretar la suspensión de garantías en toda España.

Aquell dia La Vanguardia fa referència al conflicte de La Canadencia en dos escrits més. En ambdós el diari aplica un periodisme que es limita a explicar certs fets; en cap cas analitza ni reflexiona. En el primer escrit, fins i tot, el rotatiu reproduceix literalment “la nota oficiosa” que el Consell de ministres va oferir després de reunir-se: “El ministre de governació va donar informació sobre les últimes notícies relacionades amb l’estat de les vagues de Barcelona, especialment la de La Canadencia, notícies que per desgràcia tenen major gravetat que les rebudes fins a l’últim Consell.”

En el segon escrit, el diari arriba a dir que, a causa de l’embat a la fàbrica barcelonina, un “ministre o un alt personatge” podria ocupar-se exclusivament del cas; i que si la situació deriva en una forta crisi, “és probable” que el Govern decreti la suspensió de les garanties a tota Espanya.

La peça titulada “Barcelona sense llum” és – amb molta diferència – la més llarga i extensa que La Vanguardia havia dedicat fins al moment a la vaga de La Canadenca. Sota l’avantítol “el conflicte de l’enllumenat”, l’escrit és indubtablement una crònica del que es va produir a Barcelona la jornada anterior.

En la peça es narra com els carrers de la ciutat van quedar completament a les fosques i com el governador de la ciutat demanava a botiguers que tanquessin tard les botigues i als veïns que il·luminessin els seus balcons com poguessin perquè la capital catalana recuperés una mica de claror. També s’explica un fet tan impactant com és que el capità general de l’exèrcit a Catalunya, Milans del Bosch, es va reunir amb el director de La Canadenca per comunicar-li que unilateralment la fàbrica quedava requisada per l’Estat i com, en conseqüència, es va comunicar als treballadors de l’empresa que “se’ls convidava a seguir la seva tasca a les ordres dels caps de l’exèrcit”.

L’escrit també detalla com teatres i redaccions de diaris van haver d’aturar-se perquè “la vida de la ciutat va quedar aturada gairebé en absolut”; o com “un grup va apedregar un tramvia” i es va “sentir un tret que no va ferir ningú”.

Malgrat aquesta crònica detallada i completa de la jornada, és sorprenent com La Vanguardia fa un exercici total de neutralitat. No criminalitza en cap moment els vaguistes, ni els culpa de res, ni pràcticament lamenta la paralització de Barcelona; però tampoc demana explicacions als líders polítics, ni sembla suposar cap problema el fet que l’Estat s’apropriï de l’empresa. Per tant, com he comentat en l’apartat del treball que explica la història de La Vanguardia, el diari opta per acatar completament el poder imperant. No critica els vaguistes de la fàbrica, però en cap moment fiscalitza el poder ni demana responsabilitats per una vaga que interpel·la tants treballadors. El rotatiu es va limitar a retransmetre com un espectador els fets que tenien lloc a Barcelona.

El día de ayer

Las impresiones oficiales acerca el conflicto del alumbrado eran á primera hora de esta tarde bastante optimistas, creyéndose que esta noche habrá fluido suficiente para el servicio del alumbrado público y particular y para las diversas industrias que utilizan el fluido eléctrico como fuerza motriz.

En la fábrica de Electricidad de la Compañía Barcelonesa continuaba trabajando personal del cuerpo de ingenieros militares, de artillería y de la Armada. El coronel señor Madrid, director del servicio, y los demás jefes y oficiales á sus órdenes, confiaban en que durante todo el día de hoy se restablecería casi todo el servicio.

Esta mañana han llegado dos equipos del Centro electro-técnico de Madrid y se espera la llegada de otros hasta completar el número de 105 plazas que solicitó el gobernador civil.

El gobernador civil, al recibir esta tarde á los periodistas, mostrase satisfecho de la forma relativamente satisfactoria en que se ha podido ir sorteando el magno conflicto creado con la huelga. Al efecto hizo constar que á pesar de las grandes dificultades que ofrecía la empresa, los jefes y oficiales del ejército y de la armada lograron vencerlas en términos que á las dos de la madrugada se había restablecido ya el servicio en muchos sectores del albrado público.

Este resultado—dijo el señor González Rothwos—es tanto más sorprendente cuanto los mismos técnicos de la empresa juzgaban imposible que los no habituados en la fábrica de electricidad pudiesen llegar á dar corriente. A pesar de estos pesimismos—añadió—todo ha ido de un modo admirable, y los

Just després de la crònica que narra la jornada del 22 de febrer a Barcelona, La Vanguardia publica una peça titulada “El dia d’ahir” que té exactament el mateix propòsit: donar detalls de què va passar a Barcelona, de com es va viure aquella apagada total. D’allò que el rotatiu no en dona detalls és el *perquè* va passar, ni qui n’és el culpable. En aquest cas, La Vanguardia serveix d’altaveu del discurs del governador civil de la capital catalana, ja que el mitjà escriu que ell “es va mostrar satisfet de la forma relativament satisfactòria com s’ha pogut sortejar el gran conflicte creat amb la vaga”. Perquè, segons la capçalera, com veiem, el problema no són les injustícies que han provocat la vaga sinó els inconvenients que ha pogut provocar la vaga i la foscor a Barcelona.

El suministro de electricidad

En Barcelona proporcionan luz y energía eléctrica tres entidades: la Catalana, la Canadiense (Riegos y Fuerza del Ebro) y la Energía Eléctrica de Cataluña.

La Catalana recibe su fuerza del salto de agua llamada del Celrá, llegando su corriente á Barcelona con un voltaje de 150.000 unidades de tensión (el mayor voltaje del mundo).

La Energía Eléctrica se alimenta del salto de Capdella, también provincia de Lérida, y recibe un voltaje de 110.000 unidades.

La Canadiense genera su fuerza en los saltos de Serós y de Tàrrn (San Antonín), de la provincia de Lérida, que le proporciona un voltaje de 110.000.

Este voltaje lo transforma en una tensión secundaria de 5.000, para distribuirlo á su vez en bajas tensiones al voltaje de consumo.

Esta Compañía posee en Barcelona la antigua fábrica de la Compañía Barcelonesa de Electricidad, que suministra luz y fuerza en una proporción de un 60 por 100 en relación con las otras Compañías.

Además, proporciona fluido eléctrico á las poblaciones de Igualada, Tarrasa, Manresa, Tarragona, Reus y toda la parte baja de Cataluña, pues la parte alta, hasta los Pirineos, recibe fluido de la Energía Eléctrica.

La peça “El subministrament d’electricitat” explica com fabriquen corrent elèctric les tres entitats que proporcionen llum i energia a la ciutat de Barcelona. Aquesta peça és rellevant perquè primer cop s’observa un escrit que, en relació amb la vaga, comporta un cert grau de recerca i intenta oferir informació de servei al ciutadà. No es limita a narrar de forma cronològica com avança el conflicte. Això sí: la notícia ni busca respondre els motius de fons d’una vaga tan important ni qüestionar el poder polític/empresarial que ha permès/provocat aquella situació.

26 de febrer

La Vanguardia publica un nou escrit el dia 26 molt semblant al que ja havia editat tres dies abans. En aquesta crònica de les dificultats que comporta “El conflicte de l’enllumenat”, s’afirma que els obrers “persisteixen en la seva actitud i han resultat infructuoses fins ara les temptatives realitzades per iniciar gestions d’arranjament”. Com veiem, s’informa que els treballadors de la fàbrica segueixen enrocats en la seva posició sense haver pogut arribar a un acord amb el patronat de l’empresa, però no se’ls critica per aquest fet. Es revela informació sobre com està l’estat de les negociacions però no es carrega contra els vaguistes aturats. Tampoc contra els dirigents de La Canadenca, però.

A més, el diari informa sobre com evoluciona la circulació de tramvies i la producció d’electricitat per part de la fàbrica barcelonina. És palès, per tant, que al diari Godó els preocupa més el correcte funcionament de les coses – com també el gas i l’aigua, per exemple, que més tard en aquesta pàgina s’informa sobre el seu funcionament aquells dies incerts – que no pas la precarietat laboral dels treballadors.

Negociaciones suspendidas

Respondiendo á la invitación del alcalde, anoche estuvieron en el despacho de la Alcaldía el director gerente de la Compañía Barcelonesa de Electricidad Mr. Lawton y el ingeniero jefe de la sección de alumbrado Mr. Lawrence, para ver si se consigue encontrar una fórmula para solucionar la huelga que sostienen los empleados de dicha empresa.

Los visitantes se mostraron favorablemente dispuestos, manifestándoles el señor Morales Pareja que como no había acudido aun la representación de los obreros, consideraba que debía aplazarse la iniciación de las negociaciones en espera de que aquéllos acudan al llamamiento de la Alcaldía.

El mateix dia es publica una notícia que explica com es va voler celebrar una reunió entre l'alcalde de Barcelona, el director gerent de la Compañía Barcelonesa de Electricidad, l'enginyer en cap de la secció d'enllumenat i els obrers en vaga. Aquests treballadors, però, no s'hi van presentar. En conseqüència, destaca el fet que el rotatiu no els critica per haver-ho fet, però tampoc busca esbrinar els motius d'aquest absentisme.

27 de febrer

El conflicto del alumbrado

El día de ayer

Según en el mismo estado el conflicto agitado con motivo de la huelga de los empleados de La Ciudadense, sin que hasta ahora hayan dado resultado las gestiones iniciadas para entablar negociaciones de arreglo.

El servicio de tranvías se efectuó como en los días anteriores, en todas las líneas, exceptuando la de la Bordeta, pero el número de coches puestos en circulación fue bastante inferior al normal.

Parte de las calles de la izquierda del Euzancho, comprendidas entre las de Arriana y Urgel y Cortes y Aragón, se quedaron ayer sin fluido eléctrico ó el que tuvieron fue de poca intensidad.

Debido á ello, no pudieron funcionar las fábricas y talleres establecidos en aquel sector.

Una comisión de industriales y obreros del mismo visitó al gobernador civil para exponerle los graves perjuicios que les ocasiona la falta de corriente eléctrica.

Por la noche hubo coartada para el alumbrado público que fué con bastante intensidad. Los focos de arco voltaico de los pasajes de Colón, Aduana é Isabel II, calle de Peláez, plaza de Cataluña y Paseo de Gracia y el alumbrado de algunas otras calles no fué encendido.

Pero no fué debido á falta de fluido sino á que se declararon en huelga los obreros del sector Pich, encargados del expresado servicio.

Parece que en previsión de esta nueva huelga las autoridades habían adoptado ya las oportunas disposiciones para que no quedase desatendido el servicio y al efecto estaban dispuestos varios soldados de artillería á las órdenes de un capitán para sustituir á los huelguistas; pero el jefe de la casa Pich que debía recorrer en un automóvil la línea para mostrar al capitán los sitios de enlace, no compareció y no pudo por lo tanto efectuarse el servicio.

Una conferencia

En el Gobierno civil celebraron ayer tarde una conferencia el señor González Rothwos y el alcalde señor Morales Pareja, con objeto de tratar de las precauciones que debían adoptarse para asegurar el abastecimiento de agua.

Acompañaban al alcalde el secretario del Ayuntamiento, señor Planas y el jefe de la sección de Hacienda, señor Vidal y Gualdilla.

El servicio de aguas

Ayer tarde á las cuatro, abandonaron el trabajo todos los obreros y empleados de oficina de la Compañía General de Aguas de Barcelona (Dos Ríos).

Como las autoridades estaban ya sobre aviso de la actitud que se proponían adoptar aquellos obreros, inmediatamente salieron fuerzas de seguridad para vigilar el canal de conducción de agua de dicha Compañía.

También salió un piquete de dicho cuerpo para guardar la torre de aguas del Tibidabo.

Al propio tiempo se adoptaron varias medidas para evitar que pueda escasear el agua en esta capital.

En la jornada del 27 de febrer el rotatiu tornava a informar de l'evolució del conflicte posant especial atenció a si els serveis de llum, aigua i gas funcionaven correctament a Barcelona. Tot i això, gràcies a la cobertura dels fets per part de La Vanguardia, el dia 27 de febrer els lectors podien saber que la majoria de treballadors de les oficines de La Catalana de Electricidad s'havien declarat en vaga per solidaritat amb els seus companys de La Canadenca. Aquest fet evidència fins a quin punt l'aturada a la capital catalana va ser important, malgrat que la cobertura del diari en aquella època no intentava buscar les raons de fons del conflicte.

Lo que dice la Compañía
 El director gerente de la Sociedad «Regos y Fuerza del Ebro», nos ruega la inserción de la siguiente carta:
 Tengo el gusto de poner en su conocimiento que ayer, invitado por el señor alcalde, acudí á su despacho, á las siete de la tarde, para tratar de la huelga, sin conseguir resultado alguno, por no haberse presentado, según manifestación de dicha autoridad, los obreros citados.
 Esta mañana, por indicación del señor gobernador, he dirigido una invitación al comité de huelga de los empleados y obreros de la Compañía para celebrar á las 4'30 de la tarde, una reunión en el gobierno civil, sin que tampoco haya acudido á la invitación representante alguno del expresado comité.
 Así las cosas, aunque yo sigo animado de los mejores deseos para hallar una solución armónica, éstos resultan hasta hoy infructuosos, por el persistente alejamiento de los huelguistas.
Aumento de sueldo
 En vista de los servicios extraordinarios que prestan en Barcelona las fuerzas de la guardia civil y del cuerpo de seguridad, se trata de proponer al gobierno el aumento de un 30 por 100 en el haber que disfrutaban dichos cuerpos en esta provincia, á semejanza de lo que se efectúa con el ejército en determinadas regiones.
 Recuérdese á este propósito que las tropas de Melilla tienen asignado un 50 por 100 de aumento.
 —
 En el Ayuntamiento facilitaron anoche la siguiente nota:
 «No habiéndose presentado en el despacho de la Alcaldía la representación de los obreros de La Canadiense, á pesar del requerimiento que públicamente se les hizo por el señor Morales Pareja por mediación de la Prensa, y habiendo circulado insistentemente el rumor de que dichos obreros no acudían al llamamiento, no por desconfianza hacia la persona del señor alcalde, que les merece todos los respetos y garantías, si no por temor á que determinados elementos pudiesen enterarse de quienes son los componentes del Comité de huelga, el señor Morales Pareja hace público, al objeto de que llegue á conocimiento de todos los obreros, que está dispuesto á acudir, en el día y hora que se le señale, al sitio donde se le indique por el Comité de huelga, al objeto de buscar una solución al conflicto de la luz, que tantos perjuicios irroga á la ciudad, y en la seguridad más absoluta de que dicho Comité puede fiar en la caballerosidad del representante de la ciudad.»

En les notícies encapçalades pels títols “El que diu la companyia” i “Augment de sou” es poden llegir cartes enviades pel director gerent de la societat “Regs i Força de l'Ebre” i per l'Ajuntament de Barcelona, respectivament. Tots dos escrits lamenten que el comitè de vaga no s'hagués volgut reunir amb els altres actors per posar fi al conflicte. Més enllà d'aquestes declaracions, que deixen en mal lloc els treballadors – i La Vanguardia no

prova d'esbrinar per què no es van presentar a la reunió -, no es carrega durament contra els obrers.

Amb tot, però, es veu clar quins són els actors del conflicte que s'expressen a les pàgines del rotatiu dirigit en aquell moment per Miquel dels Sants Oliver: l'agent polític i el patronal, però no l'obrer/vaguista.

28 de febrer

El 28 de febrer el rotatiu publica un escrit en què per primer cop lloa un dels bàndols del conflicte. “De tots aquests serveis [llum, aigua i gas] ha hagut d’apropiar-se l’Estat, ocupant-se’n forces de l’exèrcit i de l’armada. Gràcies a aquesta oportuna i eficaç intervenció i sobretot a la intel·ligent tasca acomplerta pels caps de i oficials d’ambdós cossos, s’han atenuat en gran part les conseqüències del gran conflicte.” És clar, però, que el diari no dóna suport ni als caps de la fàbrica ni als seus treballadors; els veritables implicats en el xoc. El que es posa en relleu un cop més és que l’únic interès del diari és informar però sempre acatant l’*status quo* establert; elogiant l’apropiació d’una empresa per part de les forces de seguretat, fins i tot.

1 de març

El conflicto del agua y de la luz

El día de ayer
Continuó ayer en igual estado la huelga de los obreros del Sindicato del gas, agua y electricidad, sin que se hayan dado por ahora ningún resultado satisfactorio los diversos intentos realizados por las autoridades para iniciar negociaciones.
Los importantes servicios del alumbrado y del abastecimiento de aguas siguen confiados a fuerzas del ejército y de la armada, y a estos elementos se debe el que el vecindario no haya sufrido en toda su intensidad los efectos del macro conflicto planteado.
El servicio de tranvías se realizó ayer con poca diferencia como en los días anteriores.
En cambio se observó una importante mejora en el alumbrado público, incluyendo la iluminación en muchas calles que en noches anteriores estuvieron oscuras. Entre aquellas figuran la de Pelayo y los paseos de Colón y Arriana, en los que se encendieron los focos eléctricos.

Lo que dice el gobernador
Ayer al mediodía los periodistas hicieron diversas preguntas al gobernador acerca del manifiesto dirigido a la opinión pública por el Comité de la Federación de Sindicatos obreros explicando las causas y el estado del conflicto creado por la huelga de los obreros de las sociedades de agua, gas y electricidad.
En dicho manifiesto, que suscribe el Comité constituido por elementos de los cuatro Sindicatos antes de los ramos de elaborar madera, construcción, metalúrgico y agua, gas y electricidad, después de exponer las causas de la huelga iniciada por los obreros de la Canadiense y secundada por los de las demás Compañías, se manifiesta que cuando el Estado se incautó de los servicios de la empresa, la comisión de Sindicatos dirigió al gobernador un oficio en el que se decía: «El Estado se ha incautado de los intereses de la ciudad Canadiense, y siendo el gobierno el causante de la suspensión de garantías constitucionales, de la clausura de los Sindicatos obreros y de la prisión de obreros a consecuencia de la suspensión de garantías, la comisión sólo accederá a tratar con V. E. con la garantía absoluta del levantamiento de las citadas limitaciones.»
Comentando este manifiesto y contestando a preguntas de los representantes de la prensa, el señor González Rothwos dijo: «He visto con complacencia que se haya publicado, porque así la opinión pública tendrá más elementos de juicio y podrá advertir que el actual conflicto que empezó por una cuestión puramente económica, parece que se tiende a convertirse en un conflicto de carácter político. En efecto, ahora, como dice el Comité de huelga, la cuestión principal estriba en la forma en que deben iniciarse las gestiones de arreglo y con quien deben negociarse.
Yo he procurado por todos los medios ponerme en relación con los representantes obreros y no lo he conseguido. Tampoco ha sido más afortunado el alcalde, que también

se espera que no sufrirá ya interrupciones.
También se trabaja para poner en marcha las fabricas de gas, al objeto de regularizar la producción de fluido. A fin de hacer más fácil el servicio de alumbrado público, se ha acordado sustituir las lámparas eléctricas de arco voltaico por lámparas «Nitra».
Añadió después el señor González Rothwos que había celebrado una conferencia, por teléfono, con el ministro de la Gobernación, quien le dio cuenta de que se había decretado la suspensión de garantías en la provincia de Lérida. Dijo que en los salitos de agua de Capdella, Serós y Dalarn, que producen la energía eléctrica que se consume en Barcelona se trabaja con normalidad, y que llega aquí la misma corriente de siempre.
También manifestó que en la central técnica se están colocando nuevas turbinas para intensificar la producción.

El servicio de aguas
Ayer mañana el alcalde accidental señor Iglesias celebró una larga conferencia con el gerente de la Sociedad general de Aguas, en la que éste dio cuenta de como se reestableció el servicio que se espera sea completamente normal hoy mismo, en cuanto se excluyan el aire de algunas secciones cuya interrupción ha sido inevitable.

El señor Bruniqual se ha puesto a disposición de la Alcaldía para la solución de este conflicto determinado por solidaridad con los huelguistas de la Canadiense. El número de empleados y obreros de la Sociedad de Aguas que ha abandonado el trabajo y que es todo el que dispone, asciende a 216.
El señor Iglesias agradeció al señor Bruniqual su buena disposición y tiene la esperanza que dada la naturaleza del servicio que afecta tan hondamente a la vida ciudadana y debe estar por lo tanto al margen de las luchas, habrá de solucionarse con aquel alto sentido de civismo y humanidad que ha sido siempre timbre de gloria de los obreros barceloneses.

El alumbrado eléctrico
El general de Estado Mayor de servicio en esta Capitanía y el gobernador civil han notificado a la Alcaldía que por consumirse rápidamente los carbones que se colocan en los arcos voltaicos y habiendo mucha necesidad de este combustible, han dispuesto el cambio de dichos arcos por lámparas «Nitra» de gran potencia.

Gestiones para el arreglo
Ayer volvieron a las Casas Consistoriales los representantes de la Compañía Canadiense, celebrando una entrevista con el alcalde accidental, en base de una fórmula para resolver el conflicto.

De dicha entrevista se facilitó a la prensa la siguiente nota oficial:
«La Dirección de «La Canadiense» estuvo ayer tarde en el despacho de la Alcaldía, cambiando impresiones con el alcalde accidental, señor Iglesias, y con el jefe de la minoría regionalista, señor Durán, respecto al conflicto del alumbrado. Dichos señores han atenido la impresión de que con buena voluntad es muy posible que se llegara a una solución favorable, para lo que es preciso practicar alguna gestión, de cuyo éxito no duda el señor alcalde, por la justicia que entraña.»

L'1 de març el diari publica una notícia (encapçalada pel títol “El que diu el governador”) que, més que una notícia, és un discurs del governador civil de Barcelona, el senyor González Rothwos. És així perquè, suposadament per recollir les declaracions que va fer aquest personatge, simplement es transcriu el missatge que el governador vol enviar als obrers arran d'un comunicat que el seu sindicat ha llançat en què deixen clar que fins que no es recuperin les garanties constitucionals, no es reuniran el governador civil.

Com hem vist, La Vanguardia el 1919 no defensava obertament la patronal de La Canadenca però lloava l'acció de l'Estat i l'exèrcit. Però llegint el que afirmava el Comitè de la Federació de Sindicats Obrers, veiem com precisament l'Estat i l'exèrcit – el poder, al cap i a la fi – sí que se'ls havia d'exigir responsabilitats: “Si l'Estat s'ha apropiat dels interessos de la citada companyia, i sent el govern el causant de la suspensió de garanties constitucionals, de la clausura dels sindicats obrers i de la presó a conseqüència de la suspensió de garanties, la comissió només accedirà a parlar amb el governador si té la garantia absoluta de l'aixecament de les citades limitacions”.

A més, la notícia parla de “el conflicte creat per la vaga dels obrers de les societats d'aigua, gas i electricitat”. Intencionadament o no, col·loca als treballadors com a

culpables del problema, i no els patrons que els obligaven a realitzar jornades laborals interminables i que van acomiadar vuit obrers per pertànyer a un sindicat.

Gestiones para el arreglo

Ayer volvieron a las Casas Consistoriales los representantes de la Compañía Canadiense, celebrando una entrevista con el alcalde accidental, en busca de una fórmula para resolver el conflicto.

De dicha entrevista se facilitó a la prensa la siguiente nota oficiosa:

«La Dirección de «La Canadiense» estuvo ayer tarde en el despacho de la Alcaldía, cambiando impresiones con el alcalde accidental, señor Iglesias, y con el jefe de la minoría regionalista, señor Durán, respecto al conflicto del alumbrado. Dichos señores han atado la impresión de que con buena voluntad es muy posible que se llegara a una solución favorable, para lo que es preciso practicar alguna gestión, de cuyo éxito no duda el señor alcalde, por la justicia que entraña.»

És interessant destacar aquesta petita nota perquè és molt paradigmàtica del periodisme que, com ja hem vist amb un nombre força elevat de peces, practicava La Vanguardia el 1919. L'escrit explica que la jornada anterior es van reunir els representants de La Canadenca i l'alcalde de Barcelona per tal de trobar “una fórmula” que resolgués el conflicte. Just després de dir això, el diari enganxa literalment la nota de premsa oficial que es va facilitar als mitjans de comunicació.

El que és rellevant aquí no és el contingut de la nota, sinó l'exemple clar d'un periodisme totalment diferent del que es practica avui dia. Actualment seria impensable que un diari enganxés descaradament en una notícia una nota de premsa que ha rebut sense modificar-la, interpretar-la, afegir-hi context, completar-la amb altres punts de vista. O, en el cas que alguna capçalera ho fes, com a mínim ho camuflaria. Aquest periodisme de La Vanguardia el 1919, per tant, és un periodisme blanc, inofensiu per als poderosos, que no obra de quart poder ni fiscalitza l'acció dels polítics, exèrcit o patrons.

El abastecimiento de agua

El teniente de alcalde accidental del distrito no. 6, señor Batalla, ha dispuesto que en distintos puntos de aquel distrito se coloquen carri-cubas para abastecer de agua al vecindario.

Dicho señor nos ruega recomendamos a los vecinos de aquella populosa barriada que, sin

Si enganxar literalment sense vergonyes una nota de premsa no era prou significatiu, en la notícia que tracta “l'abastament d'aigua” La Vanguardia sense problemes afirma que traslladen una informació que els ha transmès el tinent d'alcaldia: “l'anomenat senyor ens prega que recomanem als veïns d'aquella poblada barriada que²⁶...”. Per tant, el rotatiu

²⁶ Tan sols es demanava als veïns que no malgastessin aigua perquè era escassa en aquells moments.

era – en certes ocasions – directament i sense exagerar el canal de transmissió del missatge que els polítics volien enviar.

5 de març

El director de "La Canadiense"
El director gerente de la sociedad «Riegos y Fuerza del Ebro» nos ruega la publicación de una carta que dice así:
«El sábado último envié una carta á los señores delegados del Comité de huelga con el objeto de conocer las demandas concretas de los huelguistas y dar así una prueba incontestable de la buena voluntad que anima á la empresa para solucionar el conflicto.
Hasta hoy ninguna contestación he recibido á mi carta, lo cual además de extraño resulta sumamente significativo.
Por el comunicado que publicó el Comité en *El Progreso* parecía el Comité dispuesto á tratar con la empresa, dejando de lado pretensiones que están fuera de la esfera de ac-

ción y de las facultades de la Compañía, puesto que son de la exclusiva incumbencia de los poderes públicos.

La empresa debe manifestar al público que nuestra invitación está en pie y el Comité sigue mudo. ¿Es qué por ventura se trata no de las demandas del personal de la Compañía, sino de realizar un plan político de los sindicatos?

En este caso la empresa que dirijo no puede cargar con el pesado fardo de culpas ajenas.

Nosotros no somos responsables del desencadenamiento de conflictos que al amparo de la *Solidaridad Obrera* se están produciendo con notorio perjuicio de la sociedad en que vivimos.

El público juzgará nuestra conducta que nunca ha sido de absurda intransigencia, y juzgará también la de los sindicatos que explotando el pleito de los empleados de la empresa que represento, persiguen tal vez fines revolucionarios.»

La peça que publica La Vanguardia el 5 de març és especialment significativa. Perquè no és ni una notícia, ni una crònica, ni una anàlisi... és, directament, una carta escrita pel director de La Canadenca. A més, en aquest escrit es carrega sense filtres contra els vaguistes de l'empresa. Vegem-ho.

Per començar, el director afirma que va enviar una carta als treballadors revoltats "donant així una prova incontestable de la bona voluntat de l'empresa". A continuació, el capítol s'espolsa les responsabilitats i assegura que els obrers "tenen pretensions que estan fora de l'esfera d'actuació de i de les facultats de la companyia, ja que són de la incumbència

exclusiva dels poders públics”. I afegeix: “l’empresa que dirigeixo no pot carregar amb el pesat fardot de culpes alienes”.

En la carta també s’intentava fer quedar en bon lloc els dirigents i malament el sindicat: “l’empresa manifesta al públic que la nostra invitació està en peu i el Comitè [obrer] segueix mut”.

Per acabar la carta, el director critica durament el sindicat vaguista: “el públic jutjarà la conducta dels sindicats que, explotant el plet dels empleats de l’empresa que represento, potser persegueixen objectius revolucionaris”.

Així doncs, veiem com, d’entrada, és molt significatiu que el director gerent de la Canadenca s’expressi a La Vanguardia i el sindicat obrer no ho faci. Però és que a més a més, aquest dirigent té completa llibertat per culpar els treballadors de no fer vaga per millorar les condicions laborals sinó per “objectius revolucionaris”, llençar pilotes fora pel que fa a les seves responsabilitats i lloar el seu paper. Tot, és clar, sense filtres ni el treball d’un periodista que rebati la seva posició.

6 de març

Donativo para la tropa
Nuestro distinguido amigo el mayordomo de semana don Carlos Sanllehy ha remitido 500 pesetas al capitán general de la región, señor Milans del Bosch, para que las distribuya entre las clases é individuos de tropa del Ejército y de la Armada que prestan servicios extraordinarios con motivo de las actuales circunstancias.
El general Milans del Bosch, en nombre de los favorecidos, ha expresado al señor Sanllehy su profundo agradecimiento por el donativo y ha elogiado tal rasgo de generosidad que tanto enaltece al hijo de la marquesa de Caldas de Montbuí.
También don Luis y don Manuel Salgado y don Carlos Girona han entregado á la digna autoridad militar de esta región la cantidad de mil pesetas con igual destino, habiendo agradecido asimismo el general Milans del Bosch el desprendimiento de dichos señores.

Aquesta breu peça del 6 de març és significativa pel fet que lloa la tasca de l’exèrcit i les forces armades. Segons s’explica, el fill de la marquesa de Caldes de Montbuí – un “distingit amic del diari”, pel que es diu al començar l’escrit – va fer un donatiu de diners important a aquests agents de seguretat per agrair la seva ajuda. Aquesta “ajuda”, cal destacar, era fer funcionar les fàbriques mentre els obrers estaven en vaga. Per tant, la peça, a més de ser descriptiva dels “amics” de la capçalera, defensa el paper de les persones que en aquell moment eren considerades esquiroles de l’embat obrer.

La semana comercial

Impresión

La dimisión del ministro de Abastecimientos, señor Argente, y su sustitución por don Leonardo Rodríguez, cuando estaba á punto de firmarse un nuevo convenio con este Sindicato Oficial Harinero, para las futuras aportaciones de trigo argentino y para el régimen de venta de la harina intervenida á los panaderos, pudo traer aparejadas serias consecuencias en nuestra provincia. Por fortuna, á última hora parece haberse conjurado el peligro de la falta de un recurso á dárseles destino hacia este punto á dos de los vapores españoles que consiguieron cargar antes de que las huelgas en la República Argentina paralizasen completamente las operaciones de carga y descarga de buques allí.

Ciertamente, nunca como ahora convino evitar toda causa de agravación en el ya complicadísimo problema de las subsistencias, que, dicho sea de paso, parece al fin preocupar de un modo formal al gobierno, á juzgar por las últimas disposiciones contenidas en la Gaceta. A esta cuestión, ya de sí principalísima y de carácter general para toda España, se añaden por desgracia en nuestra ciudad conflictos que, como el de la compañía llamada «Canadiense» y sus operarios, provocan derivaciones de una trascendencia innegable para la vida y porvenir industrial y comercial de Barcelona. Por nuestra parte, considerándolo uno de los conflictos más peligrosos que se han suscitado desde hace mucho tiempo, no creemos prudente analizarlo en sus causas ahora que las autoridades locales y sobre todo el gobierno están en el deber de darle pronta solución, sea como sea.

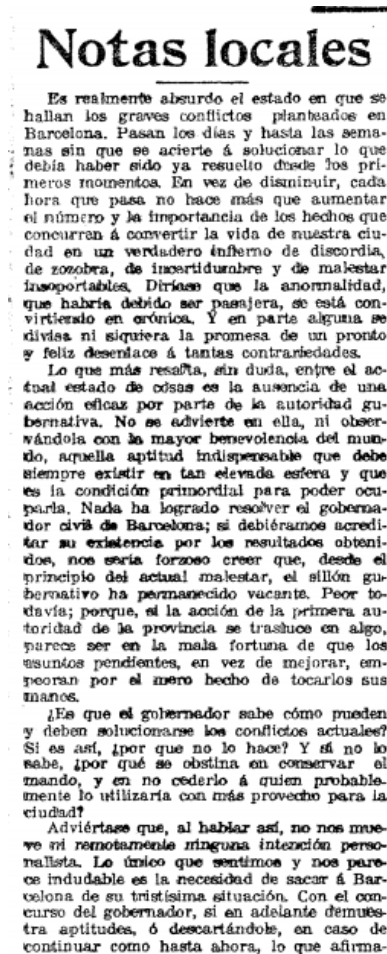
Contrasta singularmente la intranquilidad y el estado de alarma que se advierte en España con la perdurable normalidad que gozan otras naciones cuya situación alimenticia (la de Francia, por ejemplo) dista muchísimo de ser relativamente soportable como la nuestra. Es posible que todo provenga de la ilusión, alimentada erróneamente incluso por los gobernantes, de que finida la guerra ibámos á encontrarnos casi en pleno retroceso en la cotización de los principales artículos de mercado. El desengaño ha sido cruel para quienes fueron crédulos en demasía y sobre todo para la buena fe popular, quejosa y semi alborotada ahora por una vislumbre, en la desconfianza de su desencanto, la posibilidad de nuevas elevaciones de precios, ya sean naturales por escasez de determinadas mercancías, ya obligadas por alguna disposición tan inoportuna como la autorización de aumentar las tarifas ferroviarias o bien subrepticias por las exi-

L'escrit que La Vanguardia publica fent referència a "La setmana comercial" és molt més important del que sembla. La peça tan sols tracta la probable pujada de preus que es produirà en el mercat tenint en compte el context socioeconòmic mundial. Però hi ha unes poques línies en l'escrit que són crucials per entendre el tractament general que estava fent el rotatiu aquells dies sobre la vaga de La Canadenca: "A aquesta qüestió [l'escassetat de subsidències], se li afegeix per desgràcia a la nostra ciutat conflictes que, com el de la companyia anomenada Canadenca i els seus operaris, provoquen derivacions d'una transcendència innegable per la vida i el futur industrial i comercial de Barcelona. Per la nostra part, considerant-lo un dels conflictes més perillosos que han tingut lloc des de fa molt de temps, no creiem prudent analitzar-lo en les seves causes ara que les autoritats locals i sobretot el govern estan en el deure de trobar una solució aviat, sigui quina sigui."

Així doncs, per fi s'explica obertament per què La Vanguardia feia una cobertura tan superficial dels fets de La Canadenca: perquè, suposadament, no es volia influir en la

solució que havien de prendre les autoritats. Aquesta manca d'anàlisi del moment, però, òbviament, tenia un perjudici directe en la població, que per voluntat explícita del rotatiu no en sabia ben bé les causes ni els arguments de cap dels dos bàndols. Una mostra més d'un periodisme que no furga en les qüestions de fons dels conflictes que sacsegen el país.

10 de març

El 9 de març de 1919 el governador militar de Catalunya, Joaquín Milans del Bosch, va declarar l'estat de guerra per intentar controlar la situació. Sense poder saber si aquest fet va ser el detonant, l'endemà La Vanguardia va publicar un escrit sense precedents en la cobertura que estava fent del conflicte de La Canadencia.

En aquella peça del 10 de març, el rotatiu fa una crida claríssima a restablir la concòrdia i la pau als carrers de Barcelona, però culpant de la situació a l'autoritat governamental per la seva "absència d'acció eficaç". És més: se'ls acusa de no tenir "aquella aptitud

indispensable que sempre ha d'existir en una esfera tan elevada i que és la condició primordial per poder ocupar-la”.

La crítica del diari contra la primera autoritat de la província és incessant: “si la seva acció es tradueix en quelcom, sembla ser en la mala fortuna que els assumptes pendents, en lloc de millorar, empitjoren pel simple fet de tocar-los amb les seves mans”. La Vanguardia fins i tot reclama que algú el rellevi en el càrrec. A més, el diari assegura que la motivació de la dura crítica no és una qüestió personalista sinó la voluntat d'arreglar el conflicte latent a Barcelona.

Així doncs, veiem com La Vanguardia, amb aquest escrit, mostra una ferma voluntat de solucionar la conflictivitat social i la vaga però sense criminalitzar els obrers. No es critica el patronat, tampoc, però és molt significatiu que el rotatiu per primer cop “es mul·li” tan descaradament en el conflicte, després de més d'un mes elaborant una cobertura totalment allunyada i neutral de l'embat.

13 de març

El estado de guerra
Se asegura que esta madrugada se declarará el estado de guerra en Barcelona.
El nuevo gobernador de Barcelona
Mañana firmará el Rey el decreto nombrando gobernador civil de Barcelona a don Carlos Montañés. — . . .

Cal destacar aquestes dues “notícies” perquè són una prova més del tipus de periodisme que realitzava La Vanguardia el 1919. Encara que costi de creure, el diari dedica literalment dues línies a anunciar que aquella nit es declarava l'Estat de guerra a Barcelona i que l'endemà el rei firmaria el decret de nomenament del nou governador civil de la ciutat. Dues notícies tan rellevants explicades en cinc línies.

LA SITUACION ACTUAL

El conflicto del agua y de la luz

Circunstancias ajenas á nuestra voluntad, á las que ha estado sometida toda la prensa barcelonesa y que son del dominio público, nos han privado de mantener nuestra comunicación cotidiana con nuestros abonados y favorecedores. Hoy, que afortunadamente han desaparecido aquéllas y tiende á restablecerse la normalidad, reanudamos nuestras tareas informativas, dando cuenta á nuestros lectores de la grata nueva de haberse resuelto el conflicto existente entre la Compañía Canadiense y sus obreros y empleados y en consecuencia las demás huelgas que por solidaridad con aquéllos se habían declarado.

Debido á las circunstancias no hemos dado la noticia de la huelga de tranvías planteada el día 12, ni la de la declaración del estado de guerra en Barcelona y su provincia decretada el 13. En el interior de la capital no se paralizó en absoluto la circulación de los tranvías, por haberse encargado de conducir los coches las fuerzas del cuerpo de ingenieros, pero tuvo que suspenderse el servicio en las barriadas extremas.

El 15 por la noche, secundaron la huelga, por solidaridad, los tipógrafos de las imprentas de los diarios locales, suspendiéndose la publicación de éstos.

Gestiones de arreglo
Con la llegada del subsecretario de la Presidencia, señor Morote, se reanudaron las negociaciones que con diferentes alternativas se habían intentado para encontrar una solución al conflicto.

El concejal y presidente de la Junta local de Reformas sociales, señor Guerra del Río, consiguió ponerse al habla con el comité de huelga, constituido por tres empleados de la Compañía Riegos y Fuerza del Ebro y otros representantes de los Sindicatos de gas, agua y electricidad, metalúrgicos y ramo de elaborar madera.

Los señores Morote y Guerra del Río celebraron varias entrevistas con los representantes de la Compañía y de los obreros; consiguieron que formularan bases de arreglo y después de varias conferencias, á fin de que fuesen modificando respectivamente sus peticiones y de que surgiese la fórmula de avenencia, ayer se redactaron las bases definitivas que suscribieron ambas partes interesadas.

Por la mañana, á las diez, se reunieron en el edificio de la tenencia de alcaidía del distrito segundo, donde está instalada la Junta

Readmisión del personal huelguista que Aumento de sueldos en una escala desde el 60 al 10 por 100, en relación con los haberes desde 100 á 500 pesetas mensuales.

Jornada de ocho horas.

Pago de una quincena del mes de febrero y desde 1.º de marzo, el mes completo, empezando el aumento de sueldos á regir desde el día que se incorporen al trabajo.

A los obreros se les abonará el mismo jornal que para cada uno de su oficio tenga establecido la Federación patronal de Barcelona.

Pago de jornal íntegro en los casos de accidentes del trabajo y oferta de la Compañía de no ejercer represalias por la huelga.

Estas bases fueron firmadas por los representantes de cada oficio.

Los movilizados

Preguntado el señor Morote si podía dar una explicación más amplia sobre el reintegro de los movilizandos, y acerca de cuando se realizará la desmovilización, dijo:

Yo no he desempeñado mas función que indicar la huelga y su resolución en mis competencias y facultades, sin entrar en otra cosa.

V sin la colaboración, que nunca agradeceré bastante del gobernador civil y capitán general y de los elementos patronales y obreros de esta ciudad, no hubiese podido llegar á este resultado.

Y por hoy, basta, terminó diciendo el señor Morote.

Después él y el gobernador civil salieron para la Capitanía general, en donde celebraron una extensa conferencia con el general Milans del Bosch.

Un mitin en el Bosque

Esta noche, á las nueve, se celebró en el teatro del Rosque el mitin convocado por el Sindicato para dar cuenta á los obreros de la resolución de la huelga.

En virtud de la facultad concedida por el Consistorio al alcalde, para que ante la imposibilidad de conceder el Palacio de Bellas Artes por estar ocupado por los trabajos para la próxima Exposición de automóviles, á los obreros en huelga, procuré facilitárseles otra dependencia á fin de que den cuenta á sus compañeros de las bases aceptadas por las juntas de los Sindicatos, el señor Morales Pareja ha contratado con la empresa del teatro del Bosque la cesión de dicho local á fin de que puedan en el los obreros reunirse en asamblea.

Se cree que mañana mismo, á pesar de ser día festivo, reanudarán el trabajo muchos obreros.

REMITIDOS

EL THE RHIN

Las bases de arreglo

Preguntado el señor Morote acerca de las bases aceptadas por la Compañía y los representantes de los obreros, dijo que son las siguientes:

reanude su trabajo dentro de las 48 horas siguientes al día de mañana, reservando á los movilizandos sus puestos hasta 48 horas después que se les desmovilice.

Readmisión del personal huelguista que Aumento de sueldos en una escala desde el 60 al 10 por 100, en relación con los haberes desde 100 á 500 pesetas mensuales.

Jornada de ocho horas.

Pago de una quincena del mes de febrero y desde 1.º de marzo, el mes completo, empezando el aumento de sueldos á regir desde el día que se incorporen al trabajo.

A los obreros se les abonará el mismo jornal que para cada uno de su oficio tenga establecido la Federación patronal de Barcelona.

Pago de jornal íntegro en los casos de accidentes del trabajo y oferta de la Compañía de no ejercer represalias por la huelga.

Estas bases fueron firmadas por los representantes de cada oficio.

Cal adjuntar al treball la informació aportada per La Vanguardia el 18 de març perquè és aquella en què s'informa el públic que, després de prop d'un mes i mig de vaga a la fàbrica de La Canadencia; patronat, governador civil i sindicat de treballadors han arribat a un

acord que posa fi al conflicte. A més d'anunciar-lo, també es recollien resumidament les bases d'aquest pacte. L'escrit té un to que mostra certa alegria per l'entesa que "permet restablir la normalitat del treball i la pau social", però, com de costum en tota la informació aportada pel rotatiu amb relació al conflicte, des d'un periodisme neutral que es limita a explicar cronològicament com ha avançat el conflicte. De la mateixa manera que al principi de l'embat la capçalera no va explicar en profunditat les causes, ara no desgrana amb anàlisis i opinions l'acord signat.

20 de març

El conflicto del agua y de la luz

Hacia la normalidad

El gobernador civil anoche ante los periodistas expresó su confianza en que pronto quedarán absolutamente normalizados los servicios de los ramos de alumbrado, aguas y tranvías afectados por la huelga.

Añadió el señor Montañés que el servicio de abastecimiento de aguas se realizaba ya con personal antiguo y que en los días siguientes se irá procediendo a la adaptación del personal desmovilizado a los servicios que prestaban antes de la huelga. Confiaba el gobernador en que hoy se reanudarán la circulación de tranvías con empleados de la Compañía y en que los demás servicios de alumbrado y producción de gas y energía eléctrica se irán normalizando paulatinamente, siendo probable que el próximo martes o el miércoles lo queden del todo.

El señor Montañés facilitó a la prensa la siguiente nota oficial:

«Respecto a los detenidos durante el estado de guerra, al cesar éste, con arreglo al artículo segundo del bando en que se levanta el estado de guerra, en el día de hoy la autoridad militar se inhibe de todos los procedimientos que corresponden a la jurisdicción ordinaria, quedando los presos a disposición de ésta y continuando dependiendo de la primera únicamente los que con motivo de los pasados sucesos han incurrido en falta o delito que a la expresada corresponda, cuyos procedimientos se tramitarán con toda actividad.»

Ayer tarde, a las tres, fueron puestos en libertad todos los sindicalistas que se hallaban presos en la cárcel celular desde la suspensión de las garantías constitucionales.

Los libertados ascienden a 76; entre ellos figuran los sindicalistas Seguí (Noy del Sucre), Miranda, Negre, Quemades, Barrera y Rueda.

Hoy continuará la desmovilización de los individuos sujetos al servicio militar que fueron llamados con motivo de la huelga.

Vuelta al trabajo

El mitin de las Arenas

El mitin celebrado anoche en la plaza de toros de las Arenas para acordar si los obreros deben o no volver hoy al trabajo, fué imponente por el número de concurrentes que asistieron. Las tres cuartas partes de los tendidos, palcos y gradas de ambos pisos estaban ocupadas, como también el redondel en su totalidad.

Empezó el acto a las nueve de la noche, explicando su objeto el presidente en breves palabras, y siguiéndole en el uso de la palabra otros oradores cuyos nombres no pudimos entender. En un lugar inmediato a la presidencia se hallaban los obreros que habían sido presos gubernativamente y que ayer mismo fueron puestos en libertad.

A continuación hizo uso de la palabra Francisco Miranda, en representación del periódico *Tierra y Libertad*, quien empezó diciendo que por la unión de todos se había conseguido la victoria y la libertad de los presos. Dijo que los obreros no habían transigido y habían sabido sostener sus derechos, añadiendo que el Comité respondía de que si en un plazo determinado no quedaban también en libertad los presos que se hallan en Montjuich se volverían a paralizar los trabajos. (Aplausos).

Dijo también que los deseos de los obreros no tienen otra finalidad que la justicia y que es necesario que hoy vuelvan todos al trabajo como tienen prometido.

Esta afirmación del orador fué recibida por la concurrencia con un ¡No! unánime.

Dijo el orador que el Comité no era nadie para imponerse a la voluntad soberana de los obreros, tan clara y unánimemente manifestada en aquella negativa y que por esto habían de decir que la libertad de los obreros que están en Montjuich sería inmediata o el conflicto continuaría en pie. (Aplausos).

Le sucedió en el uso de la palabra Salvador Seguí (Noy del Sucre), quien comenzó abogando por la libertad de todos los presos, lo mismo los que lo estaban por la jurisdicción civil, que ya habían sido libertados como los que lo fueron por la jurisdicción militar, contando ya con la promesa de que serían puestos en libertad en plazo breve, pero añadió que habían

L'endemà del discurs de Salvador Seguí a la plaça de toros de les Arenes – en què explica als obrers l'històric acord al qual havien arribat amb la patronal – La Vanguardia publica una crònica de l'acte. En l'escrit es recull com els oradors van explicar als seus oients trets de l'acord com per exemple la tornada dels obrers als seus llocs de treball o l'alliberament dels presos de Montjuïc. La peça és una crònica en tota regla: es documenten els mítings que es van realitzar i les diferents que reaccions que generaven les declaracions de Seguí i Francisco Miranda – representant del diari *Tierra y Libertad* –

. Tot des d'un punt de vista "objectiu"; sense entrar a valorar positivament o negativament el paper d'algun dels agents del conflicte.

21 de març

Hacia la normalidad

A primera hora

De conformidad con el acuerdo adoptado en el mitin de las Arenas, la mayoría de los obreros acudieron ayer al trabajo a las horas en que lo hacían antes de la huelga.

Al reanudarse el trabajo ocurrieron algunos incidentes dimanantes de la imposibilidad de normalizar los trabajos tan rápidamente como se hubiera deseado, pues por rápidamente que se hiciera, requerirá ello dos ó tres días. Muchos obreros y empleados se encontraron, al acudir al trabajo, con que sus antiguos puestos estaban ocupados por personal militar ó militarizado.

En las oficinas de «La Canadiense» se solucionó el conflicto ofreciendo la Compañía pagar los sueldos y jornales íntegros al personal que no podía trabajar de momento y al cual reservará sus puestos.

Un caso análogo ocurrió en la Catalana del Gas y Electricidad.

A los obreros del gas se les dijo que no se les podía admitir más que en grupos de veinte, y ello dió lugar á que todos se retiraran de la fábrica.

Alegaron para ello que tenían necesidad de consultar al Sindicato y recibir instrucciones de éste.

Como se sabe, la Compañía del Gas ha sufrido en estos últimos días serios desperfectos en sus tuberías, lo que le impide emprender la fabricación de gas en la amplitud de antes de ocurrir la rotura de dichas tuberías.

Por la mañana, conferenciaron extensamente con el gobernador civil, el gerente y los ingenieros de la Catalana del Gas.

La empresa confía en que el conflicto quedará arreglado hoy mismo.

El 21 de març La Vanguardia recull en una petita peça com és la tornada a la feina dels treballadors de La Canadencia. Es relata algun petit problema com el fet que alguns dels obrers, quan van voler tornar al seu lloc de treball, van veure que l'ocupava algun militar. Més enllà d'això, no sorprèn veure – després de tot l'anàlisi - com el diari escriu amb un to distant, limitant-se a narrar com és aquest primer pas a la normalització, sense carregar contra cap actor per aquella vaga que va trasbalsar Barcelona durant més d'un mes.

3.1.1.1. Valoració final

Després d'analitzar el tractament que La Vanguardia va fer de la vaga de La Canadencia el 1919, no és fàcil dir taxativament quin paper jugava el diari Godó. És clar que no es mostrava favorable a l'embat obrer, però tampoc el criminalitzava ni lloava el bàndol del patronat. De fet, el periodisme que practicava La Vanguardia el 1919, com he dit anteriorment en el treball, es limitava a explicar cronològicament l'evolució del conflicte,

sense assenyalar culpables de la crisi ni analitzar-ne les causes, les conseqüències o el perquè. Dos exemples clars d'aquest fet són les cròniques que el diari fa de la jornada del 22 de febrer – el dia que Barcelona va quedar a les fosques – i el 19 de març – míting a la plaça de les Arenes -. Però aquesta posició neutral enmig d'un xoc desigual, en què un dels dos bàndols és més poderós que l'altre, és clar que beneficia els interessos de la facció poderosa.

Una peça publicada el 9 de març explica per què La Vanguardia elaborava una cobertura tan “distant” de la vaga de la fàbrica Regs i Forces de l'Ebre: “Per la nostra part, considerant-lo un dels conflictes més perillosos que han tingut lloc des de fa molt de temps, no creiem prudent analitzar-lo en les seves causes ara que les autoritats locals i sobretot el govern estan en el deure de trobar una solució aviat, sigui quina sigui.”

Tot i aquesta manca d'anàlisi, en l'escrit titulat “El subministrament d'electricitat”, el rotatiu informava sobre com tres entitats proporcionaven corrent elèctric a Barcelona. Darrere aquella informació hi havia un treball de recerca, és clar. Una recerca que mai es va centrar en els motius dels obrers per anar a la vaga, per exemple.

D'altra banda, encara que el diari mai va criticar els obrers o lloar el patronat, sí que va defensar l'acció de l'Estat i l'exèrcit. Però tenint en compte que el règim es va apropiat de la companyia i que el govern va suspendre les garanties constitucionals, va clausurar els sindicats obrers i va enviar a presó els treballadors, no es pot negar que el rotatiu es va col·locar més a favor dels poderosos que dels febles. Un tret curiós, però, és que tot i aquest posicionament de La Vanguardia, el 10 de març el rotatiu va carregar molt durament contra el governador civil de Barcelona i fins i tot en va demanar la dimissió.

A més, intencionadament o no, en una notícia publicada l'1 de març el diari parla del “conflicte creat per la vaga dels obrers de les societats d'aigua, gas i electricitat”. Aquesta expressió col·loca els treballadors com a culpables de la crisi, i no els patrons que els obligaven a realitzar jornades laborals interminables i que fins i tot van acomiadar vuit obrers pel sol fet de pertànyer a un sindicat.

Finalment, destaca el fet que La Vanguardia, en nombroses ocasions, enganxava les cartes o notes de premsa que el director de La Canadencia o l'alcalde de Barcelona els enviaven. Aquesta pràctica, a més de significar que el diari a vegades era directament el canal de transmissió del missatge que “els poderosos” volien enviar, és una prova més del periodisme que realitzava la capçalera Godó a principis del segle XX: un periodisme

blanc, inofensiu amb els rics, que no obrava de quart poder ni fiscalitzava l'acció de polítics, exèrcit o patrons. Ja ho deia Gaziell al seu llibre *Història de La Vanguardia*: en aquella època, entre esquelles i anuncis per tot arreu, s'amagava un ofici que se sotmetia al règim establert perquè el seu objectiu era fer diners.

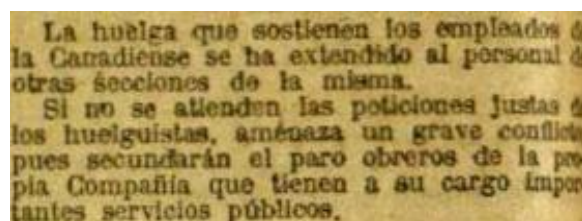
3.1.2. El Diluvio

7 de febrer

En la primera peça que El Diluvio dedica a la vaga de La Canadenca, veiem com el diari tan sols informa breument sobre el fet que la protesta ha passat de ser secundada per 8 persones a ser-ho per 90. De la mateixa manera que La Vanguardia, el rotatiu republicà tan sols destina un paràgraf curt a tractar el tema, i a més ho fa des d'un punt de vista molt distant, que no critica cap dels actors implicats en el conflicte. Veurem si en les pàgines següents la seva cobertura de la vaga és més extensa o si critica els obrers o patrons. D'entrada, no.

8 de febrer

El dissabte 8 de febrer de 1919 El Diluvio dedica literalment quatre línies a abordar el conflicte de La Canadenca, que anava creixent per moments. Tal com explica la capçalera en una peça que ni tan sols té títol, aquell dia es trobaven davant l'amenaça que la topada escalés fins a convertir-se en un “gran conflicte”, ja que els obrers de la fàbrica avisaven que es podien declarar tots en vaga si no es complien els seus requisits, i La Canadenca oferia un servei públic tan necessari per Barcelona com és l'electricitat. Tot i això, El

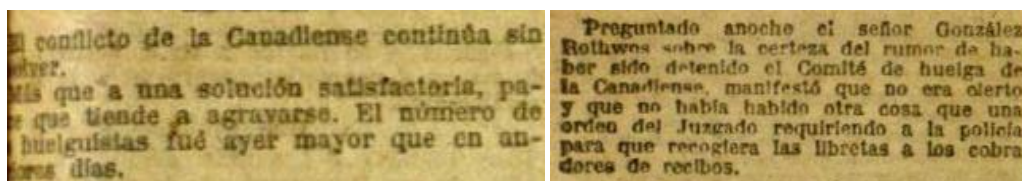
Diluvio ofereix un text molt breu sobre l'evolució del xoc. Les causes del problema, a més, tampoc s'expliquen.

10 de febrer

Cinc dies després que comencés la vaga a la fàbrica de La Canadencia, El Diluvio va publicar una carta que el rotatiu havia rebut de part dels "cobradores" de l'empresa, és a dir dels treballadors. L'escrit bàsicament venia a dir que els obrers suspensien els seus serveis fins que no es donés solució a les demandes que plantejaven. El més significatiu de tot plegat, però, és el fet que, mentre a La Vanguardia es publicaven cartes del director de La Canadencia; a el Diluvio se'n publicaven dels obrers.

11 de febrer

Fins la jornada de l'11 de febrer, de moment, El Diluvio fa un seguiment encara més "discret" que el que va fer La Vanguardia dels fets de La Canadencia. Tal com s'explica en un dels dos escrits brevíssims que el rotatiu va dedicar aquell dia a comentar la protesta, la vaga seguia fent-se cada cop més important i "guanyant" més treballadors que la secundaven. Malgrat això, i tot i que un article d'aquell dia a tall d'editorial assenyalava

el Govern espanyol com a “L’únic culpable” de la crisi que vivia el país, no es dedica cap més espai a tractar el conflicte obrer de la fàbrica Regs i Forces de l’Ebre.

Encara que aquell 11 d’octubre es van dedicar ben poques línies a cobrir la vaga de la fàbrica barcelonina, sí que es va dedicar més espai a veure com Barcelona recuperava la normalitat en la instal·lació de llum després de l’inici de la protesta. El Diluvio destina prop d’una pàgina a explicar els processos que l’ajuntament de la ciutat havia de seguir per assolir aquest objectiu, però passa de puntetes per sobre el xoc entre obrers i patró. El diari republicà, de nou, sembla més preocupat pel fet que la capital catalana quedés a les fosques.

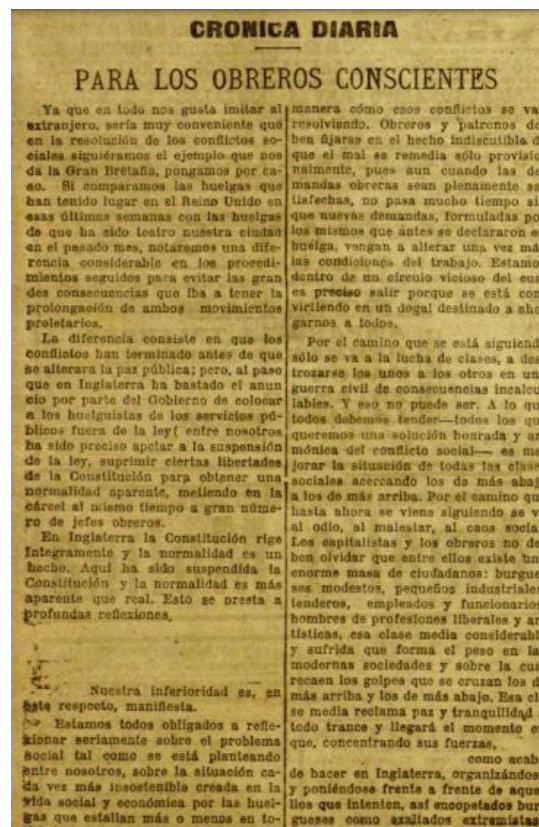
12 de febrer

Tal com es pot llegir en la segona notícia de la gasetilla d'aquell 12 de febrer a El Diluvio, el governador civil va deixar clar que no hi havia cap fet destacable quant a la vaga de la Canadenca. Per aquest motiu, la capçalera no en va parlar; no va dedicar cap peça a tractar el tema. Remarco aquest fet perquè és curiós com el diari, aquell dia, va dedicar un article anomenat “Dels tristos destins” a criticar la forma com s'havia sufocat i reprimit una manifestació ciutadana a Granada, o un altre escrit d'Ángel Samblancat – reconegut periodista d'esquerres, que va arribar a ser el director de La Campana de Gràcia – que carregava contra els oligarques espanyols.

Per tant, el rotatiu demostrava en certs escrits la seva ideologia esquerrana, però de moment passava de puntetes sobre la qüestió de La Canadenca. Potser més endavant començarà a posar-hi el focus.

13 de febrer

El Diluvio dedica per primer cop un escrit llarg – el que seria un editorial – a la qüestió de la conflictivitat laboral a Espanya. Així, la peça no se centra exclusivament en l'embat

de La Canadenca, però sí que l'inclou. En línies generals, l'escrit és un clam a posar fi al xoc entre obrers i patrons sense culpar cap dels dos bàndols.

El diari afirma que la “normalitat aparent” que hi ha a Espanya convida a elaborar “reflexions profundes”: Segons el rotatiu republicà, l'Espanya de l'època estava “sotmesa a un cercle viciós” del qual calia “sortir-ne perquè ens ofegà a tots”; i s'estava seguint un camí que portava a “destrossar-se els uns als altres en una guerra civil de conseqüències incalculables” i “a l'odi, el malestar i el caos social”.

Per tant, és indubtable que l'única facció de la qual l'escrit es mostra defensora és el de la pau social i el d'una classe mitjana que, segons El Diluvio, pagava els plats trencats del xoc entre classes i reclamava “pau i tranquil·litat”.

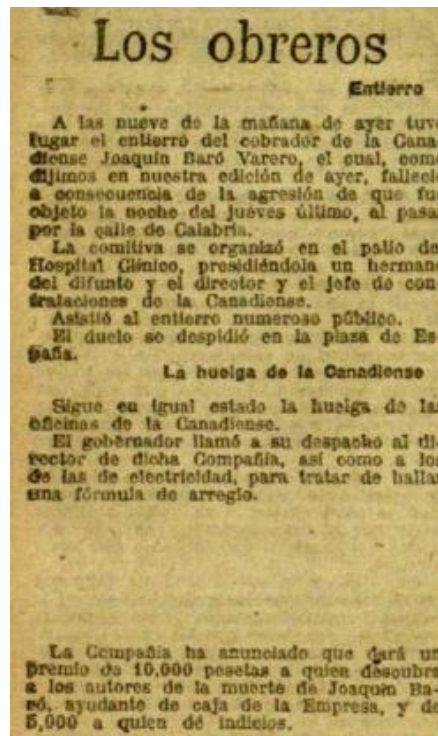

Aquell dia el rotatiu va publicar un altre article – sense firmar – en què es titllava de “miracle” el fenomen que una família nombrosa pogués tirar endavant tan sols amb el sou del pare, així com el fet que els habitants de Barcelona “se sotmetessin als robatoris d'aclaparadors sense ànima, sense protestar mai seriosament com hauria de ser i com segur que els demana l'estómac”. Per acabar, des de l'article el diari es pregunta de què viu la classe treballadora. “Del miracle, del pur miracle. Fins que el miracle no sigui possible”, conclouen.

Així doncs, veiem com en el marc de prop d'una setmana de vaga a La Canadenca, El Diluvio publica una peça que constitueix una defensa clara de la classe obrera, dels treballadors que són explotats per “aclaparadors sense ànima”. Per primer cop la

capçalera, que acabava de fer una crida a la pau social, pren un posicionament clar en el conflicte.

17 de febrer

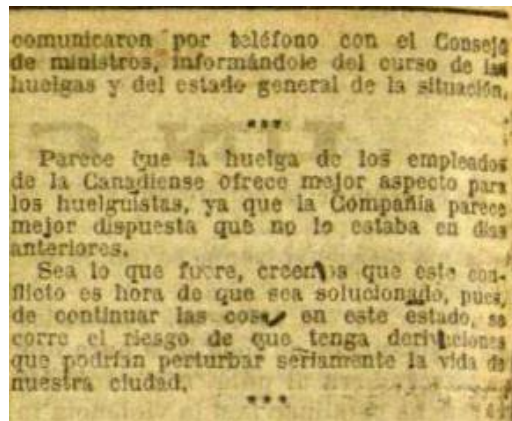
Com és normal, tenint en compte que la vaga de La Canadencia va durar més d'un mes, no cada dia el conflicte comportava fets noticiables. El 17 de febrer, com les quatre jornades anteriors, El Diluvio tan sols recollia en una breu notícia que l'embat seguia vigent però sense novetats. El diari podria aprofitar les jornades més tranquil·les per intentar interpel·lar els afectats en el xoc o explicar les causes de la protesta. De moment no ho feia, però.

19 de febrer

L'escrit del 19 de març és una clara defensa dels treballadors i el seu dret a vaga. D'entrada, el rotatiu afirma que cal una "canalització de forces per mitjà de tribunals arbitraris que alcin fins al domini dels patrons la bel·ligerància dels obrers". Per tant, veiem com des d'un inici la peça reclama una equiparació de forces entre capitosts i treballadors.

A més, després de fer una crida al socialisme – que no afavoreix els interessos dels patrons, és clar -, l'escrit afirma que "en les subsistències hi ha el perill, no en les vagues". Tot i això, després d'aquest clam, el rotatiu prega "als que poden trobar una solució, que pensin més en la intel·ligència ordenadora que en la força repressiva". Aquesta última sentència, malgrat que suposa una certa voluntat d'ordre, el que demana sobretot és que no es castigui severament els vaguistes.

En el marc d'una notícia que explica "objectivament" l'evolució de la vaga, al final de l'escrit El Diluvio es permet el luxe de mostrar el seu desig sobre el fet que "el conflicte sigui solucionat". Perquè, afirmen, "de seguir les coses en aquest estat, es corre el perill que tingui derivacions que podrien pertorbar seriosament la vida de la nostra ciutat". D'aquesta manera, sense criminalitzar en cap cas els vaguistes, el diari sí que demana que acabi el xoc i que torni un cert ordre a la ciutat. No és la primera vegada, per tant, que a El Diluvio veiem com el rotatiu defensa els obrers, però a la vegada vol que s'acabi el conflicte i l'agitació que provoca.

20 de febrer

La peça “Tinguem seny”, que El Diluvio publicava el 20 de març representa el cas paradigmàtic de la postura del diari respecte la vaga de La Canadenca: des d’una defensa dels drets dels obrers – “Ben conegut és el nostre criteri sobre el fet que la qüestió social ha de resoldre’s fent grans concessions als obrers” – es fa una crida indubtable al seny, a la calma, a la fi del desordre – “cal evitar a qualsevol preu que s’enverini la lluita social i que s’alteri la normalitat de la vida quotidiana” -.

Segons el diari, però, aquesta defensa del seny és promoguda perquè beneficia els interessos dels treballadors: “Encara que defensem per principi les causes dels obrers, per ser la part més desvalguda i la que més pateix l’encariment de la vida, mai ens cansarem d’aconsellar-los el màxim seny per a que el públic no els pugui retreure l’alteració de l’ordre social”.

Si hi havia aldarulls i s’aplicava la llei marcial, defensava el rotatiu, se suprimirien radicalment les vagues i per tant s’aplaçarien les millores que “en el terreny de de la discussió serena i amb esperit de concòrdia s’haurien pogut obtenir”.

En la notícia d’aquell dia referent a la vaga, El Diluvio deixa clar que vol que se solucioni el conflicte perquè els seus resultats “podrien ser seriosament perjudicials per Barcelona sencera”, però trasllada la responsabilitat de posar-hi remei a l’empresa: “La companyia hauria de ser la primer a trobar una fórmula de conciliació”.

22 de febrer

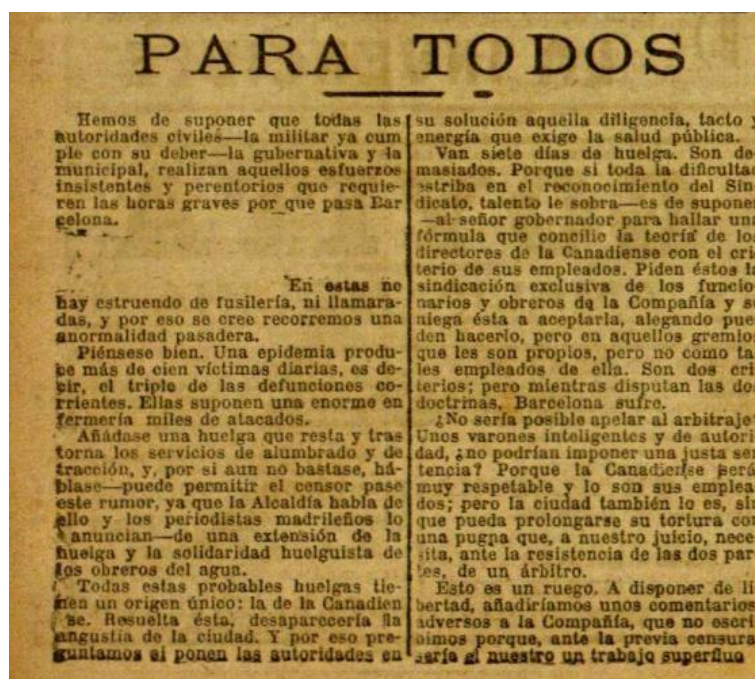
El dissabte 22 de febrer de 1919, és a dir l'endemà del dia en què la vaga solidària s'estenia als treballadors de totes les companyies elèctriques de Barcelona i la ciutat quedava a les fosques, El Diluvio dedicava més d'una pàgina a explicar quines novetats hi havia en el conflicte – apropiació de La Canadenca per part de l'Estat -, narrava l'evolució de la jornada anterior i també aportava el punt de vista de molts actors implicats en l'embat – l' alcalde de Barcelona, l'empresa, el govern civil, altres fàbriques barcelonines, etc. -.

Tot i aquesta extensa crònica dels fets, el diari tornava a no dedicar cap espai al context de la protesta; a una resposta ben documentada del perquè d'aquella forta indignació obrera. Malgrat això, entre els diferents escrits separats per títols, n'hi ha un d'especial importància: el que es titula “La correcció dels vaguistes”. En aquesta peça, i a diferència de la cobertura també extensa però distant que va elaborar La Vanguardia el mateix 22 de febrer, El Diluvio defensa “la correcció” dels obrers declarats en vaga, és a dir: la legitimitat d'una vaga que és legal. “Si una acusació pot fer-se, no és precisament contra els empleats i obrers de La Canadencia”, reivindiquen.

El 23 de febrer la vaga de La Canadenca era un problema tan gran a Barcelona que El Diluvio no només en torna a parlar sinó que torna a dedicar una pàgina sencera al cas. Poques coses es poden posar en relleu de la informació, però: la distància i “objectivitat” de les notícies del rotatiu respecte del conflicte de la llum seguien presents. Destaca, això sí, un apartat curt de la pàgina en què es lloen els ciutadans de Barcelona perquè, segons el diari, la nit anterior “podria haver-se fet una revolució amb una cinquantena de revolucionaris. Però no va haver-hi res. Barcelona està habitada per gent pacífica”. Per molt que el diari sigui d’esquerres, seria molt sorprenent que animés la gent a “fer la revolució”, és clar. Però tampoc sobtaria que des de les pàgines del rotatiu no es fessin tantes crides al seny o no s’escrivissin tantes mostres d’alegria perquè la calma impera als carrers de la capital catalana.

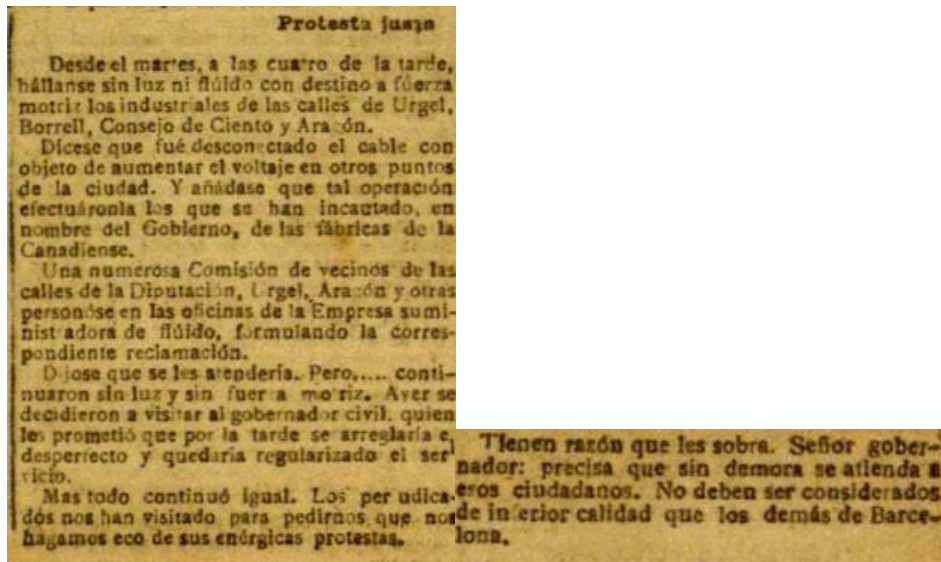
27 de febrer

La peça “Per a tots”, publicada el 27 de febrer, apel·la a la reconciliació de l’empresa La Canadenca i els seus obrers pel bé de Barcelona i els barcelonins. El Diluvio mostra clarament la voluntat d’acabar amb el conflicte, però aquest interès sembla més aviat pel bé del correcte funcionament de la capital catalana que pels interessos dels treballadors. I dic això perquè l’escrit afirma: “Perquè La Canadenca serà molt respectable i ho són els seus treballadors; però la ciutat també ho és, sense que pugui prolongar-se la seva tortura amb una pugna que, al nostre entendre, necessita, davant la resistència de les dues parts, un àrbitre”.

La peça, per tant, en cap moment reclama una millora de les condicions laborals dels treballadors per acabar amb el conflicte. Més aviat equipara els dos actors del xoc demanant que hi hagi un jutge imparcial – un “àrbitre” – que resolgui el desacord. Això sí: trasllada a les autoritats civils la responsabilitat de fer-ho: “I per això ens preguntem si les autoritats posen en la seva solució la diligència, tacte i que exigeix la salut pública”.

Malgrat aquest perfil força equidistant que marca el diari, al final s’escriu: “Si desposéssim de llibertat, afegiríem uns comentaris adversos a la companyia, que no escrivim perquè, davant la prèvia censura, seria el nostre un treball superflu”. Aquestes línies – malgrat una certa resignació còmode – són clau. I ho són perquè deixen palès que l’actitud del rotatiu a l’hora de criticar l’acció de La Canadenca seria més abrandada si no fos perquè el 1919 hi havia censura prèvia. Una censura que el 2019 no existia, és clar.

Un apartat de la informació del dia que explica l'evolució de la vaga de La Canadenca es titula "Protesta justa". Aquesta esmentada protesta no fa referència a la dels obrers de la fàbrica sinó a la d'uns veïns de Barcelona que reclamen recuperar l'electricitat als seus carrers.

Tot i que el diari s'ha mostrat a favor dels treballadors de la fàbrica barcelonina i mai els ha criminalitzat, tampoc mai no els ha defensat de forma tan clara com en aquest escrit. Mai ha titulat "Una protesta justa" una peça que reclami els drets laborals que els pertoquen. Ni tampoc s'ha escrit, com aquesta peça, que "tenen raó que els sobra. Senyor governador: cal que sense més dilació se'ls atengui".

Òbviament, com recordo de tant en tant en el treball, no critico ni lloo aquesta pràctica de la capçalera, només la destaco.

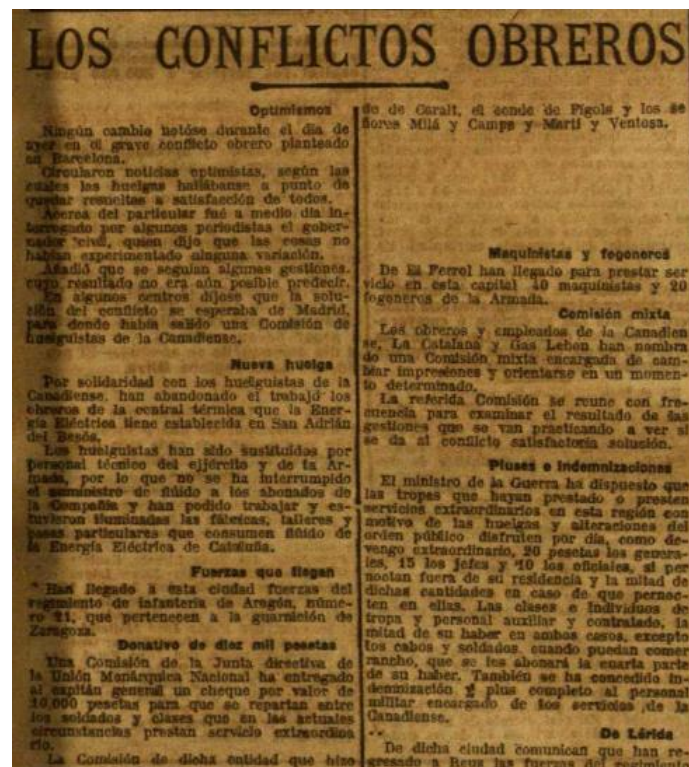
28 de febrer

La “Crònica diària” del dia 28 de febrer, que és la peça més semblant a aquella que avui anomenaríem editorial, critica les penúries que ha de travessar la classe treballadora i les dificultats que té per tenir un sou digne i viure respectablement. Tot i aquesta mirada genèrica – no centrada en el cas de La Canadenca, vull dir –, el rotatiu fa una dura crítica a l'Estat en un fet que sí que té a veure amb el cas de la fàbrica barcelonina. I és que la peça diu: “L'Estat com a patró ho fa bastant malament. Els conflictes obrers no es resolen ni es resoldran mai amb aquestes confiscacions [com la de La Canadenca per part de l'Estat]”. Així, a diferència de La Vanguardia, El Diluvio critica obertament aquesta pràctica duta a terme per l'Estat el 1919.

A més, l'escrit carrega – probablement per primer cop amb tanta contundència - contra l'empresa nord-americana: “Ha arribat l'hora que, en benefici del bé públic se sacrifiquin, no els interessos, sinó les gallardies d'amor propi de certes companyies”.

3 de març

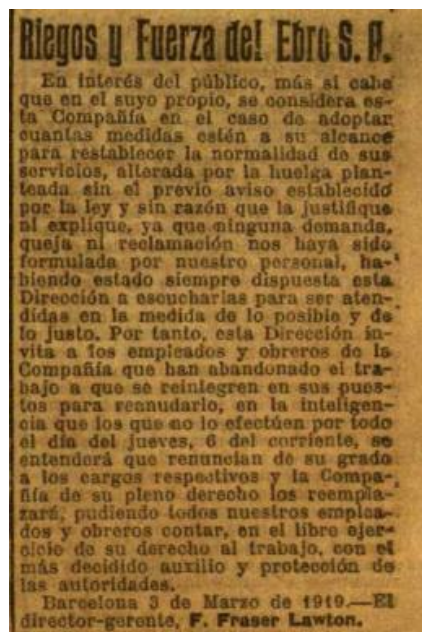

Adjunto la informació que recollia El Diluvio el 3 de març respecte de la conflictivitat obrera tan sols per destacar que és un exemple més de les notícies que oferien

pràcticament cada dia des de la tercera setmana de febrer. És a dir: des que el conflicte es va intensificar, el rotatiu pràcticament cada dia oferia una pàgina com la que es veu a sobre d'aquestes línies en què s'explicava com evolucionava la vaga de La Canadenca. En el cas concret del 3 de març, el diari parla dels conflictes obrers de forma una mica més general, però tot i això es concentra molt en el cas de Barcelona.

A més d'aquesta informació – gairebé - diària, la capçalera de tant en tant dedicava escrits més subjectius a valorar el tema. Les pàgines més informatives que eren tan freqüents sempre seguien el mateix patró: informació “objectiva”, distant, que permetia fer-se una bona idea de com evolucionava la situació però que no cercava les qüestions de fons del conflicte. Com que totes aquestes pàgines que comento eren molt iguals i no aportaven informació valuosa per al treball, no les he adjuntat. Tan sols aquelles peces amb interès per la qüestió que ens ocupa.

5 de març

Sobta veure com la companyia de Regs i Forces de l'Ebre, de la mà del seu director gerent Fraser Lawton, publicava a El Diluvio el 5 de març un escrit – sense filtres – en què, a banda d'amenaçar els treballadors en vaga de la seva empresa amb el fet que si no tornaven als seus llocs de treball el dia 6 de març serien acomiadats, ensabona el paper de la companyia en el conflicte. Assegura que La Canadenca ha actuat “en interès del públic,

més fins i tot que en el seu propi” per adoptar “totes les mesures que tingui al seu abast per restablir la normalitat dels seus serveis”. A més, acusa els obrers del suposat fet que la vaga va ser iniciada “sense previ avís tal com exigeix la llei”. És curiós com el diari deixa publicar aquest anunci sense rebatre el que s’hi argumenta, perquè pocs dies abans era el mateix rotatiu qui reivindicava la legitimitat de la vaga que, segons deien, era permesa per la llei.

6 de març

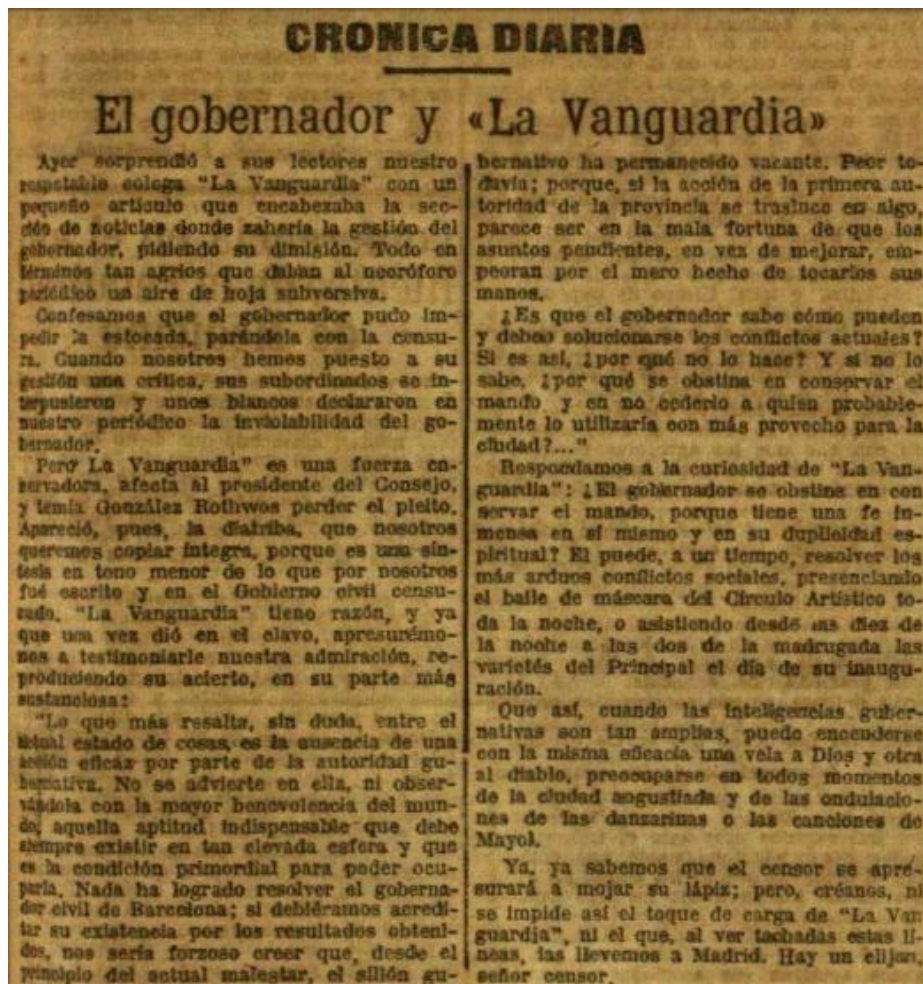

El 6 de març El Diluvio publicava una “crònica diària” titulada “Vaga de burgesos”. L’escrit explica un fenomen que s’estava produint a Leipzig i semblava escampar-se per Europa: Una vaga dels treballadors burgesos que, farts de les vagues dels obrers que deixaven sense llum, aigua o gas la seva ciutat, decideixen, per exemple, no operar o atendre els treballadors aturats. Segons explica la peça, aquest xoc entre classes havia forçat que les dues parts haguessin d’arribar a un acord per acabar amb el conflicte.

L'explicació del fenomen és una informació interessant i de servei pel possible lector d'El Diluvio. Ara bé, les últimes línies de la peça diuen: “És un exemple [el de Leipzig] cridat a ser seguit a tot el continent si la malaltia social russo-germànica bolxeviquista es propagués”. Aquesta “malaltia social”, evidentment, són les vagues obreres.

Hi estiguis d'acord o no, el que és clar és que aquesta expressió criminalitza la protesta, el dret a vaga dels treballadors, el seu dret legítim a reclamar millors condicions laborals. Les vagues, òbviament, comporten conseqüències – sovint negatives – per la resta de gent que no protesta. Criminalitzar la queixa dels treballadors aturats és una acció indiscutiblement reaccionària.

11 de març

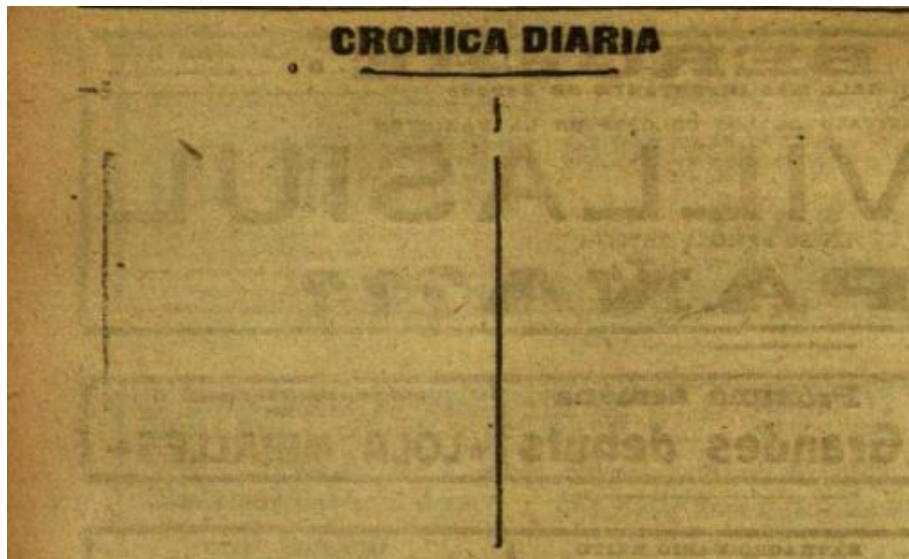
En el joc d'equilibris que semblava mantenir El Diluvio – entre defensar els treballadors i alhora carregar contra la seva vaga que dificultava el dia a dia de Barcelona i els barcelonins -, després de l'article “Vaga de burgesos”, el rotatiu escriu una peça

anomenada “El governador i La Vanguardia” en què carrega clarament contra el governador civil de la capital catalana.

La tesi de l'article es basava en el fet que si el diari Godó, tal com he comentat en l'apartat 5.1 del treball, podia demanar la dimissió del governador civil de Barcelona sense patir la censura prèvia, El Diluvio també havia de poder declarar el mateix. De fet, la tàctica de la capçalera republicana és molt intel·ligent: argumenten que La Vanguardia pot criticar durament aquell alt càrrec perquè són una capçalera conservadora, i que El Diluvio no pot fer el mateix perquè patirien la censura prèvia. Per evitar aquesta situació, el que decideixen fer és copiar i enganxar l'escrit de l'altre diari.

Aquesta tàctica va funcionar i, efectivament, el resultat que en va sorgir és que El Diluvio va poder publicar una peça demanant la dimissió del governador civil de Barcelona sense represàlies. En conseqüència, de nou, ni es carrega contra els obrers ni contra els empresaris de La Canadenca.

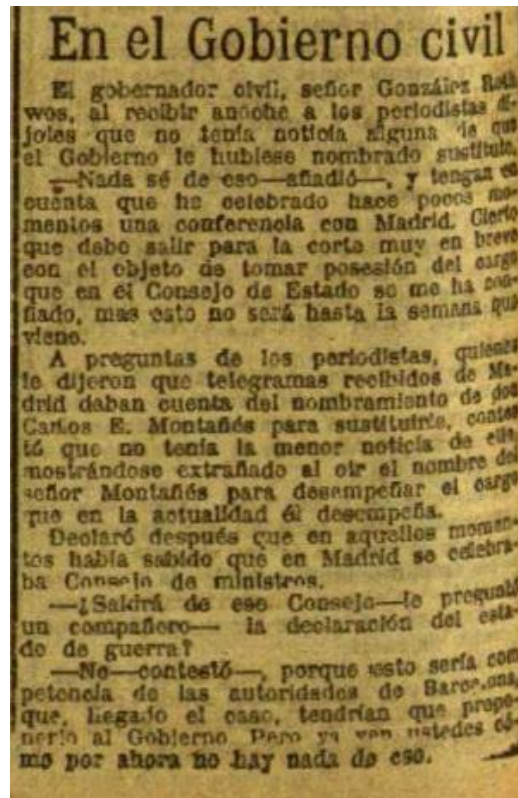
13 de març

Allò al qual es referia El Diluvio en l'article anterior és precisament el que es veu en la “Crònica diària” del 13 de març: un espai en blanc a conseqüència de la censura prèvia que regia en l'època. Aquesta no es la primera vegada que, des de l'inici del conflicte barceloní el 5 de febrer, es produïa aquest fet.

La censura prèvia, per tant, implica que mai sabrem del tot quina seria l'actitud d'El Diluvio si el rotatiu sabés que hi ha llibertat de premsa i pot expressar allò que la línia

editorial desitja sense por a represàlies. Perquè potser – segurament, fins i tot - el diari seria més punyent amb el poder si no fos perquè sabien que certes crítiques, després de ser escrites, serien suprimides de les pàgines del diari precisament per aquest mateix poder.

Una altra peça d'aquella jornada que és molt i molt significativa del periodisme que realitzava El Diluvio – i, com hem vist, també La Vanguardia – és la que adjunto a sobre d'aquestes línies. En la notícia s'informa del fet que el dia en què a Madrid ja corrien telegrams que asseguraven que el Govern central havia buscat substitut a González Rothows - el governador civil de Barcelona - aquest alt càrrec es mostrava estranyat i no sabia de què li parlaven. El reemplaçant en qüestió era Carles Emili Montañés, cofundador de la Barcelona Traction, Light and Power – La Canadenca -. Això, evidentment, significa que ja en aquella època es produïen portes giratòries i, d'alguna manera, la fabrica barcelonina prenia el poder polític a dit.

Dic que aquesta peça era significativa del periodisme inofensiu de l'època – o com a mínim del d'El Diluvio i La Vanguardia – perquè davant la indignant situació que s'estava produint i la incomprensible reacció de González Rothows, el rotatiu no investiga, no

furga. Explica que hi ha periodistes que li preguntaven a l'ex-alt càrrec si era coneixedor dels fets però, davant la suposada ignorància de Rothows, aquests professionals no demanaven més explicacions. Una denúncia de l'estat de les coses molt i molt mins, per tant.

18 de març

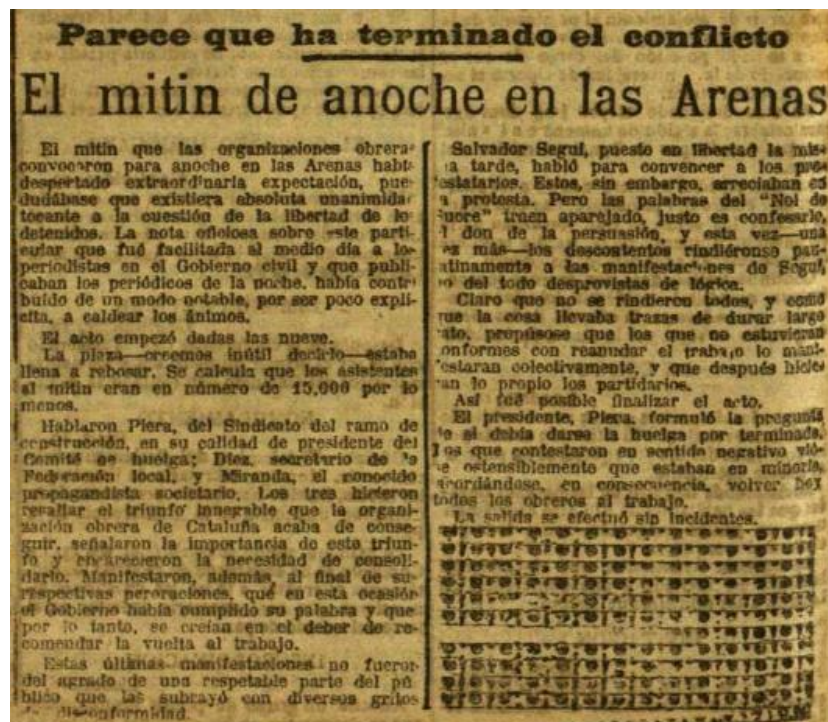
El 18 de març s'anunciava l'acord entre la companyia canadenca i els seus treballadors en vaga. El Diluvio recollia aquesta informació en una peça que carregava intensament contra González Rothows, antic governador civil de Barcelona, per la seva gestió del conflicte: “Va errar en absolut el camí, és més, va empitjorar la solució. El seu fracàs va quedar evidenciat quan...”.

A més, el rotatiu parla de “solució satisfactòria” perquè finalment es permet respirar tranquil·la la ciutat de Barcelona i tan obrers com empresaris hi han accedit per voluntat pròpia. El diari, però, segueix sense criticar el nomenament de Carles Emili Montañés com a governador civil de Barcelona.

Després d'articles en què es defensava el dret dels treballadors a fer vaga i altres en què se'ls criticava perquè fastiguejaven les classes mitjanes de Barcelona, El Diluvio ara

argumenta que “la solució de la vaga ha estat un triomf indubtable dels vaguistes” perquè “la raó ha triomfat”. I s’afegeix: “Que serveixi el que ha succeït de saludable lliçó a qui fins als nostres dies no s’havien adonat que l’obrer és mereixedor de totes les atencions, de tots els cuidats perquè és la base indubtable, la roda més important del complicat engranatge social”.

20 de març

El 20 de març de 1919, l’endemà de l’acte a la plaça de toros de les Arenes, El Diluvio publicava una crònica que relatava els fets. Des d’un punt de vista “objectiu” i sense entrar a valorar cap aspecte concret, el rotatiu explica com es va celebrar l’acte i com Salvador Seguí va aconseguir calmar els ànims d’aquells obrers que, al principi dels discursos, eren contraris a l’acord. Segons narra el diari, la capacitat de persuasió de Seguí va aconseguir “fer rendir” els treballadors que al començament l’increpaven.

3.1.2.1. Valoració final

El tractament de la vaga per part d'El Diluvio és certament curiós i es podria dir fins i tot desconcertant. El diari, al llarg del mes i mig que va transcórrer entre l'inici del xoc i l'acord entre empresa i treballadors – malgrat que després el conflicte s'allargués unes setmanes –, balla entre les peces que defensen els vaguistes i els seus drets i les que critiquen l'aturada perquè, després de tantes jornades, afecta el correcte funcionament de Barcelona i fastigueja les classes mitjanes de la ciutat. Vegem-ho en alguns exemples:

L'escrit titulat “Vaga de burgesos”, del 6 de març, parla de les aturades obreres com la “malaltia social russo-germànica bolxeviquista”. És evident que aquesta expressió criminalitza la protesta i el dret a vaga dels treballadors. I carregar contra una vaga perquè – com no pot ser d'una altra manera - comporta conseqüències negatives per una part de la població, és una pràctica clarament reaccionària.

En canvi, el 18 de març, el dia en què patronal i sindicat obrer van arribar a un acord per la tornada dels treballadors als seus llocs de feina, El Diluvio escriu a la informació del dia referent a la vaga que “la solució ha estat un triomf indubtable dels vaguistes “perquè “la raó ha triomfat”. I afegeix: “Que serveixi el que ha succeït de saludable lliçó a qui fins als nostres dies no s'havien adonat que l'obrer és mereixedor de totes les atencions, de tots els cuidats perquè és la base indubtable, la roda més important del complicat engranatge social”.

En un altre exemple, la “Crònica diària” del 28 de febrer carrega amb contundència contra l'empresa nord-americana: “Ha arribat l'hora que, en benefici del bé públic se sacrifiquin, no els interessos, sinó les gallardies d'amor propi de certes companyies”.

Tot i aquesta acusació valenta, el rotatiu vagament carrega contra el patronat de La Canadencia al llarg de l'embat i no en demana responsabilitats. El que sí que fa és exigir en més d'una ocasió la dimissió del governador civil de Barcelona, el senyor González Rothows. Però la capçalera republicana, en canvi, quan Rothows va ser substituït en el càrrec per Carles Emili Montañès, cofundador de La Canadencia, no va criticar aquesta acció de portes giratòries que *de facto* col·locava l'empresa al capdavant del poder polític barceloní. Com veiem, el diari realitzava un funambulisme constant però decantat lleugerament cap a la defensa dels treballadors.

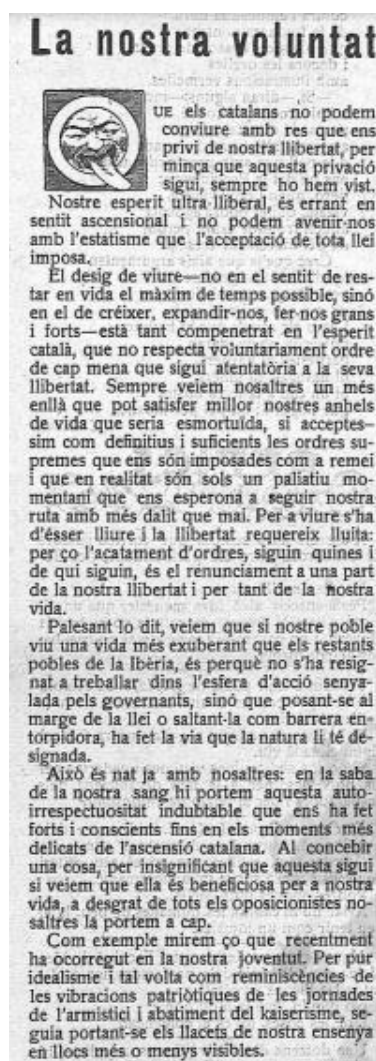
A aquest punt cal matisar que el diari sovint feia costat als treballadors però també insistia repetidament en la necessitat d'acabar amb el conflicte per retornar la pau social i el bon funcionament a Barcelona. Per tant, d'alguna manera, també *treia a passejar el fantasma de l'ordre*. El cas més paradigmàtic d'aquesta actitud és l'escrit “Tinguem seny”, publicat el 20 de febrer. El títol ja és molt descriptiu i en la peça s'aposta per la “sensatesa” i l'ordre però des d'una defensa ferma dels obrers. Segons El Diluvio, en aquells moments calia apostar pel seny perquè els aldarulls a qui perjudicaven era als mateixos obrers.

Amb tot, cal tenir en compte a l'hora de valorar el tractament dels fets per part d'El Diluvio que el 1919 existia la censura prèvia. Tal com afirma el diari en algun escrit²⁷, mai sabrem del cert el fet que, si no fos per aquesta circumstància, potser el rotatiu s'hauria mostrat més punyent amb la Barcelona Traction. Tot i que no podem fer-hi res per evitar-ho, les circumstàncies socials i polítiques de 1919 adulteren una mica l'anàlisi.

²⁷ Com en la peça “Per a tots”, publicada el 27 de febrer.

3.1.3. La Campana de Gràcia

22 de febrer

En el número que el setmanari publica el dia 22 de febrer hi ha un article titulat “La nostra voluntat” escrit per Just Pons. El missatge de la peça és una defensa de l’esperit català, que segons l’autor, es revolta i no respecta ordre ni llei imposada quan veu possibilitats de millorar la seva qualitat de vida²⁸.

Així, Pons escriu: “el desig de viure [...] no respecta voluntàriament ordre de cap mena que sigui atentatòria a la seva llibertat. Sempre veiem nosaltres un més enllà que pot satisfer millor nostres anhels de vida que seria esmortuïda, si acceptéssim com definitius i suficients les ordres supremes que ens són imposades com a remei i que en realitat són

²⁸ “Nostre esperit ultra lliberal, és errant en sentit ascensional i no podem avenir-nos amb l’astetisme que l’acceptació de tota llei imposa.” [frase extreta de l’article en qüestió].

sols un pal·liatiu momentani que ens esperona a seguir nostra ruta amb més delit que mai. Per viure s'ha d'ésser lliure i la llibertat requereix lluita: per çò l'acatament d'ordres, siguin quines siguin, és el renunciament a una part de la nostra llibertat i per tant de la nostra vida.” I afirma que si a Catalunya s’han conquerit drets és perquè “el nostre poble no s’ha resignat a treballar dins l’esfera d’acció assenyalada pels nostres governants, sinó que posant-se al marge de la llei o saltant-la com barrera entorpidora, ha fet la via que la natura li té designada”.

L’escrit, per tant, no parla exclusivament dels obrers de La Canadenca ni de la vaga que tenia lloc en aquella fàbrica. Però des d’aquest punt de vista més general, que fa referència a la lluita que els catalans històricament han sostingut per conquerir drets nous, Just Pons defensa la legitimitat de la lluita popular encara que sigui al marge de la llei. I tot, en el context d’aquell 22 de febrer de 1919, quan feia prop de dues setmanes que el conflicte barceloní havia començat.

En aquell mateix número hi ha una peça obra de Juli Francesc Guibernau - C. Gumà – titulada “Un conflicte peliagut”. L’escrit, que té un format líric molt original, aborda la qüestió del gremi de barbers, que segons l’escriptor han apujat els preus de forma abusiva.

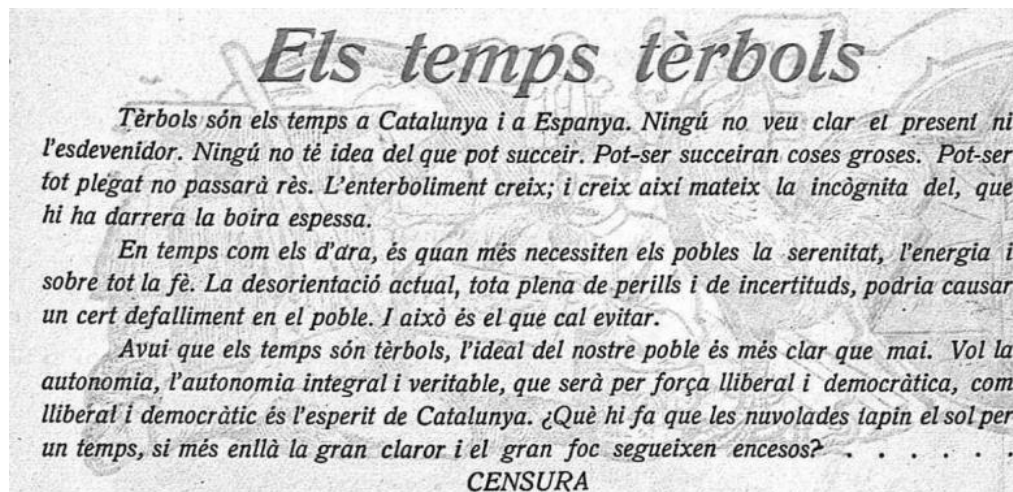
Gumà denuncia que, a partir d’ara, “vells i novicis” hauran de “pagar calladament el considerable augment que’l gremi, en silenci unit en sos preus ha introduït”. Per combatre aquesta injustícia, l’autor proposa deixar-se créixer la barba: “Perquè, al fi que pot passar-

nos, si és que deixem d'afeitar-nos? Que'ls joves semblaran gossos? [...] Quan se tracta de l'honor [...] ni que sigui un estropici, s'ha d'arribâ al sacrifici i lluità amb el cap ben alt, ans que soltà un altre ral. [...] El pèl que ens vingui, mentre la “vaga” es mantingui servirà perfectament per defensar la figura contra l'embestida dura de la freda tramontana. [...] quan torni l'estiu, ui! Qui sap qui serà viu! I amb els canvis que hi hauran, potser ja no quedaran barberies ni barbers, ni navages, ni diners, ni un cap a la terra nostra”.

Aquesta “vaga” contra la pujada de preus de les barberies, segurament, és una metàfora. Una metàfora que no sabem del cert contra què es queixa – probablement contra la pujada de preus general que s'estava produint aquell any a conseqüència de la inflació econòmica posterior a la Primera Guerra Mundial -, però que està clar que clama unir forces entre la classe treballadora per lluitar contra aquells caps que abusen del seu poder per empobrir la qualitat de vida dels obrers.

De manera que, de nou, en aquell context convuls de la Barcelona del febrer de 1919, La Campana de Gràcia publica una peça que, si bé no fa una referència explícita al cas de La Canadenca, sí que defensa la legitimitat de les vagues obreres per guanyar drets.

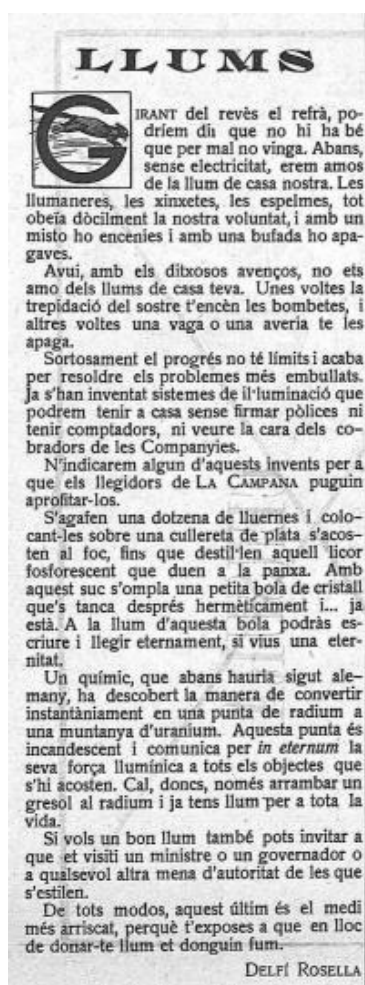
1 de març

En una peça breu que suposa un escrit molt semblant a un editorial, La Campana reflexiona sobre els “temps tèrbols” que travessa Catalunya i Espanya. En el segon paràgraf podria semblar que es fa una crida a la calma perquè es reclama “serenitat”, però no és així perquè seguidament es demana també energia: “En temps com els d'ara, és quan més necessiten els pobles la serenitat, l'energia i sobre tot la fè”. Però sí que es

demana una cosa: “la desorientació actual, tota plena de perills i incertituds, podria causar un cert defalliment en el poble. I això és el que cal evitar.”

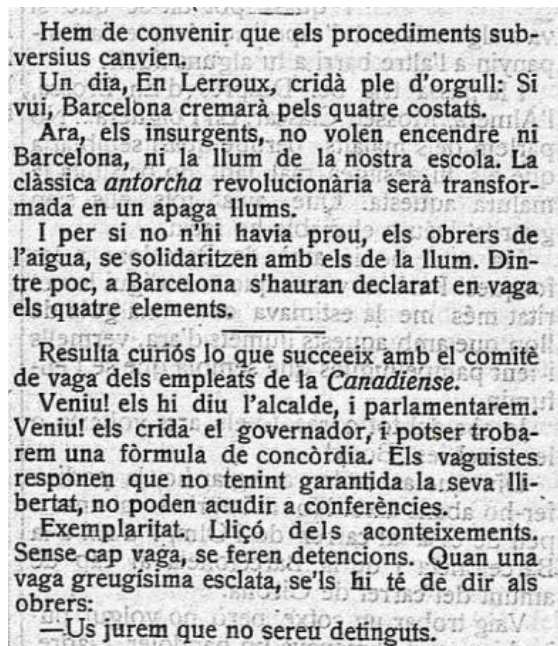
Així doncs, La Campana de Gràcia envia un missatge que encoratja el poble a no defallir en aquells temps foscos. Un dels elements que propiciaven que des del setmanari es parlés d'aquesta incertesa és, de ben segur, la vaga de La Canadenca. I és en aquest escenari que la capçalera decideix situar-se del costat dels treballadors i demanar-los que no sucumbeixen en la seva lluita.

Joan Serra i Constansó, sota el pseudònim de Delfí Rosella, escriu la primera peça que La Campana dedica explícitament a la vaga dels obrers de la fàbrica barcelonina. Tot i que l'escrit no és especialment mordaç contra els culpables de la situació – quins siguin els que Serra opina que són –, l'autor sí que assenyala un col·lectiu. Després d'aconsejar com es pot aconseguir llum en aquell moment que la vaga d'electricistes ho dificultava, Delfí Rosella afirma que “si vols un bon llum també pots invitar a que et visiti un ministre o un governador o qualsevol altra mena d'autoritat de les que s'estilen. De tots modos,

aquest últim és el medi més arriscat, perquè t'exposes a que en lloc de donar-te llum et donguin fum.”

Per tant, l'escrit de Serra critica l'actuació dels polítics – ministres i governador civil de Barcelona – en el conflicte, a qui acusa de tan sols vendre fum. Tot i això, com he dit, la peça no és gaire punyent a l'hora d'acusar o demanar explicacions.

Hem de convenir que els procediments subversius canvien.

Un dia, En Lerroux, cridà ple d'orgull: Si vui, Barcelona cremarà pels quatre costats.

Ara, els insurgents, no volen encendre ni Barcelona, ni la llum de la nostra escola. La clàssica *antorcha* revolucionària serà transformada en un apaga llums.

I per si no n'hi havia prou, els obrers de l'aigua, se solidaritzen amb els de la llum. Dintre poc, a Barcelona s'hauran declarat en vaga els quatre elements.

Resulta curiós lo que succeeix amb el comitè de vaga dels empleats de la *Canadiense*.

Veniu! els hi diu l'alcalde, i parlamentarem.

Veniu! els crida el governador, i potser trobarem una fórmula de concòrdia. Els vaguistes responen que no tenint garantida la seva llibertat, no poden acudir a conferències.

Exemplaritat. Lliçó dels aconteixements.

Sense cap vaga, se feren detencions. Quan una vaga greugísima esclata, se'ls hi té de dir als obrers:

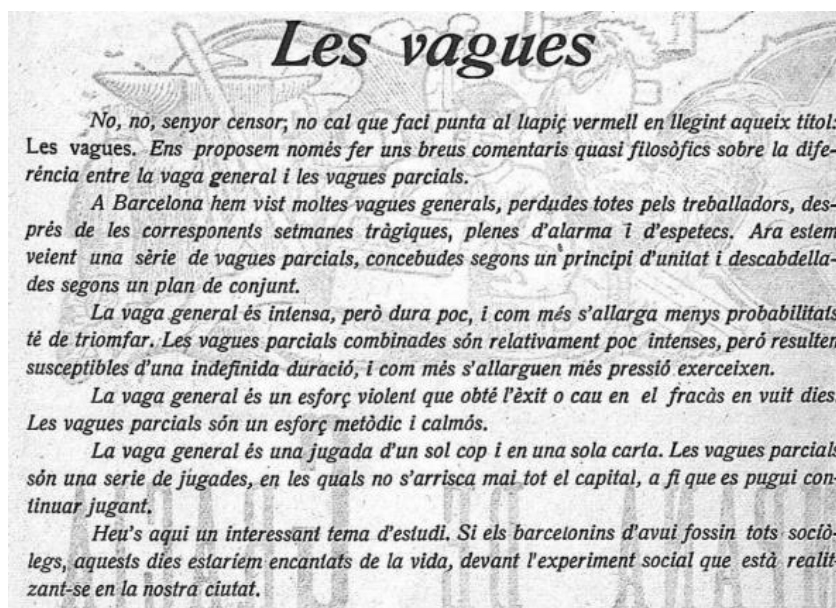
—Us jurem que no sereu detinguts.

En l'apartat de la revista anomenat “Repics”, en què es recullen breus que informen sobre temes diversos amb un to despreocupat i subjectiu, La Campana de Gràcia torna a parlar de la vegada de La Canadenca. I amb aquesta referència no en són poques, tenint en compte que els números d'aquella capçalera el 1919 tan sols comptaven amb quatre pàgines.

En aquest cas, dos dels curts escrits de l'apartat tracten el conflicte obrer. En el primer tan sols es comenta la possibilitat que els treballadors “dels quatre elements” es declarin en vaga. En l'explicació d'aquest fet anecdòtic, però, no es criminalitza la protesta ni els treballadors.

En el segon escrit, a més, defensa aquests obrers i lloa que no es presentessin a les reunions amb l'alcalde i el governador civil de Barcelona davant la possibilitat de ser detinguts. Com hem vist anteriorment en l'anàlisi de La Vanguardia, aquest fet va ser criticat pels mateixos polítics en les pàgines de l'altre rotatiu. A La Campana, en canvi, es parla “d'exemplaritat” dels vaguistes i s'afirma que, “quan una vaga greugísima esclata, se'ls hi té de dir als obrers: Us jurem que no sereu detinguts”.

8 de març

Per segona setmana consecutiva, La Campana dedica l'escrit equivalent a un editorial a abordar el tema de "Les vagues". Tal com anticipa el mateix setmanari en les primeres línies de la peça, el censor no ho haurà de gastar el bolígraf vermell perquè la tesi de l'escrit no lloa ni critica ningú. Tot i això, aporta una informació encara més valuosa – per la classe treballadora de l'època i per aquesta anàlisi -: ajuda els obrers a teixir una estratègia a l'hora de saber quan és intel·ligent realitzar vagues generals i quan és més interessant limitar-se a organitzar tan sols una vaga parcial. Tal com diu la peça, la vaga general "és una jugada d'un sol cop" i cal reservar-la. Aquesta informació de servei per les classes populars catalanes, per descomptat, no és casualitat.

Un nou escrit aquella jornada parla de “La lluita social”. Fulmen, l'autor, reflexiona sobre el fet que, després de la “guerra de nacions” que acaba de finalitzar, arribarà la “guerra de classes” o la “lluita per la llibertat econòmica dels homes”. D'aquesta manera, la peça defensa la necessitat de millorar la qualitat de vida dels treballadors i una societat més igualitària: “No's tracta ja d'aconseguir petites millores, sinó de canviar radicalment les condicions del treball. No's tracta de posar un altre pedaç en la vella organització social, sinó de construir l'organització social nova.”

Aquesta lluita de classes de la qual parla Fulmen, és clar, no fa referència només al cas català i més concretament al de La Canadenca. Té una visió mundial. Però aquest punt de vista global també inclou Barcelona i és evident que aquell escrit és motivat, entre altres coses, per la tensió que es viu a la capital catalana arran de la vaga dels obrers de la fàbrica nord-americana.

Tot i aquest ànim d'empenta cap als treballadors – “La cosa certa és que l'hora dels obrers ha arribat -, l'escriptor llança un missatge que, de forma relativa, crida al seny: “Com més considerable sigui la intervenció en la força de la lluita social iniciada arreu del món, més difícil, més costosa i més dolorosa serà la solució d'aqueixos problemes complexos. Per a resoldre'ls bé, o tot el bé que es pugui, cal tan seny com audàcia, tanta voluntat com

intel·ligència. Tot el que sigui plantejar-los a tall de combats entre el revòlver i el fusell, entre el poble en revolta i la força armada, constitueix una equivocació fonamental.”

Com veiem, les darreres línies de l'escrit consideren un error un enfrontament entre el poble revoltat i l'exèrcit i consideren que el seny, en aquells moments, és sinònim d'intel·ligència. Tot i això, cal matisar aquesta apreciació, perquè la “crida a la calma” que es fa no és igual que les que s'han realitzat en altres mitjans que hem llegit.

L'argument exposat per Fulmen no demana els obrers que acabin la vaga ni que no lluitin pels seus drets. Ans al contrari. Però, segons l'autor, en el marc de la lluita de classes que s'apropa, l'enfrontament armat comportaria una derrota pel bàndol dèbil. És a dir: crec que la “calma” que demana l'escriptor no és invocada pel benefici del poder sinó per aconseguir el triomf de les classes populars en la guerra social que Fulmen augura. No es demana als treballadors que no lluitin pels seus drets i retornin la vida normal a Barcelona, se'ls demana que siguin intel·ligents a l'hora d'enfrontar-se a les classes dominants per tal de guanyar l'enfrontament.

La detenció d'En Samblancat

Novament ha estat detingut, a Madrid, el nostre estimat i admirat Angel Samblancat. Delicte de pensament, virtut de pensament. Se redreça contra En Romanones i la llei caigué desseguida damunt d'ell.

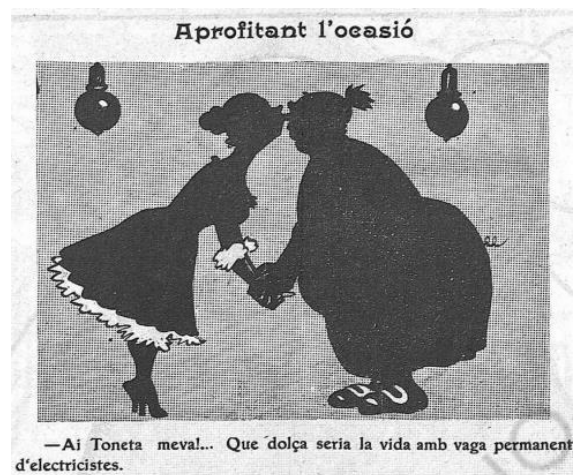
Per a ell la detenció no representarà més que una altra petita anècdota, un episodi més en la seva vida de combatent abnegat i temerari. Però nosaltres ens estimem més veure'l lliure que no pas empresonat, exaltat i no pas punit; i per això esperem la seva immediata llibertat.

A la fi ¿quin és el seu delicte? Uns atacs an En Romanones. Bah! Així no hi ha espanyol que no sigui delinqüent. Però ens estranya la diligència punitiva dels jutges en el cas d'En Samblancat, perquè ¿qui no recorda les campanyes sostingudes per la premsa germanòfila en 1916 i 1917 contra En Romanones, atacs tan terribles que l'obligaren a dimitir? I no obstant, cap escriptor fou empresonat.

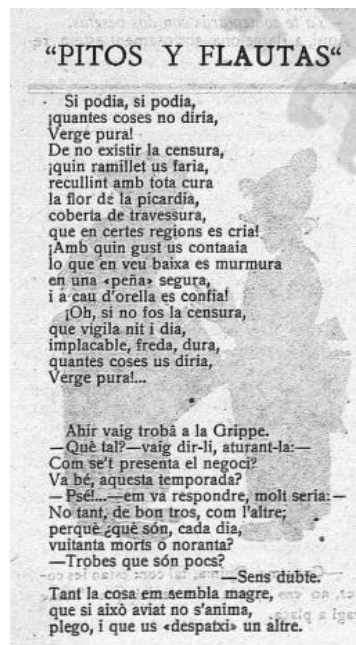
Confiem en que aquesta nota tindrà la setmana pròxima un altre títol: «Samblancat en llibertat».

En l'anàlisi vull destacar aquest article sense firma que demana la llibertat del periodista d'esquerres Angel Samblancat perquè, com hem vist fins ara, La Campana publica diversos escrits que aborden la causa obrera – sense criminalitzar-la –, però cap que explícitament defensi els vaguistes de La Canadencia i el seu dret a vaga. Però aquesta actitud poc vehement contrasta amb l'article “La detenció d'en Samblancat”, que sí que

és punyent a l'hora d'exigir la llibertat del col·lega. Veurem si, en els escrits que resten d'aquí fins al míting de les Arenes, el setmanari adopta una actitud més curosa o més abrاندada.

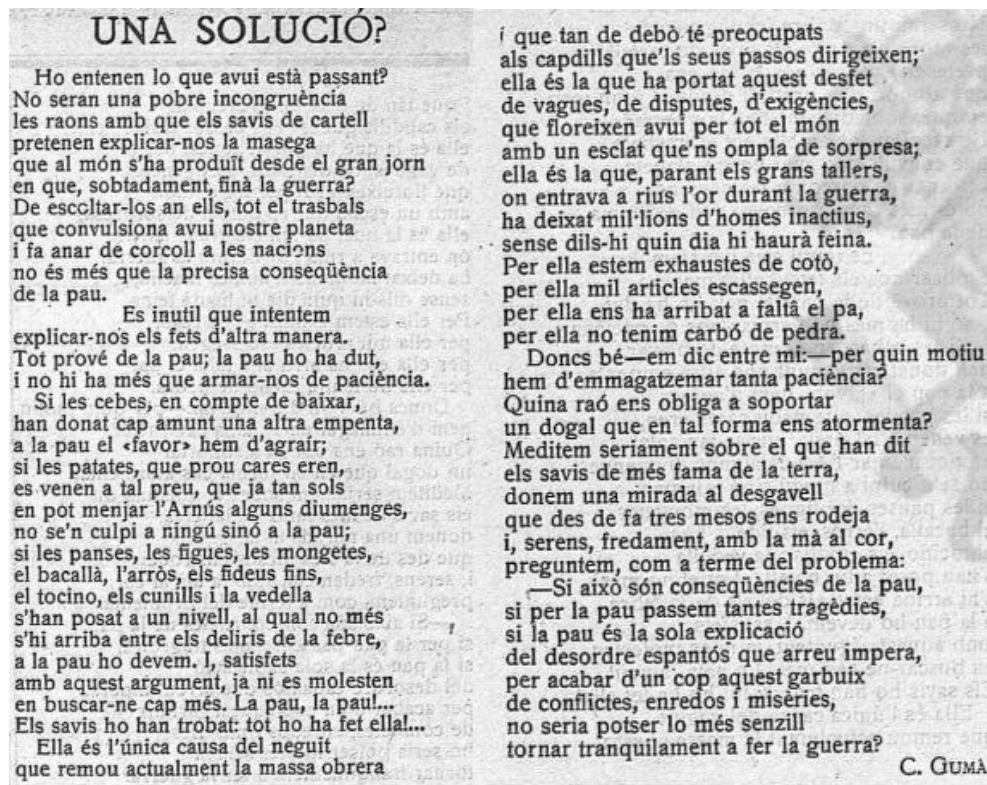

També són dignes d'anàlisi les vinyetes que publicava La Campana de Gràcia en referència al conflicte de La Canadenca i als dies en què Barcelona estava a les fosques. Com veiem, els dibuixos aborden un tema tan seriós com aquell però des d'un punt irònic, despreocupat, fins i tot naïf o tendre. Aquest humor gràfic sobta sobretot en contraposició amb el que actualment publiquen capçaleres com el Jueves – i com el lector del treball podrà observar en l'apartat 5.6 -. Mentre la revista actual fins i tot ridiculitza polítics i no té problemes per insultar-los obertament, les vinyetes que La Campana publicava en ple embat obrer són simpàtiques però inofensives. Això forma part de l'humor gràfic de cada època: el segle XX era més naïf i ara, segurament, és més punxant. Aquesta diferència en la mordacitat dels dibuixos, és clar, també és interessant en l'anàlisi que ens ocupa.

Adjunto tot just els primers dos paràgrafs de la peça “Pitos i flautes”, escrita per Gumà. L'article, en realitat, critica la pujada de preus dels productes. Tot i això, és interessant llegir el primer paràgraf de l'escrit. Aquestes línies lamenten l'existència de la censura prèvia: “Oh, si no fos la censura, que vigila nit i dia, implacable, freda, dura, quantes cosas us diria, Verge pura!...”. El fragment és interessant perquè, malgrat que la peça de Gumà abordarà el tema de la inflació econòmica, aquesta queixa per la censura segur que es pot estendre a altres camps. I per tant, segurament, si no fos per aquesta retallada clamorosa de la llibertat d'expressió, La Campana de Gràcia seria més punyent en els seus articles.

15 de març

L'article "Una solució?", que va a càrrec de Juli Francesc Guibernau - C. Gumà -, és la peça més significativa de l'anàlisi de La Campana fins ara. És a dir: tots els escrits publicats per un mitjà sobre una controvèrsia són significatius, però està clar que alguns ho són més que altres. I és que cal parar atenció en aquest article si el que estàs elaborant és un estudi que intenta esbrinar fins a quin punt una capçalera crida a l'ordre en moments de revolta popular.

Això és així perquè, a través de la peça, Gumà es pregunta si la pau posterior a la Primera Guerra Mundial ha estat una solució. Tal com repassa l'autor, aquesta pau que tant han proclamat "els savis de més fama de la terra", aquell 1919 havia comportat inflació econòmica, "un neguit que remou la massa obrera" i atur. En conseqüència, Gumà es qüestiona: "Per què hem d'emmagatzemar tanta paciència?".

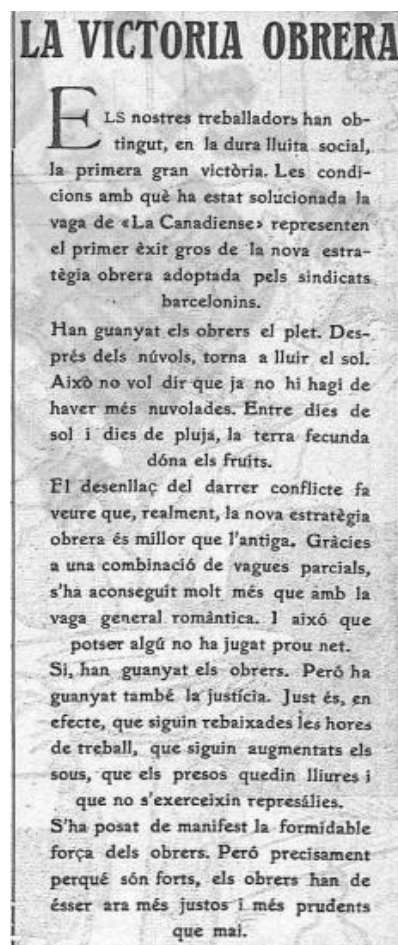
En les darreres línies de l'escrit, l'autor demana al lector que reflexioni el perquè de les coses, que es preguntin per què cal pagar un preu tan alt per una pau que només ha comportat conseqüències negatives: "serens, fredament, amb la mà al cor, preguntem, com a terme del problema: Si això són conseqüències de la pau, si per la pau passem tantes tragèdies, si la pau és la sola explicació del desordre espantós que arreu impera, per

acabar d'un cop aquest garbuix de conflictes, enredos i misèries, no seria potser lo més senzill tornar tranquil·lament a fer la guerra?”.

Aquesta expressió final, aquest “tornar tranquil·lament a fer la guerra”, personalment penso que no té un sentit literal. Gumà tria curosament les paraules – “tranquil·lament”, “fer la guerra” - per tal de transmetre la idea de fer la guitza al poder, a aquells “savis” que enarboren la bandera de la pau sense que això suposi un benefici per les classes populars.

Amb tot, veiem com aquest article no només no “treu a passejar el fantasma de l'ordre” sinó tot el contrari: qüestiona la legitimitat d'una pau social que no beneficia el poble i anima – tímidament - a revoltar-s'hi.

22 de març

El 22 de març La Canadenca dedica un escrit a “La victòria obrera”. En la peça, la capçalera es mostra clarament a favor dels vaguistes – parla dels “nostres” treballadors,

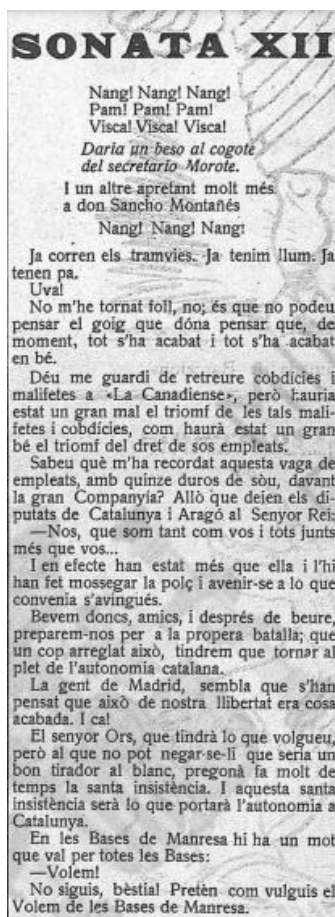
fins i tot – i lloa la seva nova estratègia de lluita, basada a estendre en el temps diverses vagues parcials en lloc de concentrar les forces en poques vagues generals. Així, La Campana no només no critica una lluita que ha comportat setmanes de caos a Barcelona sinó que a sobre l’elogia.

A més, cal recordar que la tàctica que va seguir el moviment obrer aquell 1919 és justament la que recomanava el setmanari satíric en “l’editorial” titulat “Les vagues”.

D’altra banda, la peça afirma que han guanyat els obrers el plet però també “ha guanyat la justícia”. Perquè “just és que siguin rebaixades les hores de treball, que siguin augmentats els sous, que els presos quedin lliures i que no s’exerceixin represàlies”.

En una vinyeta d’aquell número, La Campana de Gràcia carrega contra els polítics catalans i espanyols. Però la crítica, al cap i a la fi, no és molt mordaç: tan sols els titlla de comedians.

En la peça titulada “Sonata XII” se celebra el final del conflicte de La Canadenca i la tornada del correcte funcionament de llum i tramvies. El festeig del setmanari, per tant, a més de produir-se perquè “ha estat un gran bé el triomf del dret de sos empleats”, és perquè torna la vida quotidiana i tranquil·la a Barcelona. Tot i això, la revista no crida a la calma. Al contrari, alerta el lector que, en poc temps, caldrà tornar a estar alerta i sortir els carrers a defensar l’autonomia catalana: “Bevem doncs, amics, i després de beure, preparem-nos per a la propera batalla; que un cop arreglat això, tindrem que tornar al plet de l’autonomia catalana”.

3.1.3.1 Valoració final

En general, podem dir que el tractament que fa La Campana de Gràcia de la vaga de La Canadenca és força superficial. Des del setmanari satíric en cap moment es criminalitza la lluita obrera ni els vaguistes i, com repassarem breument a continuació, algunes de les peces publicades durant aquell febrer i març de 1919 sí que deixen pinzellades del caràcter

progressista amb relació al conflicte de treballadors. Però després de llegir les anomenades “batallades” de La Campana, veiem com en aquella època les preocupacions principals de la revista eren la situació europea posterior a la Primera Guerra Mundial i la pujada de preus dels productes. Molts cops, fins i tot, hem vist com un tema més atemporal com l’anticlericalisme ha tingut més protagonisme en les seves pàgines que no pas l’embat dels electricistes que va arribar a deixa Barcelona a les fosques durant setmanes.

Tot i aquest escenari, tal com he dit el setmanari sí que va dedicar unes quantes peces a tractar la lluita obrera i el dret a fer vaga²⁹. En el cas de l’escrit “La nostra voluntat”, per exemple, escrit per Just Pont el 22 de febrer, l’autor defensa la lluita popular que té l’objectiu de defensar i guanyar drets. Encara que sigui al marge de la llei. Aquest missatge en el context de desgavell que es vivia a la ciutat de Barcelona en aquells moments no és gens menyspreable.

Després hi ha el cas de l’article “Una solució?”, escrit per Gumà el 15 de març, que és encara més significatiu – des del punt de vista que pocs mitjans de comunicació de l’època s’haurien atrevit a publicar-lo –. Tal com hem repassat en l’anàlisi, en aquesta peça l’autor es pregunta de què serveix la pau que tant han demanat “els savis de més fama de la terra” si només porta perjudicis pel poble. Les darreres línies de l’escrit són fulminants: “si la pau és la sola explicació del desordre espantós que arreu impera, per acabar d’un cop aquest garbuix de conflictes, enredos i misèries, no seria potser lo més senzill tornar tranquil·lament a fer la guerra?”. Per tant, l’escrit no només no “passeja el fantasma de l’ordre” sinó que posa en dubte la legitimitat d’una pau social que no beneficia el poble. Amb la pregunta retòrica final, Gumà fins i tot convida el lector a preguntar-se si no és més beneficiós “fer la guerra”.

Tot i això, la defensa dels vaguistes per part de La Campana no era aferrissada i no s’assenyalava amb especial èmfasi els polítics o patrons de l’empresa. En aquesta actitud progressista però reposada encaixa l’escrit titulat “La lluita social”, en què Fulmen – l’autor – fa una crida al “seny” i la “intel·ligència” i afirma que el combat entre el poble en revolta i la força armada és “una equivocació fonamental”. Però aquesta aparent crida

²⁹ Però parlo de la lluita de les classes populars des d’un punt de vista general perquè, certament, La Campana es va centrar poc en el cas concret de La Canadenca. Va aprofitar la tensió que aquest cas creava per abordar el tema obrer des d’un punt de vista més global.

a la calma no va en la direcció d'enviar a casa els activistes sinó en la intenció de demanar-los que siguin astuts a l'hora d'encara la lluita de classes que l'autor augura que s'apropa.

En aquest sentit també encaixa el caràcter de les vinyetes que publica el setmanari satíric durant aquelles jornades: uns dibuixos que en cap moment critiquen l'obrer ni demanen ordre social però que tampoc són mordagos contra el poder. Són vinyetes més despreocupades o fins i tot naïfs que les que actualment pot publicar El Jueves, per exemple.

Però la simpatia de La Campana cap a la classe treballadora és innegable. A més de no criminalitzar la seva lluita, en l'escrit sense firmar titulat “La victòria obrera”, que la revista publica el 22 de març, se celebra el triomf dels empleats de la fàbrica i s'elogia la tàctica que han seguit durant l'embat: estendre en el temps diverses vagues parcials en lloc de concentrar els esforços en poques vagues generals. Així doncs, no només no es critica l'estratègia que ha portat el caos a Barcelona durant unes setmanes sinó que es lloa – una tàctica, cal recordar, que proposava la mateixa capçalera en la peça anomenada “Les vagues”-.

3.2. Anàlisi del tractament de les protestes contra la sentència del Procés

En segon lloc es mostren les anàlisis del tractament que La Vanguardia, l'Ara i El Jueves van fer de la setmana de protestes contra el veredict que el Tribunal Suprem espanyol va elaborar i que comportava penes de presó d'entre 9 i 13 anys per al govern de l'O, Jordi Cuixart i Jordi Sánchez. Les anàlisis dels dos diaris comencen el dilluns 14 d'octubre – dia en què en Tsunami democràtic va ocupar l'aeroport d'El Prat – i acaben el dissabte 19 d'octubre – l'endemà d'Urquinaona, l'enfrontament més tens entre manifestants i policia-. En el cas d'El Jueves, el número examinat és el 2.213, publicat el dimarts 22 d'octubre de 2019.

3.2.1. La Vanguardia

14 d'octubre de 2019

Horas complejas

Màrius Carol
Director

La palabra es mitad de quien la pronuncia, mitad de quien la escucha. La frase tiene cinco siglos y la pronunció Michel de Montaigne, escritor y filósofo. Sin duda, es una sentencia que invita a la tolerancia, a no precipitarse, a la reflexión. A veces una expresión intrascendente es percibida por el receptor del mensaje como un ataque. Por eso es tan importante contextualizar las palabras, valorar su tono e interpretar su momento. El Parlament hizo un llamamiento a la desobediencia institucional cuando se conocía la sentencia durante su debate de política general, que la vicepresidenta Carmen Calvo ha anunciado que llevará al Tribunal Constitucional para que la anule. Ignoro si era necesario, porque desobediencia institucional es un oxímoron, un disparate lexicológico. Lo que no tiene sentido se anula solo.

Lo cierto es que, a punto de conocerse la sentencia del Tribunal Supremo sobre el l-O, hemos visto como el Govern no ha recogido el guante de la resolución parlamentaria y ha sido mesurado en sus declaraciones. No es lo mismo apelar a la desobediencia civil que a la institucional. Las instituciones emanan de

las leyes y su incumplimiento es un dislate. Y una manera de desautorización de sí mismas. Andreu Mas-Colell en Ara insistía ayer en esta línea y recomendaba a los partidos independentistas que la mejor manera de recoger la indignación popular era con unas elecciones. A su juicio, es mejor convocarlas que entrar en la vía de la desobediencia institucional, “por la simple razón que si se entra, en el mejor de los casos, acabaremos otra vez con elecciones, pero por la vía de un nuevo 155 ‘proporcionado’, que puede ser peor”. Sería una manera de canalizar la indignación hacia una expresión democrática, que enviaría un mensaje contundente. Al exconseller de Economia tampoco le parece una buena idea repetir imágenes de Hong Kong en Catalunya.

La idea del adelanto electoral resulta en este sentido impecable, sobre todo porque el actual Govern no es que sea diésel, sino que tiene problemas serios en el carburador. Por cierto, otra gran frase de Montaigne dice así: “El signo más cierto de la sabiduría es la serenidad constante”. Un buen consejo para esta hora compleja.

El 14 d'octubre de 2019, aviat al matí, el Tribunal Suprem va publicar la sentència contra els líders del Procés. La Vanguardia, com mitjà escrit que és, va preparar l'edició d'aquella jornada el dia anterior, quan encara no s'havia fet oficial el veredict.

Aquell número 49.601 del rotatiu obria amb un article del director Màrius Carol titulat “Hores complexes”. En l'escrit el periodista fa una crida preventiva a la calma, proposa

l'avançament d'eleccions per canalitzar la indignació popular i, citant l'exconseller Mas Colell, assegura que no seria “bona idea” repetir les imatges de Hong Kong a Catalunya.

En aquest escrit en què indubtablement es prepara el terreny, Carol acaba amb una cita del filòsof francès Montaigne: “El signo más cierto de la sabiduría és la serenidad constante”. Un buen consejo para esta hora compleja”, escriu.

És evident que aquest article del director, que marca la línia editorial del mitjà, no informa sobre les protestes contra la sentència, que ni tan sols s'havien produït. Però és també clar que precisament per aquest fet és significatiu: davant la sola possibilitat que es produeixin protestes populars, Carol aprofita el seu altaveu per fer una crida preventiva a la serenitat i la calma. Que ho destaquí no és ni una lloa ni una crítica; tan sols mostro com La Vanguardia fixa el seu posicionament sobre les protestes fins i tot abans que es produeixin.

15 d'octubre de 2019

EL ESPECTADOR

Francesc-Marc Álvaro

Después de la indignación

La indignación del independentismo por la sentencia del Supremo (con el apoyo mesurado pero firme de otros entornos, como los grandes sindicatos) es intensa, tarde o temprano, deberá transformarse en otra cosa. No será fácil. Aunque la protesta une a todas las familias del soberanismo, es evidente que no hay criterios claros y concertados sobre el camino que tomar tras las jornadas dedicadas a denunciar la judicialización del conflicto.

El impacto político y moral que representan las penas duras contra los líderes reafirma la prevalencia de la mirada emocional por encima de cualquier otra consideración, y eso alimenta la nostalgia por la política heroica que en octubre del 2017 no culminó pero se había prometido

solemnemente desde la cúpula independentista. En medio, está el Govern Torra, que se proclama solidario con los manifestantes y, a la vez, debe mantener el orden público, una doble vocación imposible de combinar. No se puede ir a misa y repicando sin desgastar las instituciones a la velocidad de la luz. El esquema Hong Kong no funciona si el presidente es soberanista. Cada vez que los Mossos d'Esquadra cargan contra los independentistas, ganan puntos esos que (disfrazados de nueva política) señalan a ERC y JxCat como traidores, obviando la militancia de los que están en prisión. Explorar los límites de la protesta para ensayar una supuesta desobediencia hace más daño a la Generalitat que a los poderes del Estado. Pero la antipolítica no es una tentación

sólo de algunos independentistas. La sentencia del Supremo certifica la apuesta antipolítica del corazón del Estado ante un problema histórico que exige, como mínimo, el coraje que algunos demostraron en la transición. Hoy, los dos millones de catalanes que quieren un Estado independiente tienen menos motivos que ayer para querer seguir formando parte de España. Por eso provoca risa que Sán-

chez despache el asunto repitiendo que es sólo “un problema de convivencia”, como si se tratara de una reyerta de barrios. No se puede ser tan frívolo cuando se tiene tanta responsabilidad. La campaña del 10-N no debería convertir la crisis catalana en una caricatura.

Andreu Mas-Colell ha escrito en *Ara* un artículo en el que propone que se canalicen la indignación que genera la sentencia mediante nuevas elecciones al Parlament. Es una manera inteligente de intentar salir del bucle y de transformar un escenario negativo en positivo. Eso sí sería un *momentum*. Siempre y cuando los partidos independentistas aprovecharan para fijar su nuevo centro de gravedad, y sin miedo de hablar claro a los votantes.

Explorar los límites de la protesta hace más daño a la Generalitat que a los poderes del Estado

El 15 d'octubre, és a dir, l'endemà que es publicqués la sentència del judici i milers de catalans ocupessin l'aeroport del Prat; La Vanguardia publicava a la pàgina 16 del diari un article de Francesc-Marc Álvaro. En aquest escrit, titulat “Després de la indignació”, el periodista planteja la necessitat del govern català d'organitzar un projecte polític més enllà de la indignació i ràbia que pugui crear l'empresonament dels presos independentistes. Entre aquesta tesi, Álvaro deixa dues pinzellades en contra la mobilització popular: primer, quan afirma que “Explorar los límites de la protesta para ensayar una supuesta desobediencia hace más daño a la Generalitat que a los poderes del Estado” – frase que fins i tot apareix en el destacat de l'article –; i després, quan torna a citar Mas-Colell i la seva proposta d'anticipar unes eleccions catalanes per “canalitzar la

indignació”. Assegura que és una manera intel·ligent de transformar un “escenari negatiu” en un de positiu.

Així doncs, veiem com Francesc-Marc Álvaro carrega contra la protesta popular que comença a coure’s a Catalunya. Potser seria agosarat dir que la criminalitza, però és clar que la titlla d’alternativa “negativa”. Molta gent li podria rebatre que la indignació i mobilització popular, encara que sigui “explorant-ne els límits”, és un escenari positiu. A més, el periodista llença el missatge que la protesta, portada a l’extrem, seria contrària per als interessos dels mateixos manifestants. Com ho pot saber? Òbviament només és una opinió. Una opinió que pretén influir la població cap a una conducta ben clara, però.

A las 9.23 h, el anuncio de las condenas confirma que la gravedad de la sentencia altera el peso específico de la justicia. En proporción a la dureza del tribunal, las reacciones de indignación son inmediatas. Por la información que va llegando (con más tuits que análisis y la amplificación mediáticamente discutible de las consignas del Tsunami Democràtic, que beatifica el *hashtag* como paradigma del activismo político), se constata el triunfo de dos tipos de manipulaciones. Primera: la arbitrariedad de un abuso de poder basado en interpretaciones que, en vez de dignificar el Estado de derecho y la Constitución, los denigran. Segunda: un esfuerzo persistente de propaganda que o bien se em-

Sergi Pàmies

Día 14-O: peor que ayer y peor que mañana

peña en transformar la irresponsabilidad en épica y la media verdad en verdad absoluta o bien utiliza mentiras como la acusación de golpismo como gasolina electoral.

El contagio de opiniones asfixia el esfuerzo de una información que no logra evitar la interferencia de la adrenalina sensacionalista. Antonio García Ferreras comparece en La Sexta con la mirada depredadora del *Programa Especial* y Xavier Sardà revive la tensión, la impotencia y la tristeza que sintió en octubre del 2017. Su actual pasión por las gafas 3D no le servirá para enfrentarse a la realidad no virtual de un terremoto que se suma a la secuencia, largamente alimentada, de instaurar el colapso civil como única forma de convivencia. Es una secuencia ca-

tastrófica que, en la práctica, sólo servirá para espolear una victoria mayoritariamente impecable del independentismo. ¿De verdad era eso lo que quería la España democrática? ¿Y el pasado reciente? Ha quedado fatalmente enterrado

En proporción a la dureza del tribunal, las reacciones son inmediatas

bajo la amplitud histórica de las movilizaciones. Nadie recuerda que durante el fin de semana Iñigo Errejón ha hecho una gira de promoción por TV3 y La Sexta. En *El objetivo*, Ana Pastor volvió a confron-

tarlo a su juguete preferido: la hemeroteca. Errejón se hartó y le respondió que prefería acumular malditas hemerotecas que no ser útil para favorecer un acuerdo de progreso. El estilo de Pastor fue definido por Juan Carlos Monedero en *El suplement* (Catalunya Ràdio). Monedero habló de *anapastorismo* para definir el estilo de intimidación supuestamente periodística, que busca más el patinazo o la contradicción del entrevistado y el protagonismo del entrevistador que la sustancia de la conversación. Si la sentencia pretende ser ejemplar, debería incluir la negligencia pirómana de los incompetentes que llevan años actuando para extender la discordia, el inmovilismo y los peores agravios territoriales.

En aquest mateix número, l’escriptor Sergi Pàmies publica un breu article d’opinió titulat “Dia 14O: pitjor que ahir i pitjor que demà”. Si bé és cert que l’escrit en cap moment fa referència a les manifestacions ciutadanes, també cal dir que critica l’espectacularització que certs mitjans de comunicació espanyols fan de tot allò que envolta el procés independentista. L’escriptor acaba l’article escrivint: “Si la sentencia pretende ser ejemplar, debería incluir la negligencia pirómana de los incompetentes que llevan años actuando para extender la discordia, el inmovilismo y los peores agravios territoriales.”

Per tant, Pàmies no critica ni lloa específicament les protestes popular que acompanyen la sentència dels presos polítics, però sí que carrega contra les cobertures sensacionalistes i inflammatòries – a banda de l’acció dels polítics - que es fan de les mobilitzacions independentistes. Informacions que pretenen “estendre la discòrdia”, diu.

Buscando una salida

Protestas en el aeropuerto. Los manifestantes irrumpieron ayer en el vestíbulo de El Prat entre algunos usuarios que intentaban alcanzar sus vuelos

LIBERT TIZADO

En aquest moment de l'anàlisi em voldria centrar en les úniques dues fotografies que La Vanguardia va escollir en les pàgines interiors del diari per il·lustrar les protestes a l'aeroport.

La manifestació, hi estiguis a favor o en contra, va ser un acte de mobilització ciutadana massiva en què milers de catalans es van congregar al Prat. Escenes visualment impactants en què una munió de gent ocupa els accessos a la Terminal 1 en són la prova. No obstant això, La Vanguardia va decidir representar aquells fets amb dues fotografies on només es pot veure un grapat de turistes desorientats. Què reproduceix millor aquella jornada; un viatger espantat o una terminal plena de gent?

Algú podria argumentar que la primera imatge simbolitza adequadament el títol de la peça – totalment cert i per això no l’he retallat –, però tot forma part de la mateixa construcció retòrica. Els periodistes i editors del rotatiu, si haguessin considerat que calia adjuntar fotografies de l’aeroport a vessar de manifestants, haurien “trobat la sortida” per aconseguir-ho.

En definitiva: de manera intencionada o no, les úniques imatges que a l’interior del diari il·lustren què va ser una manifestació massiva, són aquelles en què apareixen uns pocs turistes desconcertats. Perquè encara que sembli irònic, en aquest cas, espectacularitza molt més els fets una imatge amb sis turistes espantats que una amb desenes de milers de persones manifestant-se.

Indignación y desobediencia devuelven el liderazgo a la calle

Las protestas organizadas por Tsunami Democràtic anegan Catalunya

DAVID DUSSTER
Barcelona

Primero la protesta, luego la política... si aún queda tiempo, espacio y voluntad. La carta conjunta de los nueve líderes condenados por el *procés*, en la que se anima a “salir a la calle” para “preservar la dignidad” y “no perder la capacidad de indignarse y rebelarse contra las decisiones injustas”, marca la hoja de ruta de los próximos días hasta que la compleja digestión del fallo favorezca otro tipo de movimientos.

Los gritos a favor de la independencia y el himno de *Els Segadors* resonaron en la plaza Sant Jaume al final de la tarde. Miles de personas acudieron a la manifestación unitaria de Barcelona tras la sentencia e inundaron las calles aledañas como la Vía Laietana, donde se registraron altercados que incluyeron el lanzamiento de objetos.

También hubo miles de personas en manifestaciones convocadas en las principales ciudades catalanas. Según los Mossos, en la plaza 1 d’Octubre de Girona se congregaron 25.000 personas. También hubo respuesta multitudinaria en Tarragona, con 8.000 personas, y de similar magnitud en Lleida, donde se vivieron duros enfrentamientos con la policía bajo una pertinaz lluvia. En Sabadell, Vilanova i la Geltrú y Vilafranca del Penedès también se

congregaron multitudes de hasta 4.000 personas. La declaración conjunta de los nueve condenados acabó incentivando las movilizaciones de última hora de la tarde y la noche, cuando la jornada laboral concluía para quienes no se habían añadido desde el primer momento.

El presidente de la Generalitat, Quim Torra, pidió la “amnistía” pero en las calles apenas se escuchó ese grito. No era el día. Lo prioritario ayer era recuperar la capacidad de movilización.

La respuesta de los catalanes indignados con la sentencia se canaliza ahora a través de Tsunami Democràtic, la plataforma nacida el pasado septiembre para gestionar las acciones de desobediencia civil, una versión catalana de la *satyagraha* que modeló Gandhi en India, tan fácil de predicar como difícil de llevar a la práctica, como lo demuestran los pequeños incendios provocados en vías de tren.

Este movimiento sin líderes, de comunicados por redes sociales, promueve acciones sorpresa que persiguen alterar el funcionamiento de infraestructuras clave como los aeropuertos. Se busca una imagen como la de la reciente represión en Hong Kong, una forma rápida de internacionalizar la situación. Pero también es un desafío que alimenta una dialéctica de tensión, como se vio en las cargas policíacas y los intentos de romper el cordón de seguridad en el aero-

MARIONA PUIG / ACP

Los antidisturbios cargaron en Vía Laietana para alejar a los manifestantes de la jefatura de la Policía

puerto de El Prat.

También hubo choques con la policía en la Vía Laietana ya por la noche. Después de que Tsunami Democràtic desconvocara la protesta, los antidisturbios cargaron contra los manifestantes concentrados ante la jefatura de la Policía Nacional. expulsándolos a los mar-

genes de la calle, donde mantuvieron la protesta hasta bien entrada la noche. Respondiendo a la recomendación de Tsunami Democràtic de desplazarse a Barcelona, columnas de coches y tractores en marcha lenta circulaban desde Lleida hacia la capital catalana por las carreteras N-240 y N-340. Otras vías quedaron cortadas hasta altas horas de la noche por la acción de los manifestantes, como la C-58 en Ripolllet o la C-17 en Parets del Vallès. La plataforma también se atribuyó algunos ataques en los accesos al aeropuerto de Barajas.

El socialista José Montilla, que era presidente de la Generalitat cuando hubo la sentencia del Cons-

titucional que recortó el Estatut de Catalunya en el 2010, ha apelado al coraje y a que los condenados no caigan en la tentación de “ser un ariete de la confrontación”, pero para los independentistas y los que consideran que la sentencia es un atropello de los derechos humanos, como insistió el entrenador de fútbol Pep Guardiola en el mensaje en inglés difundido por Tsunami Democràtic anoche, no es hora de pensar en el diálogo ni en el pacto.

El independentismo se movilizó en octubre del 2017 a través de las urnas y ahora busca la estrategia de la protesta en las calles. Son las dos formas que los catalanes tienen de hacer oír su voz, recordó el diputado Gabriel Rufián, es el momento de lo segundo. Sólo Roger Torrent invocó la moderación.

Pero primero viene la desobediencia y las acciones que pondrán a prueba la no-violencia. Las caceroladas se volvieron a escuchar en Barcelona. Hoy se han prometido más acciones. ●

Texto elaborado con informaciones aportadas por: PALOMA ARENOS, JAVIER RICO, PAU ECHAUZ, SILVIA OLLER, RAMON FRANCES, SARA SANS, JOSE POLO Y FEDE CEDÓ

Más información en *Vivir*

David Dusster és el periodista encarregat de fer la crònica que relata la jornada de protestes del 14 d'octubre. Aquell dia, la manifestació a l'aeroport del Prat va ser – amb diferència - l'acte més destacat, però es van produir altres mobilitzacions arreu de Catalunya. Dusster comença escrivint: “Primero la protesta, luego la política.... si aún queda tiempo, espacio i voluntad”. Amb aquesta frase, el cronista critica que s'avantposi la mobilització/protesta a la política. Qui són els periodistes per criticar-ho si la població així ho considera? És evident, a més, que l'acte de protesta no té per què impedir l'acció política.

Tot i aquest inici que, a primer cop d'ull, pot semblar tendenciós, l'escrit descriu de forma honesta i sense espectacularització quins actes van tenir lloc en diferents parts del territori català aquella jornada d'octubre. L'adjectivació usada no és sensacionalista i no s'esperona ni es critica la protesta.

Más allá de la sentencia

Viene de la portada

El Tribunal Supremo dio a conocer ayer la sentencia del juicio del 1-O contra políticos independentistas catalanes, procesados por su contribución a proclamar la independencia de Catalunya, en el ejercicio de sus responsabilidades públicas y de modo ilegal. El Alto Tribunal ha descartado el delito de rebelión –dato relevante, debido a los castigos superiores que acarrea–, pero aun así estamos ante una sentencia dura, que no contribuye a calmar los ánimos en una sociedad polarizada. Oriol Junqueras fue condenado a trece años de cárcel, y Raúl Romeva, Jordi Turull y Dolors Bassa recibieron condenas de doce años, todos ellos por sedición y malversación. A su vez, fueron condenados por sedición Carme Forcadell (once años y medio), Joaquim Forn y Josep Rull (diez años y medio) y Jordi Sánchez y Jordi Cuixart (nueve años). Los otros tres procesados, Santi Vila, Meritxell Borrás y Carles Mundó, fueron condenados por desobediencia a penas de inhabilitación y económicas, pero no de cárcel.

La circunstancia es muy penosa para los condenados, también para sus familiares y allegados, lo cual abona la empatía popular. He aquí algo comprensible. Al poco de trascender la sentencia, rubricada de forma unánime por los siete miembros del tribunal, se produjeron numerosas muestras de apoyo a los políticos independentistas en las calles, carreteras y nudos de comunicaciones de Catalunya, con especial afectación del aeropuerto de El Prat. Este tipo de protestas, que duraron todo el día, propiciaron incidentes, con cargas policiales y heridos. Las entidades independentistas planean otras protestas para días venideros. Como decíamos, son acciones comprensibles al calor de la sentencia, pero que no resolverán los problemas comunes.

Los radicales no pueden tomar al país como rehén de sus acciones.

Con la misma claridad que calificamos de duras las condenas, expresamos la convicción de que el Tribunal Supremo ha actuado con independencia y profesionalidad. España es un Estado de derecho. Era ilusorio esperar que la justicia asistiera impasible a los hechos del 2017. Hechos que, vulnerando la Constitución y el Estatut d'Autonomia, culminaron con la declaración unilateral de independencia en un Parlament dividido: la aprobaron 70 de los 135 diputados.

Había, pues, motivos sobrados para que la justicia interviniera. Y ha habido también motivos para que el Tribunal Supremo aplicara la ley con la mayor escrupulosidad: desde el celo profesional hasta la imperiosa necesidad de que sus decisiones no sean cuestionadas, en su día, por el Tribunal Europeo de Derechos Humanos (TEDH) con sede en Estrasburgo.

La promulgación de la sentencia del 1-O marca un antes y un después. Todas las opciones enfrentadas en la escena política catalana siguen siendo legítimas, siempre que se guarden el debido respeto mutuo –no siempre sucede– dentro del marco legal. Pero es evidente que el recorrido del procés, tal como lo hemos conocido en los últimos siete años, ha llegado a su final. La unilateralidad no lleva más lejos. Los líderes políticos que lo empujaron por encima de la ley acaban de recibir la contundente respuesta de la ley. Esa respuesta determinará su futuro inmediato y señala ya un límite a quienes quieren imponer su criterio sin disponer del necesario consenso.

La sentencia fija, en efecto, un antes y un después. Y este después ha de estar presidido, en todos los espacios ideológicos, por la convicción de que estamos ante un problema político, erróneamente trasladado en su día por el PP a instancias

judiciales, y que sólo por la vía del diálogo político –y no por la de la agitación callejera– podrá resolverse. Es indispensable que las distintas partes en liza sean conscientes de ello y obren en consecuencia. Catalunya no debe permitirse otra cosa sin arriesgarse a ahondar en una crisis que ya la ha privado de muchos recursos. Hacer lo contrario sería suicida. Y no hay causa de parte que justifique un suicidio colectivo.

Las tareas que quedan por delante son muchas. La primera quizás sea atenuar en lo posible las condenas de los nueve acusados que, tras dos años en prisión preventiva –período a todas luces excesivo–, se enfrentan a penas elevadas. Los abogados de los reos intentarán primero plantear un recurso de amparo ante el Tribunal Constitucional, por vulneración de derechos fundamentales. Después perseguirán la impugnación de la sentencia en la instancia europea del TEDH, donde, de hecho, se pronunciará la última, aunque no inminente, palabra sobre la suerte de los condenados.

En paralelo, hay mucho que hacer para tratar de que el régimen penitenciario aplicado a los condenados les sea llevadero. Es pertinente subrayar, al respecto, que el Supremo decidió no incluir en su sentencia el período de seguridad en el cumplimiento de la pena, que hubiera impedido acceder a un tercer grado penitenciario –régimen de semilibertad– hasta cumplida la mitad de la condena, según reclamaba la Fiscalía. Está en la mano de los Serveis Penitenciaris de la Generalitat (aunque la Fiscalía podría recurrirlo) establecer el régimen al que estarán sometidos los condenados. En función de cuál sea –cerrado, ordinario o abierto–, algunos podrían empezar a disfrutar de semilibertad en breve. Las condenas siguen siendo duras, pero pueden verse mitigadas. A un reo en régimen de tercer grado le basta con ir a dormir a la cárcel de lunes a jueves.

Es aconsejable valorar este elemento. La publicación de la sentencia desató ayer reacciones airadas. Pero es probable que sus efectos reales no respondan exactamente a su enunciado. Y –más importante que eso– es preciso que las partes perciban la oportunidad que nos brinda el término del juicio.

Es el momento adecuado para que unos y otros definan una nueva hoja de ruta, un proyecto de futuro viable en el que se busquen con más ahínco las coincidencias capaces de hacernos avanzar a todos que las diferencias que a todos nos debilitan. La tarea de los políticos ante un problema es dar con una solución, no llevarnos contra las rocas. Eso no se logrará con proclamas altisonantes –el president Torra volvió a equivocarse ayer, al tildar la sentencia de venganza–, ni con el lema “ho tornarem a fer” –que abona la sentencia del Supremo–, ni con algaradas callejeras, que serán de entrada molestas para todos y, luego, acaso contraproducentes para sus impulsores.

Las elecciones del 10 de noviembre están a cuatro semanas vista. Esa será una buena ocasión para perfilar la nueva etapa política. Para confiar la responsabilidad del gobierno a quienes apuesten por una solución dialogada del conflicto, atendiendo al deseo de la mayoría de los catalanes. Para que quienes dialoguen, capaces de pactar y ceder, representen todas las sensibilidades del país y coincidan en un afán de consolidación y desarrollo del autogobierno. El reproche y la descalificación sistemática del rival son estériles. Los beneficios de la unilateralidad han sido nulos. La ilusión que animó a muchos ciudadanos no fructificó en manos de unos políticos más dotados para la soflama y el simbolismo que para vencer al Estado. Catalunya no puede seguir así. Debe mirar más allá de la sentencia. Y debe mirar más allá con serenidad y con la certeza de que es posible hacer las cosas de otro modo y mejor.■

La circunstancia es penosa para los condenados y abona la empatía, pero las penas podrán mitigarse

Los radicales no pueden tomar al país como rehén de sus acciones

Catalunya no debe ahondar en su crisis: no hay causa de parte que justifique un suicidio colectivo

La secció d'opinió del diari comença amb un escrit sense firmar, una espècie d'editorial, que mostra clarament el posicionament de la capçalera respecte de l'onada de protestes populars que tot just començava.

La peça es dedica sobretot – gairebé exclusivament – a valorar la sentència del Tribunal Suprem i reclama trobar una via de sortida al conflicte català. Tot i això, amb tres referències comptades a les mobilitzacions protagonitzades pels ciutadans contraris a l'empresonament dels polítics catalans, La Vanguardia ja en té prou per criminalitzar-los i titllar-los de radicals. Sense anar més lluny: el primer cop que l'escrit posa el focus en les protestes populars i no en el veredict del TS és per dir que “els radicals no poden utilitzar el país com a ostatge de les seves accions”.

A més, cal recordar un fet important en la valoració de la peça en qüestió: és escrita l'endemà de la primera jornada de manifestacions, tot just. En aquell moment, la crema de contenidors i enfrontaments amb els agents de policia – que certament tindrien lloc els dies posteriors - ni tan sols s'havien produït. L'escrit, per tant, té un caràcter totalment preventiu. Davant la sola possibilitat que hi hagi protestes populars que puguin alterar l'ordre, el diari dels Godó fa una crida a pacificar els carrers.

La Vanguardia redueix les manifestacions massives que s'acabaven de produir a “agitacions de carrer” i “aldarulls contraproductius per als seus impulsors”. I no és una forma de parlar: a banda de les expressions tot just esmentades, en el text només es fa una única referència més a les mobilitzacions – titllades, en aquest cas, amb el substantiu “protestes”, que no és ni pejoratiu ni elogiós -.

16 d'octubre de 2019

La Vanguardia obria la jornada del 16 d'octubre amb aquesta portada. La imatge, amb foc i fum; i el títol, que titlla de “batalla campal” els fets que van tenir lloc a Barcelona, donen pas a imaginar uns moments de gran violència a la capital catalana.

El cas, però, és que certament a Barcelona es van viure moments de gran tensió i enfrontaments entre manifestants i policia, i també es van organitzar barricades en què el foc creava escenes impactants.

Per molt que sobtin tant el titular com la fotografia de portada del diari, és difícilment discutible que no reproduïxin “objectivament” què va passar a Catalunya el 16 d'octubre. Ara bé, el missatge parcial del diari arriba quan, en el subtítol³⁰, es parla dels manifestants com a “radicals” i únics responsables de la violència del moment. Només va arribar per part d'un bàndol del conflicte, aquesta violència? Què entén el diari per violència, d'altra banda?

³⁰ “Les acciones violentas de radicales se reproducen a tot Catalunya i porten el Govern a advertir que pot actuar per garantir la convivència”.

En aquest cas, és un bon “exercici d’objectivitat” intentar interpretar la portada com si tu, el lector, fossis un turista que acaba d’arribar a Barcelona i es compra La Vanguardia per intentar entendre què va passar el dia anterior a la ciutat on acaba d’arribar. Sense prejudicis sobre el cas, observant només la portada del rotatiu, el turista segurament jutjaria de forma molt ràpida qui és el culpable de la “batalla campal” que es va produir. La realitat, però, probablement és més complexa.

Finalment, el diari de Javier Godó titlla els manifestants de “radicals”. Què entenem per radicals? En aquest treball no intentarem respondre a aquest tipus de preguntes, però si mostrar fins a quin punt la premsa pot informar sobre uns fets determinats – moments de revolta popular, en aquest cas – amb certa intencionalitat. En aquesta portada, com a mínim, és clar que es responsabilitza de la violència un bàndol concret del conflicte i se’l titlla de radical. A continuació, serà interessant esbrinar si, aquell 16 d’abril, La Vanguardia va desgranar el xoc i va mostrar les diferents arestes d’aquella “batalla campal”.

Caos independentista

● Los radicales engullen las manifestaciones convocadas en toda Catalunya tras la sentencia

● La Moncloa avisa que actuará para garantizar la seguridad ante a un “movimiento violento”

● La Generalitat “empatiza” con las manifestaciones al tiempo que justifica las cargas de los Mossos

ISABEL GARCIA
PAGAN
Barcelona

Fuego y rabia. Las manifestaciones por la condena del Tribunal Supremo a los líderes independentistas derivaron anoche en una batalla campal en Barcelona que se reprodujo por toda Catalunya. Grupos de violentos engulleron las convocatorias de protesta y alimentaron el argumento de que el movimiento independentista no es “pacífico”. Fue la propia Moncloa la primera en señalar a los radicales y advertir de que el objetivo del Gobierno central “es y será en todo momento garantizar la seguridad y la convivencia en Catalunya”. Y lo hará “si es preciso” con “firmeza, proporcionalidad y unidad”.

Ante el silencio inicial de la Generalitat, el Gobierno en funciones quiso marcar sus líneas rojas para las próximas horas con un comunicado en el que relata “actos de violencia generalizada” en todas las protestas convocadas contra la sentencia del 1-O, con grupos violentos provocando destrozos y actos vandálicos. “Es evidente que no estamos ante un movimiento ciudadano pacífico, sino coordinado por grupos que utilizan la violencia en la calle para romper la convivencia en Catalunya”, señala el comunicado.

La Moncloa no señala un problema policial. Todo lo contrario. El Gobierno reconoce la labor de las fuerzas y los cuerpos de seguridad del Estado y “valora de manera muy positiva la coordinación y el trabajo conjunto con los Mossos”. Pero el terreno ya está abonado para tomar decisiones drásticas como la aplicación de la ley de Seguridad Ciudadana o un nuevo 155 acotado a determinados crimi-

El diari obre la secció de política amb una crònica sobre les manifestacions del dia anterior. Altre cop, com en la portada, fotografia i títol de la peça són impactants. Com també va ser-ho la jornada.

Tot i això, aquesta vegada és força clar com la periodista redactora pren posicionament sobre les protestes. És a dir: el lector, quan llegeix la crònica, clarament percep un to condemnatori dels fets relatats. Per demostrar això que dic, en poso tres exemples: en primer lloc, Isabel Garcia Pagan, autora de l'escrit, fa referència diverses vegades als manifestants, com és normal. D'entre tots els cops que ho fa, només una vegada fa servir aquest terme. La resta de vegades parla de “radicals” o “violents”.

D'altra banda, les úniques dues vegades que Garcia Pagan parla de l'actuació i càrregues policials és per dir que va ser contra “violents encaputxats equipats amb material incendiari” i “grups violents”. De totes les vegades que fa referència a la violència, cap és en relació amb la policial.

En tercer i últim lloc, la redactora, després de referir-se als incendis i els *violents encaputxats*, escriu: “Ja no serveix de res posar el focus en les marxes de l'ANC que arrenquen avui”. Perquè segons ella, com veiem, el foc i aldarulls tapen qualsevol altra forma de manifestació; per multitudinària que sigui.

Las protestas derivan en una oleada de violencia en Catalunya

Enfrentamientos con la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona

Alex Tort
Barcelona

Segunda día de protestas seguidas de días de disturbios. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

BARCELONA
La concentración de ANC y Omium acabó en graves altercados causados por los CDR

RECORDES POLITICS
Casado urge a Sánchez a aplicar la ley de Seguridad Nacional

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Un agente de los Mossos recibe el impacto de una explosión lanzada por manifestantes en la avenida Diagonal

Los manifestantes arrojan cohetes de fuego en el centro de Barcelona

después de que la gente se acercara a la sede de la ANC en la calle de la Riera de Sant Joan. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona. Los manifestantes de la ANC y Omium se enfrentan a la policía en Barcelona, Tarragona, Lleida y Girona.

A la pàgina 15 del diari, Àlex Tort fa una extensa notícia sobre les manifestacions que van tenir lloc arreu de Catalunya el dia anterior. Aquest cop, a diferència de la narració

de Garcia Pagan, Tort fa servir un vocabulari molt més neutral, menys incriminatori cap a un bàndol del conflicte.

Malgrat tot, cal tenir en compte la tria de les fotografies que acompanyen l'escrit. No és aleatòria. En la imatge superior apareix un policia rebent l'impacte d'una escala. En la inferior, un manifestant atiant el foc amb un contenidor. Totes dues fotografies són certes, és clar. I són representatives de moments determinats dels enfrontaments. Però ho són d'això; certs instants concrets. Algú podria rebatre que no es poden afegir desenes de fotografies al rotatiu per il·lustrar els diferents punts de vista dels fets relatats; que no es poden adjuntar més de dues imatges al text. És totalment cert, això. Ara bé: que cadascú valori si l'elecció d'aquestes dues imatges és atzarosa o no.

17 d'octubre

La portada del 17 d'octubre va obrir amb una imatge espectacular en què es veien diversos cotxes cremats pels manifestants en les protestes contra la sentència. Feia molt de temps a Barcelona no es vivien unes jornades tan tenses i uns enfrontaments tan violents entre ciutadans i agents de seguretat, per tant és normal que aquesta situació es destaquí en portada.

També és interessant percebre com el rotatiu, respecte del conflicte polític entre Catalunya i Espanya, sempre mostra una línia editorial equidistant³¹ i demana una entesa entre les dues parts; independentistes i unionistes. Ara bé, quan el tema d'actualitat són les protestes populars i les dues parts del conflicte són manifestants i policia, - fins ara - la capçalera és evident quin bàndol tria.

les agressions que reben els ciutadans que protesten. El seu *modus operandi* és a bastament descrit; les lesions que pateixen, no precisament.

Radiografia del caos

Quien es quién en las movilizaciones violentas ocurridas en las últimas noches

Grupos violentos arrojaron al fuego en la Gran Vía de Barcelona todo lo que encontraron a su paso, sembrando el caos en el Eixample

AYDA INERRO
ALEX TONT
Reportajes

Son tantas las plataformas y asociaciones que incluso de entre los manifestantes hay quien no sabe quién los ha convocados. "Yo estoy aquí porque me han dicho que hay que ir a la Delegación del Gobierno en Catalunya", explica un activista en la plaza Ginc d'Or, a pocos metros de la confluencia de la calle Mallorca con paseo de Gràcia en Barcelona, desde el surco se originaron los disturbios que causaron el caos. A la luz de aquellos incidentes de dos noches atrás tratamos de entender quién es quién entre activistas.

■ ¿Quiénes convocó?

La Assemblée Nacional Catalana (ANC) y l'Observatori Cultural organizaron el martes la movilización de rechazo a las condenas a los nueve líderes políticos y sociales independentistas impuestas por el Tribunal Supremo. El activista pacífico de la convocatoria era evidente: "Sentadas con vallas en la Delegación del Gobierno española". Y así transcurrió en buena parte de los seis puntos donde la multitud se reunió para la protesta. Pero el Consejo de Defensa de la República (CDR) del Barcelonès aprovechó la iniciativa de las dos grandes entidades soberanistas para su propio fin.

■ ¿Por qué se convocaron los incidentes en un punto?

El CDR del Barcelonès animó a formar dos marchas. Una desde la plaza Universitat. La otra desde las

Agentes antidisturbios, anoche durante los incidentes en el Eixample

Jardines de Gràcia. De la difusión se encargó la cuenta de los Correos, CDR Barcelona, ya sea a través de Twitter como de Telegram, al radiodifusión del mismo martes. Ambos canales confluyeron en el paseo de Gràcia a la altura de la calle Mallorca a las 19 h. Ahí se concentraron tras las vallas dispuestas por los Mossos d'Esquadra.

Previamente, la Policía Nacional estableció un amplio perímetro de seguridad que impidió que cualquiera pudiera acercarse al edificio de la Delegación y menos de cien metros. Por ello, la movilización

se dividió en seis puntos diferentes, en las calles Valencia, Mallorca, Brix, Pau Claris y el paseo de Gràcia. En dos de ellos se produjeron algunos incidentes, pero en ningún lugar como en la confluencia de Mallorca y paseo de Gràcia, donde se apostaron la mayoría de los convocados por los CDR.

■ ¿Hubo implicación de Tsunami?

No. La plataforma ya avisó horas antes que la próxima acción sería la manifestación cuando hubiera mucha gente usando la aplicación que creó para fragmentar las movilizaciones.

Altercados del lunes 14

Inicio del asalto del Puig

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

Alteados del martes 15

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

Alteados del miércoles 16

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

Alteados del jueves 17

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

Alteados del viernes 18

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

Alteados del sábado 19

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

Alteados del domingo 20

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

Alteados del lunes 21

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

Alteados del martes 22

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

Alteados del miércoles 23

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

Alteados del jueves 24

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

Alteados del viernes 25

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

Alteados del sábado 26

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

Alteados del domingo 27

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

Alteados del lunes 28

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

Alteados del martes 29

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

Alteados del miércoles 30

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

Alteados del jueves 31

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

Alteados del viernes 1

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

Alteados del sábado 2

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

Alteados del domingo 3

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

Alteados del lunes 4

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

Alteados del martes 5

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

Alteados del miércoles 6

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

Alteados del jueves 7

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

Alteados del viernes 8

Manifestantes heridos: 47

2 de gravedad

tejo asociativo y una sensibilidad transversal en el independentismo. Los miembros hacen funciones con autonomía y acción según su criterio, y hay lugar para la improvisación, si bien es verdad que las iniciativas que afectan a todo el territorio son coordinadas por delegados.

■ ¿Quiénes acudieron a la convocatoria?

Apostados frente al perímetro de vallas que protegía el edificio de la Delegación del Gobierno, un amplio grupo de jóvenes radicales y violentos empezaron a atacar la línea policial. Estos grupos muy heterogéneos en el que hay viejos conocidos de los disturbios catalanes, que en los últimos cinco años han estado atropellados y que se cortaron en las batallas callejeras en los disturbios de Sant Vitor o el Búnker Expressado. Pero junto a ellos hay un amplio número de radicales, muy jóvenes, miembros en su mayoría de los CDR del Barcelonès, que se enfrentan en estas disturbios. Tienen la alianza de acercarse casi a medio metro de una línea de manifestantes sin cubrirse el rostro y arrojarles todo lo que tienen a mano. El martes y el miércoles por la noche demostraron una gran organización. En los días han destruido la mitad de la flota de vehículos de los antidisturbios, a los que arrojan clavos en punta para inutilizarlos las ruedas. La estrategia pasa por agitar psicológica y físicamente a los policías porque saben que están delatando hechos y hay poco margen de maniobra.

■ ¿Se coordinaron durante los disturbios con los Mossos y la Policía Nacional?

Todo funciona a través de Telegram. Existen múltiples canales privados que promueven las movilizaciones: Vía Independencia, CNI Catalunya, Ateneo el País, los canales locales de los CDR o el nacional, entre otros. Pero el que está tomando más relevancia es Ateneo de Catalunya. Este último canal ha crecido exponencialmente y tiene unos 80.000 seguidores. Dando información que considera fiable constantemente y durante todo el día y de todas las incidencias: cortes por carretera o en el tráfico ferroviario provocados por los activistas, cargas policíacas, noticias de todos los diarios digitales relevantes en el contexto de movilizaciones. Encuentra los fragmentos de la policía que se trasladan de un sitio a otro, por qué viajan circulares, heurísticas de los cuerpos de seguridad. Pero también demanda participación donde la acción o movilización llega, comienza antes de los últimos, con quiénes van equipados los activistas en Hong Kong, cómo a llevar material de protección según la movilización. Y toda esta difusión la realiza a través de un bot, que centraliza toda la información de todo aquello que desea compartir, para luego verificarse y difundir por el canal Ateneo de Catalunya.

La pàgina 14 del diari va destinada a fer una “radiografia del caos”. Fins ara, quan en les pàgines anteriors del diari apareixen fotografies en què es veien moltes flames, jo afirmava que, tot i l’espectacularitat de les imatges, era normal que s’adjuntessin perquè eren reals i noticiables o destacables. Ara, però, mirant la pàgina a primer cop d’ull, La Vanguardia buscava deliberadament elaborar un petit reportatge “sensacionalista”. O sigui: les dues imatges de la pàgina, unides al títol de la peça, no busquen representar la realitat sinó espectacularitzar-la.

La tria de les paraules, a més, no és casual. Tres jornades en què a la nit es produeixen unes hores de barricades i enfrontaments entre la policia i els manifestants formen part d’uns moments caòtics, potser, però parlar “del caos” – que no és el mateix -, al meu entendre és sensacionalista. Perquè “el caos” és una guerra, una explosió devastadora, un tsunami que causi danys irreparables.

A més, en el paràgraf introductori de la peça se cita una declaració d'un dels manifestants. En aquesta única citació de tot el text, l'activista diu que “Jo sóc aquí perquè m’han dit que s’ha d’anar a la Delegació (del Govern” de Catalunya)”. Éssers que no saben ni on van ni per què.

Finalment, cal que dir que més enllà de la dramatització de les fotografies i el títol, el contingut de la peça és “objectiu”. Caldria veure si el diari fa altres radiografies per investigar tots els motius de la protesta, els activistes ferits o l’actuació policial, per exemple.

La patronal y los sindicatos rechazan las acciones violentas

Foment avisa del “riesgo para la actividad económica” y la “convivencia”

Las patronales y los sindicatos rechazaron ayer los disturbios que se vivieron en Barcelona y otras ciudades catalanas la noche del martes y volvieron a pedir una solución política al conflicto. La coincidencia de los agentes económicos catalanes se produce cuando

de “alentar las movilizaciones, las protestas ciudadanas y la ocupación de las infraestructuras estratégicas” que debería preservar. En opinión de la organización de empresas que dirige Josep Sánchez Llibre, la “extrema contradicción” en la que incurre la Generalitat “destruye en la confrontación entre manifestantes y cuerpos de seguridad”. En un comunicado hecho público ayer, Foment advirtió “del riesgo para la actividad económica

Un manifestante arrastra la decoración de un comercio de la plaza de Tetuan de Barcelona

por la sentencia del procés”. La organización que preside Josep González citó el ataque a los comercios con la rotura de escaparates, la quema de hogueras en las calles más comerciales y los cortes de tráfico. UGT en un breve comunicado emitido a primera hora de ayer

Foment, Pimec, CC.OO. y UGT ultiman un comunicado unitario para marcar el camino de futuro

ra conjunta con otras organizaciones movilizaciones “en defensa de los derechos, la libertad, el diálogo y la justicia social”. Una de esas opciones pasa por convocar una gran manifestación el próximo sábado 20 que aún no está acordada. En relación con el

En una nova notícia referent a les “accions violentes” d’aquella setmana d’octubre, La Vanguardia recull la veu dels agents econòmics catalans, que reclamen la fi dels disturbis. El periodista Eduardo Magallón es limita a exposar les seves declaracions, de manera que es tracta d’una notícia informativa pertinent en el conflicte. Insisteixo: serà interessant veure si el rotatiu dóna veu a les diferents parts del conflicte, no només aquelles que demanen la fi de les “accions violentes”, com fins ara.

Escalada de violencia en las calles

Manifestantes radicales causan incidentes junto a la Conselleria d'Interior

Alex Tord, Barcelona

Carreteras cerradas a mano en la ciudad durante todo el día. Y ligada la noche, los disturbios. “Hasta a las 10 horas los cortes en carreteras y calles de tres a cinco kilómetros. Las demás protestas se dan a ver a la prensa pasar entre la gran cantidad de gente concentrada en el cruce de la Gran Vía y la calle Marqués de Sureda. La zona de la plaza de Tetuan también fue el escenario de lluvia de papel higiénico. “True paper, big impact”, resalta la convocatoria del Comité de Defensa de la República (CDR) del Barcelona. Previamente, fue este CDR el que convocó el martes las marchas hacia la Delegación del Gobierno en Cataluña y que acabaron en la plaza de Tetuan. Ayer, sin embargo, la protesta pasó a ser política, según el grupo de gente que, en su mayoría, estudiantes de instituto y universitarios. Fue pacífica, incluso desenfada y sangrienta. Pero sí que se cruzó de calles.

Una hora y media después un grupo de manifestantes, armados con el papel higiénico, se acercó al Departamento de Interior para pedir la dimisión del consejero Miguel Ruíz. Se dio la grieta con el lanzamiento de coque del fondo de Interior, pero nada pasó porque volaron a producirse incidentes de tensión, con algunos de los Mossos d’Esquadra para evitar que un camión se dirigiera directamente hacia las calles que rodean el edificio. Los Mossos denunciaron anoche que se habían utilizado coque incandescente.

UN JOVEN RESOLUÓ ATROPELLAR CUANDO FUE EMBOSCADO POR UNA FURGONETA DE LOS MOSSOS

Intero y se lanzaron coque de gran potencia contra el helicóptero de los Mossos. La Policía Nacional se presentó para secundar a los Mossos. Un grupo reducido de manifestantes lanzó petardos y piedras contra el cordón policial — un número re-

Manifestantes quemaron coque de buena ardencia anoche en la calle Aragón de Barcelona.

de Interior, en el paseo Sant Joan y la calle Diputación. Y a partir de aquí, de nuevas cargas policiales, dispersión de manifestantes y contra de balas de foam de la policía catalana, pelotas de goma de la Policía Nacional, fogones policiales abriendo el paso entre los violentos, corriendo, sirviendo, heridos. La misma historia que la del martes. Una novedad, los Mossos denunciaron el lanzamiento de coque, pero el hecho de la sublevación, según los Mossos, se dio a las 10 horas, cuando se acercaron a la manifestación. No dieron margen a los manifestantes, según todos se te la presencia del camión que también harían, intimidados una mujer intentó infructuosamente apagar el fuego, entre los Mossos, pero también entre algunos. También se quemaron coque

afectaron a como mínimo cinco coches. En Tarragona, un joven resultó herido cuando fue emboscado por una furgoneta de los Mossos en la avenida Montilla. Fue trasladado al Hospital Joan XXIII donde anoche permanecía estable. En Girona también se registró, no carga policial cuando una manifestación, marcha, finalmente por estudiantes, pero por el hecho de la sublevación, según los Mossos, se dio a las 10 horas, cuando se acercaron a la manifestación. No dieron margen a los manifestantes, según todos se te la presencia del camión que también harían, intimidados una mujer intentó infructuosamente apagar el fuego, entre los Mossos, pero también entre algunos. También se quemaron coque

Àlex Tort torna a explicar en una nova notícia la nit d’aldarulls a Catalunya en el marc de les protestes contra la sentència. La peça explica la realitat: en la tercera nit de mobilitzacions, la tensió augmenta i la crema de contenidors i cotxes també. Tot i això, cal destacar un fet molt sorprenent de l’escrit: Tort explica – tal com es veu en el subtítol de la notícia i també en el cos de la peça – que els manifestants van “causar incidents” davant de la Conselleria d’Interior per reclamar la dimissió de Miquel Buch. Com pot ser, però, que es limiti a relatar això i no expliqui el perquè d’aquesta demanda dels mobilitzats?

Buch cierra filas con los Mossos y pide aislar a los radicales violentos

El conseller se planta ante Torra, y la policía endurece su respuesta en la calle

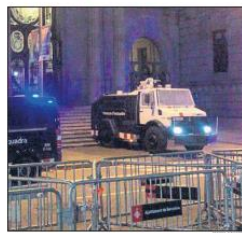
MAYKA NAVARRO
Barcelona

Ha probado que si hubiera podido el presidente de la Generalitat, Quim Torra, haberle cesado al conseller de Interior, Miquel Buch, y colocado a otro político de su confianza al frente del departamento que gestiona los Mossos d’Esquadra. Pero puesto a quien poner al frente de esa conselleria, la actual cúpula de la policía catalana no habría aceptado un cambio en las órdenes sobre cómo gestionar la crisis de orden público que se está sucediendo por las protestas contra la sentencia del procés. Ninguno de los actuales comisarios había aceptado sustituir a Eduard Sallent al frente de los Mossos para endurecer a los antidisturbios más contención en la respuesta a los ataques violentos. Es el escenario que en la mañana de ayer se comunicó al presidente Torra en la reunión de varias horas en la que participó el conseller Buch, el vicepresidente Pere Aragonès, la consellera de Justicia, Ester Capella, y la portavoz del Govern, Mireia Budo. Buch a ese nivel y el secretario de Interior, Brauli Duart, por su parte, transmitieron al resto del Govern y los dirigentes de los partidos Junts per Catalunya y Esquerra Republicana de Catalunya que la situación era “grave” y que los alrededores del lunes en el aeropuerto de El Prat y el martes en varios puntos de Barcelona habían colado a los Mossos d’Esquadra al límite de su capacidad de respuesta. Y comunicaron también la posición firme de Sallent y de sus comisarios principales, que no pasaban precisamente por una contención

en la respuesta policial en la calle, sino todo lo contrario, incrementarla. Aunque minino, en los primeros enfrentamientos entre los grupos de radicales y los mossos, la policía dispuso preventillas de foam y cargó en cuanto se realizaron los primeros ataques a la línea. Y esa será la tendencia en los próximos días. Responder con más antelación y más fuerza. Durante la mañana, Buch estuvo fuera de la conselleria en reuniones en Palma y con miembros de su partido. Desconvenció varias veces la conversación entre los periodistas hasta que logró pactar con el Govern una comunicación que llevó a las cinco de la tarde. Tras la lectura de un texto en el que se reivindicaba el derecho a la manifestación ante la sentencia con la obligación de la policía de preservar el orden público, el conseller respondió a todas las preguntas. Y fue entonces, sin un texto delante, cuando realizó una defensa firme de la policía catalana y de sus actuaciones de los últimos días, al tiempo que condenó la violencia ejercida por un grupo de radicales que, aseguró, nada tenían que ver con la gran mayoría de catalanes que se manifiestan estos días para mostrar su rechazo a la sentencia. Buch, hablo, preguntado por Duart y el director general de los Mossos, Pere Ferrer, que con la palabra para ser todavía más contundente. Ferrer tachó de “intolerable” que se pueda volver a repetir lo que ocurrió el martes por la noche cuando ardieron más de dos centenares de hogueras en varios puntos del centro de la capital. Tanto el director de la policía como el conseller insistieron en que esos altercados están protagonizados por un “grupo de vi-

El conseller Miquel Buch, flanqueado por Brauli Duart y Pere Ferrer, ayer en la rueda de prensa

Tanquetas de agua de los Mossos, anoche ante el TSJC

LOS COMISARIOS DE SALIENT
La cúpula advirtió de que no aceptaría cambios en la gestión del orden público

NUÉVAS HERRAMIENTAS
La Brimo saca a la calle por primera vez una tanqueta de agua comprada en los 90

lentos” a los que pidió “aislar” del resto de manifestantes que protestan “legítimamente”. En cualquier caso, Buch defendió la labor policial y se negó a entrar a valorar actuaciones concretas que se han convertido en virales en las redes sociales y que han provocado el rechazo unánime de varios colectivos. El conseller aseguró que, “como siempre”, la policía catalana “analizará” esas actuaciones y “si se considera que no se ajustan a los protocolos, se actuará como corresponde”. Buch, pero más especialmente Ferrer, agradecieron la coordinación con la Policía Nacional y la Guardia Civil y admitieron que, en situaciones de tanta complejidad como la actual, “cada cuerpo policial utiliza todas las herramientas que tiene a su alcance”, en referencia al uso de las pelotas de goma por parte de la Policía. Mientras se exhibía la rueda de prensa, en el exterior de la conselleria la Brimo, la brigada móvil, colocaba unas vallas prestadas por la unidad de intervención policial para proteger la sede del Departamento d’Interior. Y llegaba a Barcelona, para ser utilizada por primera vez desde que se compró en Israel a principios de los años noventa, una tanqueta de agua para dispersar manifestaciones. ■

A la pàgina 18 del rotatiu, Mayka Navarro explica com el Conseller d’Interior Miquel Buch va “tancar files” amb els Mossos d’Esquadra. En aquest cas, és significativa la doble vara de medir de la periodista a l’hora de parlar de les actuacions dels dos bàndols del conflicte: quan fa referència als manifestants, Navarro parla de la “violència” de “grupuscles radicals”; quan la fa respecte dels Mossos, parla de “l’actuació”, “l’enduriment”, “la força” o “la tasca” policial. Cada vegada que en el text es parla de “violència” o “violents”, és per referir-se als activistes.

Un silencio inquietante e insostenible

Quim Torra está haciendo dejación de sus funciones como presidente de la Generalitat. No atiende a sus responsabilidades como primera autoridad. Entre ellas, destaca la de representar a todos los catalanes y garantizar su convivencia y su seguridad. Torra se conforma con representar sólo a una parte. Así lo hace desde que tomó posesión. Y en las últimas horas más aún, incurriendo a la vez en sinsentidos como invitar a las movilizaciones que luego frena su propia policía.

En la noche del martes al miércoles, después de que en Barcelona y otras ciudades catalanas se produjeran serios incidentes en marchas contra la sentencia del 1-O convocadas por Omnium y la ANC, de las que se adueñaron los violentos, Torra guardó un

inquietante silencio. (Sólo el vicepresidente Aragonès tuiteó entonces su rechazo a la violencia). Ayer por la mañana, Torra convocó al vicepresidente y a los consellers de Presidencia y de Interior, para analizar la situación. Tras la reunión siguió silencio, canceló su agenda de despacho y se fue a Girona para sumarse a una de las cinco *marxes per la llibertat*. Seis de los trece consellers de su Govern le imitaron. A mediodía, Torra evitó condenar ante la prensa los disturbios o defender a los Mossos. Prefirió decir que era “fantástico” ver al “pueblo movilizad”, ante una comitiva de unos miles de personas. Hubo que esperar a la tarde para que divulgara un tuit: “la violencia no nos representa”, y para que el conseller Buch culpara a “provocadores”. Fueron, en conjunto, explicaciones insuficientes de un Govern a la greña tras una noche que en Barcelona dejó 125 heridos, 51 detenidos y barricadas en llamas. Y antes de la noche de ayer, en la que hubo nuevos disturbios, asedio a la Conselleria d’Interior y quema de coches. Sólo después de estos últimos acontecimientos, pasada ya la medianoche, creyó Torra oportuno aparecer en TV3 para decir que “no podemos permitir” que los

infiltrados dañen la imagen del independentismo y que “no toleraremos provocaciones”, sin aclarar cómo harían eso.

¿Comparte de veras Torra el sentir de los ciudadanos que, tras vivir las últimas veladas con el corazón encogido, temen que la situación se descontrola un poco más? ¿Está dispuesto Torra a trabajar con ahínco para que estos hechos no se repitan y para evitar que nos deparen males mayores? Es urgente que Torra asuma este compromiso. Como activista particular, puede obrar a su antojo. Como presidente de la Generalitat, no puede deteriorar más la imagen institucional.

La situación política es muy delicada, tanto en las calles y las instituciones catalanas como en el Estado español, donde con el 10-N a la vista los desórdenes catalanes están dando munición a las fuerzas derechistas que exigen la aplicación de la ley de Seguridad Nacional o del 155, que laminarían el autogobierno catalán. Y, además, podrían propiciar en las urnas un vuelco electoral favorable a las fuerzas menos inclinadas a dialogar para resolver el conflicto catalán.

Hemos afirmado a menudo que el enconamiento del conflicto catalán tiene causas y causantes varios, desde el recorte en el 2010 del Estatut que aprobó el Parlament en el 2006, dictado por el Constitucional tras un recurso del PP, hasta la vulneración de la Constitución y el Estatut cometida por el independentismo en la Cámara catalana en el 2017. Los errores de unos y otros son bien sabidos, aunque las partes sólo recuerden los ajenos. De poco serviría evocarlos ahora. Y menos repetirlos. Habría que concentrar esfuerzos en salir del bucle de la polarización social. Eso requiere un cambio de actitud generalizado y más responsabilidad. Empezando por las autoridades. Los poderes públicos catalanes, según recoge el Estatut, deben promover los valores de la libertad, pero también los del pluralismo y la paz. Esa es su atribución. Y también es una obligación que no pueden eludir.

Torra evitó hasta pasada la medianoche condenar sin ambages la violencia pero no defendió a los Mossos

El rotatiu de Javier Godó, en la peça titulada “Un silenci inquietant i insostenible” exigeix al President de la Generalitat Quim Torra que “trenqui el seu silenci” i condemni les mobilitzacions i “accions violentes”. Aquest escrit, que és com una espècie d’editorial de la secció d’opinió, deixa clar el tarannà de La Vanguardia: en aquells dies convulsos, vol que s’aturin les manifestacions que alteren l’ordre, i fins i tot interpel·la la màxima institució del país perquè així sigui.

D’afegit, l’escrit apel·la al sentimentalisme de forma evident: “Comparteix de veres Torra el sentiment dels ciutadans que, després de viure les últimes vetllades amb el cor encongit, temen que la situació es descontrola una mica més? Està disposat Torra a treballar de valent perquè aquests fets no es repeteixin i evitar que ens esperin mals majors?”. Aquesta tria de paraules com “sentiment”, “cor encongit”, “descontrol” o “mal major” no és fruit de l’atzar.

Presidente o activista

Lluís Foix

He asistido a decenas de entregas del premio Planeta desde que el fundador del grupo, José Manuel Lara Hernández, me atendía por teléfono cada 15 de octubre a media tarde y me daba pistas inequívocas sobre quién sería el galardonado. Las casi mil personas que asistimos a la cena del premio que el martes fue otorgado a Javier Cercas vivimos dos cenas paralelas. Por una parte, la oficial, literaria, social, con personalidades de la política y la cultura de Barcelona y Madrid y, por otra, la que prácticamente todos los invitados compartimos con los móviles activados viendo los incidentes que ocurrían al pie de Montjuïc.

Ninguna representación del Govern pero sí la presencia de Meritxell Batet, Carmen Calvo y el ministro de Cultura, José Guirao. Ada Colau se fue en el segundo plato al ver los graves incidentes en varios puntos de Barcelona.

Fue una cena agradable pero tensa. No veíamos manifestaciones pacíficas y cívicas sino enfrentamientos de los independentistas radicales contra Mossos y Policía quemando y destruyendo material urbano.

Nadie del Govern salió a dar explicaciones hasta que la consellera portavoz hizo una condena genérica, ya tarde, contra la violencia. El president es-

A la pàgina 30 del número 49.604 de La Vanguardia, en un nou article d'opinió – aquest cop firmat per Lluís Foix – es demana que Quim Torra condemni la violència de les manifestacions que estan tenint lloc aquells dies a Catalunya i en especial a Barcelona. Aquesta demanda, com hem vist, és molt recurrent en els escrits que es poden llegir a les pàgines del diari. No obstant això, en aquesta ocasió es creua una línia vermella en la criminalització de les protestes. I és que Foix escriu: “Quan veig manifestacions amb torxes i marxés sobre capitals m’evocuen fets dels anys trenta a Europa”. Per si no queda prou clar, aclareixo que aquesta frase diu que les protestes contra la sentència del Procés – no només les més violentes a les nits, sinó també les marxés massives i pacífiques – li recorden les mobilitzacions feixistes del segle XX.

Aquesta sentència no només és esbiaixada – les mobilitzacions no s’inspiraven en casos precedents feixistes com la marxa sobre Roma de Mussolini, per exemple, sinó que precisament ho feien en reivindicacions pacífiques com la marxa pel treball i la llibertat liderada per Martin Luther King o la Marxa de la Sal, liderada per Mahatma Gandhi -; és que a sobre banalitza el feixisme.

Així, veiem com en aquest cas La Vanguardia permet un article d'opinió en què es criminalitzen fins a tal punt les protestes que s'arriba a banalitzar el nazisme i els totalitarismes que van escampar-se per Europa el segle XX.

No violencia

Pilar Rahola

No hay camino para la paz, la paz es el camino", afirmaba Gandhi en su icónica frase, convertida en modelo de vida y en forma de lucha, y que ha inspirado la filosofía de todos los movimientos de no violencia en la persecución de sus ideales.

Esta misma filosofía ha sido, invariablemente, la que ha movido el talante del gran movimiento cívico catalán que ha sacudido la historia reciente de Catalunya, y poner en duda esa firme voluntad, tanto de los líderes del proceso como de la absoluta mayoría de la población, es sencillamente indecente. Hay que recordar que Puigdemont, Junqueras, Romeva o, muy especialmente, los dos Jordis, han dedicado toda su biografía política a defender la vía de la no violencia como la única vía aceptable en la defensa de su causa. Es evidente que eso no evita la posibilidad de que exista alguna cabeza hueca, pero también lo es que, cada vez que ha habido alguna acción agresiva, todos los referentes independentistas han salido en bloque a rechazarla. Sin ir más lejos, ayer mismo lo expresó Junqueras en un tuit inapelable: "Todo el apoyo a las movilizaciones y a las marchas masivas y pacíficas. Ninguna violencia nos representa". Hablaba por boca de todos los presos, y ello, a pesar

Los líderes catalanes

Pilar Rahola, periodista i reconeguda independentista, escriu un article titulat "No violència". Com en molts altres casos, fa una crida a posar fi a les protestes que acaben en aldarulls i enfrontaments contra la policia. Fins i tot titlla els manifestants d'aquestes mobilitzacions d'eixelebrats – "cabeza hueca", en castellà -. Tot i això, per primer cop a La Vanguardia des de l'ocupació de l'aeroport del Prat, Rahola també subratlla i condemna la violència exercida per la policia. Recorda que un jove va perdre un ull i un altre un testicle per l'impacte de projectils disparats per la policia, fet que passa de puntetes a la informació que ofereix aquest rotatiu, i també destaca com els periodistes que van viure de prop una manifestació a Passeig de Gràcia van denunciar una actuació desproporcionada de la policia.

18 d'octubre

La Vanguardia obria la portada del 18 d'octubre amb una nova fotografia de joves encenent una barricada. La jornada anterior havia estat marcada per una manifestació de l'extrema dreta a la plaça Artós de Barcelona. Aquell dia, alguns ciutadans i certs mitjans de comunicació van criticar l'actuació dels Mossos d'Esquadra, alguns dels quals van ser fotografiats fent mostres d'afecte als feixistes concentrats i a més no van aïllar-los degudament, de manera que un grapat d'altres van poder apallissar un antifeixista. Sobta, per tant, que La Vanguardia subratlli precisament que els Mossos van “evitar el xoc entre feixistes i independentistes”.

Tot i això, el que ens ocupa és el tractament del diari respecte de les protestes contra la sentència del Procés, i en aquest cas hi ha poc a destacar.

Primer balance de daños

Màrius Carol
Director

Lo más preocupante no son los que pegan fuego a la ciudad cada noche, lo realmente inquietante es que haya gentes capaces de justificarlos. Las sociedades son sus valores éticos y cuando estos se extravían o se confunden, la degradación moral se apodera de sus calles. Escuchando a determinados tertulianos y políticos ser comprensivos con quienes queman contenedores, motocicletas y automóviles o con quienes tiran cócteles molotov, ácido o adoquines a la policía, porque les parecen que comparten con los vándalos el lado bueno de la historia, es que desconocen la propia historia y quieren llevarnos a la ruina moral como país. No se puede construir nada, no hay ningún futuro, con quienes apagan el fuego con gasolina. A Catalunya le sobran bomberos pirómanos y le faltan estadistas audaces. Los pueblos que justifican lo injustificable pueden tener pasado, pero no tienen ningún futuro.

Cuando un president de la Generalitat necesita dos días para rechazar la violencia, es que se le ha parado el reloj o no lo ha tenido nunca. Los nuestros no deberían ser los que ponen patas arriba un país, sino aquellos que intentan mejorarlo con su esfuerzo, sus

iniciativas o su talento. Si alguien considera lo contrario, es que está en el sitio equivocado o en el momento errado. Nada se construye desde el desorden y el caos. Se puede protestar y a menudo se debe protestar. Nada hay más democrático que hacerlo con contundencia y respeto. Pero la sensación es que entre nuestros gobernantes hay quienes prefieren el *cuanto peor, mejor*, como si luego fuera tan fácil poner el país en pie y recoser una sociedad como la catalana, que tiene un roto notable y una economía que se tambalea.

El balance de daños materiales resulta elevado, pero aún resulta más alto el coste que tendrá para la imagen de Barcelona y el bienestar de los catalanes. Torra dijo ayer en el Parlament cosas que dan que pensar que mejor habría sido que hubiera seguido andando por la AP-7. Amenazar con repetir errores es siempre una mala idea. Lástima que no anunciara un adelanto electoral para volvernos a contar. Sobre todo sabiendo que, como escribió Tácito, "tras un mal príncipe, el primer día es el mejor".

En un nou article del director, Carol carrega durament contra les protestes. I aquest cop va més enllà: diu que “el més preocupant” no són les persones que “calen foc a la ciutat cada nit” sinó la gent “capaç de justificar-los”. Assegura que els tertulians i polítics que es mostren comprensius amb els manifestants “desconeixen la història pròpia i volen portar-nos a la ruïna moral com a país” i que “els pobles que justifiquen el que és injustificable poden tenir passat, però no tenen cap futur”.

A més, el periodista escriu que “la degradació moral s’apodera dels carrers” en referència a les mobilitzacions i estableix una diferenciació entre els *nostres* i els *seus*: “els *nostres* no haurien de ser els que posen potes en l’aire un país, sinó aquells que intenten millorar-lo amb el seu esforç, les seves iniciatives o el seu talent”.

Carol, per tant, deixa clar que sí que hi ha una part catalana que defensa els manifestants, però fa més evident que mai que La Vanguardia no es troba dins aquest grup.

Aquesta vinyeta de Toni Batlloris, com resulta prou clar, critica l’atenció que televisió espanyola centra en les manifestacions independentistes que acaben amb actes violents. I ho fa en un mitjà com La Vanguardia, que, com hem pogut observar, també posa especial èmfasi en el foc i les flames de les protestes i critica vehementment aquests aldarulls. Un

cop més, doncs, veiem com la premsa gràfica és més atrevida – o no segueix la mateixa línia – que l’escrita. Fins i tot tractant-se de la mateixa publicació.

El arsenal de los violentos

Primeras órdenes de prisión por los disturbios
La Generalitat acusa a tres detenidos por agredir a mossos

Los libertadores forman un grupo dispar y para muchos son sus primeros altercados

Los radicales salen de casa con material que usan directamente para atacar a la policía

Penas de hasta 6 años de cárcel por dañar infraestructuras

Un juez de Girona prohíbe que uno de los acusados acuda a manifestaciones

A les pàgines 20 i 21 del diari, Mayka Navarro elabora una peça titulada “El arsenal de los violentos”. La combinació que formen les fotografies escollides i el títol deixa prou clara la intencionalitat de l’escrit. En aquest cas és interessant preguntar-se si Navarro ha redactat la peça amb una voluntat més informativa o tendenciosa; si el tema tractat té un valor periodístic rellevant o potser és més important la voluntat de criminalitzar els manifestants.

És rellevant també veure com Mayka Navarro no dubta a fer servir un llenguatge literalment bèl·lic en la notícia quan es refereix als ciutadans – “arsenal”, “setge constant i violent” – però en canvi, quan comenta per què es manifesten, escriu que ho fan contra “el que ells qualifiquen excessos policials”. Segons la periodista, doncs, en un enfrontament virulent i frontal entre ciutadans i policia, l’acció dels primers és un fet, és objectiva. A dels segons, però, és una percepció dels mateixos manifestants.

Finalment, en un moment concret de la peça, Navarro escriu: [gairebé tots els mobilitzats] “han nascut a Catalunya i és probable que faci diversos anys que participen amb les seves famílies i amics en concentracions independentistes cíviques i pacífiques. Per què han decidit cremar el contenidor?”. Una pregunta tan escaient, però, es queda sense resposta.

Los radicales mantuvieron barricadas por tercera noche consecutiva, en plaza centro de Barcelona, como se ve en esta imagen de la calle Ribera

Barcelona vive otra noche sin tregua en la víspera del paro de hoy

Los Mossos evitaron el choque de la manifestación con una marcha ultraderechista

ÀLEX TORT

Barcelona

Todas las noches vandálicas registradas esta semana en Barcelona se han producido siguiendo un mismo patrón: convocatoria del Comité de Defensa de la República (CDR) del Barcelona, movilización de corte independentista y pacífico, incluso festivo, y una vez terminada la lista de los actos violentos por grupos organizados por la ciudad.

Ayer no fue una excepción en Barcelona. Los CDR comenzaron una concentración a medianoche en los Jardines de Gràcia, un plano céntrico de la ciudad. Se reunieron hasta 13.000 perso-

nas, según la Guardia Urbana, una cifra inferior de los registrados en los días anteriores. Todo transcurrió según se había previsto, entre pruebas de obediencia, toques de botas, saltos a la soga y pilas de castañes. El ambiente era lúgubre.

Sin embargo, pasada las nueve de la noche, una manifestación convocada por grupos de ultraderecha en la plaza Artís se dirigió hacia la concentración independentista, en la plaza Cine d'Ors, en el cruce entre el paseo de Gràcia y la Diagonal. Los dos bloques se dirigieron a sus respectivos destinos. Los Mossos d'Esquadra lo evitaron con la ayuda de los servicios de seguridad. Pero el que hubo choque, un momento

Grupos de fascistas buscaron el choque con los independentistas

Intensa CDR recibió una fuerte agresión con palos y a palizas. El grupo de media docena de fascistas entre los calles Ribera y Roselló.

La Guardia, antes, la misma de los dos días anteriores destruyeron, heridos, hinchados, fuego. Pero también había quien repartía un folleto de solo páginas con consignas para aliviar un cara a cara con la policía. "Hong Kong siempre para manifestarse", "No con tu ego, protagonista".

MANIFESTACIÓN CDR
La Guardia Urbana cifró en 13.000 los concentrados en Jardines de Gràcia

TERCERA NOCHE
Cuarta noche consecutiva de enfrentamientos violentos con la policía

cuenta muy poca y evita que sean buenos días", "Fuck the Catalan Man, ¡¡¡ con la cara tapada sólo es propio de delincuentes!!" No, si no proteges tu identidad, puedes sufrir represalias", entre otros consignas de seguridad.

Los Mossos comenzaron que durante la noche indagar para separar los dos grupos de corte separatista y ultraderechista que el grupo que procedió de la plaza Artís llevaba palos y botas de fútbol.

En una jornada con menos incidentes, en Lleida unas 200 personas marcharon del centro de la Universidad de Lleida hasta la Subdelegación del Gobierno para protestar por la violencia de los ataques de los últimos meses. Ayer mismo, los Mossos detuvieron a dos jóvenes más en el cruce del río Segre por recoger y guardar piedras, según fuentes policiales. En Girona el que hubo enfrentamientos en la zona de Gran Vía y plaza L'Esclat entre manifestaciones "más blancas" y la policía. En Sabadell, por donde discurren las Marató por la Libertat, un centenar de personas se manifestaron ante la comisaría de la Policía Nacional, apoyo a los agentes.

En esta jornada con menos incidentes, en Lleida unas 200 personas marcharon del centro de la Universidad de Lleida hasta la Subdelegación del Gobierno para protestar por la violencia de los ataques de los últimos meses. Ayer mismo, los Mossos detuvieron a dos jóvenes más en el cruce del río Segre por recoger y guardar piedras, según fuentes policiales. En Girona el que hubo enfrentamientos en la zona de Gran Vía y plaza L'Esclat entre manifestaciones "más blancas" y la policía. En Sabadell, por donde discurren las Marató por la Libertat, un centenar de personas se manifestaron ante la comisaría de la Policía Nacional, apoyo a los agentes.

MILES DE PERSONAS NECESITAN AYUDA URGENTE PARA SOBREVIVIR
Con tu ayuda, podemos ofrecerles la asistencia médica que necesitan.

Con 10€ al mes durante un año podemos enviar un equipo quirúrgico completo a un país en guerra o podemos vacunar a 400 niños contra la meningitis.

Hazte socio de MSF
Llama al 902 15 15 07
www.msf.org

Àlex Tort escriu una nova peça sobre la tercera nit consecutiva de mobilitzacions. Aquest cop, en l'escrit no s'intueix cap intent de tendenciositat i es relata "objectivament" què va passar a Catalunya la nit del 17 d'octubre de 2019. S'explica també com un antifeixista independentista va rebre una forta agressió per part d'un grup de feixistes formava de la manifestació ultradretana que estava concentrada a la plaça Artós de Barcelona.

Una valoración provisional

Esta semana, que empezó con la dura sentencia del juicio del 1-O, y que ha seguido con disturbios nocturnos en ciudades catalanas, llega hoy a su apogeo. Así se desprende, al menos, del programa de protestas contra el fallo del Supremo. Para hoy se anuncia la convergencia en Barcelona de las cinco *marxes per la llibertat* convocadas por Òmnium y la ANC (a las que se añadirá una sexta, de los CDR, procedente de Castelldefels). Y, también, la huelga impulsada por las soberanistas Intersindical-CSC y IAC. Vistos los sucesos recientes, esta suma de factores presenta un potencial preocupante. Por eso hacemos aquí una llamada a la medida y, acto seguido, una valoración provisional -y negativa para casi todos- de lo acaecido hasta ahora.

Primero están los daños personales. En los tres primeros días de incidentes se produjeron cientos de heridos, entre ellos 194 policías. Los daños materiales no son menores: sólo en Barcelona se han quemado 400 contenedores y diez coches, y se ha vandalizado el mobiliario urbano.

Se han registrado también otro tipo de daños, como el rejuvenecimiento y la ampliación de los círculos radicales, acaso propiciada por invitaciones como la del presidente Torra o por la sensación de que contribuir a los disturbios sale barato. Asimismo se han registrado daños intangibles sobre la imagen de la ciudad, que pueden pasar factura más pronto que tarde. Mencionaremos también el perjuicio a la economía, en tantos sectores. Por ejemplo, el del teatro, que cayó un 50%.

Hay perjuicio, incluso, para el propio movimiento independentista, que hasta ahora se había caracterizado por sus manifestaciones no violentas, y había gestionado bien grandes concentraciones, pero que ya se asocia también con lo ocurrido en las noches de violencia y fuego. Lo cual puede llegar a tener costes para el independentismo: los alborotos no le granjearán nuevos apoyos, pero pueden privarle de algunos,

en especial si la agitación se prolonga. Porque no puede decirse a todos los ciudadanos, sea cual sea su ideario, que aplaudan sine die los disturbios y la quema de bienes públicos o privados, o los cortes de calles y rutas que alteran la actividad cotidiana de los ciudadanos de modo abusivo.

Hay más. En el ejercicio de su labor informativa, numerosos periodistas han percibido, muy a su pesar, otro efecto indeseado de esta crisis: un trato a su persona progresivamente hostil, por el mero hecho de cumplir su obligación. Varios profesionales, algunos de *La Vanguardia*, han sido víctimas de amenazas, golpes y agresiones mientras trabajaban.

Tampoco están saliendo indemnes de una semana ciertamente agitada algunos políticos, empezando por Quim Torra. Ni el prestigio de instituciones como la Generalitat. Ayer Torra volvió a tener un mal día. Durante la comparecencia en el Parlament para exponer su hoja de ruta se quedó solo y escuchó peticiones de dimisión por incapacidad que cursaron Cs, PSC, Catalunya en Comú y PP. Y los reproches de ERC, sus socios de Govern, que lamentaron no haber sido informados sobre el contenido de dicha hoja de ruta, vertebra por la idea de volver a las urnas para "ejercer la autodeterminación" antes de que expire la legislatura en diciembre del 2022.

Quizás no haya que esperar tanto. El discurso de Torra parece agotado. Se empeña en ignorar los probados límites de la unilateralidad y propone recaer en errores ya cometidos. Lo cual, añadido a la vieja y cada día más abierta fractura del Govern de JxC y ERC, incapaces de pactar siquiera una respuesta unitaria a la sentencia, quizá nos esté indicando que unas elecciones anticipadas son la salida más pertinente.

Este es el telón de fondo ante el que se desarrollará la jornada de hoy, prevista por el independentismo como otro hito histórico. Pero preñada de serios riesgos, que deberían ser gestionados con mucha mayor precaución que hasta la fecha.

Esta semana ha sido negativa para casi todos; la jornada de hoy se debe gestionar con precaución

Per obrir la secció d'opinió, La Vanguardia publica una altra peça sense firmar en què exposa una “valoració provisional” de la situació i les jornades de protestes. Abans d'això, però, fan una “crida a la mesura”, fet que és un bon exemple del caràcter del diari de Godó en moments d'excitació popular.

En l'escrit es duu a terme un repàs dels danys personals – es destaca concretament el nombre de policies ferits, però no de manifestants –, materials i “intangibles” de les protestes. El fet que es precisi quants policies han estat lesionats no és negatiu, és clar. Ans al contrari: és informació pertinent. El que és difícil de comprendre és que es destaquï la xifra d'agents de seguretat malmesos però no la de ciutadans.

A més, s'assegura que no es pot demanar a tots els ciutadans que “aplaudeixin *sine die*” els “talls de carretera i rutes que alteren l'activitat quotidiana dels ciutadans de manera abusiva”. Per tant, consideren prioritaris els drets individuals als col·lectius; l'activitat quotidiana al dret a manifestació. Això no vol dir que carreguin contra aquest dret fonamental, és clar, però sí que llencen el missatge que cal aturar els talls i aturades per donar pas a “l'activitat dels ciutadans”.

Piden empatía... ¿la tienen ellos?

Joaquín Luna

Gracias a estos siete años de proclá, muchos catalanes hemos desarrollado un sexto sentido: anticipar las respuestas del mundo independentista ante cada torpeza que comete.

—¿Por qué el centro de Barcelona arde estas noches?

- a) Es la noche de San Juan.
- b) Han alimentado y frustrado con quimeras a los antisistema.
- c) España ha infiltrado radicales en Barcelona, Lleida, Girona...

Muy fácil, la c.

—¿Por qué si son pacíficos torrefactan el paseo de Gracia?

- a) Recrean Hong Kong.
- b) Si estuviesen libres los dirigentes condenados, lo frenarían.
- b) Da igual cargarse la industria turística y la marca Barcelona.

La capacidad del movimiento independentista para canalizar los hechos y darles la vuelta es asombrosa. Yo no sé si son las redes, el fervor o las ganas de seguir la fiesta porque si incluso lo que sucede estas noches en Barcelona es culpa de otros o no va con ellos, lo de dialogar va a costar. ¿Cómo se dialoga con un

**Para cívicos y pacíficos
los catalanes que
acatamos el precio de
su libertad de protesta**

Govern arrogant que no admite sus errores flagrantes y anuncia ayer que va a repetirlos?

El cas de l'article d'opinió de Joaquín Luna titulat “Demanen empatia... la tenen ells?” és curiós. En l'escrit, el columnista critica les manifestacions i aldarulls posteriors a la

sentència dels presos i lamenta que els catalans unionistes “hagin de patir les conseqüències del seu dret a manifestació”. Però per tant, segurament de forma involuntària, Luna recorda per primer cop a La Vanguardia des que van començar les accions - amb “talls de circulació, tancament d’escoles i crema de contenidors” inclosos -, que encara que no li agradin, s’emmarquen en un dret fonamental dels ciutadans com és el dret a protesta.

El estropicio

Pilar Rahola

Reiterar una vez más, y todas las que hagan falta, el rechazo frontal e inapelable a la violencia, una vía que sólo puede conducir al abismo. Y, con el rechazo, la responsabilidad de todos para frenarla, tanto si la violencia nace de provocadores que quieren reventar el pacifismo del movimiento independentista (lo cual beneficia a quien beneficia), como si nace de grupúsculos independentistas radicalizados.

O ambos dos retroalimentándose, que así lo parece. Ese rechazo también vale para la policía, cuando se extralimita en sus funciones. Por la vía de la violencia no hay camino, no hay decencia y no hay horizonte.

Con este preámbulo obligado, también es obligado subrayar la enorme ceguera e irresponsabilidad que han tenido los responsables políticos, mediáticos y judiciales españoles en criminalizar, judicializar y empujar la causa catalana a una situación tan extrema. Intentar resolver un problema territorial por la vía penal, descabezando toda la dirigencia política y cívica del movimiento, sólo podía llevarnos al caos, y en ese punto estamos. Por un lado, la policía no tiene interlocutores en las manifestaciones, porque a los Jordis los han enviado a la cárcel precisamente por hacer de pacificadores.

En una línia molt semblant a la del seu anterior article, Pilar Rahola reitera el seu “rebuig frontal a la violència, una via que només pot conduir a l’abisme” però, a diferència de la majoria d’escrits publicats a La Vanguardia, també carrega contra la brutalitat policial. A més, aquest cop va més enllà: critica “l’enorme ceguera i irresponsabilitat que han tingut els responsables polítics, mediàtics i judicials espanyols en criminalitzar, judicialitzar i empènyer la causa catalana a una situació tan extrema”. És a dir que, d’alguna manera, Rahola critica les protestes, però per primer cop al diari anomena responsables que han “provocat” que “s’encenguin els carrers”. No es limita a explicar o criticar unes mobilitzacions escrivint que són conseqüència d’una condemna exagerada - com sí que es pot llegir fàcilment a La Vanguardia -. Rahola n’assenyala directament els culpables -

segons el seu parer, és clar -. “Ens han portat a una situació límit i ara tot és imprevisible”, afirma. I atenció a la justificació: “Queda l’única via del carrer per canalitzar el dolor, la indignació i la defensa dels ideals”.

19 d’octubre

La portada del dissabte 19 d’octubre és ambivalent. És a dir, l’endemà dels incidents d’Urquinaona, la imatge de la pàgina no són les flames o els enfrontaments que es van produir la jornada anterior en aquella plaça, sinó la riuada de gent que arribava a la capital catalana amb les anomenades Marxes per la llibertat. Tot i això, la fotografia va acompanyada del lema “la via pacífica”. Sense entrar a debatre quina via és la correcta, evidentment, és clar que el que fa La Vanguardia aquí és lluir el camí que no comporta revolta popular airada ni aldarulls. *El camí del seny*, en altres paraules.

La ciudad desbordada

Màrius Carol
Director

Antes que nada, permítanme disculparme por la autotocia, que es un pecado (venial, pero pecado al fin y al cabo) del periodismo. Escribí en el libro *Els barcelonins* (i les barcelonines): “Los barceloneses son gente prudente, pero la historia nos enseña que, cuando perdemos el oremus, somos capaces de cometer bastantes disparates. La historia no engaña, pues pocas ciudades han experimentado tantas revueltas populares –y tanta represión a continuación– como Barcelona. Friedrich Engels firmó un ensayo en 1873 donde decía que la historia de Barcelona registra más luchas de barricadas que cualquier ciudad del mundo”. Fin de la cita.

Barcelona ha visto esta semana como las barricadas con contenedores ardiendo invadían cada noche el paisaje del centro de la urbe. Hemos asistido a situaciones que nos alteraban el ánimo, que abarcaban desde manifestaciones contra la sentencia del 1-O que lanzaban cohetes con el helicóptero de la policía como diana, pasando por una ristra de coches ardiendo en el transcurso de los enfrentamientos, para concluir con una paliza de un grupo de ultras a un joven independentista. Los daños se acercan al millón y medio de eu-

ros, pero lo que es peor, el mensaje que enviamos al mundo es que Barcelona no resulta esa ciudad tranquila y tolerante que el planeta pensaba. La correspondal de *Le Monde* traía a sus páginas este testimonio a pie de barricada: “Lo hemos intentado todo por medios pacíficos y no hemos sido escuchados. Estos incendios son el resultado del encarcelamiento de nuestros líderes políticos. Hemos llegado a una situación límite. No se puede ser pacifista: nos sentimos desbordados por un sentimiento de impotencia”. No todo el independentismo piensa así, pero parece que un sector ha abandonado la revolución de las sonrisas y quiere enseñar los dientes.

Resulta emotivo ver a decenas y decenas de miles de personas manifestarse pacíficamente en el centro de la ciudad, muchas de ellas después de tres días andando por carreteras y autopistas. Igual que resulta muy decepcionante que nadie tenga el valor y la inteligencia para tocar el freno, reordenar el país y buscar una salida pactada. Para eso se necesita astucia y liderazgo, por ahora solo se aprecia torpeza y desconcierto. Y antes pronto que tarde recuperaremos el oremus.

[Firma]

L'article diari de Màrius Carol el 19 d'octubre té una voluntat clarament conciliadora. D'una banda, reconeix que Barcelona ha estat històricament una ciutat de barricades i revoltes populars; que el que està passant aquella setmana no és res nou en la trajectòria de la capital. A més, recull un testimoni reportat a *Le Monde*: “Ho hem intentat tot per mitjans pacífics i no hem sigut escoltats. Aquests incendis són el resultat de l'empresonament dels nostres líders polítics. Hem arribat a una situació límit. No es pot ser pacifista: ens sentim desbordats per un sentiment d'impotència”. Així, d'alguna manera, humanitza els manifestants.

Tot i això, Carol no perd l'oportunitat per lamentar que “el missatge que enviem al món és que Barcelona no és aquella ciutat tranquil·la i tolerant que el planeta pensava” i que “ningú tingui el valor” per “tocar el fre i reordenar el país”. Per tancar la peça, a més, escriu una sentència que, un cop més, és reveladora del caràcter conservador de La Vanguardia, que considera les jornades de revolta ciutadana una bogeria: “Y antes que pronto recuperaremos el oremus”.

Política

REACCIONES A LA SENTENCIA

Colapso independentista

- Más de medio millón de personas se concentran en Barcelona en la noche más caótica y centaminan la masiva movilización
- Los radicales protagonizan la noche más caótica y centaminan la masiva movilización
- El Govern llama a "aislar" a los grupos violentos mientras la Moncloa apunta a Torra

BARCELONA
El día de la sentencia del 1-O, la ciudad de Barcelona se convirtió en un escenario de caos y violencia. Miles de personas se concentraron en las calles, muchas de ellas con intenciones violentas. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

LA CAUSA
La causa de la violencia fue la sentencia del 1-O, que declaró la independencia de Cataluña. Los manifestantes se sintieron traicionados y decidieron tomar las calles. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

EL GOBIERNO
El gobierno de España se comprometió a mantener la ley y la orden. La Moncloa llamó a aislar a los grupos violentos. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

LA CAUSA
La causa de la violencia fue la sentencia del 1-O, que declaró la independencia de Cataluña. Los manifestantes se sintieron traicionados y decidieron tomar las calles. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

EL GOBIERNO
El gobierno de España se comprometió a mantener la ley y la orden. La Moncloa llamó a aislar a los grupos violentos. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

LA CAUSA
La causa de la violencia fue la sentencia del 1-O, que declaró la independencia de Cataluña. Los manifestantes se sintieron traicionados y decidieron tomar las calles. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

EL GOBIERNO
El gobierno de España se comprometió a mantener la ley y la orden. La Moncloa llamó a aislar a los grupos violentos. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

LA CAUSA
La causa de la violencia fue la sentencia del 1-O, que declaró la independencia de Cataluña. Los manifestantes se sintieron traicionados y decidieron tomar las calles. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

EL GOBIERNO
El gobierno de España se comprometió a mantener la ley y la orden. La Moncloa llamó a aislar a los grupos violentos. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

LA CAUSA
La causa de la violencia fue la sentencia del 1-O, que declaró la independencia de Cataluña. Los manifestantes se sintieron traicionados y decidieron tomar las calles. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

EL GOBIERNO
El gobierno de España se comprometió a mantener la ley y la orden. La Moncloa llamó a aislar a los grupos violentos. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

LA CAUSA
La causa de la violencia fue la sentencia del 1-O, que declaró la independencia de Cataluña. Los manifestantes se sintieron traicionados y decidieron tomar las calles. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

EL GOBIERNO
El gobierno de España se comprometió a mantener la ley y la orden. La Moncloa llamó a aislar a los grupos violentos. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

LA CAUSA
La causa de la violencia fue la sentencia del 1-O, que declaró la independencia de Cataluña. Los manifestantes se sintieron traicionados y decidieron tomar las calles. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

EL GOBIERNO
El gobierno de España se comprometió a mantener la ley y la orden. La Moncloa llamó a aislar a los grupos violentos. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

LA CAUSA
La causa de la violencia fue la sentencia del 1-O, que declaró la independencia de Cataluña. Los manifestantes se sintieron traicionados y decidieron tomar las calles. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

EL GOBIERNO
El gobierno de España se comprometió a mantener la ley y la orden. La Moncloa llamó a aislar a los grupos violentos. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

LA CAUSA
La causa de la violencia fue la sentencia del 1-O, que declaró la independencia de Cataluña. Los manifestantes se sintieron traicionados y decidieron tomar las calles. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

EL GOBIERNO
El gobierno de España se comprometió a mantener la ley y la orden. La Moncloa llamó a aislar a los grupos violentos. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

LA CAUSA
La causa de la violencia fue la sentencia del 1-O, que declaró la independencia de Cataluña. Los manifestantes se sintieron traicionados y decidieron tomar las calles. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

EL GOBIERNO
El gobierno de España se comprometió a mantener la ley y la orden. La Moncloa llamó a aislar a los grupos violentos. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

Sánchez y Torra
"Catalunya no es un solo pueblo" y "aburte contra su nuevo plan". Sánchez y Torra se enfrentan en la política catalana. Sánchez quiere mantener la unidad, mientras que Torra quiere la independencia.

LA CAUSA
La causa de la violencia fue la sentencia del 1-O, que declaró la independencia de Cataluña. Los manifestantes se sintieron traicionados y decidieron tomar las calles. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

LA CAUSA
La causa de la violencia fue la sentencia del 1-O, que declaró la independencia de Cataluña. Los manifestantes se sintieron traicionados y decidieron tomar las calles. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

EL GOBIERNO
El gobierno de España se comprometió a mantener la ley y la orden. La Moncloa llamó a aislar a los grupos violentos. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

LA CAUSA
La causa de la violencia fue la sentencia del 1-O, que declaró la independencia de Cataluña. Los manifestantes se sintieron traicionados y decidieron tomar las calles. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

EL GOBIERNO
El gobierno de España se comprometió a mantener la ley y la orden. La Moncloa llamó a aislar a los grupos violentos. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

LA CAUSA
La causa de la violencia fue la sentencia del 1-O, que declaró la independencia de Cataluña. Los manifestantes se sintieron traicionados y decidieron tomar las calles. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

EL GOBIERNO
El gobierno de España se comprometió a mantener la ley y la orden. La Moncloa llamó a aislar a los grupos violentos. La policía intentó controlar la situación, pero los manifestantes no se dejaron intimidar.

Isabel Garcia Pagan és l'encarregada d'escriure la crònica de la jornada del divendres 18 d'octubre a Catalunya. Pagan, a més de repassar les mobilitzacions ciutadanes que es van produir, també comenta les reccions que van suscitar entre la classe política catalana i espanyola. L'escrit pretén fer una lectura tan general, que la veritat és que en la peça no hi ha gaires elements dignes de destacar. Com és habitual en els escrits de La Vanguardia, la periodista, quan parla dels independentistes mobilitzats a Urquinaona, s'hi refereix en tot moment com a "violents" o "radicals". Aquest fet potser seria rellevant a un altre mitjà, però no al diari de Javier Godó.

Un tret curiós, això sí, es troba en el repàs que fa Garcia Pagan de les dades sobre les protestes que s'han realitzat aquella setmana: "La setmana suma 207 agents ferits, 107 vehicles policials malmesos, 128 detinguts i 800 contenidors cremats". Casualitat o no, en el balanç s'oblida dels manifestants ferits.

La violencia callejera irá a más

Mossos, Policía y Guardia Civil intensificarán la contundencia de la respuesta

MAYKA NAVARRO

Barcelona

Los disturbios callejeros que desde hace cuatro jornadas se producen en el centro de Barcelona aumentan en violencia y en intensidad en los próximos días. Los responsables políticos que controlan el sistema de seguridad y controlan los movimientos de los radicales advierten de que la noche que este domingo se celebra se prevé un aumento de la violencia. Los responsables políticos advierten de que la noche que este domingo se celebra se prevé un aumento de la violencia.

PLANES
Los grupos radicales pretenden prolongar los altercados al menos hasta el día 26

IN CRESCENDO
Cada noche aumenta el número de jóvenes que participan en el vandalismo urbano

INTELIGENTES
La revuelta está liderada por un grupo compacto con una estrategia muy medida

SIN TEMOR
"No tienen miedo a nada", admiten los responsables de los cuerpos policiales

"Cambiar al conseller Buchi sería un desastre para los Mossos"

El primer ministro de la Generalitat, Artur Mas, ha afirmado que el conseller de Interior, Miguel Buchi, es un elemento clave para la estabilidad del gobierno. Mas ha advertido que el cambio de Buchi podría ser un desastre para los Mossos d'Esquadra.

coordination, entre los Mossos d'Esquadra y la Policía Nacional, dos fuerzas de la Brigada Móvil se encuentran desfilando por las calles del centro de la ciudad. En segundo, una columna de los Mossos d'Esquadra, con vehículos y cascos, se dirige hacia el centro de la ciudad. En tercer lugar, una columna de la Guardia Civil, con vehículos y cascos, se dirige hacia el centro de la ciudad. En cuarto lugar, una columna de la Policía Nacional, con vehículos y cascos, se dirige hacia el centro de la ciudad. En quinto lugar, una columna de la Brigada Móvil, con vehículos y cascos, se dirige hacia el centro de la ciudad. En sexto lugar, una columna de la Brigada Móvil, con vehículos y cascos, se dirige hacia el centro de la ciudad. En séptimo lugar, una columna de la Brigada Móvil, con vehículos y cascos, se dirige hacia el centro de la ciudad. En octavo lugar, una columna de la Brigada Móvil, con vehículos y cascos, se dirige hacia el centro de la ciudad. En noveno lugar, una columna de la Brigada Móvil, con vehículos y cascos, se dirige hacia el centro de la ciudad. En décimo lugar, una columna de la Brigada Móvil, con vehículos y cascos, se dirige hacia el centro de la ciudad.

En la peça titulada "La violència anirà a més", Mayka Navarro explica el *modus operandi* dels manifestants en les concentracions que s'han produït aquells dies, i ho fa a través de la informació que li proporciona la policia.

Navarro explica com, segons els agents, els activistes són gent que planeja els aldarulls de forma molt organitzada i que han entrenat durament per estar a punt per a l'ocasió: "Res està improvisat ni es fa a l'atzar. Al contrari. Els responsables policials consultats

asseguren que existeix un grup compacte i organitzat que lidera les revoltes i la seva estratègia”. I afegeix: “se’ls suposa un entrenament previ que, segons les mateixes fonts, no s’adquireix en quatre nits”.

Se sap que la majoria de manifestants eren estudiants catalans. Aquestes afirmacions fetes per la policia poden ser certes, però de ben segur són aventurades. La periodista Mayka Navarro no pot saber la veritat, per tant exposa la informació que li aporta la seva font – policial -. Però tenint en compte que es tracta d’un conflicte entre manifestants i agents de seguretat, el que podria fer Navarro – i no fa - és consultar també els activistes i oferir el seu testimoni per veure si el que afirma la policia és cert.

Hi ha una citació que afirma que “si una persona diu que plou i una altra diu que no ho fa, la tasca del periodista no és donar veu a les dues parts del conflicte sinó obrir la finestra i comprovar si plou”. En aquest cas, Navarro segurament no deu poder comprovar del cert si els manifestants realment estaven tan organitzats i preparats com diu la policia. Com a mínim, però, els ho pot preguntar.

Un grupo de manifestantes saca un contenedor de basura para prenderle fuego en Via Laietana

El caos de los violentos invade de nuevo las calles de Barcelona

Un grupo de pacifistas se interpone entre los radicales y la policía en Lleida

ALEX TORT
Barcelona

Este vez son las calles que se llenan de noche para que se desarrolle la violencia en Barcelona. Un grupo de estudiantes se sitúa detrás de las vallas que pertenecen al edificio de la Jefatura Superior de Policía en Barcelona, situada en la Via Laietana, para lanzar objetos, hacer y poner, durante casi dos horas a los agentes de la Policía Nacional. La paciencia tiene un límite y los cuerpos de seguridad cargaron duramente contra los estudiantes.

En las horas de la tarde y a partir de entonces se desarrolló una nueva batalla campal con los manifestantes, que acudieron en masa. En días anteriores, los disturbios habían empezado a desarrollarse de la mano de la noche. Todo se desarrolló a gran escala en el momento del Encuentro donde se desarrolló la manifestación pacífica de miles de ciudadanos en contra

Los incidentes comenzaron en Barcelona antes de que se iniciara el día

de la sentencia que ha condenado a los líderes independentistas por largos años.

Frente los Mossos d'Esquadra contra la Policía Nacional se enfrentaron a fondo incrementando sus actuaciones, lo que no evitó que se continuara la violencia de Barcelona. Como tanto ocurrió en Girona, Lleida y Tarragona.

Durante toda la tarde y la noche se vieron de nuevo las escenas con bolas de fuego o de gases. Por segunda vez en este momento se utilizaron bolas de fuego y de gas lacrimógeno y a última hora intervinieron por primera vez la compañía de agua comprada a Tural en 1994 y que pertenecía durante años guardada en los almacenes de los Mossos.

Y al igual que el jueves, los Mossos usaron los furgones constantemente para dispersar la concentración en la plaza Urquiza, que aunque con Via Laietana, igualmente, la Policía Nacional se enfrentó en una ocasión sobre los manifestantes cuando estos estaban sentados.

Hubo numerosos heridos por impacto de esas bolas, algunas avanzando en los días. También dos policías nacionales fueron trasladados inconscientes al hospital. Una herida en el brazo, arrojada durante horas en la plaza Urquiza y más de ella sobre los gases lacrimógenos procedentes de la Policía Nacional. A medida que fueron los cuerpos de seguridad los fueron desde entonces que daban a la vida.

Àlex Tort torna a ser l'encarregat de narrar els moments més violents i tensos de la jornada anterior. Havent repassat les cròniques dels dies anteriors, res no sorprèn en aquesta peça:

es relata què va passar sense més espectacularització de la que van tenir els fets per si sols i titlla constantment els manifestants de radicals i violents.

Esta situación de riesgo exige otra política

La confluencia sobre Barcelona de las cinco marchas por la libertad, procedentes de Tarragona, Tárrega, Berga, Vic y Girona, revivió ayer en la capital catalana el espíritu de las multitudinarias y pacíficas manifestaciones de los últimos Once de Setiembre. Tras cubrir trayectos de hasta 120 kilómetros en tres días, 525.000 personas, según la Guardia Urbana, desfilaron ayer por las calles de Barcelona para protestar por la sentencia de Juicio del 1-O, en una atmósfera festiva y reivindicativa. Menos civilizada fue la conducta de los miembros de una sexta marcha, convocada por los CDR, que desde media tarde se enfrentaron a la policía. La ciudad que ayer vieron unos y otros se parecía en lo esencial a la que conocieron en otras manifestaciones. Pero no es ya la misma. Sus habitantes saben, tras sufrirlo en persona, que algo ha cambiado esta última semana. Saben que manifestaciones convocadas por la misma causa que la de ayer han entorpecido la circulación y la actividad diurnas, y que han derivado en noches de fuego en las que incontables ciudadanos han creído prudente no salir de casa. No es eso lo que distingue a una sociedad libre.

¿Qué nos ha traído hasta aquí? Para empezar, la lenta agonía del procés, la resistencia a reconocer el fracaso de la vía unilateral y el contumaz deseo de volver a practicarla. También el caótico liderazgo de Quim Torra, que desde la presidencia de la Generalitat incita a la desobediencia y luego la reprime en la calle. O la división de un Govern cuyos integrantes no siempre logran acordar estrategias o actuar con el pulso firme que exige a los gobernantes una crisis grave como esta. O la incorporación a la protesta callejera de una generación de manifestantes muy jóvenes, que secundan en los disturbios a activistas más expertos y organizados, al lado de miembros de dispares organizaciones antisistema. Esta última hornada ha crecido, en parte, en el caldo de cultivo alimentado por el pro-

prio presidente de la Generalitat, que ha animado sin reparo a la desobediencia, dando a entender que basta con considerar la ley injusta para incumplirla.

El fruto de esta suma de despropósitos es bien conocido: una sensación de desgobierno y desamparo, de destrucción gratuita, sin final a la vista. Al contrario: da la impresión de que la bola de nieve sigue rodando y agrandándose. Y quizás no sea sólo una impresión. Los Mossos van a reforzar sus operativos tras recoger informaciones según las cuales estaríamos ante una escalada violenta planificada, que puede prolongarse al menos este fin de semana y a lo largo de la próxima semana. Visto lo sucedido en las últimas noches, el peligro de

El descontrol nos expone a percances serios, abonar el cuanto peor mejor es temerario y acaso trágico

que los actuales desórdenes propicien hechos irreparables es notorio. En ese punto estamos ahora. Y quienes, ocupando altos cargos públicos, no hagan todo lo posible para evitarlos incurrirán en grave responsabilidad. Como lo hacen ya, a otro nivel, quienes en la actual coyuntura cometen la insensatez de desestabilizar a los Mossos, que bregan noche a noche en la calle para evitar males mayores, o de desacreditar a sus superiores.

Guste o no a su mayoritaria masa pacífica, el movimiento independentista ha sido penetrado por cientos de elementos radicales que lo desvirtúan. Ante este hecho ya demasiado evidente, urge que las autoridades tomen medidas para distender la situación. Es imprudente exponer una sociedad polarizada a las chispas que llevan al fuego. Si la actual dirigencia soberanista es incapaz de procurar esa distensión debe ser relevada. El descontrol no puede seguir sin exponernos a percances serios; o a un recorte del autogobierno que los partidos soberanistas dicen querer evitar; o a un vuelco electoral el 10-N favorable a tal recorte y contrario al diálogo. Urge otra política de los dirigentes independentistas para que estos riesgos ciertos no se materialicen. Seguir abonando el cuanto peor mejor es temerario. Y puede llegar a ser trágico. ●

En l'article sense firmar que encapçala la secció d'opinió, La Vanguardia fa una nova crida al Govern de Quim Torra a provar de posar fi a les nits d'aldarulls: "aquells qui, ocupant càrrecs públics, no facin tot el possible per evitar els desordres incorrerà en gran responsabilitat". Aquest fet demostra de nou el tarannà conservador – "de repòs", en paraules de Gaziel - del diari dels Godó. Apel·la els màxims dirigents polítics a posar ordre. "Urgeix que les autoritats prenguin mesures destensar la situació", escriuen.

La Vanguardia, a més, parla de "destrucció gratuïta" i dóna suport explícit al cos de Mossos d'Esquadra, un dels dos bàndols del conflicte a peu de carrer.

Amb tot, però, en un moment determinat de l'article s'afirma que la major part de l'independentisme és pacífic – tot i que seguidament asseguruen que "els centenars d'elements radicals que l'han penetrat, el desvirtuen" -.

Defensores de Barcelona

No todo han sido noticias preocupantes a lo largo de una semana marcada en Barcelona por los cortes de tráfico y las noches de fuego. En términos generales, el recuerdo que guardaremos de estos días estará en efecto asociado a las barricadas ardiendo y a los enfrentamientos entre manifestantes violentos y policía; también –esto es más inquietante– a la radicalización de jóvenes que han contribuido con entusiasmo digno de mejor causa a los altercados. Pero sería erróneo, e injusto, no mencionar ni agradecer explícitamente la reacción de los funcionarios y de los ciudadanos que se han erigido en defensores de Barcelona. Que han reparado, en la medida de lo posible y con diligencia, los desperfectos causados en la vía pública y en el mobiliario urbano de tantos rincones de la ciudad que han sufrido altercados en carne propia.

Quien durante los últimos días haya paseado por Barcelona después de medianoche, inmediatamente después de los destrozos, retendrá en su memoria imágenes entristecedoras y una sensación de rechazo e impotencia. Contenedores en llamas o ya semifundidos sobre el asfalto y humeantes, barricadas encendidas, coches calcinados, lanzamientos cruzados de adoquines y de balas de goma o de foam, árboles chamuscados, semáforos vandalizados... Este paisaje de destrucción ha sido al poco y en parte reparado por los servicios de limpie-

za municipales, que han trabajado a destajo de madrugada para que, al amanecer, Barcelona despertara de la pesadilla con un aspecto en el que se reconociera; para que la vida siguiera en la ciudad. El esfuerzo extraordinario llevado a cabo por estos trabajadores merece el agradecimiento colectivo. Como también lo merece, y desde luego no menos, el de los policías que muy pocas horas antes arriesgaron su integridad para aplacar la ira de los manifestantes y limitar el alcance de los destrozos. O los bomberos que protegieron los edificios a los que más se acercaron las llamas. Ninguno de estos cuerpos puede ni debe bajar la guardia.

Es también de justicia agradecer la actuación de tantos ciudadanos que, sobreponiéndose al sentimiento de extrañeza y desolación que produce la viciosa destrucción de la propia ciudad, han tomado parte en estas tareas de recuperación. Que durante las noches encendidas defendieron los contenedores de su esquina como algo propio, porque lo era. Que ya llegado el día limpiaron fachadas, retiraron escombros, barrieron aceras y restauraron sus porterías o sus comercios para reanudar al punto la actividad cotidiana.

Aquí, como en toda gran urbe, conviven personas muy diversas. Queremos aplaudir la actitud de todas aquellas que, guiadas por la autoestima y el afecto a Barcelona, han corrido a curar sus heridas y a reparar su orgullo. ■

Es de justicia agradecer el trabajo de funcionarios y ciudadanos que han curado las heridas de la ciudad

En un altre article sense firmar, La Vanguardia fa un agraïment a tots els ciutadans que, segons el diari, han “defensat” Barcelona durant la setmana de protestes contra la sentència del Procés. En l’escrit, el diari fa ús d’un llenguatge força melodramàtic: “Qui hagi passejat per Barcelona després de mitjanit, retindrà en la seva memòria imatges entristidores i una sensació de rebuig i impotència”. O altres frases com: “Aquest paisatge de destrucció”, “els serveis de neteja municipals [...] han treballat perquè Barcelona despertés del malson” o “cal agrair l’actuació de tants ciutadans que, sobreposant-se als sentiments d’estranyesa i desolació...”.

A més, el que està clar és que aquest article fa una distinció entre els que, segons el rotatiu, són bons i mals ciutadans. Entre els “radicals” que es manifesten i els “defensors” de Barcelona i els contenidors – en l’escrit es lloa explícitament com veïns de Barcelona els defensaven-. Reitero, com he fet amb anterioritat, que no pretenc criticar ni ensabonar aquesta pràctica de La Vanguardia, només destacar-la.

Un profundo deseo de paz

Gabriel Magalhães

Entre España y Portugal, hay una distancia cercana. A veces, los lusos viven en su propia luna, sin nada que ver con el sol de intensas emociones del país vecino. En otras ocasiones, sin embargo, lo que ocurre en la esquina portuguesa ilumina lo que sucederá en el ruedo español. Son horas en que Portugal funciona como una profecía para el resto de Iberia. Sucedió esto, por ejemplo, con la revolución de los claveles de 1974, que anunció la transición y la democracia en España. Las elecciones lusas del pasado día 6 de octubre pueden que hayan sido también proféticas para lo que pasará en la jornada del 10 de noviembre.

En primer lugar, el Partido Socialista, en Portugal, ganó y perdió las elecciones. Las ganó porque quedó claramente primero, pero las perdió porque no alcanzó la mayoría absoluta que tanto anhelaba. Es en este momento muy posible que al PSOE de Sánchez le pase lo mismo: que gane y pierda las elecciones. Según muchos sondeos, quedará primero, pero puede que no con el refuerzo de votos y escaños que desea.

No es este quizás el momento de pedir mayorías paritarias en la península ibérica. La sociedad está dividida, perpleja y cansada. La gente siente que los pactos son

necesarios, indispensables; que constituyen el único camino posible. Hubo, por otra parte, mayorías en el pasado que no nos libraron de atolladeros financieros o políticos. Por eso, en Portugal se formó un pacto que aúna a los comunistas, la izquierda alternativa del Bloco y los socialistas. Una alianza considerada imposible, pero que ha resultado. Es la célebre *geringonça*, palabra coloquial que, en portugués, se refiere a un armatoste extraño, pintoresco y risible, pero que funciona. Fue este artefacto el gran vencedor de las pasadas elecciones; la gente midió sus votos para que esta siguiera siendo la principal solución gubernativa.

Curiosamente, en España, el pasado mes de abril también se votó para que hubiera pactos: un armatoste gubernativo hispanico. De hecho, el bloque de Colón fue derrotado porque veía la democracia española como una apisonadora y un sistema de constantes conflictos. Pero los responsables políticos que salieron a flote de la gran marejada electoral se distrajeron en sus juegos de póquer personales y olvidaron este hondo deseo de acuerdo y diálogo de los votantes. No fueron capaces de generar el artefacto de gobierno que se les pedía. Decepcionaron. Por ello, resulta probable que ahora sean penalizados en las urnas. En primer lugar, Ciudadanos, un partido que últimamente parece enfadado con todo el mundo. Pero también resulta posible que el PSOE y Unidas Podemos tengan algunas dificultades, estancando sus resultados o incluso bajando.

En las últimas elecciones lusas, no sólo se afirmó la *geringonça*. Se votó en varias direcciones. La población también apostó por mantener un partido fuerte, el PSD, de centroderecha, en la oposición. El bipar-

tidismo se sigue considerando una garantía: un seguro de vida político. Algo que puede también ocurrir en España, si se confirma la subida de un PP en versión más moderada.

Por otra parte, muchos votantes manifestaron interés por las nuevas formaciones políticas. Tenemos ahora el Parlamento más diverso desde 1974: nueve partidos con escaños. Algo nunca visto en Portugal. Ni siquiera en los tiempos floridos de la revolución, en que había muchos movimientos políticos, cada uno con su sueño parti-

Como en Portugal, parece existir en España, también en Catalunya, una mayoría que desea paz y estabilidad

cular, ocurrió algo así. Este comportamiento electoral luso parece darle buenas cartas a la novedosa plataforma Más País, de Íñigo Errejón.

Finalmente, en el sufragio portugués ha ocurrido la llegada al Parlamento de un diputado de extrema derecha. Algo sentido como un sacrilegio por un régimen nacido de una revolución de izquierdas. Eso indica que el radicalismo patriótico está ahí, dinámico, en los dos países ibéricos, y ha venido para quedarse durante un tiempo.

Sin embargo, tal como en Portugal, parece existir en España, también en Catalunya, una mayoría silenciosa que desea paz, sosiego, estabilidad, sin que la metan en heroísmos de austeridad económica o en callejones sin salida embanderados. Histó-

ricamente, la existencia de esta mayoría resulta muy importante. La paz como cultura compartida en la España contemporánea tiene cuarenta años y poco: la edad de la joven democracia española. Aún es poco tiempo, muy poco, en el marco de una larga historia a veces tremebunda. Las voces que plantean el regreso al conflicto, aunque potentes y, sobre todo, muy alimentadas por la memoria de esos siglos sombríos, no han logrado la mayoría. La gente quiere otra España: plural, pacífica, próspera y respetuosa.

Esta parece ser, creo, la voz de la historia. Difícil de escuchar, con todo el ruido que hay en el ambiente. Pero ganarán las elecciones, y sobre todo el futuro que de ellas nazca, los líderes que sepan corresponder a este deseo popular. Resulta, de hecho, bastante extraño convocar un sufragio para corregir el voto de los electores. Da la impresión de que funcionaría mejor que los políticos se corrigieran a sí mismos. Y puede que sea ese el sentido de los resultados del próximo día 10 de noviembre: los votantes quizá se reafirmen en su idea de dividir los escaños, aunque sea de otra manera, forzando así una negociación. Claro que faltan todavía los debates y la campaña electoral, que en Portugal fueron muy importantes para el resultado final. Está en curso, además, el maremoto catalán, posterior a la sacudida sísmica de la sentencia. Pero creo que ese deseo de paz está ahí y seguirá ahí. Un anhelo profundo de sanar dramas, conflictos y heridas.

Conviene que los líderes políticos del momento vayan encontrando el otro lado de sí mismos. O que se aparten, en el caso de que no sean capaces de construir la nueva realidad que se les pide. ■

En l'article titulat "Un profund desig de pau", Gabriel Magalhaes assegura que a Espanya i Catalunya hi ha "una majoria silenciosa que desitja pau, assossec, estabilitat". En aquest cas, Magalhaes fa més referència a una entesa a escala política espanyola, no tant de pau social als carrers catalans, però és clar que l'escrit suposa una crida a la calma en moments de tensió popular. Tot i aquest fet, en un moment donat de l'escrit l'autor sí que para atenció explícita a les protestes postsentència: "És en curs, a més, el terratrèmol català, posterior a la sacsejada sísmica de la sentència. Però crec que aquest de desig de pau és allà i seguirà sent-hi. Un anhel profund de sanar els drames, conflictes i ferides". Un cop més, per tant, veiem durant aquella setmana un article d'opinió a La Vanguardia en què es fa una "crida a la serenor".

3.2.1.1. Valoració final

Després de repassar l'anàlisi detallada del tractament de les protestes contra la sentència dels presos independentistes per part de La Vanguardia, és fàcil fer-ne una valoració més general; veure clar si el diari, des de les seves pàgines, fa una crida a la calma en moments de revolta popular.

I el cert és que el rotatiu de can Godó és indiscutible que ho fa. Aquest fet es veu clar en els articles del director que encapçalen el diari cada dia i en articles sense firmar que obren la secció d'opinió i per tant, evidentment, fixen la línia editorial del mitjà sobre una polèmica determinada. Des d'aquests escrits es fa una crida constant a posar fi a les protestes tempestuoses d'aquella setmana i, en paraules de Passarell, es treu a passejar el fantasma de l'ordre. Per analitzar la forma com una capçalera tracta o cobreix uns fets polèmics és cabdal llegir tranquil·lament aquests dos textos periodístics. I, en aquest cas, remarquen de forma palmària el punt de vista de La Vanguardia.

Les notícies o cròniques que relaten les manifestacions utilitzen indubtablement un vocabulari que criminalitza els ciutadans mobilitzats. Per referir-s'hi, les paraules "radicals" o "violents" són infinitament més utilitzades que "ciutadans", "manifestants" o "mobilitzats". La narració dels fets que van tenir lloc, però, és "objectiva" i fidel a la realitat.

Per altra banda, els articles d'opinió que són publicats al rotatiu també fan una crida unànime a posar fi a les protestes. Entre els opinadors n'hi ha d'independentistes i d'unionistes; de contraris a la sentència judicial i de defensors del veredicté perquè confien en la justícia espanyola. N'hi ha molts, també, que carreguen contra les manifestacions i les barricades. Però no n'hi ha ni un de sol que defensi els activistes i l'ús de barricades. Aquest fet afecta negativament la pluralitat del mitjà, és clar, perquè entre el sector independentista sí que hi havia gent que hi donava suport. Tant és així, que l'articulista que més defensava els manifestants era Pilar Rahola. I certament no estava del seu costat, però era l'única que demanava posar fi tant a la violència dels manifestants com a la dels policies.

La Vanguardia, a més, de la mà de Mayka Navarro, publica diversos reportatges en què s'explica detalladament "l'arsenal" dels manifestants i es fa una "radiografia del caos". No elabora ni una sola peça, en canvi, que expliqui els motius de fons de les protestes. Unes mobilitzacions en les quals de ben segur es podia investigar-ho: després d'una dècada en que les accions independentistes s'havien caracteritzat justament per ser massives i pacífiques, l'octubre del 2019 van ser certament inflamades i violentes. De fet, precisament en la peça titulada "l'arsenal dels violents", Navarro escriu: " [els manifestants] han nascut a Catalunya i és probable que faci diversos anys que participen amb les seves famílies i amics en concentracions independentistes cíviques i pacífiques. Per què han decidit cremar el contenidor?". Aquesta pregunta tan convenient, però, no obté resposta en l'escrit ni entre les altres pàgines del diari. Tampoc s'hi troba cap reportatge que abarqui la brutalitat policial que també va tenir lloc aquelles jornades.

Pel que fa a la premsa gràfica de La Vanguardia, la gran majoria de vinyetes fan referència a la sentència i no a les protestes. Tot i això, Toni Batllori n'elabora una en què critica el fet que Televisió Espanyola para molta més atenció a les manifestacions independentistes des que hi ha aldarulls. És sens dubte una de les peces més irreverents que el rotatiu va publicar aquella setmana. Cal afegir que el missatge de la vinyeta és el mateix que el de l'article "Dia 14O: pitjor que ahir i pitjor que demà", escrit per Sergi Pàmies. Ambdues peces són les úniques en què el rotatiu critica la cobertura – sensacionalista, segons Batllori i Pàmies – dels mitjans de comunicació espanyols.

Finalment, cal destacar dos escrits concrets que publica La Vanguardia. El primer és l'article sense firmar titulat "Defensors de Barcelona" que el rotatiu publica per obrir la secció d'opinió el 19 d'octubre. En la peça, el diari fa una distinció clara entre bons i mals

ciutadans; entre “els radicals” que cremen contenidors i “els defensors” de la ciutat. En segon lloc, cal parar l’atenció en l’article “President o activista”, de Lluís Foix. El periodista comenta: “Quan veig manifestacions amb torxes i marxés sobre capitals m’evoquen fets dels anys trenta a Europa”. En aquest cas, la criminalització de les protestes arriba fins a tal punt que Foix el que fa és banalitzar el feixisme. I La Vanguardia, en aquest article, ho permet.

3.2.2. Ara

14 d'octubre

a

L'EDITORIAL

Davant de la sentència

El Tribunal Suprem té previst comunicar avui la sentència del Procés, sobre la qual encara planen moltes incògnites. Un cop descartat el delict de rebel·lió i, per tant, desautoritzat el relat de la violència que va sustentar la instrucció del jutge Pablo Llarena i els informes de la Guàrdia Civil, els magistrats es decantaran per una figura decimonònica del Codi Penal, la sedició, que comporta penes igualment importants que poden superar els 10 anys. Ja hi haurà temps per analitzar els detalls de la sentència, quina és la veritat dels fets que estableix i quina responsabilitat atribueix a cada acusat. I també per veure com es resolen les qüestions prèvies, sobretot les que han motivat recursos davant del Tribunal Europeu de Drets Humans d'Estrasburg. Però, des del primer moment, caldrà gestionar com s'hi respon, tant institucionalment com al carrer.

En primer lloc, cal subratllar que seria catastròfic per a la causa independentista que una sentència que descarta la violència, almenys en un grau suficient per doblegar l'Estat,

derivés en una resposta violenta. Afortunadament, en els últims dies i setmanes, i davant del que serà sens dubte una sentència dura, el conjunt del moviment independentista ha reformat el seu compromís amb la no-violència, i des de totes les instàncies es fan crides a la calma i a la determinació, ja que aquesta vegada el que es planteja no és una acció puntual sinó mobilitzacions durant un període de temps més o menys llarg.

Tal com es planteja la resolució del Suprem, hi pot haver una regressió de drets per un ús abusiu de la sedició

L'objectiu de la protesta ha de ser demostrar a les institucions de l'Estat que una part molt majoritària de la societat catalana no comparteix que s'hagi donat una resposta judicial a un problema polític, i està disposada a mobilitzar-se de forma pacífica per defensar els seus drets. Aquesta és la clau de volta. Tal com es planteja la sentència, serem al davant d'una regressió de drets fonamentals, amb un ús abusiu de la figura de la sedició. La reivindicació ha

de ser en defensa dels drets fonamentals, que també serà la base dels acusats davant d'Estrasburg, i incloure-hi el màxim d'actors de la societat catalana. Es pot estar en contra de la independència, o ser crític amb la manera com s'ha conduït el Procés, però davant d'una sentència així caldrà tornar a fer pinya i reagrupar la societat al voltant d'uns eixos de mínims, com ara l'amnistia i el referèndum.

Perquè més enllà de les mobilitzacions, justes i necessàries, caldrà tenir molt en compte que el que dona legitimitat política al procés sobiranista són sempre els vots. D'aquí que cada vegada que els catalans tinguin una urna al davant, i la primera oportunitat serà el 10-N, caldrà omplir-la amb paperetes que transmetin un missatge clar de rebuig a la regressió. I aquest missatge s'haurà de repetir tantes vegades com calgui, perquè ara mateix la persistència és la principal arma dels que només tenen les urnes per defensar les seves idees. Venen dies difícils, però la societat catalana ja ha donat mostres sobrades de maduresa i d'intel·ligència col·lectiva.

L'editorial amb el qual obria l'Ara el dia en què s'acabaria fent oficial la sentència dels presos independentistes és bastant definitori del caràcter del mitjà. Des de l'escrit es defensa el de manifestació – “més enllà de les mobilitzacions, justes i necessàries” – però es fa una crida a que aquests actes siguin *no-violents*. Per tant, es fa una crida preventiva a la calma, però no a la indiferència.

15 D'OCTUBRE

No és normal

HI HA GENT que creu que és normal que es condemnin persones a presó per haver intentat dur a terme pacíficament les seves idees i per complir les promeses que havien fet a la ciutadania (que els havia triat precisament per fer-les, per una àmplia majoria democràtica). I hi ha gent que no ho troba normal. Qui ho troba normal, intentarà que en les pròximes hores, dies, setmanes i mesos hi hagi arreu un miratge de normalitat. Que tot sigui igual que sempre, i amb aquestes persones a la presó. I qui no ho troba normal té el dret a desmentir aquest miratge de normalitat i demostrar d'una manera permanent, pacífica i visible que aquesta suposada normalitat no existeix. Si hi ha una cosa molt rellevant que no és normal, no podem fer veure que tot continua normalment. Estic convençut que hi ha molts i moltes maneres d'anar dient, amb civisme i sense violència, que avui a Catalunya la vida no és normal, que estem en un estat d'excepció, que tot està contaminat per aquesta anormalitat enorme que tot ho presideix. Cadascú ja sabrà com fer-ho, en el seu àmbit, per desmentir la normalitat. No és una cosa d'unes hores ni d'uns dies. La necessitat de fer visible la anormalitat dura tot el temps

L'endemà de l'emissió de la sentència i per tant de l'ocupació de l'aeroport Vicenç Villatoro escriu un bitllet en què fa una crida a no deixar que la normalitat regni a Catalunya després del que ell considera una injustícia. Afirmar que hi ha gent que intentarà que “en les pròximes hores, dies, setmanes i mesos hi hagi arreu un miratge de normalitat”. Tot i això, diu, la gent que pensi que cal desmentir aquest miratge té dret a “demostrar d'una manera permanent, pacífica i visible que aquesta suposada normalitat no existeix”. En un altre moment de l'escrit, Villatoro torna a parlar de la necessitat de manifestar-se amb “civisme i sense violència”.

És a dir: el periodista no només vol que hi hagi calma i ordre a Catalunya les setmanes que vindran, sinó tot el contrari; anima la població a mobilitzar-se davant d'un fet – segons ell – injust. A la vegada, també demana preventivament que totes aquestes accions siguin pacífiques.

Milers de persones van omplir ahir la terminal T1 de l'aeroport del Prat en protesta per la condemna dels líders independentistes. (G. ARNET)

La condemna als líders de l'1-O obre un abisme amb l'Estat

L'independentisme respon amb una mobilització massiva a les penes d'entre 9 i 13 anys de presó

GERARD PRUNA
BARCELONA

La sentència del Tribunal Suprem contra els dirigents independentistes va acabar d'eixamplar ahir la distància entre una gran majoria de catalans i l'Estat. Un abisme que es va fer visible en les mobilitzacions de protesta que van col·lapsar Catalunya i que van tenir l'epicentre a l'aeroport del Prat, on l'afluència massiva de persones va obligar a cancel·lar més d'un centenar de vols. Al tan-

cament d'aquesta edició encara hi havia milers de manifestants a l'aeroport. Es tracta d'una fractura emocional que allunya encara més la solució política del conflicte, malgrat que ahir el president del govern espanyol, Pedro Sánchez, intentés presentar el veredict del tribunal com l'oportunitat de començar una nova etapa.

L'abisme va obrir-se a primera hora del matí quan el tribunal liderat per Manuel Marchena va fer públic el seu posicionament i va confirmar el que, en l'última rellicada d'una causa plena de mancances, ja s'havia filtrat els últims dies als mitjans: la condemna per sedició dels nois dirigits inde-

Diàleg
Torra demana un reunió amb Sánchez, que s'allunya de la via dels indults

pendentistes que porten prop de dos anys en presó preventiva. Tot i descurar la rebel·lió, el tribunal va decretar penes d'entre 9 i 13 anys per als nou empresonats -18 per a Oriol Junqueras, 12 per a Raül Romeva, Jordi Turull i Dolores Bassa (tots ells condemnats també per malversació); 11 i mig per a Carme Forcadell, 10 i mig per a Josep Rull i Joaquim Forn, 19 anys per a Jordi Sánchez i Jordi Cuixart - i va limitar a la desobediència la condemna per a Carles Mundó, Meritxell Borràs i Santi Vila. A més, Pablo Llarena va reactivar l'euroordre contra Carles Puigdemont tot i veure com la seva teoria de la rebel·lió se li desdolia a les mans.

La nova etapa que vaticina Pedro Sánchez, doncs, comença amb els dirigents independentistes enfrontant-se a llargues penes de presó. Tant des de la Generalitat com des de la Moncloa admeten en privat que l'existència de presos impedeix la resolució del conflicte, però ahir el president espanyol en funcions -en plena precampaña per a les eleccions del 10 de novembre- va aprofitar la seva compareixença per enterrar qualsevol possibilitat d'indults i tornar a brandar l'article 155, abans fins i tot que les protestes haguessin omplert els carrers de Catalunya i bloquejat l'aeroport del Prat.

La crònica de la mobilització massiva que es va produir a Catalunya el 14-O a l'aeroport del Prat va a càrrec de Gerard Pruna. La narració destaca, sobretot, en comparació amb la que va publicar La Vanguardia. Si en el diari actualment dirigit per Jordi Juan destacava que, abans que s'haguessin produït barricades i escenes realment violentes a Barcelona, el rotatiu ja parlava de “radicals”, “agitacions de carrer” i “aldarulls contraproductius per als seus impulsors”, Pruna escriu en tot moment sobre “mobilitzacions”, “concentracions” i “manifestants”. A més, a La Vanguardia ressaltava el fet que, per il·lustrar l'acció a l'aeroport, s'havien escollit dues fotografies d'un grapat de turistes desorientats. A l'Ara, de moment, i tal com es veu en la imatge adjuntada en aquest treball, la fotografia triada és una en la qual es veu una munió de gent concentrada al Prat. Aquesta imatge és més representativa de la realitat i, malgrat que pugui no semblar-ho, és menys sensacionalista.

Tots ho sabem

Anàlisi

TONI SOLER
PERIODISTA

La resposta ciutadana a la sentència té un volum i una intensitat que és perfectament comparable a la de l'1 d'octubre del 2017 i dies successius. La indignació és gran i el seu perímetre supera amb escreix els límits ideològics de l'independentisme. Les mobilitzacions estan ben organitzades, són eficaços, pacífiques. Els responsables del Tsunami Democràtic han demostrat que portaven la llitja ben apresada. Sembla que seran accions intermitents però continuades.

La inestabilitat continuarà, sense que cap dels actors tradicionals del sobiranisme – Govern, partits i entitats – se'n puguin atribuir el lideratge. La duresa de les sentències ha tocat la fibra d'una part molt important de la població catalana, i suposa un desafiament a l'Estat, encara que des de Madrid s'hagi intentat –sense gaire èxit– imposar la idea que el Tribunal Suprem ha optat per castigs “suaus” que confirmen la situació de “privilegi” dels presos polítics, que ja porten prop de dos anys tancats.

Fent zàping ahir era fàcil veure l'abisme mental que separa l'univers mediàtic català i espanyol, i també el mur d'incomprensió que fa impossible que l'opinió pública espanyola es faci una idea real del que està passant a Catalunya. El greuge a Catalunya és tan intens com el sentiment de revenja a l'Espanya més inflamada. En termes demoscòpics, aquesta barrera segurament es traduirà en la ja anunciada pujada del PP i de Vox i el previsible augment del vot independentista en les eleccions del 10 de novembre.

Precisament el context electoral fa molt difícil pensar en una solució immediata a un problema que el conjunt de la societat catalana demana resoldre a crits. La compareixença de Pedro Sánchez d'ahir, cega i sorda davant la reacció popular a Catalunya, indica que el socialisme espanyol (i el català) no està dispo-

Concentració de milers de persones ahir a la plaça Sant Jaume. (FOTO: JORDI LABASTA / EPA)

Conflicte
La solució és complicada però senzilla d'enunciar: no hi ha res més a fer que negociar

cia. Malgrat tot, ni Sánchez ni cap futur president d'Espanya pot aspirar a tenir un mandat exitós, ni tan sols normal, sense emprendre mesures per superar l'enorme fractura política i emotiva entre Catalunya i el conjunt d'Espanya.

La solució al conflicte català és molt complicada, però senzilla d'enunciar: no hi ha res a fer que no sigui negociar. Ho sabem tots. La unilateralitat va fracassar el 2017, i

es dificultats enormes: primera, el govern espanyol ha d'admetre l'existència d'una contrapart –Catalunya, subjecte polític–. Segona, la solució ha de ser acceptable per a una majoria de catalans, i això obliga a trobar fórmules imaginatives que poden ser insuficients tant per als independentistes més inflexibles com també per als que s'escuden en l'estricta res-

L'anàlisi de Toni Soler titulat “Tots ho sabem” se centra en la sentència i en el fet que, segons el periodista, l'embat entre Catalunya i Espanya només se solucionarà de forma pactada. Però això no ens ocupa en aquest treball.

El que ens interessa i cal destacar de l'escrit de Soler és el fet que, així com Gerard Pruna, les escasses referències que fa a les manifestacions populars no són a través de paraules com “violents” o “caos” sinó de “mobilitzacions”, “reacció popular” i “inestabilitat”. A l'Ara, de moment, no es criminalitza la protesta.

MARC TORO
BARCELONA

La sentència del Procés no només condicionarà el futur dels presos polítics i dels altres dirigents o càrrecs dels Mossos processats pels fets de l'octubre del 2017, sinó que limita una sèrie d'accions que fins ara quedaven emparades en drets fonamentals, com els de manifestació o expressió. Experts en dret consultats per l'ARA afirmen que el Tribunal Suprem ha fixat un incert precedent de cara al futur, i dos d'ells consideren que la condemna per sedició obre la porta a la criminalització d'altres protestes.

"Les llibertats d'expressió i manifestació es veuen retallades, sense cap mena de dubte", afirma Josep Pagès, professor de dret constitucional de la UAB, que es fixa sobretot en la condemna dels Jordis per la concentració davant de la conselleria d'Economia del 20-S. "En comptes de donar lloc a un delictes de desordres, dona lloc a un delictes d'una entitat exponencialment diferent, amb una càrrega penal molt més forta", argumenta. Al seu parer, el delictes de sedició és un "residu de règims no democràtics en el Codi Penal", i recorda que no existeix en altres ordenaments democràtics.

Aquest últim punt també el fa el professor de dret de la UPF Josep Lluís Martí, que alerta que fets com els del 20-S i l'11-O, que fins ara quedaven "protegits" dins del dret a protesta, ara quedaran "reconeguts

Un precedent que limita el dret a la manifestació

Experts en dret consideren que la condemna per sedició obre la porta a criminalitzar altres protestes

com a constitutius d'un delictes de sedició". Un delictes que, en el cas de les condemnes més severes (d'entre 10 i 15 anys), és "comparable" al d'un homicidi, destaca. "El delictes de sedició pràcticament no s'havia aplicat. En total hi havia quatre sentències entre els anys 80 i els 2000, i ara ens trobem que ha creat jurisprudència, i delimita així els límits

dels drets a manifestació i protesta". S'hi suma la portaveu de Catalunya de Judges per a la Democràcia, Montserrat Comas.

L'opinió dels experts consultats, però, no és unànime pel que fa als efectes d'aquesta jurisprudència. Comas, de fet, considera que "no és traslladable a altres conflictes socials i polítics" perquè el Suprem ha

Manifestació contra la sentència ahir a la plaça Espanya de Barcelona.

SARA CABARRIOCAS

emmarcat la sedició en el marc d'un pla per "aconseguir la independència". Així, recorda que en les últimes setmanes, quan els ciutadans han "desbordat les forces de seguretat" per aturar un desnonament, no s'ha obert cap causa penal. "Entenc que puguin saltar les alarmes per l'abast que pugui tenir el precepte en el futur, però crec que cal contextualitzar-ho", resol.

Pagès i Martí, en canvi, es mostren convençuts que els efectes poden anar més enllà, tant en el cas de desnonaments com en el de l'encarclada al Parlament del 2011 –pendent d'un recurs al Tribunal Constitucional– o fins i tot en protestes com les d'ahir a l'aeroport del Prat. "Quins són els límits de la protesta perquè no sigui sedició? Han quedat esborrats", afirma Pagès. "El tribunal diu que els fets del 20-S i l'11-O eren generalitzats i massius, que tota la comunitat hi estava implicada i que hi havia escenes de por. Els talls i les protestes d'avui [ahir] també són generalitzats i massius, i si hi ha aldarulls pot haver-hi alguna escena de por per càrregues policials o el llançament d'alguna pedra", afegeix Martí, que alerta que el Suprem ha establert ara un marge d'interpretació dels fets.

El professor de la UPF apunta que aquesta dinàmica podria arribar a afectar actes de desobediència civil, sovint associats a "multes o, en el pitjor dels casos, penes d'un o dos anys de presó". La sentència, conclou, són "males notícies des del punt de vista democràtic".

L'Ara publica una peça a càrrec de Marc Toro en què es consulta a experts en dret sobre el perill que la condemna per sedició pot suposar per drets fonamentals com els de manifestació o expressió. Dos dels entesos coincideixen en el fet que "la condemna per sedició obre la porta a la criminalització d'altres protestes".

De fet, quines siguin les respostes dels experts és igual, en l'anàlisi d'aquest treball. El que importa és el fet que l'Ara, amb aquesta peça, posa el focus en el risc que corre el dret a manifestació; la criminalització que pot patir després del veredict emès pel TS.

Un tipus d'escrit que en cap moment es va publicar a La Vanguardia.

Bloqueig massiu i fortes càrregues policials al Prat

Milers de persones secunden la primera acció de protesta del Tsunami Democràtic

JORDI MUMBRÚ / CLARA LÓPEZ
EL PRAT DE LLOBREGAT / BARCELONA

Bloquejar el Prat. Va ser la primera crida a l'acció del Tsunami Democràtic ahir cap a una del migdia. Era el tret de sortida del cicle de mobilitzacions promeses com a resposta a la condemna del Suprem als líders independentistes. La reacció va ser immediata i massiva: milers de manifestants van dirigir-se cap a l'aeroport del Prat i van omplir fins a saturar els combois de Rodalies i de la línia 9 del metro; d'altres van anar-hi en vehicle privat. En poca estona, l'accés per carretera al Prat estava completament bloquejat i les aglomeracions van obligar a interrompre també els transports públics que connectaven amb l'aeroport durant una bona estona.

Per arribar a l'aeroport calia caminar quilòmetres, i és el que van fer milers de manifestants en una marxa improvisada per la Gran Via de Barcelona. Va ser el cas de la Maria, veïna de la Floresta de 53 anys:

combinaven els efectius de Mossos i Policia Nacional, incloïen porres i també projectils d'escuma que van deixar desenes de ferits. Els Serveis d'Emergències Mèdiques (SEM) van atendre 75 persones a la terminal T1 durant la tarda i la nit d'ahir. Es van fer una desena de trasllats a centres sanitaris i un dels ferits va patir una lesió ocular que s'estava avaluant en un centre hospitalari al tancament d'aquesta edició. Entre els ferits hi va haver també diversos periodistes que estaven cobrint la protesta. En un moment de la tarda, un noi que portava una estelada va rebre d'un mossos d'esquadra un fort cop de porra al genoll. Quan els voluntaris de Sanitaris per la República s'hi van acostar per endur-se'l d'allà, els agents els hi van impedir.

La tensió entre manifestants i policies va créixer amb el pas de les hores. Cap al vespre, centenars de persones empenien ja el camí cap a casa mentre alguns grups encara feien el camí contrari en direcció a l'aeroport. Entre ells hi havia al-

01. Càrregues policials contra els manifestants ahir als accessos del Prat. (JULIÀ TSE)
02. Agents carreguen contra manifestants a la T1. (MARGUARDIA O3). Amb les carreteres tallades, diversos viatgers van arribar a peu al Prat. (CRISTINA CALDERER)
04. Pep Guardiola, la cara i la veu del manifest del Tsunami Democràtic. ARA

guns viatgers arrossegant maletes que miraven d'arribar a peu a la terminal T1 per no perdre el vol. El Tsunami Democràtic va donar per desconvocada l'acció al Prat poc abans de les 22 hores, però un grup reduït de manifestants no es van moure i l'enfrontament amb els agents es va tornar més cru. Diversos vídeos evidenciaven la tensió: els manifestants responien a l'acció policial llançant objectes, descarregant el contingut dels ex-

tintors o fent servir mànegues d'extinció d'incendis mentre els agents responien disparant projectils d'escuma. En un altre vídeo es veia com una furgoneta dels antiavalots dels Mossos avançava empenyent dues persones que li volien barrar el pas.

La mobilització massiva al Prat va ser el punt crític i culminant d'una jornada de protestes que començaven a caure estona després que el Suprem fes pública, ja de manera oficial, la

Finalment, López i Mumbrú, en un punt determinat de la crònica, detallen com i amb quins artefactes es van atacar mútuament activistes i policies. Perquè tots dos bàndols ho van fer i és just explicar-ho.

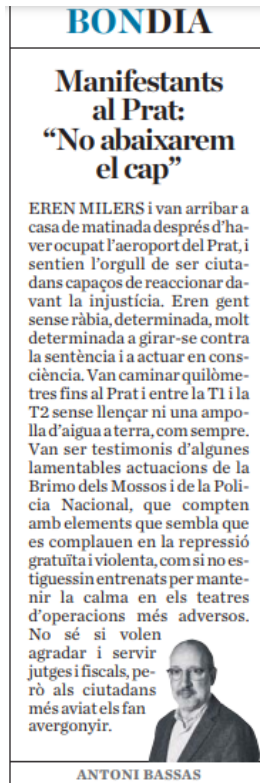
País Valencià
Milers de ciutadans es van manifestar ahir a Alacant, Benicarló, Castelló, Elx, Gandia, Pedreguer i València per rebutjar la sentència del Tribunal Suprem. Les mobilitzacions es va convocar l'Associació Acció Cultural del País Valencià (ACPV), amb el suport d'entitats com Escola Valenciana, Intersindical Valenciana, Solidaritat i República País Valencià i la Plataforma pel Dret a Decidir del País Valencià.

163

16 d'octubre

La portada del 16 d'octubre és presidida per una fotografia en què s'aprecia l'embat inflammat entre manifestants i policies. És una imatge tan impactant com representativa de la realitat. En el peu de la fotografia, un cop més, el lèxic emprat no especularitza els fets: es parla de “tensió”, “protestes”, “pujar el to” i “enfrentaments”.

En aquest bitllet, el periodista Antoni Bassas fa una clara defensa de la mobilització ciutadana del dia anterior i fins i tot carrega contra “la repressió gratuïta i violenta” exercida per part de les forces de l’Estat. Bassas parla de “l’orgull de ser ciutadans capaços de reaccionar davant la injustícia, de “gent molt determinada a girar-se contra la sentència i actuar en conseqüència” i de les “lamentables actuacions de la Brimo dels Mossos i de la Policia Nacional”, que, segons diu el periodista, estan “entrenats per mantenir la calma en els teatres d’operacions més adversos”.

Curiosament, Bassas lloa el fet que els activistes no van “llençar ni una ampolla d’aigua a terra”, quan certs enfrontaments amb la policia sí que es van produir. Serà interessant comprovar si, a mesura que passin les jornades i la tensió creixi, l’articulista segueix tan fermament del costat dels “ciutadans capaços de reaccionar davant la injustícia”.

Les protestes davant les Delegacions acaben en aldarulls

La Moncloa considera que les imatges no corresponen a un "moviment pacífic"

M. TOBO / E. CELMA
M. GARCIA / G. MARTÍNEZ
BARCELONA / GIRONA / TARRAGONA
TARRAGONA

La promesa de l'independentisme que respondria al carrer si la sentència de l'1-O era condemnatòria es va tornar a complir l'endemà que el Tribunal Suprem fes públic el seu veredict. Milers de persones van tornar a sortir al carrer a les quatre capitals catalanes, en unes protestes que al vespre van derivar en forts aldarulls i enfrontaments al carrer amb els Mossos d'Esquadra i la Policia Nacional. A Barcelona hi va haver tres detinguts. A Girona, la nit, amb el PP i CiU demanant aplicar ja la Llei de Seguretat Nacional, el govern espanyol va fer un comunicat en què defensava el paper dels Mossos, negava que es tractés d'un "moviment pacífic" i assegurava que els actes estaven coordinats per grups que utilitzen la violència al carrer per trencar la convivència a Catalunya. Des del Govern, el vicepresident, Pere Aragonès, també va anunciar una crida a allunyar-se de les conductes violentes: "No els hi regalarem el que busquem, un 150 encobert".

A l'ocasió catalana, l'acte organitzat per Ombudsman i l'ANC, davant la Delegació del govern espanyol es va celebrar a mitja nit, amb més de 400 persones a la plaça de la Universitat. Mentre a la cruïlla entre el carrer Mallorca i el carrer Bruc, uns 40.000 persones, segons la Guàrdia Urbana, il·luminaren l'acte amb milers d'espelmes, a l'altra banda de la Delegació -tocant al passeig de Gràcia- es produïren les primeres càrregues policials dels Mossos d'Esquadra contra alguns dels manifestants que havien arribat des dels volants convocats pels CDR a la plaça Universitat. El contrast era evident.

Els manifestants que s'enfrontaven a la policia cridaven consignes com "Els Mossos també són forces d'ocupació" o "A por ells", i els agents de la policia catalana, però també els de la Policia Nacional, intentaven dispersar-los amb fortes càrregues. Els concentrats van encendre foc en diversos carrers del centre de Barcelona, com el mateix passeig de Gràcia -van arribar fins a la Diagonal, on van incendiar contenedors-. La policia va perseguir els manifestants conduïda a tota velocitat diverses furgonetes per dispersar-los. Mentrestant, els Bombers apagaven els focs que havien encès

01. Foc als carrers del centre de Barcelona, on

02. Centenars de manifestants a terra a Girona, on

03. Una paperera incendiada a Tarragona, on

04. Manifestants

Mossos van carregar contra els concentrats i van disparar projectils d'escuma. També hi va haver aldarulls a Lleida i a Girona, on hi va haver enfrontaments amb una manifestant que havia llançat objectes als agents que protegien l'edifici. A Tarragona, els Mossos i la Policia Nacional van carregar contra alguns manifestants davant la Subdelegació del govern espanyol pel llançament d'objectes. Més tard, uns activistes van cremar cotxes a l'entrada de l'Agència Tributària.

concentrat al voltant de la Delegació del govern espanyol continuaven encensant el pont escales les paraules dels presos que familiars i amics llegien de les cartes que havien escrit des de Lledoners. Fug de les Baixes i Mae d'Enric. La presidenta de l'ANC, Elisenda Pàluz, va posar veu a Jordi Sánchez, que va assegurar que és "optimista" malgrat la sentència: "Només des de la persistència guanyarem la batalla democràtica a Espanya".

Fins a quatre periodistes escriuen la notícia que relata els actes de protesta que es van realitzar en diferents indrets de Catalunya el vespre del 15 d'octubre. En la peça, els periodistes expliquen "objectivament" què va passar: forts aldarulls i baralles entre manifestants i policia i també l'enfrontament que es va produir entre els dos bàndols després que un grup de mobilitzats haguessin "llençat objectes als agents que protegien l'edifici". Però a diferència del to general de La Vanguardia el 2019, l'Ara en cap moment parla de "radicals" o "violents" a l'hora de referir-se als manifestants i, a més, explica les "fortes càrregues policials" i la persecució dels activistes amb furgonetes dels agents, fet que passa de puntetes en les cròniques del diari que en aquell moment dirigia Màrius Carol.

Els Mossos revisaran l'actuació i les càrregues a l'aeroport

Les intervencions de la policia catalana i la Policia Nacional al Prat acaben amb 115 ferits, un dels quals operat d'urgència per una lesió als testicles

PAU ESPARCH / LARA BONILLA
BARCELONA

Uns manifestants agafats al capó d'una furgoneta de la Brigada Mòbil (Brimo) dels Mossos mentre el vehicle circula uns metres. És un dels vídeos de l'actuació de dilluns de la policia catalana a l'aeroport del Prat. Les escenes no han agradat al departament d'Interior, que revisa les imatges de la intervenció dels Mossos d'Esquadra per la mobilització a la terminal T1 convocada pel Tsunami Democràtic. Encara que fonts del departament van reconèixer que el cos avalua les seves actuacions a posteriori per comprovar si s'han respectat els criteris policials, l'acció de la furgoneta dels antiavalots està sota la lupa. Però fins ara el director general dels Mossos –el responsable polític del cos– no ha obert cap expedient d'informació reservada per aquest cas.

Des de la policia catalana estan fent la investigació interna habitual abans d'anar un pas més enllà, i Interior insisteix que es necessita temps per analitzar el conjunt de la intervenció. Malgrat tot, segons el SEM, les fortes càrregues a l'aeroport –que no són només atribuïbles als Mossos perquè també hi va actuar la Policia Nacional– van deixar 115 ferits, gairebé la totalitat de les persones lesionades en les diverses protestes de dilluns a Catalunya per la sentència del Procés. Els altres ferits, 16, van ser a Barcelona, Maçanet de la Selva, Lleida i Reus. Dels 115 lesionats al Prat, un va perdre un

va ser intervingut "d'urgència" a l'Hospital Clínic i ahir estava ingressat en situació "estable", però per motius de privacitat no es van donar més detalls. Alerta Solidària va dir que l'home va patir una "agressió" de la Policia Nacional.

Els advocats de l'associació de defensa de drets humans Iridia van assegurar que almenys sis dels 131 ferits a l'aeroport van rebre l'impacte d'un projectil d'escuma (foam). També van recollir que cinc persones van patir cops de porra al cap i 16 lesions en altres parts del cos, al marge del noi que va perdre l'ull i el lesionat als testicles. Els advocats van afegir que 11 periodistes van ser agredits pels policies i van denunciar que hi havia agents antiavalots dels Mossos que no portaven el número d'identificació a l'esquena.

Contra manifestants asseguts

"Estava asseguda i sense cap avis previ vaig rebre tres cops de porra", explica a l'Ara la Marta, una de les ferides al Prat. Dilluns a les cinc de la tarda era a l'exterior de la terminal T1, en una zona d'aparcaments, quan uns manifestants van decidir assegurar-se. Tot i que els que havien fet aquest gest no superaven la desena, diversos agents antidisturbis dels Mossos van dirigir-se contra els asseguts i algun dels agents va carregar. En el cas de la Marta, va rebre un cop de porra a la cama, un altre a la ronyonada i el tercer al braç, cosa que li va provocar una fractura al cùbit. També apunta que el SEM tenia dificultats per atendre tots els ferits.

A l'horitzó, l'actuació continuava a la

Afectats
A la resta de Catalunya hi va haver 16 ferits per la resposta policial

Detencions
Els Mossos van arrestar tres persones dilluns en diferents protestes

cial. Recorden que els antiavalots actuaven en grups de pocs agents que quedaven dividits entre els manifestants i que no hi havia una línia policial definida. L'objectiu dels Mossos i la Policia Nacional va ser evitar que la massa de gent concentrada superés el control de seguretat de la terminal T1 i ningú entrés a l'interior de les instal·lacions, tot i que en poques ocasions els manifestants ho van intentar. Tanmateix, els agents van respondre amb dures càrregues sense que s'hagués superat el blindatge.

La policia espanyola estava situada a les portes d'accés i els Mossos a l'espai públic de l'aeroport. Però a mesura que avançava la mobilització de dilluns al Prat, la intervenció es va combinar entre els efectius d'ordre públic dels Mossos i de la Policia Nacional, encara que els antidisturbis no actuaven a la mateixa zona i evitaven coincidir. El dispositiu estava dirigit des del Centre de Coordinació Operativa (Cecor) situat al departament d'Interior i liderat pels Mossos, amb la presència de comandaments de la policia espanyola a la sala. Els Mossos van fer servir pistoles d'escuma i la Policia Nacional llançadores de pilotes de goma. Segons fonts del cos espanyol, dilluns només van utilitzar pilotes de goma a l'aeroport.

Els Mossos van fer dilluns tres detencions en les diverses actuacions, en les quals van resultar ferits 47 agents. La primera a l'aeroport del Prat, la segona a la N-11 a Mataró i la tercera en la protesta davant la Subdelegació del govern espanyol a

La notícia, escrita per Pau Esparch i Lara Bonilla, és una crítica indubtable a la mala praxi policial i a les càrregues abusives que, segons relata l'Ara, van propinar els agents de seguretat als manifestants del Prat.

L'entrada de l'escrit ja és tota una declaració de principis: "uns manifestants agafats al capó d'una furgoneta de la Brigada Mòbil (Brimo) dels Mossos mentre el vehicle circula uns metres". Amb aquesta frase, que explica un dels vídeos que van córrer per les xarxes sobre l'actuació de la policia catalana a l'aeroport, els periodistes denuncien ja d'entrada una actuació policial injustificable.

A més, la peça recull detalladament tots els manifestants que van ser ferits per la intervenció policial, i concreta les lesions que van patir els activistes més damnificats. També recull els testimonis de l'associació de defensa dels drets humans Iridia, el d'una ciutadana agredida per les forces de seguretat, el d'Alerta Solidària i el dels advocats dels periodistes atacats.

Esparch i Bonilla també fan una puntualització digna d'un periodisme de qualitat, que pretén explicar a la ciutadania allò que ella per si sola mai no podria saber: expliquen quina era l'estratègia a seguir de la policia al Prat – impedir que els manifestants accedissin a l'interior de l'aeroport – i denuncia com els agents van carregar contra els ciutadans malgrat que no havien intentat superar el blindatge.

La peça, que humanitza els activistes i defensa el seu dret a manifestar-se sense ser reprimits per la policia, també notifica que, aquell 14 d'octubre, 47 agents van resultar ferits. Perquè aquesta dada també forma part dels fets que van tenir lloc aquell dia.

Un jove perd un ull per l'impacte d'una pilota de goma

A.L./M.B./P.E./L.B. Un noi de 22 anys d'Artes de Lleida va perdre la visió d'un ull per l'impacte d'una pilota de goma disparada d'illums a la nit durant l'actuació de la Policia Nacional a l'aeroport del Prat. El noi participava en les protestes convocades pel Tsunami Democràtic després que es conegué la sentència contra els presos polítics. El noi va ingressar d'illums a la matinada a l'Hospital de Bellvitge amb una lesió ocular i ahir al matí va ser intervingut quirúrgicament. Fonts del centre van confirmar a l'ARA que el pacient havia patit "múltiples ferides facials" i un "esclat del globus ocular" compatible amb l'impacte d'un projectil.

Tot i que va entrar a quiròfan per "intentar salvar-li l'ull", les mateixes fonts hospitalàries van recomençar que era "molt complicat" per la gravetat de les lesions. El noi va estar al voltant de quatre hores

al quiròfan i després de la intervenció va quedar ingressat a l'Hospital de Bellvitge. Els fets van passar cap a les 10 de la nit, a la zona del pàrquing de l'aeroport del Prat. El Tsunami Democràtic havia convocat la mobilització i molta gent havia anat marxant cap a casa, fet que van aprofitar els cossos policials per carregar i guanyar terreny per allunyar als manifestants del recinte. Tal com va poder reconstruir l'ARA a través de les imatges, la Policia Nacional va intentar fer marxar els manifestants de l'interior del pàrquing de l'aeroport carregant contra la multitud i disparant pilotes de goma. Una d'aquestes pilotes va impactar a la cara del noi, a qui altres manifestants van apartar de la zona on hi havia l'enfrontament amb la policia, ja fora del recinte. Un grup de persones, algunes identificades amb distintius sanitaris,

se'n van fer càrrec i el van col·locar estirat a terra. Una unitat de la Policia Nacional, en una acció per allunyar els manifestants de l'aeroport, va carregar contra el grup que atenia el ferit i va pegar amb la porra un dels nois que els alertava que hi havia una persona a terra que estava sent atesa. El Parlament va prohibir l'ús de pilotes de goma als Mossos arran del cas Ester Quintana, que va perdre un ull per l'impacte d'un d'aquests projectils durant la vaga general del 2012. La prohibició en el cas dels Mossos va entrar en vigor el 2014, però la resta de cossos policials continuen utilitzant-les. L'1-0 la Policia Nacional en va fer ús i va provocar la pèrdua d'un ull a Roger Espinal. Ahir la Policia Nacional va admetre'n l'ús i va assegurar que la prohibició de les pilotes de goma només afecta els Mossos.

ATENCIÓ MÈDICA. L'impacte del projectil es va produir al pàrquing de l'aeroport i diverses persones, un cop fets, van anar ràpidament a atendre el jove ferit, entre elles personal sanitari perfectament identificat. A la imatge un escopeter de la Policia Nacional avança cap als nois que porten el distintiu sanitari.

CAOS. Hi va haver moments de confusió, ja que el noi estava envoltat de l'intercanvi de projectils entre els manifestants -que tiraven pedres als cossos policials- i la Policia Nacional -que intentava assegurar un perímetre de seguretat allunyat de l'aeroport-. Diverses persones van ajudar el ferit.

AJUT CIUTADÀ. Una quinzena de persones van posar-se al voltant del ferit per intentar evitar que les càrregues i el llançament d'objectes impactessin en el noi. Després d'una primera atenció a l'exterior del pàrquing, uns voluntaris se'n van endur cap a l'interior de l'aeroport del Prat, i d'allà a l'hospital.

A banda, L'Ara dedica un escrit exclusivament a explicar com un noi de 22 anys va perdre un ull a la manifestació del Prat per culpa de l'impacte d'una pilota de goma disparada per la policia. Amb aquesta peça, el diari aprofita el seu altaveu per denunciar que un jove activista pateixi una lesió tan greu per exercir el seu dret a protesta.

L'escrit també recorda que el cos de Mossos d'Esquadra té prohibit l'ús de pilotes de goma des de 2012 i, en la fotografia inferior de la pàgina, es parla de "l'ajut ciutadà". És a dir: lluny de la criminalització que significa parlar dels manifestants com a "grupuscles de radicals", per exemple, l'Ara explica com ciutadans que van presenciar l'escena van auxiliar el jove i el van protegir per evitar que rebés més cops.

17 d'octubre

ara
ara.cat

DIÀRIEN
17 d'octubre del 2019
120 pàgines

FINO A L'11 D'OCTUBRE
PER LA MONTAÑA DE PLENO
ALBA DE LOS HERMANOS

AVUI
EL SUPLEMENT
COMARQUES
GIRONES

JAVIER PÉREZ ROYO
embajador de la diplomacia catalana
en la Unión Europea de Bruselas

El juez al Sagrado ha sigut un símbol de justícia. És el que passa quan s'altera el curs natural de l'administració de justícia

RESPUESTA A LA SENTENCIA

Torra anuncia una compareixença de matinada
El president de la Generalitat havia evitat durant tot el dia referir-se als aldarulls

Buch defensa els Mossos i demana “aïllar els violents”
El xoc de l'independentisme amb la policia al carrer incomoda els presos polítics i tensa el Govern | Sánchez no descarta “cap escenari” després de reunir-se amb Casado, Rivera i Iglesias

VIOLÈNCIA A L'ALBARRACIN
Les quatre capitals catalanes van tornar a ser abïe escenari de violència. Desfilades amb cotxes cremats i enfrentaments entre manifestants i policia, que va confirmar l'ús de peraltres contra l'helicòpter i els cotxes Molins al carrer. A Tarragona una furgoneta dels Mossos va atropellar tres manifestants, que van ser rescatats ictuament. A la imatge, un cotxe intentant apagar un cotxe a l'Esplanada.

La pobreza amenaza una cuarta part dels catalans

El dúmping fiscal de Madrid, al punt de mira

ESPORTS
PERILLA EL BARÇA-MADRID DEL CAMP NOU
Messi rep la seva sèquia Bota d'Or i la dedica a “tot el vestidor”

En la portada del diari Ara el 17 d'octubre es destaca com el conseller d'interior Miquel Buch feia costat als Mossos i demanava “aïllar els violents”. L'ús d'aquestes cometes és important: a La Vanguardia hem observat com els periodistes no tenien inconvenients a titllar els activistes de “violents”. A l'Ara hem vist que, si es fa servir aquest mot, s'escriu entre cometes – significat que aquesta és l'expressió que va fer servir Buch –. Si no, es parla generalment de “manifestants”.

Els lampistes mediàtics del 155

AMB GRANOTA blava i guants per no malmetre's la pell tocant ves a saber quina substància, els lampistes mediàtics del 155 fan aquests dies el seu agost. L'encàrrec és evident: intentar tirar canonada des de les protestes al carrer per la sentència fins al Palau de la Generalitat. Com a experts en el clavegueram, d'això en saben. I, si cal, forçaran la connexió per tal de permetre una nova onada repressiva contra Catalunya i el seu autogovern. "Crema Catalunya després que Torra animés les protestes", diu *El Mundo*, amb evident ànim centcinquantacinaire. En el missatge del president català només

es cominava a manifestar-se, una activitat que -l'últim cop que ho vaig mirar, però aquests dies convé anar-ho confirmant per si de cas- era legal i reconeguda.

Els que no estaven fabricant l'empuladura entre carrer i Govern que ha de permetre el 155 es dediquen a la simpàtica activitat de la deshumanització. *La Razón* obria portada amb un nou exemple del seu periodisme ouija. "Els Mossos: els que ens insulten i agredeixen, fa dos anys ens tiraven flors". Quins Mossos? Tots? No hi ha setmana que no facin portada a partir d'una declaració anònima -de difícil fiscalització- que fan passar com a sentiment de tot un col·lectiu o institució. L'*Abe* ni tan sols es pren la molèstia de forçar la cita: "El separatisme torna a mostrar la seva entranya violenta". L'independentista, aquell ésser amb entranyes tumorals i purulentes. Segons el seu relat, voler marxar d'un estat tan acollidor -amb una premsa que respecta la divergència política de manera exquisida- només es pot explicar des de la tara moral. I és així com envenen el que hauria de ser una relació sana entre catalans i espanyols, més enllà del conflicte polític que, algun dia, la política haurà de resoldre escoltant totes les parts.

El "pareu màquines" d'Àlex Gutiérrez critica durament la premsa espanyola per la seva tasca de "deshumanització" dels manifestants independentistes. El periodista denuncia com, segons el relat de l'ABC, "voler marxar d'un estat tan acollidor -amb una premsa que respecta la divergència política de manera exquisida- només es pot explicar des de la tara moral". A més, Gutiérrez critica que aquest diari espanyol tracta els independentistes com "aquells éssers amb entranyes tumorals i purulentes". Estigués d'acord o no amb l'escrit, és evident que la peça representa una crítica a la deshumanització que certs mitjans fan dels ciutadans que aquelles jornades s'estaven manifestant.

Respecte pels presos

Els presos polítics han estat contundents i unànims: "Tot el suport a les mobilitzacions i a les marxes massives i pacífiques. Cap violència no ens representa". El govern de la Generalitat també ha demanat, a través del seu vicepresident, Pere Aragonès, i del seu conseller d'Interior, Miquel Buch, "aïllar els violents minoritaris" que han alterat l'ordre públic i el caràcter no-violent i cívic de les accions de rebuig a la sentència del Procés. Tant Aragonès com Buch han defensat, a més, l'actuació dels Mossos per garantir el dret de manifestació i l'ordre públic, alhora que es comprometien a fer una avaluació de possibles excessos en les càrregues policials. El president Torra, tot i remarcar el caràcter pacífic de l'independentisme, no va voler posar-se al capdavant de la defensa del cos ni de la denúncia dels violents durant hores, fins que de matinada es va veure forçat a comparèixer.

Els Mossos, l'actuació dels quals sens dubte s'ha de fiscalitzar i ha de respondre en tot moment als estàn-

dards d'una policia moderna i democràtica, són un pilar de l'autogovern que ara mateix està en perill per la implacable pressió de la dreta espanyolista. Amb aquest objectiu indissimulat (i el de TV3 i l'escola catalana), PP, Cs i Vox no deixen d'assetjar el PSOE perquè intervingui el Govern per la via de la Llei de Seguretat Nacional o de l'article 155 de la Constitució. I el president en funcions espanyol, Pedro Sánchez, està flirtejant amb la idea quan diu

A més de l'autogovern, les principals víctimes d'una deriva violenta serien els presos polítics

que "no descarta cap escenari". En un context electoral, i amb el PP es talonant els socialistes a les enquestes, la temptació és forta. Una vegada més, a dreta i esquerra no dubtaran a utilitzar Catalunya per accedir a la Moncloa.

És vital, doncs, que el sobiranisme, i la societat catalana en el seu conjunt, foragitin dels carrers i de la vida pública qualsevol brot de violència, per petit que sigui. La convivència és sagrada. El dret de ma-

nifestació no passa per cap condescendència amb la violència. En aquest punt no hi pot haver lloc per a l'ambigüitat: unes minories no poden ignorar la voluntat de la majoria. I ara mateix estan posant en risc les institucions pròpies, la imprescindible pau social i, en el cas del moviment sobiranista, el crèdit guanyat a pols -aquí i a tot el món- durant una dècada de multitudinàries mobilitzacions exemplars.

Els únics que guanyarien convertint la protesta per la sentència en un problema d'ordre públic són els que malden per fracturar la societat catalana, equiparant independentisme amb violència, fins i tot amb terrorisme. Ho

hem vist amb la increïble condemna per sedició, basada en una violència inexistent. No cal dir què pot passar si aquesta violència esdevé real i habitual. Seria un absurd regal als que han volgut combatre idees polítiques retallant llibertats amb una interpretació venjativa. Les principals víctimes i els més decebuts serien els presos. La resposta a la barbaritat jurídica que estan patint ha de tornar a ser pacífica, democràtica i cívica.

L'editorial titulat "Respecte pels presos" que l'Ara publica el 17 d'octubre és la primera peça que el diari dedica a "fer una crida a l'ordre" des que van començar les protestes. En l'escrit no es criminalitza els manifestants; no se'ls titlla de bojós radicals o "grupuscles violents". Però sí que es diu que les protestes airades només perjudiquen els presos. S'escriu, per exemple: "És vital, doncs, que el sobiranisme, i la societat catalana en el seu conjunt, foragitin dels carrers i de la vida pública qualsevol brot de violència, per petit que sigui". O: "Les principals víctimes i els més decebuts serien els presos. La resposta a la barbaritat jurídica que estan patint ha de tornar a ser pacífica, democràtica i cívica".

Algú podria argumentar fins i tot que pot resultar barroer "utilitzar" el patiment dels presos per fer una crida a posar fi a les protestes més virulentes. Tot i això, el sentit de l'editorial d'un diari és precisament aquest: fixar el posicionament de la capçalera i "ordenar" quin rumb ha de prendre el govern o la ciutadania. Això és justament el que fa l'Ara i, tot i que no deshumanitza els activistes, sí que "treu a passejar el fantasma de l'ordre" en nom del rotatiu.

**Perilloses
contradiccions**

Gaziel conclouia que els catalans no sabem fer política i també en això tenia raó. Quan Catalunya necessita el lideratge més fort, més intel·ligent i més valent, els nostres polítics s'enreden en les seves pròpies contradiccions, incapaços de resoldre-les. El pitjor enemic del sobiranisme és la violència, que no només pot desactivar la majoria ciutadana i electoral, sinó que també eliminaria la transversalitat i posaria en risc, no només l'economia, sinó també la imatge del país i qualsevol simpatia internacional. Quan els esdeveniments s'acceleren no és moment de dubtes i a Catalunya cal lamentar i denunciar un desbordament que si porta el terreny de joc a la violència està clar que la partida la guanyarà l'Estat a través dels Mossos i de qui calgui. La violència no només és un instrument equivocat sinó perdedor i que traïx l'esperit dels líders civils i polítics condemnats a llargues penes de presó aquesta mateixa setmana. A qui li serveix la violència? Als que desitgen una simple guspira per aplicar el 155 i arrasar les institucions i a aquells que consideren que el caos és una drecera. De dreceres, en la complexitat política, no n'hi ha. Potser quan se n'adonin ja serà massa tard per al sobiranisme i per al conjunt de la societat catalana. Passen les hores i els silencis són tan interessants com les paraules.

**ESTHER VERA
DIRECTORA**

L'apunt d'Esther Vera, la directora de l'Ara, llança un missatge molt semblant al de l'editorial que el diari publica aquell mateix dia. En cap moment deshumanitza els manifestants, però sí que demana indubtablement posar fi als aldarulls. A més, escriu un argument que en aquest cas sí que es força semblant als que es podien llegir a La Vanguardia: Segons Vera, la violència posa en risc no només l'economia sinó també la imatge del país i qualsevol simpatia internacional. D'afegit, afirma que "la violència no només és un instrument equivocat sinó perdedor i que traïx l'esperit dels líders civils i polítics condemnats".

Sense entrar a discutir si les sentències de Vera són certes o no, és clar, el que és evident és que mostren un punt de vista del mitjà que fins ara no s'havia expressat amb tanta vehemència.

1. Flames als carrers de Barcelona. 2. Còctels cremats a l'Eixample. 3. Mossos retirant un contenidor cremat.

NAYI TEDI / MIREIA ESTEVE
MARIA GARCIA / ROBERT CELADA
BARCELONA / GIRONA / TARRAGONA

Després de dues jornades de protestes contra la sentència del Procés, ahir a la tercera s'hi va sumar la indignació per les contundents actuacions policials dels últims dies. Un combinat que, Marçes per la Llibertat al marge, va provocar forts enfrontaments entre manifestants i Mossos i Policia Nacional en diferents punts de Catalunya, amb l'epicentre de la tensió a Barcelona. El balanç de la jornada més cruenta fins ara va deixar almenys 14 persones ferides a tot el país, on de les quals a la capital catalana, on van cremar diversos cotxes. A les manifestacions es van detenir almenys quatre persones. L'any d'amainar, la tensió als carrers de Catalunya va anar augmentant.

Les càrregues i els trets, d'una banda, i el llançament d'objectes, còctels Molotov i piròforns i assaltament de furgonets, de l'altra, van tornar a encendre la ciutat en el marc d'una manifestació convocada pels CDR que va aplegar milers de persones. Des de la confluència de la Gran Via i el carrer Marina, els assistents van treballar la protesta al departament d'Interior, on primer es va tirar paper de vidre i es va demanar la dimissió del conseller, Miguel Riera. Va ser un aquest punt, i després que alguns dels manifestants intencionessin retirar les tanques del fort blindatge policial, que els Mossos van carregat amb duresa i van disparar projectils de foam.

Com va passar dilluns a la nit al municipi de Girona, es van tornar a

monstrar hurrícades i encendre contenidors, i furgons de la Policia Nacional van buidar a gran velocitat per passeig de Sant Joan en unes maniobres que van portar a punt d'atropellar als manifestants, que hi responien llançant pedres. Els diversos cotxes cremats, al carrer Rígor de Flor entre Diputació i Consell de Cent, van activar les dotacions de Bombers i van frenar la intensitat dels enfrontaments, però nous focs

Investida
Els Mossos van atropellar a la nit un manifestant amb un furgó a Tarragona

i hurrícades pel centre de Barcelona van allargar les càrregues en diversos punts fins ben entrada la nit. Les protestes dels CDR van tenir repliques a Girona, Lleida i Tarragona, on els incendis i enfrontaments amb les forces policials es van repetir amb diferent intensitat. A Tarragona, a més, els Mossos van atropellar un manifestant, al qual es van endur amb una ambulància.

Ahí que començava la mobilització davant la conselleria d'Interior, i en el primer dia de la tres de vaga que hi ha convocat als instituts i universitats catalanes, uns 200 estudiants van recórrer diverses carrers de Barcelona. Es van desplaçar des de plaça Espanya fins a la ronda Litoral, a l'altura del Paral·lel, on van tallar-la -durant ocasionalment una hora- fins que els Mossos d'Esquadra van arribar amb dotacions de furgonets per fer-los fora. Els agents van demanar-los que deixessin d'ocupar la via i, mentre els estudiants encara debatien què farien, van dispersar-los amb alguns cops de guera. Un cop fora de la ronda Litoral, els estudiants es van dirigir a la cruïlla amb el carrer Marina, on va començar la manifestació convocada pels CDR.

Contingents d'estudiants van tallar la ronda Litoral a l'altura del Paral·lel.

La Universitat Autònoma de Barcelona va acabar suspendent les classes davant la pressió dels estudiants, que van ocupar el rectorat per exigir que la universitat es posicionés en contra de la sentència del Procés. La rectora de la UAB, Margarita Arbois, va assegurar que la universitat no aturaria l'activitat acadèmica però va instar els docents a ajornar les classes "en la mesura que sigui possible al llarg de tota la setmana".

Talls de carreteres
A les manifestacions de la tarda i de la nit dels CDR s'hi van tornar a afegir els intermitents però constants talls de carreteres i vies de tren a tot el territori català. De fet, a Barcelona ahir encara no s'havia restablert del tot la normalitat en el punt on es van produir els aldarulls dimarts, al passeig de Gràcia entre Mallorca i Provença, que es mantenia tallat. A més, diverses línies d'autobus i del metro van quedar alterades. El consistori barcelonès va tancar en 250 contenidors cremats i 320.000 euros els danys que costarà restablir-los. Caldrà veure quin és el balanç d'aquesta última nit.

Desenes de persones també van continuar tallant diverses accesos a l'AP-7, com per exemple a Sant Sadurn d'Anoia. A més, a primera hora del matí, i per segon dia consecutiu, l'AVE entre Barcelona i Figueras no funcionava per un problema a la fibra òptica que Adif va atribuir a "actes vandàlics". El front de la Mancha van confirmar que es tractava d'una acció de protesta. A més, es va haver de tallar el servei en diversos llocs de Rodalies i de llarga distància.

Després de la tercera jornada de mobilitzacions, l'Ara dedica una nova peça a narrar quins incidents van tenir lloc a Catalunya el 16 d'octubre. En l'escrit, el llenguatge usat no criminalitza ni deshumanitza els ciutadans i es fa un intent d'objectivitat a l'hora d'explicar els fets. Un exemple d'això és que es narra la violència propinada per les dues parts del conflicte; Mossos i activistes.

A més, l'escrit comença explicant que la virulència de la tercera onada de protestes aquella setmana es produïa amb una "motivació" extra: "la indignació per les contundents actuacions policials dels últims dies". Una frase de context que no es pot llegir a La Vanguardia, per exemple.

Serveis municipals de l'Ajuntament de Barcelona retirant ahir restes d'un contenidor cremat. (JORDI GARCIA/VA)

Foment carrega contra Torra i veu riscos per a l'economia

CCOO veu "injusta" la sentència i demana llibertat per als presos

ÀLEX PONT MANTÉ
BARCELONA

Els posicionaments dels agents econòmics van rebrotar ahir després dels aldarulls que es van viure a Barcelona dimarts a la nit. El més contundent va ser el de Foment del Treball. La principal patronal catalana no preveia fer cap comunicat aquesta setmana després del que va publicar la passada, en el qual l'urcia avançat que respectaria la sentència i que esperava que la decisió dels jutges servís per obrir "una nova etapa per recuperar l'estabilitat". Ahir, però, en vista dels esdeveniments, Foment va decidir tornar a fer un comunicat en el qual va recriminar a la Generalitat que "encoratgi les mobilitzacions, les protestes ciutadanes i l'ocupació d'infraestructures estratègiques". A més, l'organització que presideix Josep Sánchez Llibre va reclamar als Mossos "i a la resta de forces de seguretat de l'Estat" que preservin "l'ordre a les nostres ciutats", ja que considera que hi pot haver "conseqüències greus en la convivència i cohesió social" i també riscos "per a l'activitat econòmica i per a la projecció internacional de Barcelona".

Ahir també es va conèixer el primer posicionament oficial del sindicat Comissions Obreres des que es va conèixer la sentència. L'organització que lidera Javier Pacheco va criticar en un comunicat la decisió dels jutges per "injusta". "La se-

cció s'interpreta de manera tan àmplia que criminalitza formes de protesta i manifestació sense que s'hi hagi produït violència, ni conpatibilitat ni suficient, com recull la mateixa sentència", diu el text.

CCOO sosté que només es podrà avançar "si es construeix una majoria social i política a favor d'una solució pactada" i exigeix als partits i institucions catalanes i espanyoles que comencin "urgentment" un procés de negociació. Per al sindicat, cal que els presos "puguin recuperar la llibertat amb les fórmules legals que generin més consens" de

manera que la seva sortida formi part "de la solució d'un conflicte polític i territorial que fa massa anys que dura".

El sindicat va criticar també "tot tipus de violència" en les protestes perquè considera que "alimenta la confrontació i no ajuda a resoldre el conflicte". L'altre gran sindicat, UGT, va fer ahir també un posicionament sobre els aldarulls de dimarts: "Entenem que la violència genera més violència, i per això demanem que les mobilitzacions siguin sempre pacífiques", va dir.

Més reaccions

Aquestes no van ser les úniques reaccions que es van conèixer ahir. L'organització Barcelona Oberta -que agrupa eixos comercials com els Amics de la Rambla i centres com L'illa Diagonal o Glòries- va explicar que "el sector turístic-comercial ha tornat a patir les conseqüències de les mobilitzacions, aturades de trànsit i accions vandàliques", fet que "ha causat una desca- començant a patir les conseqüències de les mobilitzacions, aturades de trànsit i accions vandàliques", fet que "ha causat una desca-

El Col·legi d'Economistes, que avui havia de celebrar el seu segon anual, va decidir ahir ajornar-lo una dies.

LES REACCIONS

FOMENT DEL TREBALL

"Apel·lem al diàleg. Tot i haver estat reclamat en moltes ocasions durant els últims deu anys, és l'factor que encara no ha intervingut en el conflicte"

CCOO

"Exigim als partits i institucions catalanes i espanyoles que comencin urgentment un procés de negociació"

UGT

"Demanem mobilitzacions pacífiques: la violència genera més violència"

De la mateixa manera que va fer el diari de Javier Godó, l'Ara dedica una peça a recollir les declaracions dels actors econòmics en relació amb les protestes populars d'aquells dies. El diari relata com Foment i CCOO, entre altres, demanaven acabar amb els aldarulls i, tal com va afirmar literalment l'organització presidida per Sánchez Llibre, "preservar l'ordre a les nostres ciutats". Dic el mateix que abans: serà interessant comprovar si el rotatiu dirigit per Esther Vera també dona veu als manifestants perquè raonin el perquè de les seves accions de protesta.

Serenitat i política

Ja ho vaig dir: entre els jutges hi ha ganes de donar exemple i escarment. També vaig manifestar que no observàvem delicte en l'actuació dels líders independentistes jutjats, i que només esqueia la seva absolució. Però mai he tingut grans esperances en el Suprem. I així ha estat. El Tribunal ha pres, al nostre parer, una decisió gravíssima que reclusa en la irresponsable judicialització d'un problema polític i que, lluny de posar punt final al conflicte, el fa repuntar i sacseja la convivència democràtica. La nostra solidaritat i proximitat amb les persones afectades, amb les organitzacions polítiques i socials que representen, i amb la ciutadania catalana en el seu conjunt.

A Catalunya, com a Euskadi, hi ha un problema polític i la solució no vindrà mai de la mà dura, de la imposició de la llei o de sentències judicials, sinó de la política i del diàleg. Fins i tot el mateix Tribunal Suprem apel·la a la política quan assenyalat: "No ens incumbeix oferir solucions polítiques a un problema d'arrels històriques". A Catalunya hi ha més de 2 milions de persones que senten que la seva nació és Catalunya, i això no desapareixerà a cop de sentència o d'aplicació de l'article 155. Al voltant d'un 70% de la seva població vol ser consultada i exercir el seu dret a decidir. Per molt que es vulgui mirar cap a un altre costat, la realitat és tossuda, i cal donar un curs polític a les aspiracions de milions de persones.

Crec que no és sobrer esbossar alguns punts jurídics després d'una primera lectura de la sentència. Dedicada més de la meitat del text a intentar provar davant de tercers que les garanties processals de defensa dels acusats han estat respectades. És per tant una sentència que està posant-se la bona abans de la ferida davant de les mirades de la comunitat internacional. Entra, a més, i sorprenentment, en consideracions constitucionals (sobre el dret d'autodeterminació, per exemple) que no són pròpies d'un procés estricte penal com aquest. Acaba centrant tot el problema, i la condemna, en dos dies concrets: l'1 d'octubre i el del setge a la conselleria d'Economia. Descartat el ridícul evident que suposaria aplicar el tipus de rebel·lió (i que va servir per justificar la desproporcionada presó preventiva), condemna, però, per sedició, que, subratllat-ho, és un delicte contra l'ordre

AITOR ESTEBAN

PORTAVEU DEL PNB AL CONGRÉS

públic, no contra l'ordre constitucional. No poden provar una connexió directa de l'actuació dels acusats amb el delicte en si, és a dir, no poden provar que organitzessin el referèndum, però els atribueix un control efectiu de les actuacions de la ciutadania en les dues dutes, la qual cosa no deixa de ser una suposició impropia del rigor d'un procés penal, encara més perquè considera el delicte en grau de consumació. Finalment, per aconseguir una pena exemplaritzant (que equival en aquests casos a la de cassos d'homicidi), interpreta d'una manera tan expansiva el concepte de sedició que pot provocar desequilibris futurs en la interpretació de la tipologia de delictes del Codi Penal.

En efecte, considerar que es comet sedició quan una ciutadania simplement s'asseu- uenals accessos d'un col·legi de manera pa-

La unilateralitat no ha funcionat. El diàleg, la negociació i l'acord, per molt lents, difícils i prolixos que semblin, són el camí

cifica sense intentar cap tipus d'agressió contra les forces de seguretat, o el mateix en el cas dels que van envoltar la conselleria sense que hi haguessin fet ni destruccions materials, converteixen en irrelevants i prescindibles la resta de tipus contra l'ordre públic. Podria argumentar-se a partir d'ara que la protesta d'un col·lectiu, posem per cas els taxistes, col·lapsant una ciutat sense autorització i negant-se a obeir les ordres de la policia o de qualsevol altra autoritat, constitueix un al·lucinant tumultuari per impedir per la força l'aplicació de lleis o l'exercici de les seves funcions a una autoritat. És a dir, són sediciosos.

D'acord amb la legislació vigent, els condemnats tenen davant seu diferents escenaris, entre els quals la progressió de grau penitenciari. No són privilegis penitenciaris, com assenyalat fins Arrimadas, sinó el compliment estricte de la llei. Alguns apel·len al compliment de la legalitat només quan els interessa.

No és moment per reforçar el Codi Penal existents, com demana Pablo Casado per satisfer les ànsies de venjança, segons sembla, alguns no han vist satisfetes. Tampoc és moment per a discursos buits, proclames emocionals, fum. És moment per a la serenitat, per vehicular l'enuig de gran part de la societat catalana amb intel·ligència de manera ferma però tranquil·la i pacífica, des de la defensa de la institucionalitat.

La imatge d'una Catalunya amb visió socialment paralitzada en la seva activitat no beneficia precisament els defensors del Procés. I després d'aquest període altament emocional, la solució haurà de venir de la política.

Els que es diuen partits d'estat han d'acceptar que a Catalunya, i també a Euskadi, hi ha una crisi constitucional al voltant de la identitat nacional, i que això s'aborda políticament. Per cert, ja n'hi ha prou de banalitzar el llenguatge i d'utilitzar termes com cop d'estat.

I, d'altra banda, els partits independentistes catalans han d'assumir públicament que la unilateralitat no ha funcionat. Cal parlar clar a la gent, explicar la situació tal com és. Embollicar-se simplement amb la bandera de cap a peu sense que ens deixi veure l'horitzó no conduirà al resultat esperat. El diàleg, la negociació i l'acord, per molt lents, difícils i prolixos que semblin, són el camí. Aquest és almenys el camí d'EJ-PNB.

L'article escrit per Aitor Esteban, líder del partit nacionalista basc, compta amb un títol que és, ja d'entrada, molt revelador: "Serenitat i política". Malgrat que el text, en la seva gran majoria, critica la sentència del TS i demana una solució pactada al conflicte polític entre Catalunya i Espanya, Esteban també té temps per fer una breu però clara demanda d'acabar amb les protestes més airades: "És moment per a la serenitat, per vehicular l'enuig de gran part de la societat catalana amb intel·ligència de manera ferma però tranquil·la i pacífica, des de la defensa de la institucionalitat".

De fet, aquesta afirmació que reivindica la necessitat de "vehicular l'enuig de gran part de la societat catalana", és molt semblant a la que feia Màrius Carol quan demanava canalitzar aquest descontentament en unes noves eleccions autonòmiques. Aquesta opinió d'Aitor Esteban, però, és totalment legítima, per descomptat. Com també ho és que ho publiqui l'Ara. Tanmateix, el que seria desitjable pel bé de la pluralitat del rotatiu és que també hi apareguin articulistes que defensin la legitimitat de les protestes. Si aquestes accions van sacsejar tan fortament el país durant unes jornades, de ben segur que hi havia opinadors que hi estaven a favor – o com a mínim que no demanaven explícitament posar-hi remei -. Veurem si l'Ara els dona veu.

Res a dir, res de què protestar

SEBASTIÀ ALZAMORA

ESCRITOR

◆ Les paraules de la vicepresidenta Calvo celebrant que hi hagi “tanta ciutadania catalana que no té res a dir ni res de què protestar” sobre la sentència del Procés són un equivalent actualitzat d’aquell “*le culle es mio*” de Fraga Iribarne. Lliguen també amb les del rei Felip el 3 d’octubre del 2017, en què distingia quins catalans no havien de témer res de l’Estat i quins sí, i amb les de Pedro Sánchez aquest di-lhuns, inacceptables per la seva inconsistència i irresponsabilitat, en què insistia que el conflicte entre Catalunya i Espanya es reduïx a un suposat problema intern de convivència que han de solucionar els mateixos catalans entre ells, i que la sentència del Suprem convertia aquest conflicte en una etapa superada.

◆ En democràcia, la ciutadania que no té res a dir ni res de què protestar sobre les actuacions del poder no existeix. Aquest tipus de ciutadania silent i resignada només es veu a les dictadures, i només en aparença, perquè en realitat la dissidència hi és sempre, encara que s’hagi de moure en la clandestinitat o l’exili. Això hauria de saber-ho una alta dirigent d’un govern que es disposa a exhumar precisament un dictador, si aquesta exhumació tingues algun contingut més que el de ser un simple anunci de propaganda electoral. Fins a aquest punt s’ha rebaixat el nivell del debat públic sobre els drets civils i la democràcia al felix Regne d’Espanya.

◆ En altres latituds afortunadament no és així, o no ho és d’una manera tan alarmant, i és per això que el Parlament de Westminster ha dedicat una sessió d’urgència al conflicte entre Catalunya i Espanya, en un debat bastant més plural, seriós i profund que els que s’han dedicat a aquesta qüestió al Congrés de Diputats (i, darrerament, al Parlament de Catalunya, sobretot gràcies a les inestimables aportacions de Ciutadans). Ja poden fer declaracions a la premsa estrangera sobre les bondats d’Espanya i el seu estat de dret, els diferents ministres en funcions: la credibilitat democràtica de l’estat espanyol ha quedat seriosament tocada a ulls de la comunitat internacional en els dos últims anys, i ara molt especialment amb les condemnes contra els li-

L’escriptor Sebastià Alzamora escriu un article en què comença criticant el fet que la vicepresidenta espanyola Carmen Calvo celebrés que hi hagi “tanta ciutadania catalana que no té res a dir ni res de què protestar”. L’articulista continua escometent contra una apreciació com la de Calvo, ja que segons Alzamora “En democràcia, la ciutadania que no té res a dir ni res de què protestar sobre les actuacions del poder no existeix. Aquest tipus de ciutadania silent només es veu a les dictadures”.

El que sembla una defensa de les protestes – fins i tot de les més enfurismades – que s’estan produint a Catalunya, però, acaba criminalitzant – i menyspreant – els ciutadans que s’enfrontaven aquelles jornades a la policia: “Colles de personatges amb la cara tapada, rebentistes o senzillament curts de gambals”.

Cal repetir que l’exposició d’aquesta opinió és totalment legítima, per descomptat. Però si no es veu compensada per postures oposades, demostra una voluntat del mitjà a l’hora d’estendre un determinat missatge entre l’opinió pública.

Sobre la lluita no-violenta contra la sentència

L'actuació repressiva del Reino de España - contra l'exercici de drets i llibertats de la ciutadania, confirmada per la sentència contra els líders socials i polítics catalans, posa en evidència el caràcter autoritari d'aquest estat que fa inviable confiar només en la via cívica, pacífica i democràtica seguida fins a l'1 d'octubre del 2017.

Més enllà de la resignació, l'únic camí possible i desitjable per conquerir els drets i llibertats és la lluita no-violenta. Però perquè pugui ser efectiva no n'hi ha prou amb invocar-la ni amb llançar convocatòries en el seu nom sen-

se tenir en compte les seves característiques apreses de nombroses experiències arreu del món.

En un estat formalment democràtic però amb tendències autoritàries cal començar per denunciar la violència estructural que l'estat exerceix amb lleis discriminatòries, amb estructures i decisions judicials, amb polítiques arbitràries. També cal denunciar la violència cultural en criminalitzar la dissidència equiparant-la a les ideologies i règims més negatius de la humanitat. També cal denunciar les accions violentes de les policies, sigui perquè segueixen ordres, sigui perquè estan fora de control.

La lluita no-violenta renuncia a tota violència perquè vol aconseguir objectius polítics amb mitjans ètics. No creu que l'espiral de violències sigui efectiva ni coherent amb el país que vol aconseguir.

La lluita no-violenta demana

LLUÍS FENOLLOSA I CORAL
MARXA GINEBRA - VALENCIA PER LA LLIBERTAT DE PEPE REUNZA

ARCADI OLIVERES I BOADELLA
COPRESIDENT FAX CHRISTI (1974) - PRESIDENT JUSTÍCIA I PAU (2001)

PEPE REUNZA VÁZQUEZ
PRIMER OBJECTOR NO-VIOLENT, VICEPRESIDENT DE NOVACAT

NÚRIA BREU I BENACH
PRIMER EQUIP DE SUPORT ALS OBJECTORS AL SERVEI MILITAR (1970), FUNDACIÓ BANDA - LLUÍS MARIA XIBINXAS

acordar uns objectius compartits i una estratègia per aconseguir-los. Aquesta continua sent la prioritat de les organitzacions polítiques i socials. La seva absència desorienta i provoca respostes sense nord.

La lluita no-violenta demana aprendre a gestionar la por, la ràbia, la tristesa, la impaciència... perquè cadascú pugui donar una resposta més intel·ligent que la resposta instintiva que vol provocar les violències estructurals, culturals i repressives.

La lluita no-violenta demana unes accions coherents amb aquesta estratègia que canalitzin aquestes actituds intel·ligents, que tinguin objectius concrets, assolibles, que portin a l'objectiu final.

Sabem que la repressió dificulta acordar i gestionar aquesta estratègia, aquestes emocions i aquest tipus d'accions. Però sense avançar en aquests reptes la lluita no-

violenta no podrà generar la seva força, que és la força de la gent entrenada, activada i organitzada.

En l'actual context, la crida a la mobilització no pot ser només la crida a accions de carrer que permeten construir relats d'enfrontaments i que poden fer confondre qui són els adversaris reals.

L'objectiu de la lluita no-violenta és aconseguir el marc de diàleg entre iguals que permeti trobar una solució política al conflicte. La confrontació no-violenta -amb accions de denúncia, de no cooperació, de desobediència civil, d'exercici de sobirania- busca forçar aquest diàleg.

La lluita no-violenta no creu que l'espiral de violències sigui efectiva ni coherent amb el país que vol aconseguir

La crida a la mobilització no pot ser només la crida a accions de carrer que permeten construir relats d'enfrontaments

L'escrit titulat "Sobre la lluita no-violenta contra la sentència", com es pot imaginar, és un clam indissimulat a exercir aquest tipus de protesta en les mobilitzacions contra el veredict del TS. La peça, entre altres lloes a aquesta forma de desobediència civil, afirma que "La lluita no-violenta renuncia a tota violència perquè vol aconseguir objectius polítics amb mitjans ètics". Cap violència és ètica? Ni aquella exercida en defensa pròpia en un cas de violència de gènere, per posar un exemple? Aquest debat interessant, en qualsevol cas, no cal plantejar-lo en el treball. Però potser seria una bona idea que es plantegés al diari.

CRÍTICATV
MÓNICA PLANAS - PERIODISTA

Catalunya en un foc perpetu

Letiqueta de Twitter que feia servir ahir al matí *Espejo público* definia a la perfecció l'essència televisiva de la jornada a totes les cadenes espanyoles: #BAR-DElona. Un joc de paraules entre el nom de la ciutat i les flames. El context visual que van crear Antena 3, Telecinco i La Sexta per informar de les protestes era un bucle de flames i violència constant que feia que l'espectador perdés la referència de quan estaven succeint els esdeveniments. De fet, passava un fenomen curiós: informaven de les imatges nocturnes de les flames amb la intensitat i l'alarma pròpies d'un fet que està passant en directe. Tant se val que a les imatges fos de nit i n'informessin al matí o a la tarda següent. No calia coherència visual perquè el que buscaven era la insistència de les flames per crear la percepció que aquella violència era en temps present. "La violència del Procés", titulaven a *Espejo público*. A *El programa de Ana Rosa* eren sibil·lins. Els periodistes que connectaven en directe des de Barcelona quedaven relegats a un racó acotat de la pantalla que no permetia veure el seu entorn. I mentre feien la crònica en directe, un requadre enorme de diferents punts de la ciutat de nit en flames s'anava repetint en bucle, com si fos allò el que estaven explicant els reporters. Era com si el temps s'hagués quedat aturat. Com si haguéssim quedat condemnats a una nit eterna de flames que el país no sabia aturar. Alternaven les quatre capitals de província en flames. A La Sexta passava exactament el mateix. Ferreras lamentava: "El mensaje «Som gent de pau» se quiebra con estas imágenes. No

cia i aldarulls en bucle servien per il·lustrar quatre notícies diferents.

A les vuit del vespre, a La Sexta encara mantenien en bucle les imatges de les flames de la nit anterior. És com si a Catalunya no hagués sortit el sol en tot el dia. Vint-i-quatre hores en un foc perpetu i una batalla campal constant. Les imatges de les cinc marxes quedaven relegades a un requadre minúscul molt secundari només de tant en tant. La imatge en directe de la manifestació pacífica a Barcelona era un requadre diminut. Continuen prioritant els carrers en flames de la nit anterior i semblaven en directe. De fet, posaven "ÚLTIMA HORA" al costat. Però no ho era.

El relat televisiu a Espanya estigmatitza qualsevol sistema de protesta i manifestació. Sosté el clima visual de les flames i la violència per mantenir un to crispant mentre informen. Ofereixen el context permanent de crispació i violència que afavoreix les audiències. I, alhora, exerceixen una pressió mediàtica òptima perquè el poder reaccioni en conseqüència contra Catalunya. Les flames retroalimenten el relat òptim i, per tant, el temps s'ha aturat a dimarts a la nit. I durant setmanes o mesos, els carrers amb foc serviran per il·lustrar l'independentisme.

Protesta a Barcelona

Protesta a Madrid

Pressió mediàtica
El relat televisiu a Espanya estigmatitza qualsevol sistema de protesta i manifestació

todos son gent de pau". Això defineix l'estratègia. Més flames a la pantalla. Els presentadors estaven exaltats i exhibien la seva consternació, adquirint el to propi d'un directe caòtic i perillós. A Antena 3 Noticias, les mateixes imatges de violència

Mònica Planas dedica la seva crítica televisiva a denunciar el cobriment sensacionalista que, segons ella, les televisions espanyoles van fer de les protestes de Catalunya: “El context visual que van crear Antena 3, Telecinco i La Sexta per informar de les protestes era un bucle de flames i violència constant”; “El relat televisiu a Espanya estigmatitza qualsevol sistema de protesta i manifestació”.

Així doncs, veiem com la periodista carrega contra les cobertures mediàtiques que tan sols busquen inflamar les protestes i no abordar els motius de fons de les accions; critica el mal periodisme que no intenta entendre el perquè de les protestes sinó que tan sols les utilitza per crear un relat televisiu que tingui audiència.

La vinyeta de Ferreres és força significativa. En el marc d'una edició de l'Ara en què tots els escrits - editorial i article de la directora del diari inclosa - que feien referència a les protestes demanaven serenitat i el final dels enfrontaments amb la policia, Ferreres elabora un acudit gràfic en què llança el missatge molt clar: els polítics catalans demanen mobilitzacions pacífiques, però després és la policia – amb el conseller Buch al capdavant – “qui decideix si són pacífiques o no ho són. És a dir, l'autor ve a dir que tot sovint són les forces de seguretat la part més violenta del conflicte o la que tot sovint propicia que les concentracions s'escalfin i derivin en aldarulls.

Com a La Vanguardia, sembla que l'humor gràfic s'atreveix a dir coses que la premsa escrita no gosa.

Coordinats

Dilluns. El mateix dia que surt la sentència, el govern espanyol presenta la seva pel·lícula #Everybody'sLand al concurs. El vídeo està entre la comèdia i el terror. Carrega contra els nacionalismes, des del nacionalisme espanyol. Els seus protagonistes insisteixen a fer saber, en diversos idiomes, que Espanya és una democràcia consolidada en castellà. És la típica pel·lícula que fa una democràcia consolidada. I si hi ha cap problema, és intern. Com una indigestió.

Arriba el Tsunami. Milers de persones es dirigeixen a l'aeroport del Prat. La protesta exigeix unes bones cames. La indignació és una barra energètica. Si es cancel·len els nostres drets, es cancel·len els vols. La policia coordinada entra en acció. Un jove perd un ull per una altra actuació proporcionada. S'estilen els cops de porra il·legals al cap. Però també la força de la gent.

Es fa de nit als carrers plens de persones que demanen llibertat. La política no respon. La injustícia és als ulls de tots nosaltres. Responem.

Dimarts. La portaveu del Govern, Meritxell Budó, al matí, justifica l'actuació dels Mossos a l'aeroport. Protegien els manifestants d'un possible delictes de sedició. Naturalment. És el que vam veure. I la sedició, quan no hi és, se la inventen. Hi ha una sentència. No hi ha un delictes.

El ministre de l'Interior, Fernando Grande-Marlaska, al matí, avisa que acabaran sabent qui hi ha darrere del Tsunami Democràtic. No hi veuen ni al davant ni al darrere. Tot se'ls escapa de la mirada. Tanquen a la presó els líders d'octubre i esclata un

CRISTINA CALDERER

nou octubre perquè els líders pacifistes estan sentenciats. Les eines polítiques serveixen per fer forats cada vegada més grossos. Se'ls cola la voluntat d'un poble que torna a ser imparabla. I va d'independència. Si no, de què, les penes duríssimes?

Es convoquen noves manifestacions. Catalunya crema, literalment. A Barcelona, al costat de contenidors encesos, la gent sopa a les terasses. El contrast. Els Mossos, embogits, persegueixen manifestants a cops de volant i de porres. Primer de repressió. Ja s'ha vist altres vegades. En altres circumstàncies. Com les cri-

tiques. "Així no", s'exclamen els defensors del mobiliari urbà. La violència d'estat existeix des de fa molts més anys que els contenidors. Però així no. I tornem a justificar-nos en la veritat. Som gent inexorablement pacífica, amb una paciència infinita que no s'acaba mai. Els contenidors es canvien i els anys de presó, no. Que no tenim edat per córrer tant. No som nosaltres que els donem el que ells volen. No ens volen. Però hi som. Algunes solució a la sala?

Dimecres. Al matí, el govern català anuncia una reunió d'urgència. La urgència és relativa. S'anuncia una compareixença i no apareix ningú. El president Quim Torra marxa a caminar. Catalunya s'ha tornat a calçar. Es tallen carreteres i milers de persones omplen les vies per protestar. Això va per llarg. Com la injustícia. I com aquest Govern nostre que es mostra cada vegada més incapaç. Tanca files. Es queden sols.

El ministre de l'Interior, Fernando Grande-Marlaska, diu al matí que la Policia Nacional i la Guàrdia Civil no tenen prohibit usar bales de goma. I que van demanar permís abans de fer-les servir. La coordinació és extraordinària.

A la tarda, el conseller d'Interior, Miquel Buch, finalment, dona la cara. No dona res més. En el seu discurs llegit a càmera lenta cita Jordi Pujol. És el més destacable. I és molt destacable. Ho han fet tot bé i se'n felicita. L'autocrítica se l'ha deixat a casa. I la dimissió també.

Queda clar. Ells estan coordinats. I nosaltres també. Els universos paral·lels existeixen.

NATZA
FARRÉ

La peça titulada "Coordinats" de Natza Farré té molta rellevància. Després de diversos escrits en què es demanava acabar amb les protestes violentes, Farré escriu un article d'opinió en què fa una defensa clara dels manifestants. De tots.

La periodista denuncia l'actuació policial: "Els Mossos, embogits, persegueixen manifestants a cops de volant i de porres. Primer de repressió". També recorda com una jove va perdre un ull "per una altra actuació desproporcionada".

I és que segons Farré, després de tres jornades d'aldarulls "Es fa de nit als carrers plens de persones que demanen llibertat. La política no respon. La injustícia és als ulls de tots nosaltres. Responem". Per tant, és indubtable que considera les mobilitzacions, amb foc inclòs, una "resposta a la injustícia".

La periodista també carrega contra "els defensors del mobiliari urbà": "Així no", s'exclamen els defensors del mobiliari urbà. La violència d'estat existeix des de fa molts més anys que els contenidors [...]. Els contenidors es canvien i els anys de presó, no. Que no tenim edat per córrer tant. No som nosaltres que els donem el que ells volen. No ens volen. Però hi som. Algunes solució a la sala?"

Després d'aquesta dura crítica a avantposar l'estat dels contenidors a la protesta contra injustícies o sentències e presó injustes – segons Farré, és clar –, l'articulista acaba demanant autocrítica i fins i tot la dimissió al conseller d'interior Miquel Buch.

Així, veiem com l'Ara de moment no ha publicat cap peça on reculli la veu dels manifestants o intenti explicar els motius de fons de la seva ràbia i actuació, però sí que publica un article d'opinió en què se'ls defensa.

18 d'octubre

El dia 18 d'octubre es va convocar una vaga general a Catalunya i el diari Ara hi va donar suport, de manera que aquell dia no es va publicar cap edició.

19 d'octubre

El que més sobta de la portada del 19 d'octubre és evident: l'Ara titlla els manifestants de “grups minoritaris radicals”. És cert que l'enfrontament de la jornada anterior, a Urquinaona, va ser el xoc més potent d'aquella setmana de protestes, però des del mateix dia de l'aeroport ja es van produir enfrontaments amb la policia. I el 15 d'octubre ja es van crear barricades a les manifestacions. És sorprenent com l'Ara, tal com he destacat en el treball, va començar la setmana de protestes referint-se als activistes amb paraules

menys connotades com “manifestants” o “ciutadans mobilitzats” i la va acabar amb el mateix vocabulari que feia servir La Vanguardia.

Als partits catalans i al govern espanyol

FINALMENT han acabat sortint totes les indignacions acumulades durant el judici i han esclatat amb la sentència de dilluns. No sé qui va dir ahir que s'ha acabat el dol de l'octubre del 2017. És ben possible. La gent s'ha tornat a trobar al carrer i ha reforçat la seva humiliada autoestima. Diria que la resposta popular mira en dues direccions, sobretot. Primer cap als partits catalans, molt especialment Junts per Catalunya, ERC i la CUP. Quina poca grandesa que expressen les seves diferències davant la dignitat del carrer. Que no es confonguin. Per més que l'independentisme torni a guanyar a les urnes el 10-N, la desconexió dels partits amb el carrer és gran. En segon lloc, cap al govern espanyol: ja fa nou anys que estem així. La seva inacció (o l'acció externalitzada a policies i jutges) és una vergonya. Si el sentit d'estat davant la gent s'expressa així, és que l'estat es construeix contra la seva gent.

ANTONI BASSAS

Qui no ha modificat el seu discurs és Antoni Bassas. En el bitllet del dia 16 titulat “manifestants al Prat: no abaixarem el cap”, el periodista sortia en defensa dels activistes. Vaig acabar el comentari d'aquell escrit preguntant-me si Bassas acabaria la setmana amb la mateixa postura. I aquest bitllet demostra que sí.

Perquè no només no criminalitza els manifestants ni els titlla de radicals, sinó que a més els defensa. Escriu que “la gent s'ha tornat a trobar al carrer i ha reforçat la seva humiliada autoestima” i critica el partits independentistes, que, segons Antoni Bassas, no estan a l'altura “del carrer”: “Quina poca grandesa que expressen les seves diferències davant la dignitat del carrer”. I, a més, carrega contra l'Estat espanyol i la seva repressió: “Si el sentit d'estat davant la gent s'expressa així, és que l'estat es construeix contra la seva gent”.

Les marxes pacífiques, la millor resposta a la sentència

En una jornada de vaga que aquest divendres ha deixat Catalunya a mig gas per protestar contra la duríssima sentència del Procés, hem pogut veure simultàniament la millor cara i la pitjor creu de les mobilitzacions d'aquesta setmana. La cara han estat les multitudinàries marxes pacífiques que han confluït a Barcelona, amb més de mig milió de caminants vinguts de diferents punts del país. La creu, els xocs que per cinquè dia consecutius s'han produït entre reduïts grups de radicals i les forces policials. El fet que la manifestació final de les Marxes per la Llibertat, com sempre absolutament cíviques, hagi coincidit en el temps amb els enfrontaments violents a la Via Laietana davant la comissaria de la Policia Nacional ha fet més evident el contrast: centenars de milers de ciutadans no-violents reclamant llibertat i justícia per als presos polítics davant un reduït de joves buscant el cos a cos amb la policia. Càntics contra flames. Paraula contra enfrontaments. De res no han servit fins ara les crides a actuar pacíficament dels

mateixos presos i dels líders cívics i polítics per aplacar la ira dels més exaltats. Les imatges de contenidors en flames i de càrregues policials han tornat a esquitxar el missatge sobiranista. Igual que al món institucional i polític, l'independentisme també es mostra dividit al carrer.

Davant d'això, cal deixar ben clar que, com no pot ser d'una altra manera, el camí pacífic és l'únic viable, l'únic amb futur, i no només per al

Els xocs amb la policia al carrer no poden seguir embrutant el civisme no-violent del sobiranisme

sobiranisme, sinó per al conjunt de la societat catalana. Convertir la protesta en una qüestió d'ordre públic només servirà per fer més fonda la ferida, i de passada per donar satisfacció a l'espanyolisme més dur, tant a l'oposició de dretes com a la Moncloa. Són, per tant, necessàries més veus i més contundència per reduir la tensió. I per fer-ho cal política valenta, sense por a la crítica dels que branden solucions màgiques, dels que eviten la més mínima

empatia amb el que no pensa com ells. Cal la política que a Catalunya sumi el màxim consens –el del 80%– i que obri les portes al diàleg. En aquest sentit, no hi ajuda la nova fugida endavant del president de la Generalitat, Quim Torra, que cada cop fa més evident el seu aïllament i debilitat política. I tampoc no ajuden a aplacar els ànims algunes dubtoses actuacions dels Mossos i de la Policia Nacional, impròpies de cossos democràtics i moderns.

Pel que fa a l'Estat, amb els partits ficats en plena campanya electoral, encara brilla més per la seva absència una mínima altura política que abandoni la via revengista consagrada per la sentència del Suprem. És un pessimisme que l'Audiència Nacional hagi ordenat aquest mateix divendres clausurar la web del Tsunami Democràtic per "indici de terrorisme": ¿com es pot insinuar una acusació tan greu cap a una plataforma que s'ha declarat explícitament no-violenta? Quant trigaran a entendre que la pressió dels tribunals no farà desaparèixer dos milions de ciutadans? A què esperen per fer política?

L'editorial d'aquella jornada torna a fer una crida indubtable a l'ordre i a posar fi a les protestes populars que acaben amb aldarulls. El títol ja ho deixa ben clar. L'escrit, a més, fa una distinció entre "la cara i la creu"; entre les "multitudinàries marxes pacífiques" i els "xocs entre reduïts grups de radicals i les forces policials". Aquesta diferenciació entre "el bé i el mal", per dir-ho així, és evident que criminalitza un tipus de protesta. A banda, destaca que l'Ara ja no té recances en parlar de "radicals" i "violents". Recordo un cop més que no critico ni lloo aquesta canvi de parer, és clar; només el constato.

Els que fan camí

A Catalunya, set anys de manifestacions havien dibuixat prou bé la sociologia del sobiranisme. Famílies senceres anaven a les manifestacions any rere any i demostraven al món amb pulcritud la força cívica i pacífica de la seva demanda política. Any rere any anaven acumulant frustració per l'incompliment del somni que alguns havien presentat a tocar i acumulaven ràbia per la manca de resposta de l'Estat a una demanda democràtica i pels abusos de poder. Desde l'1 d'Octubre, Catalunya –no només el sobiranisme– no havia compartit una indignació tan gran com aquests dies. L'emocionalitat s'ha tornat a desbordar amb la dura sentència del Procés, i amb els líders socials i polítics a la presó no hi ha qui canalitzi la ràbia de joves que ja no estan disposats a fer marxes exemplars de centenars de quilòmetres amb sensació d'inutilitat i d'uns altres que simplement desborden d'ira. La reacció violenta d'uns quants va coincidir abir amb una nova demostració cívica de centenars de milers de persones que protesten contra una sentència injusta i que demanen una solució dialogada i civilitzada a un problema que es va podrint. Milers de caminants exemplars que van omplir carreteres i carrers, convençuts que només pacíficament i a les urnes es pot aconseguir la independència, són el nucli del fenomen polític. Avui potser algú creu que els de la gasolina són aliats per forçar l'Estat, sense adonar-se que només són l'enemic capaç de dinamitar el sobiranisme des de dins.

ESTHER VERA
DIRECTORA

L'escrit de la directora Esther Vera és un nou intent de calmar les aigües als carrers catalans. És curiós perquè en un primer moment sembla que mostri empatia amb els joves manifestants: “L'emocionalitat s'ha tornat a desbordar amb la dura sentència del Procés, i amb els líders socials i polítics a la presó no hi ha qui canalitzi la ràbia de joves que ja no estan disposats a fer marxes exemplars de centenars de quilòmetres amb sensació d'inutilitat i d'uns altres que simplement desborden d'ira”. Més tard, Vera reflexiona: “Avui potser algú creu que els de la gasolina són aliats per forçar l'Estat”.

Tot i això, tot i entendre que hi ha joves que ja no estan “disposats a fer marxes exemplars amb sensació d'inutilitat”; tot i comprendre que n'hi ha que “simplement desborden d'ira”; tot i plantejar-se que la lluita als carrers pot ser una altra via “per forçar l'Estat”, Vera sentència: “Només són l'enemic capaç de dinamitar el sobiranisme des de dins”.

Més país, menys govern

La sensació que la legislatura catalana s'ha exhaurit està molt estesa

Anàlisi

TONI SOLER
BARCELONA

DEFENSA MÚTUA. Què és una nació? Els últims dos segles hem sentit definicions de tots colors: unitat de destí, comunitat de valors, *volksgeist* o "referèndum quotidià". La nació catalana que apareix després de la sentència és una altra cosa. És una aliança defensiva, un constructe que pren consciència i es blinda davant d'un insult compartit. És un pacte de defensa mútua entre ciutadans que se senten agredits, que expressen empatia cap als seus presos (als quals potser no van votar mai). "*Nuestro pueblo no se toca*", criden els estibadors –per cert, en castellà–. La reacció és similar a la dels dies posteriors a l'1 d'Octubre, però més violenta, precisament pel terrible llegat psicològic del referèndum frustrat: els activistes més joves han rebut de l'Estat el missatge que la reivindicació pacífica porta a la repressió, l'exili i la presó. I, a més, han constatat que les con-

centracions massives, cíviques i somrients no tenen premi, ni tan sols pel que fa a la projecció exterior. Són els *armilles grogues* o els manifestants de Hong Kong els que han aconseguit protagonisme mediàtic i èxits reals. Demano perdó per l'autocitació: "Es pot instal·lar un principi funest, perillosíssim com a llavor de futur: el que diu que no importa el que votis si no tens força coercitiva". Ho vaig escriure l'octubre del 2017. Aquesta llavor està germinant a través de noves cohorts de ciutadans que, per sort o per desgràcia, no tenen la ingenuïtat dels que van impulsar el Procés.

LIDERATGES. Amb Cuixart i Sánchez a la presó i amb una Generalitat desbarbada, el moviment popular és menys controlable. El tradicional divorci entre poble i política, una constant en la història contemporània catalana, emergeix de nou amb puntualitat, i ens fa pensar en Espartero, el general que deia que Barcelona havia de ser bombardejada cada 50 anys. A Madrid, on només s'entén la verticalitat, culpen Quim Torra d'una marea que l'està sobrepasant. Però el pecat de Torra i del

Fenomen
El Tsunami
Democràtic
ha vingut per
quedar-se i
l'agitació
continuarà

govern català no és promoure la resposta popular a la sentència, sinó privar-la d'un relat polític, d'uns objectius consensuats i, per tant –és inevitable–, de la capacitat per adreçar-se als grups democràtics no independentistes perquè s'avinguin a formar part d'una solució. La sensació que la legislatura catalana s'ha exhaurit està molt estesa. Cal un recanvi, un nou govern, persones noves. Però el Tsunami Democràtic ha vingut per quedar-se i l'agitació al carrer continuarà. No en la trista expressió de les tres últimes nits, però sí amb un degoteig constant d'actes no-violents de protesta i bloqueig, indispensables perquè el govern espanyol noti la pressió. I la culpa. Oblidem-nos uns dies de la premsa espanyola i fixem-nos en els grans diaris internacionals. Els aldarulls i els incendis no agraden, però els editorialistes es fan dues preguntes clau: per què una ciutat agradable i acollidora com Barcelona bull d'indignació? I per què el govern espanyol no fa res, excepte proporcionar la benzina dels incendiaris? —

Toni Soler escriu un peça analítica en què comenta la situació social i política de Catalunya. Aldarulls inclosos. Potser seria agosarat dir que Soler defensa les protestes més airades, però en cap cas les criminalitza i fa un intent de comprendre-les.

Per començar, a diferència de l'editorial del diari aquell dia, que distingia entre "la cara i la creu" en les formes de protesta, el periodista afirma que "És un pacte de defensa mútua entre ciutadans que se senten agredits". No només separa els bàndols, per tant, sinó que els uneix en un sentiment comú d'agressió.

A més, Soler intenta comprendre i exposar què ha dut tants joves catalans a mobilitzar-se virulentament: "els activistes més joves han rebut de l'Estat el missatge que la reivindicació pacífica porta a la repressió, l'exili i la presó. I, a més, han constatat que les concentracions massives, cíviques i somrients no tenen premi, ni tan sols pel que fa a la projecció exterior. Són els *armilles grogues* o els manifestants de Hong Kong els que han aconseguit protagonisme mediàtic i èxits reals". Per tant, l'historiador explica el sentiment que ha dut els activistes a canviar l'estratègia de protesta.

Soler tampoc no titlla els manifestants de radicals o curts de gambals. Creu que són "ciutadans que, per sort o per desgràcia, no tenen la ingenuïtat dels que van impulsar el Procés". És a dir: no només no els considera uns insensats sinó que afirma que no són ingenus.

Finalment, el periodista assenyala que els editorials de mitjans de comunicació estrangers no posen el focus en les flames sinó en "dues preguntes clau: per què una ciutat agradable

i acollidora com Barcelona bull d'indignació? I per què el govern espanyol no fa res, excepte proporcionar la benzina dels incendiàries?”. Val a dir que l'autor intenta respondre breument a aquestes preguntes en el seu escrit, però l'Ara no s'ha dedicat en profunditat a respondre-les.

Els protagonistes d'una mobilització que ha recorregut quilòmetres

Roger VILASSAR DE MAR "La llavor ja està sembrada des de fa dos anys, la planta està creixent, cuidem-la entre tots" 	Carlota i Georgina BARCELONA "És igual la força que utilitzin els cossos policials"; "Als joves ja no ens fa callar ningú, estem farts de veure com es parla del nostre futur sense nosaltres" Nil Salierú BARCELONA "Els joves n'estem farts. El que hem vist aquests dies, sobretot a les nits, són altres maneres de canalitzar la ràbia i la indignació"	Josep Antoni Acebillo BARCELONA "Els catalans som els que hem sortit avui al carrer i no els que s'han dedicat a fer vandalisme" 	Anna i Domènec CASTELLTERÇOL Incondicionals a totes les manifestacions des del 2012: "S'ha de seguir al carrer, que és on va començar tot" Joan Deu SABADELL "Això és impressionant, no es veu ni el principi ni el final", diu després d'arribar a Barcelona a peu des de Sabadell
Montse Redorta MALLA "Sentia que havia de fer alguna cosa, necessitava expressar la frustració que sento" Joan Pérez SANT CUGAT DEL VALLÈS "La resposta, davant la manca de lideratge del Govern i l'actitud de venjança de l'Estat, és al carrer"	Núria, Dolors i Rosa BARCELONA "El que està passant és molt tràgic, valdria la pena que ens fessin una mica de cas"; "El clam popular és molt clar i necessitem algú que lideri" 	Josep Ortiz TERRASSA "Veure totes les columnes ha sigut impressionant, els aldarulls són d'una minoria i d'infiltrats" Família Galitó Gasset OLESA DE MONTSERRAT "Ens hem incorporat a la marxa a Abrera i ja no es podia veure res més que gent per la carretera, increïble"	Ana Maria i Encarna BARCELONA "La meva família sempre ha sigut republicana i jo desitjo una Catalunya lliure, independent i republicana, i que alliberin els presos"

En el marc de les Marxes per la llibertat, el diari recull el testimoni de diversos manifestants. Hi ha dos joves que són qüestionats: "És igual la força que utilitzin els cossos policials. Als joves ja no ens fa callar ningú, estem farts de veure com es parla del nostre futur sense nosaltres"; "Els joves n'estem farts. El que hem vist aquests dies, sobretot a les nits, són altres maneres de canalitzar la ràbia i la indignació".

Així, veiem com els dos únics testimonis que es dona als joves defensen les protestes i no les criminalitzen per molt que acabin amb aldarulls. Cert és, esclar, que l'Ara dona veu a dos d'aquests activistes. Però si s'aprecia de forma tan notòria que tots dos defensen les protestes, evidència encara més que seria interessant – i periodísticament potser necessari – que el rotatiu fes aquesta mateixa peça però no en el marc de les marxes per la llibertat sinó en el de les protestes nocturnes més caldejades. Que no es qüestionin dotze manifestants dels quals només dos siguin joves, sinó que s'ofereixi el testimoni de dotze ciutadans que participen en els aldarulls.

Les Antigones de Catalunya

Fa vint-i-cinc segles, durant la Guerra del Peloponès, Sòfocles va escriure la seva famosa tragèdia *Antígona*.

Des d'aleshores, els homes i dones de tot el món que lluiten per la justícia i la llibertat s'han inspirat en aquesta tragèdia i la seva gran heroïna de la desobediència civil i la rebel·lió contra les lleis injustes. En la commovedora obra de Sòfocles, *Antígona*, filla d'Èdip, incompleix l'edicta de Creont, rei de Tebes, que ordena abandonar al carrer el cadàver del germà de la protagonista perquè el devorin els ocells i els voltors. Quan Creont l'acusa d'haver incomplert la llei, *Antígona* li contesta: "Sí, perquè no ha sigut Zeus qui l'ha promulgat: ni són aquestes lleis imposades als homes per la Justícia que viu entre els déus de l'inframón. Tampoc pensava que els edictes tinguessin prou força per donar a un mortal el poder de derogar les lleis immutables i no escrites dels déus. Perquè la seva existència no és d'avui ni d'ahir, sinó de totes les èpoques, i ningú sap quan van aparèixer". Aquest acte de desobediència d'*Antígona*, que acaba costant-li la vida, és una reflexió sobre els límits del poder de l'estat. Al llarg de la història hem vist moltes *Antígones* que han participat en actes de desobediència (de sedició, des del punt de vista de l'estat espanyol) perquè s'han atrevit a pensar pel seu compte i plantar cara al poder. En això consisteix la democràcia i així es democratitzen les democràcies.

¿Espanya és encara una democràcia saludable? Tot i que molts respondrien afirmativament a aquesta pregunta, el veredict del Tribunal Suprem contra els dotze dirigents independentistes catalans ens demostra el contrari. El veredict planteja una qüestió fonamental: la coexistència entre una societat que aspira a la justícia i la imparcialitat però que no és justa ni imparcial. Per tant, ens podem preguntar legítimament què és més important en el cas d'Espanya: ¿la raó d'estat o la democràcia? La lò-

RAMIN JAHANBEGLOO

DIRECTOR DEL CENTRE MAHATMA GANDHI PER LA PAU DE LA UNIVERSITAT GLOBAL DE JINDAL

gica de la raó d'estat no ens dona sentit a nosaltres mateixos ni a les nostres relacions amb els altres. La termodinàmica de l'estat espanyol perjudica altres comunitats mitjançant uns actes de violència. També perjudica la democràcia espanyola en nom de l'Estat. Els ciutadans privats de la seva comunitat són éssers humans de segona que busquen un sentiment de pertinença transitant per un camí polític sense indicacions. Les democràcies saludables necessiten uns espais públics dinàmics i unes *Antígones* capaces d'actuar a la llum del dia i amb transparència. Excloure els punts de vista dels no-violents al legat sediciós no és només absurd, sinó que també demostra immaduresa política. El problema de les democràcies majoritàries és que no han sigut concebudes per trobar solucions a problemes complexos. Un govern amb majoria que apel·li als sentiments nacionalistes dels electors pot esdevenir autoritari i dictatorial. Perquè la democràcia no consisteix en populisme. La democràcia no consisteix en nacionalisme. La democràcia no consisteix en una majoria. Consisteix en el dret de totes les minories (ètniques, religioses, sexuals, intel·lectuals, etc.) a tenir un futur. La democràcia consisteix en aplaudir la diversitat (fins i tot la dels que no ens agraden) i no imposar l'exclusió.

El veredict del Tribunal Suprem espanyol contra els líders catalans és el resultat d'una democràcia exclo-

ent. Recorda les èpoques fosques de la història espanyola: la Inquisició que va expulsar els jueus el 1492 i el feixisme franquista que va assassinar un gran poeta com Lorca. Totes les exclusions –catòliques, feixistes o liberals– expressen la mateixa mena d'embrutiment i deshumanització de l'alteritat dels altres. Engarjolant innocents no posarà fi a la desesperança generalitzada ni a la falta de confiança en la capacitat de les institucions democràtiques espanyoles d'oferir als seus ciutadans els avantatges d'una bona governança. Pensem-hi: ¿abolir la diversitat en nom d'un nacionalisme antiquat pot contribuir d'alguna manera al somni espanyol? A la llarga, a tothom li quedarà un sentiment de pèrdua i, al final, d'odi, ressentiment i violència. Els catalans es convertiran en refugiats a la seva pròpia terra, la terra dels seus avantpassats, la terra dels seus records i la terra dels seus somnis futurs.

Si avui l'estat espanyol té nou *Antígones* a les seves mans, demà en tindrà centenars de milers. No oblidem que l'*Antígona* de Sòfocles no tracta de la ruïna d'un personatge, sinó de les deficiències d'un poder polític enfrontat al coratge moral i la desobediència d'una dona sola. Hegel va definir "la divina *Antígona*" com "el personatge més noble aparegut mai a la terra". I per a Virginia Woolf era un exemple "d'heroisme personificat". Els catalans han de continuar inspirant-se, sens dubte, en el missatge de la no-violència. Han de seguir com fins ara els exemples de Mahatma Gandhi, Martin Luther King, Nelson Mandela i molts altres, i han de ser plenament conscients del risc que la ira continguda es converteixi en violència. Aquesta ha de ser la veritable lliçó de Catalunya per a tots els que vulguin satisfer la seva set de nacionalisme bevent el calze de l'amargor i l'odi. Cap lluita social pot sobreviure si fa de la violència la seva prioritat, i la independència de Catalunya només és possible a través de la no-violència.

Ramin Jahanbegloo escriu un article titulat "Les Antigones de Catalunya" en el qual majoritàriament critica la sentència del Suprem i la repressió estatal a partir de la tragèdia d'*Antígona*, escrita per Sòfocles fa més de dos mil anys. Tot i que gran part de l'article es dedica a aquest fet, en realitat es tracta d'una "excusa" per donar pas a les ratlles finals de l'escrit, en què es fa una nova crida a manifestar-se a través de la no-violència. Jahanbegloo diu: "Els catalans han de continuar inspirant-se, sens dubte, en el missatge de la no-violència. Han de seguir com fins ara els exemples de Mahatma Gandhi, Martin Luther King, Nelson Mandela i molts altres". I acabava afirmant: "Cap lluita social pot sobreviure si fa de la violència la seva prioritat".

Feminitzem el conflicte, sisplau!

M. ÀNGELS CABRÉ

ESCRITORA I DIRECTORA DE L'OBSERVATORI CULTURAL DE GÈNERE

“Time’s up!” És el que va dir Oprah Winfrey als Globus d’Or l’any passat en suport a les víctimes de violència sexual. S’ha acabat: les dones n’estem fartes. I és el mateix que diem ara tots i totes els demòcrates –independentistes o no–, conscients que hem arribat a un carrer sense sortida. Prou enfrontament. *“Time’s up!”*

Dilluns va ser un dia molt trist per a la democràcia. L’anunci de la sentència als líders del Procés confirmava que el govern espanyol no volia ni sentir parlar de diàleg, s’estimava més reprimir que negociar. Ens deia alt i clar que a la seva Espanya idíl·lica no hi ha espai per a la dissidència. Però els dissidents van sortir al carrer, a milers. El jovent majoritàriament estudiantil va encetar les protestes conquerint simbòlicament l’aeroport igual que van fer els seus homòlegs a Hong Kong. Com era d’esperar, els mitjans van condemnar l’acció i la policia la va reprimir durament. Mentrestant, l’aparell de l’Estat, en la seva demostrada incapacitat política, titllava l’acció de terrorisme. Error, tornaven a caure en el mateix parany: el no diàleg.

Des de llavors fins a la vaga general de divendres han passat moltes coses. Han estat dies de manifestacions pacífiques, que responen legítimament a una sentència-venjança, i la gent ha caminat hores i dies en Marxes per la Llibertat exemplars. Paral·lelament, els radicals vandàlics –amb l’ajuda de policies infiltrats i de simpàtics incendiàries professionals vinguts d’arreu–, han arrencat mobiliari urbà, malmès aparadors, cremat cotxes i fet barricades i fogueres al passeig de Gràcia, a la Gran Via, a la rambla de Catalunya... així com en altres ciutats catalanes. Mentrestant, la ministra Celad insistia que són les manifestacions independentistes les que han renovat la violència fei-

En l’escrit “Feminitzem el conflicte, sisplau!”, M.Àngels Cabré torna a demanar que s’acabin els enfrontaments entre policia i manifestants. És curiós, però, que Cabré critica el fet que “l’aparell de l’Estat” criminalitza l’acció a l’aeroport i, al cap de poques línies, parla dels “radicals vandàlics” que han fet “barricades i fogueres” als carrers catalans. I és curiós perquè al Prat no hi va haver foc, però esbatussades entre policia i manifestants, sí. I en primer lloc carrega contra una criminalització que després ella comet.

La traducció catalana de la ‘kale borroka’?

La violència del final de les manifestacions independentistes postsentència suprema ha estat terrible. Amb tota la propietat de la “nocturnitat i traïdoria” penalment tipificades, han emmascarat amb tot un moviment que ha coïncidit amb a marca exemplar la no-violència, el pacifisme i fins i tot aires festius i familiars de mobilitzacions aplec.

La traducció catalana de la *kale borroka* és, per proximitat, la primera que es busca com a referent semàntic, com els bascos havien buscat alguns altres afinitats significadores. Vázquez Montalbán ho va estudiar, i com les seves reflexions perquè van ser compartides in situ. Ell va parlar d’un amena d’“intifada” escaudada. El fenomen va ser molt amallat allà, perquè en la dècada dels noranta era de tal importància, que les enquestes oficials del Sociòmetre Vasco anotaven la *kale borroka* com el tercer problema en el rànquing de preocupacions de la ciutadania, per darrere de l’atur i l’ETA.

L’arrel de la preocupació era que la *kale borroka* havia esdevingut una interferència en la convivència ciutadana, que fins i tot arribava a modificar els hàbits de circulació. En una enquesta peculiar de caràcter acadèmic del 1997 – amb el marge d’error demòtic d’una població limitada – sortia que el 35 per cent dels enquestats de Bilbao i el 44 per cent dels de Sant Sebastià canviaven les seves rutines quotidianes d’ús del carrer. El jurista i ministre Jean Alberto Belloc, amb excés de significat, el va qualificar de “terrorisme de baixa intensitat”, però anàlogament és de més extensitat que el terrorisme més cruel: atacaven entitats bancàries, estacions ferroviàries, mobiliari urbà, delegacions de serveis de l’Estat i autobusos.

Convenim justes argumentacions de les diferències entre el País Basc i Catalunya, jo mateix les he substanciades al meu assaig *Catalunya i Euzkadi. Nació ciutadana i comuna*, una de les quals, fonamental al meu entendre, és que la construcció de l’imaginari nacional basc respecte d’Espanya es basava sobre la resistència, mentre que el català se sustentava sobre el pacte, amb la proporció inversa de violència que això comporta. Però la por a la contaminació terrorista –lògica també perquè l’atac l’Espanyolisme

ANTONI BATISTA

PERIODISTA

cional: els protagonistes són aclaparadorament joves: a Euzkadi, franja majoritària de 14 a 24 anys, segons l’Ertzaintza. A l’edat s’hi afegeix, segons aquelles sociologies, un percentatge altíssim de l’atur com a expectativa a curt termini, que no creu en la política convencional i valora molt negativament les institucions. Les caustiques immediates apunten a la resposta antilegítima i a lleis o condemes considerades injustes.

Aquests factors genèrics troben també com a genèrica la illa independentista, que sempre és de mitjana, des de la Irlanda de vint anys enrere al Hong Kong de vint anys opress. Quan el radical nacional no existeix, hi ha altres mòbils de la rebel·lia generacional: Juan María Atutxa esmentava els basquians del futbol o en el seu moment els skibbards. Després van venir els moviments okupes i antiglobalització, impossible oblidar els incidents del desallotjament del Cinema Princeps, l’octubre del 1996. Última excepció: els arrissos gegants de França. En massa casos, males gestions i pràctiques policials amb ex-

cusos impropis, que avui i aquí qüestionen el conseller d’Interior.

Minimitzar aquests fenòmens delicats i complexos endossant-los a l’adversari o enemic –la teoria de la conspiració dels infiltrats– és banalitzar-los. És clar que agents provocadors quintacolumnistes s’aprofiten de les altes tensions i les ademes, però no es pot elevar l’anècdota a categoria i practicar el coïfisme que els nostres són tots bons, i diluir la malaltia en un plural autocomplent o, pel cap baix, no comptar que un moviment de masses de gran abast ideològicament assignada una quantitat més alta o més baixa de danyos col·laterals que s’ha de minidar per evitar: exactament el que van fer Sánchez i Cuixart, que és els antípodes de la descripció que en fa la semblança. A la dreta i a la dretíssima espanyola i espanyolíssima actuen, però, semblantment endossant maldats estructurals a l’adversari quan qualifiquen de violent un independentisme català que no ho és ni en presència privada ni en presència pública.

En un univers de tanta complexitat, la insurrecció juvenil i, precisament més en les seves expressions tan extremes, violentes i irreproposables com les que tenim triatament al davant, mereix més atenció, més política i la “proporcionalitat” de la llei policial que sempre invoquen quan menys la practiquen.

Finalment, un apunt mediàtic. Des de la convenció universal que les notícies s’han de donar, quina és la frontera entre *denunciar i retransmetre*? Les retransmissions dels aldarulls que fa TV3 no les havia vistes ni a Irlanda, ni a Palestina ni al País Basc, que són els conflictes en què he estat i que explico. Res a Massagut, excel·lent correspondent internacional, va raonar a la revista *Annals del Col·legi de Periodistes de Catalunya* (1993) com a punt d’escenes puntuals d’enfrontaments i flames nocturnes d’un parell d’hores a Belfast, s’entenia per tot el món que tot Belfast cremava. Ara tenim Catalunya en flames i esclat, l’èxit dels incendiaris no són els centenars de contenidors que guaiu encendre, sinó els records milionaris de sobre, minúscules de presència i la notícia que obee.

Les conclusions de tots els estudis que són al darrere d’aquest article –d’Elkarri i Genitika Gogoratu, entre

Antoni Batista escriu un article d’opinió anomenat “La traducció catalana de la ‘kale borroka’”? D’entrada el títol ja és molt significatiu. Les primeres línies de la peça, també: “La violència del final de les manifestacions independentistes postsentència suprema ha estat terrible”.

La peça és un escrit de caràcter assagístic en què argumenta els trets comuns entre la “kale borroka” basca dels anys noranta i les protestes d’aquella setmana a Catalunya, així com altres moviments comparables – segons Batista – com els que es van donar a Irlanda o Hong Kong.

En l’escrit el periodista mostra clarament que sap del que parla; que les protestes poden tenir particularitats comunes. Però aquest fet no nega que una comparació entre una “kale borroka” que va durar més d’una dècada i una setmana d’aldarulls a Catalunya sembla forçada i comporta un grau elevat de criminalització. El periodista escriu en un punt de l’escrit que “no es pot elevar l’anècdota a la categoria”, i precisament és el que ell està

fent en aquest article. La fotografia que acompanya el text, a més, afegeix llenya al foc i convida al lector que tan sols dona un cop d'ull al diari a associar les protestes amb – en paraules del mateix Antoni Batista – “una insurgència juvenil en les seves expressions tan extremes, violentes i reprovables”.

Malgrat el to general del text, el periodista el tanca afirmant que, a banda de condemnar les protestes violentes, cal reflexionar-hi al voltant. Ell no intenta desgranar-ne el perquè, però.

Aneu amb compte!

SÍLVIA SOLER
ESCRITORA

“Dilluns els nois em van dir que volien anar a l'aeroport. Encara són menors d'edat, així que la meua primera intenció va ser escriure una negativa contundent i enviar-los cap a casa. Després vaig pensar que no els hem educat per quedar-se a casa davant de les injustícies, així que vaig escriure: aneu amb compte!”

M'ho va explicar un amic de la meua quinta quan vam coincidir en una de les concentracions d'aquesta setmana. Feia la mateixa cara que des de fer joc una barreja d'excitació, cansament, por i indignació.

Després he sentit (o llegit) altres pares i mares amb fills en edat de rebel·lar-se que s'expressaven en termes similars. Estem amoninats, molt. Ens fem farts de patir. Ens avorrim de fer totes les recomanacions de l'ànima sabent que probablement no serviran de gaire res. Volem a venir que això es farà molt llarg i no ens veiem amb cor d'aguantar aquest neguit constant. Els demanem que es protegeixin, que tinguin seny, que s'apartin d'on hi hagi violència. Però no els demanem que es quedin a casa perquè, com diu el meu amic, no els hem educat per a això.

Es més, tal com vaig llegir a la Fúlvia Nicolls a Twitter: “No sé si em feia més por que el meu fill anés a les manifestacions o que no hi anés”. Si els nostres fills es quedessin a casa, desmotivats o porucs, viurien els pròxims mesos molt més tranquils, però tindrien una altra mena de desassossec.

Vull que la valentia dels nostres fills acabi exercint pressió de manera pacífica i que els que ho han de fer s'asseguin i parlin

Els nostres fills han sortit als carrers perquè saben que, aquesta vegada sí, els dies que estem vivint duraran anys. És a dir, que ens hi estem jugant el futur i el país que ells heretaran. També ho fan perquè pensen que tanta anys de demostracions pacífiques i ordenades, a la catalana manera, no han servit per a res i que aquella que es van creure l'antic manifest...

La columna escrita per Sílvia Soler reflecteix el patiment dels pares i mares catalans que tenien els fills a les mobilitzacions postsentència aquella setmana d'octubre. En conseqüència, la reflexió que se n'extreu és clara: els joves manifestants, que alguns titllen de radicals o violents, són fills de progenitors amoïnats. El text, per tant, humanitza els activistes. Allunya l'actitud que els tracta de delinqüents i apropa la que els tracta de persones vulnerables que surten al carrer a protestar contra allò que consideren injust. Perquè Soler en cap moment parla de “violents” o ni tan sols “manifestants”; s'hi refereix com a “els nostres fills”.

A més, l'escriptora en lloa la valentia i el fet que seria pitjor que decidissin no aixecar-se del sofà quan consideren que es vulneren els seus drets. Finalment, Soler raona perquè han decidit passar de marxés pacífiques a enfrontaments amb la policia i barricades: “ho fan perquè pensen que tants anys de demostracions pacífiques i ordenades, a la catalana manera, no han servit per a res”.

CRÍTICATV
MÓNICA PLANAS · PERIODISTA

Les molèsties de l'independentisme

El dia de la vaga general les televisions espanyoles es llevaven amb les imatges de la violència nocturna als carrers de Barcelona, que es repetien en bucle. Més enllà d'això, els vídeos se centraven en explicar les molèsties que causava la vaga i les marxés que tallaven la circulació a Catalunya. La gent queixant-se dins els cotxes perquè no podien arribar puntuals a la feina, els propietaris dels bars explicant la por que tenien per si algú els obligava a tancar, els turistes de la Sagrada Família que no havien pogut entrar a visitar-la, el gremi d'hotellers amoïnats per les pèrdues econòmiques i la mala imatge de la ciutat, els creuers desviats a un altre port, senyores lamentant que tenien hora al metge i no hi podien arribar, els amos de restaurants enfadats perquè no tenien ningú a l'establiment, veïnes disgustades pels aldarulls que s'estaven vivint al barri, camioners aturats perquè no podien seguir la seva ruta habitual... Les imatges de les majestoses marxés s'oferien amb comptagotes i sense gaire perspectiva perquè no oferien un contingut que sacseges l'audiència: l'absència de conflicte les convertia en avorrides.

L'esperpent del dia el va guanyar el programa *Todo es mentira* de Cuatro, que va fer honor al seu títol. L'única cadena espanyola que cobria en directe els esdeveniments s'hi va lluir. El numeret ridícul que van muntar amb la reportera Ana Francisco convertint-la en la víctima protagonista dels aldarulls era d'un cinisme, d'un sensacionalisme i d'una farsa

són la comèdia de l'any. Un clar exemple de “premsa espanyola manipuladora” que els seus responsables, com a mínim els de Minoria Absoluta que ho coprodueixen, s'ho haurien de fer mirar. En el punt àlgid de la manifestació pacífica i multitudinària, tot el focus informatiu estava posat en els conflictes de la Via Laietana amb una altra reportera dramàtica que anava cridant “¡Madre mía!” quan es produïen les càrregues. A *Todo es mentira* anaven repetint que la propera nit seria la més violenta de tota la setmana i semblava ben bé que ho desitgessin per continuar tenint material per a la seva deixalla informativa i enviant la reportera a fer-se la víctima enmig dels aldarulls.

Els disturbis a la Via Laietana van començar puntuals perquè a La Sexta els recollissin en la seva plenitud i en directe. Quilòmetres recorreguts pacíficament durant dies, una multitud que supera de llarg el mig milió de persones concentrada civícamet al centre de Barcelona, però a Espanya es continuarà percebre l'independentisme com aquell que, de dia, provoca molèsties i incomoditats a la bona gent i, de nit, crema la ciutat.

EL EQUIPO DE TEN VIVE LA CUARTA NOCHE DE DISTURBIOS EN BARCELONA EN PRIMERA LÍNEA

Dramatisme
L'esperpent del dia el va guanyar el programa “*Todo es mentira*” de Cuatro

sa que provocaven vergonya aliena. El dramatisme de Marta Flich, la presentadora, entrevistant la seva reportera com si fos la màrtir de l'independentisme, feia pena. Les imatges gravades la nit abans amb la reportera fent el paperet d'atemorida i afectada

La crítica de televisió Mònica Planas carrega de nou contra la cobertura sensacionalista de les nits de protestes per part dels mitjans de comunicació espanyols. Aquest cop, del programa *Todo es mentira*, presentat per Risto Mejide. Critica com cobreixen les protestes convertint la reportera en víctima protagonista dels aldarulls. I, segons Planas, des d'un “cinisme, sensacionalisme i una farsa que provocaven vergonya aliena”.

D'aquesta manera, la periodista de l'Ara critica de nou la informació tremendista i sensacionalista de les protestes postsentència. Notícies que sempre criminalitzen les accions narrades. De fet, Mònica Planas arriba a escriure que les imatges de la reportera “fent el paperet d'atemorida i afectada són la comèdia de l'any”. “Deixalla informativa”, reblava.

La vinyeta de Juanjo Sáez carrega durament contra les forces policials i les seves actuacions, de les quals el dibuixant en parla simplement com a “pegar”. Aquest dibuix, encara que ni desaprovi ni defensi les protestes amb barricades, sí que es mostra frontalment en contra dels policies. Per tant, en aquell conflicte en què un bàndol eren els agents de seguretat i l’altre els manifestants, Sáez té clar qui vol criticar. No els contenidors en flames, no: les càrregues policials desproporcionades. Per evidenciar la importància de vinyetes que enviïn aquest missatge: a La Vanguardia, com hem vist, tan sols Pilar Rahola criticava la brutalitat policial. La resta d’opinadors no ho feien.

Novament, el dibuixant Miquel Ferreres critica les actuacions policials d’aquelles jornades. Com he dit anteriorment en el cas de Juanjo Sáez, aquest fet és significatiu perquè havent-hi dos bàndols reprovats aquella setmana – manifestants i policia, és clar – Ferreres decideix carregar contra els agents. I aquest cop, a més, no només desaprova la brutalitat policial sinó que també evidencia com els veïns que presencien els fets no entenen la benevolència de les forces de seguretat amb l’extrema dreta.

3.2.2.1. Valoració final

Si en la valoració final del tractament de les protestes postsentència per part de La Vanguardia havia conclòs que era clar que des del diari es va fer una crida a la calma i es va criminalitzar la protesta, en el cas de l'Ara la resposta és menys evident, més complexa.

Ho és perquè, efectivament, des del diari es llença un missatge de serenitat, d'acabar amb els aldarulls i les barricades. A diferència del diari Godó, però, no es crida a abandonar els carrers “per deixar pas a la política”, sinó a manifestar-se però de forma no-violenta.

Perquè cert és que peces tan importants en el rotatiu com és l'editorial o l'article del director condemnen amb rotunditat els enfrontaments entre manifestants i policia i, per tant, d'alguna manera, volen calmar els ànims de la població quan es revolta. A més, és clar i significatiu com les cròniques de l'Ara, l'endemà de les primeres dues jornades de mobilitzacions, fan servir un vocabulari molt neutral amb termes com “manifestants” o “mobilitzacions”, però a finals d'aquella setmana, en els aldarulls com els d'Urquinaona, la capçalera ja parla de “reduïts grups de radicals” o obertament de violència. Tot i això, també és rellevant que periodistes amb un pes important en el diari com són Antoni Bassa o Toni Soler en cap moment gosin criminalitzar els activistes.

Per tant, l'Ara es dedica a fer un joc d'equilibris entre cridar a la calma però a la vegada a la mobilització – pacífica -. A diferència de La Vanguardia, el rotatiu dirigit per Esther Vera publica certes peces de qualitat periodística com una en la qual es compta amb l'opinió d'experts en dret per reflexionar si la condemna per sedició emesa pel TS pot posar en perill valors fonamentals com el dret a manifestació. O altres en les quals es denunciï males praxis policials i es detalla el nombre de ferits que va provocar l'actuació policial. I és que aquest diari s'ha mostrat més contundent amb la policia de forma evident.

A més, l'Ara ha publicat nombroses peces en què es critica com alguns mitjans de comunicació espanyols informaven sobre les protestes de forma sensacionalista i deshumanitzaven els manifestants independentistes. I el rotatiu, malgrat que en el seu to general desitja rebaixar la tensió de les nits més caldejades, sí que publica articles com els de Natza Farré o Sílvia Soler en què no només no es carrega contra els manifestants sinó que més aviat se'ls defensa.

Finalment cal destacar tres trets de la cobertura de les protestes per part de l'Ara. En primer lloc, cal posar en relleu que dedica molts més escrits a analitzar la sentència que les manifestacions i aldarulls. La comparació d'aquest fet amb La Vanguardia es fa sola. I aquesta particularitat ja és un valor en si mateixa, perquè les protestes no deixen de tenir un clar element sensacionalista i el problema real d'aquell moment històric era una sentència condemnatòria crucial en la política catalana i espanyola. Un mitjà que parla més dels aldarulls que de la sentència el que pretén realment és desviar el focus d'allò que és realment important. Cal informar i intentar explicar els motius de les mobilitzacions – i barricades –, però no parlar-ne més del compte.

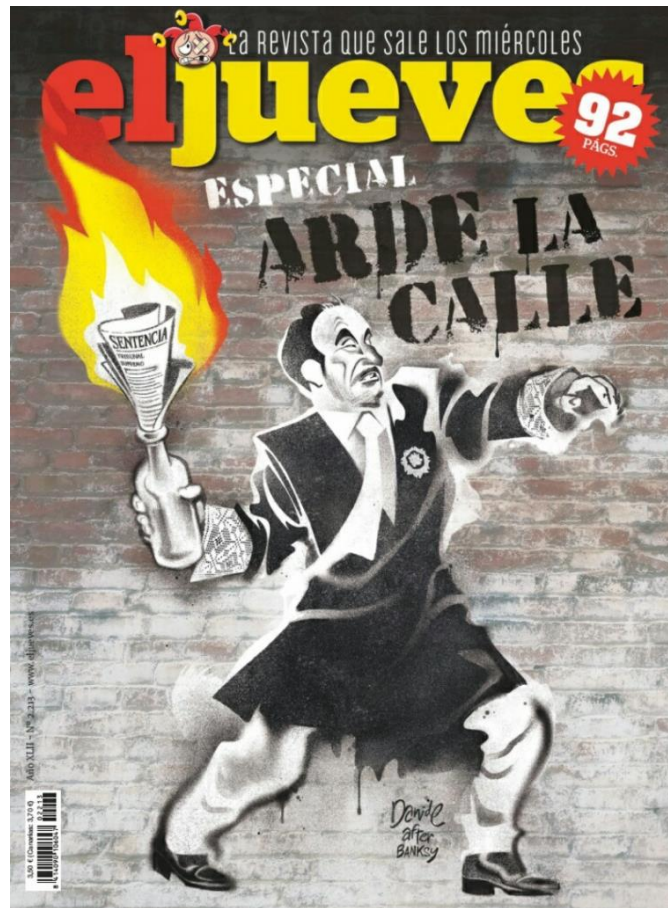
En segon lloc, el cas del diari comandat per Vera torna a deixar en evidència que la premsa gràfica sovint s'atreveix a dir coses que la premsa escrita no gosa. A l'Ara, un cop més, tenint en compte la proporció desigual de peces escrites i il·lustrades, es carrega molt més contra la brutalitat policial en les vinyetes que en les notícies, cròniques, reportatges o articles.

Finalment, també és necessari destacar el fet que l'Ara, malgrat que ha mostrat pluralitat entre els opinadors, ha fiscalitzat l'actuació policial, no ha fet peces sensacionalistes o deshumanitzadores dels ciutadans mobilitzats i ha cridat a manifestar-se però pacíficament; no ha dedicat cap reportatge a donar veu als activistes, per exemple, ni tampoc cap altre en què s'analitzés a fons els motius de protestes tan airades i aquell viratge en la forma de mostrar la indignació o voluntat en l'independentisme.

Els germans Soler, posem per cas, han dedicat alguna frase en els seus escrits a afirmar que els joves catalans mobilitzats s'enfrontaven el 2019 a la policia perquè se'ls havia demostrat que la via pacífica era inútil, i també s'ha assenyalat el poder judicial espanyol com a culpable d'una sentència injusta que ha despertat els carrers, però, tenint en compte que no van publicar cap escrit que analitzés les raons de fons de tanta indignació, no seria agosarat dir que no es va assenyalar prou els polítics responsables d'un sentiment de frustració tan gran entre la joventut catalana. El temps ha demostrat que aquella ràbia no era només conseqüència d'una sentència percebuda com a injusta sinó fruit d'un sentiment de ràbia i desesperació molt més complex, potser resultat de factors com la precarietat laboral, la discriminació a col·lectius vulnerables o la corrupció.

3.2.3. El Jueves

Número 2.213 del setmanari, publicat el 22 d'octubre

La portada que El Jueves tria per al número que es publica just una setmana després de l'inici de les protestes, és, de tan atrevida, impactant. En la pàgina apareix un jutge llençant un còctel Molotov en què a dins crema la sentència elaborada pel Tribunal Suprem espanyol. En aquell context en el qual – com hem vist – es va criticar molt des dels mitjans de masses els aldarulls que s'estaven produint a Barcelona, el que ve a dir la imatge és que aquelles protestes, aquells còctels Molotov, els havien provocat els jutges del suprem amb la seva sentència “inflamàtoria”. És a dir, que els causants reals d'aquella violència eren els jutges, malgrat que no llencessin amb les seves pròpies mans els artefactes inflamables.

El Jueves, per tant, obria l'edició amb una portada que, pel que fa a la gosadia en la denúncia, no té parangó amb cap altre peça de les que hem vist fins ara, sigui escrita o

gràfica. No només no es criminalitza la protesta airada sinó que es canvia per complet el focus al qual apuntaven els mitjans a l'hora de criticar els aldarulls.

2

La segona pàgina d'El Jueves critica la justícia espanyola, que segons la revista “és cega”. El dibuix, per tant, no fa referència directa a les protestes del carrer, però va encaminada en la mateixa direcció que la portada: la sentència del TS és injusta i això comporta que la població s'hagi indignat. A més, “la justícia” ha perdut els dos ulls i “assegura” que és perquè els ha buidat la policia nacional i els mossos d'esquadra. Aquesta broma, per tant, critica la violència policial, l'única que s'ha criticat fins ara.

De les quatre vinyetes que apareixen en aquesta pàgina, la que ocupa la part superior a l'esquerra diu titula “Catalunya: torna la convivència!”. Si el lector es fixa en el manifestant que està rebent cops de porra per part de dos agents de policia, veu que aquest home diu: “Entre Guàrdia Civil i Mossos d’Esquadra!”. Així doncs, veiem com de nou la revista atribueix la violència al bàndol policial, no al dels ciutadans manifestats.

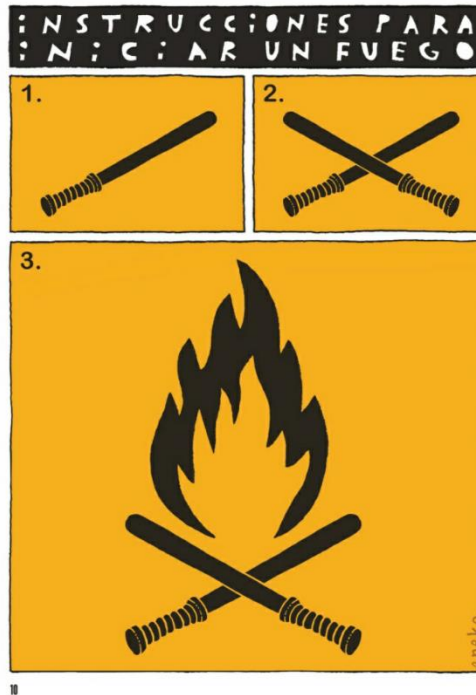
La portada del número “Arde la calle!” d’El Jueves va córrer molt per les xarxes. Enmig d’aquella onada de crítiques a les protestes per part dels principals mitjans de comunicació del país, aquella imatge dissident es va fer viral. El que no va donar-se tant a conèixer va ser l’editorial d’aquell mateix número de la revista, tot i que m’atreviria a dir que era encara més agosarat – però visualment menys impactant, és clar -.

D’entrada, la peça diu que la sentència “injusta i abusiva” ha generat una onada de manifestacions massives a Catalunya. En aquest punt, la capçalera acusa les autoritats recriminant que “han pensat que no hi ha res millor que els abusos policials per defensar els abusos judicials”.

Però les línies més taxatives i atrevides de l’editorial apareixen en el segon paràgraf: “Aquests dies els mitjans no fan res més que mostrar-nos barricades i fogueres a Barcelona. Però són només una cortina de fum per tancar la violència impune de l’actuació conjunta de Mossos i Policia Nacional. Manifestants i periodistes apallissats, quatre persones sense ull i càrregues contra gent asseguda al carrer”.

Així, veiem com l’escrit mai criminalitza els ciutadans – ans al contrari -, carrega contra les actuacions policials desproporcionades i acusa els mitjans de voler desviar l’atenció d’aquest fet. Veiem com El Jueves, fins i tot, parla “dels mitjans” com a un agent llunyà, situant-se a l’altre costat de la barrera respecte d’aquestes capçaleres. Ben bé com si qui parlés fos un ciutadà.

Finalment, la revista no perd ocasió per criticar els polítics i la seva gestió interessada de la situació per esgarrapar vots. Rep Pablo Iglesias, líder de l’esquerra espanyola, pel fet de mostrar-se equidistant entre “indepes” i policia; reben els líders independentistes Quim Torra i Gabriel Rufián; i fins i tot es titlla de pallasso el president del govern espanyol, Pedro Sánchez, perquè visita els policies ferits però es nega dialogar amb el president català.

La vinyeta de la pàgina 10, de nou, també fa una referència clara a les protestes d'aquells dies. El dibuix són "instruccions per iniciar un foc", i segons se'ns indica, cal fer servir dues porres policials. Per tant, veiem com El Jueves torna a criticar l'actuació policial i en aquest cas, a més, els acusa de provocar els aldarulls – i en conseqüència també les fogueres - que aquells dies tenien lloc a Barcelona.

Pablo Casado se cose su propia boca para dejar de decir gilipolleces

Madrid. – Dejar-se barba ha sido la mejor decisión política del líder del PP. Dejar-se barba y el silencio. Aunque por dentro aún piense to-

das esas imbecilidades que solía decir en la anterior campaña política, callárselas le ayuda a parecer moderado y recortar distancias al

PSOE. "Meva tan bien que incluso me he cambiado el nombre por Pablo Callado", ha declarado por escrito Callado. ■

11

La següent pàgina també fa un parell de referències als incidents. Primer, un paràgraf de la vinyeta diu sarcàsticament que Pedro Sánchez “viatja a Catalunya per visitar a l’hospital un dels contenidors cremats pels manifestants”. Aquest comentari critica el fet que el govern espanyol s’emportés les mans al cap per la crema de contenidors i no pels manifestants ferits, persones que realment sí que a vegades havien de ser ingressades a l’hospital a causa de les ferides i cops rebuts a les mobilitzacions.

En segon lloc, en un altre paràgraf, Joan Ferrús – autor de la vinyeta – bromeja afirmant que “Els antidisturbis es veuen obligats a colpejar els manifestants amb fuets després de trencar totes les seves porres”. Novament es critica la brutalitat policial i s’atribueix la violència als agents.

UNA, LEY DE SEGURIDAD, GRANDE Y LIBRE

Farruqo y Serrano

En España las competencias de seguridad están repartidas entre el Estado central y las autonomías

La Ley de Seguridad Nacional permite al Gobierno central coordinar a todos los cuerpos, incluidos los Mossos

Si los dos Gobiernos se enfrentan, hay conflicto para decidir cómo deben actuar las fuerzas de seguridad

Es como un 155, pero solo para las fuerzas del orden. El resto de competencias autonómicas se mantienen

O la paradoja de que el mismo jefe de la policía que reprime es el que anima a los manifestantes

Su máximo órgano es el Consejo de Seguridad Nacional, y lo preside el rey. El rey, jefe de los Mossos

A les pàgines 16 i 17 de la revista, en primer lloc, es critica la Llei de Seguretat Nacional. L’actuació policial que es va efectuar per controlar aquelles protestes havia de seguir l’esmentada llei, i El Jueves critica sobretot el fet que, gràcies a aquesta norma, el Govern central pot coordinar tots els cossos autonòmics, inclosos els Mossos d’Esquadra. “És com un 155, però només per a les forces de l’ordre”, afirmen Farruqo i Serrano, autors de la peça.

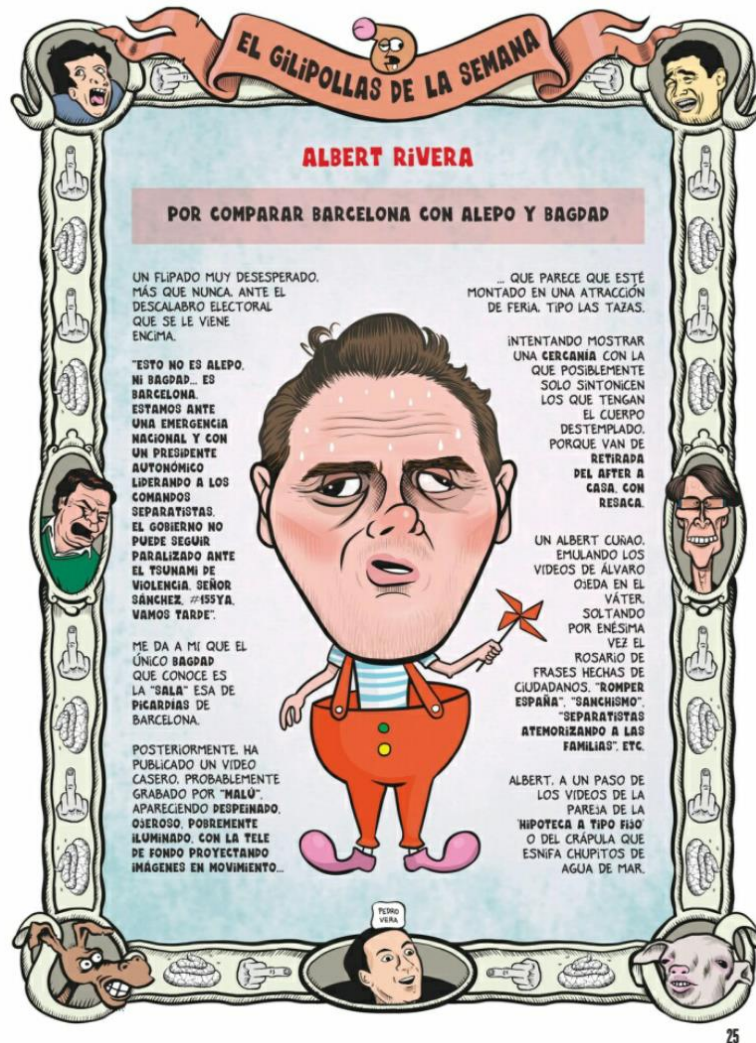
En segon terme, a la banda dreta de la pàgina 17, una seqüència de fotografies critica la cobertura que el programa Al Rojo Vivo, dirigit pel periodista Antonio Garcia Ferreras i

emès a La Sexta, per tendenciosa i espectacularitzadora. Se'ls acusa d'ensenyar només les imatges de les manifestacions catalanes amb foc i barricades, quan aquells dies se'n van produir moltes i de molt diferents.

Com es pot observar, El Jueves va dedicar ja d'entrada moltes pàgines a tractar el tema de les protestes postsentència. I totes les crítiques, fins ara, anaven en la mateixa direcció: denunciar un veredicte injust – que és el que ha encès la guspira del foc als carrers -, la brutalitat policial i la cobertura mediàtica sensacionalista i esbiaixada per part de certs mitjans de comunicació.

En la pàgina 19 apareix una nova il·lustració sobre els fets en què apareixen els jutges del Suprem afirmant que “Nosaltres ja hem complert, ara l’assumpte és dels polítics”. Darrere seu, un escenari de fum, barricades i policies atonyinant manifestants.

La secció “El gilipolles de la setmana” d’El Jueves va dedicat a Albert Rivera. La fort acusació és motivada pel fet que el llavors líder de Ciutadans va publicar un tweet amb fotografies en què comparava Barcelona amb Bagdad o Alep: “Això no és Alep, ni Bagdad... és Barcelona. Estem en una emergència nacional i amb un president autonòmic liderant els comandaments separatistes. El Govern no pot seguir paraltzat davant el tsunami de violència. Senyor Sánchez, #155Ja. Fem tard”.

Així, la revista es mostrava implacable i molt crítica amb un periodista que criminalitzava les protestes fins al punt de comparar-les amb dues ciutats destrossades durant anys per guerres reals i sagnants.

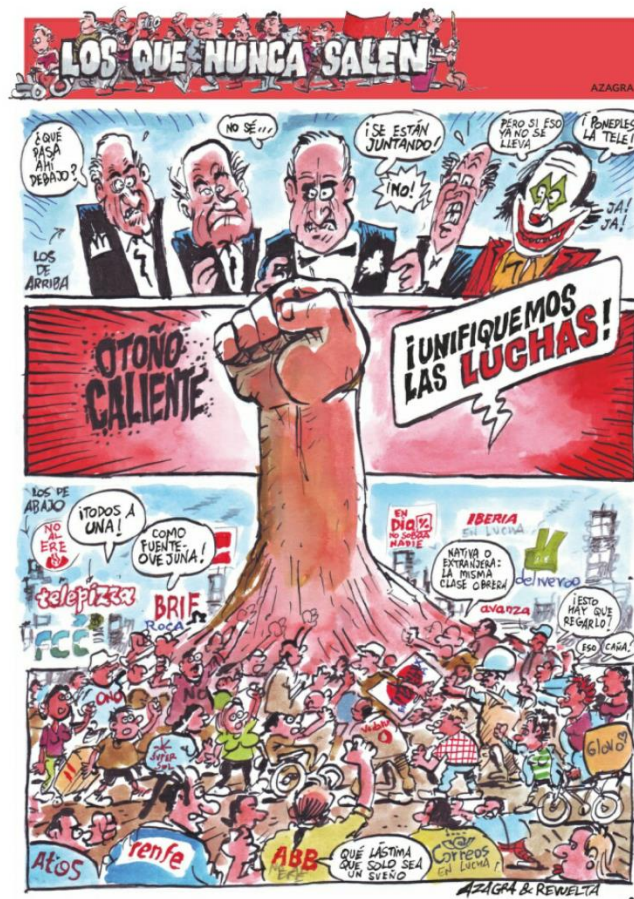
28

La pàgina 28 està composta per quatre vinyetes. Malgrat que totes tracten un tema relacionat amb les protestes, les que realment aborden el tema de la criminalització de les protestes són les dues que ocupen la meitat inferior del full.

El dibuix de l'esquerra critica el fet que el Govern espanyol “no sabés com contenir” els manifestants independentistes quan el que ells volien simplement era que “es posessin urnes”. Així en lloc de criminalitzar els aldarulls el que fa el Jueves és afirmar que els activistes en realitat tan sols volen votar.

La il·lustració de la dreta carrega contra aquells que lamentaven el conflicte equidistantment mentre “per darrere” arribaven els agents que afegien gasolina al foc.

Amb tot, veiem una nova defensa dels manifestants i una crítica al govern, la policia i els veritables “agents pertorbadors de l'ordre”, que diria Jaume Passarell.

La vinyeta de la pàgina 29 és una clara defensa de la classe obrera i de “les seves lluites”. El dibuix, per tant, no fa només referència a les protestes postsentència, però s’hi inclou, perquè parla de totes aquelles lluites i mobilitzacions populars que no agraden “als senyors amb americana que s’ho miren des de dalt” – metafòricament i concretament en la il·lustració elaborada per Azagra -. La prova del fet que la consigna també parlava de les protestes en contra de la sentència del Procés és el fet que, enmig del dibuix, a l’esquerra del puny alçat, hi ha escrit “tardor calenta”, que és una expressió que va quallar entre l’independentisme per parlar precisament d’aquestes mobilitzacions contra l’empresonament del govern liderat per Carles Puigdemont.

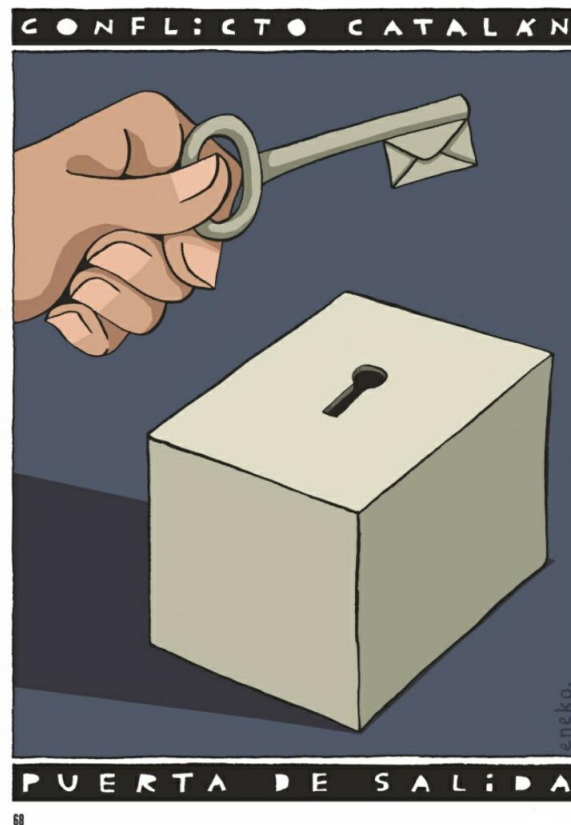
La il·lustració de les pàgines 30 i 31 suposa una defensa claríssima del dret a manifestació. I no només això: critica el fet que, després de la sentència del Procés, “ara qualsevol manifestació o protesta pot considerar-se sedició”. En conseqüència, veiem com la vinyeta no parla estrictament de les protestes que ens ocupen, però cal destacar que, en el marc d’unes jornades en què des dels mitjans sovint es criminalitzaven, El Jueves no només no ho fa sinó que denuncia el perill que corre aquest dret fonamental.

El dibuix de la pàgina 49 és tan agosarat que fins i tot sorprèn. El missatge que pretén enviar la il·lustració és una crítica a aquelles persones que estaven preocupades perquè en les protestes es cremava mobiliari urbà – cotxes –, però no els amoïnava que metafòricament es cremés el país – Catalunya -. En una nova ocasió es podria dir que El Jueves no només no demana ordre i pau social sinó que a més no criminalitza els aldarulls.

Ara qui rep és el llavors president del govern de la generalitat, Quim Torra. El dibuix critica que el polític jugués dos papers a la vegada: el d'animar els manifestants a sortir als carrers a manifestar-se i el d'enviar la policia a reprimir-los en aquestes mobilitzacions. Per tant, en aquest cas qui en surt malparat no és la justícia espanyola, ni tan sols els polítics espanyols, però de nou no es critica els activistes sinó aquells agents que tenen més poder per gestionar la situació.

La il·lustració de la pàgina 68 és molt senzilla: afirma que el “conflicte català” - per tant també les protestes – es resol a través de les urnes. Aquest dibuix, en conseqüència, aborda una qüestió política més extensa que els aldarulls al carrer, però en aquest missatge intrínsecament també es diu que els aldarulls són provocats per la situació que viu Catalunya, que es resoldria a través d’un referèndum.

3.2.3.1 Valoració final

En la valoració general de les peces elaborades per El Jueves a partir de les protestes postsentència cal començar dient que, de forma clara, la revista gràfica és la capçalera que més dura es va mostrar amb “el poder” i que menys crides va fer a la calma i a les mobilitzacions no-violentes – no ho va fer, directament -. La revista dirigida per Guille Martínez-Vela, de fet, publicava moltes peces que anaven en sentit contrari: criticava aquelles persones que criminalitzaven la protesta i es lamentaven per les destrosses de mobiliari urbà però no per la situació política catalana ni pels manifestants lesionats per la policia. A més, en diverses vinyetes acusava la justícia espanyola i la sentència del TS de ser els reals agents provocadors que havien propiciat la situació de barricades i enfrontaments entre manifestants i agents de seguretat als carrers de Catalunya.

En aquest sentit s’encaminava la portada del número 2.213 de la revista, que ja d’entrada mostrava el posicionament d’El Jueves respecte del conflicte. Una imatge molt senzilla però alhora molt gràfica que carregava molt durament contra els jutges espanyols i que era, per la seva gosadia, dissident respecte dels missatges que enviaven la majoria de les capçaleres de la premsa estatal.

En la mateixa direcció corria l’editorial del setmanari: “Aquests dies els mitjans no fan res més que mostrar-nos barricades i fogueres a Barcelona. Però són només una cortina de fum per tapar la violència impune de l’actuació conjunta de Mossos i Policia Nacional. Manifestants i periodistes apallissats, quatre persones sense ull i càrregues contra gent asseguda al carrer”. Així, veiem com El Jueves no només no criminalitza els aldarulls i les fogueres sinó que denuncia la utilització dels mitjans i els poders de l’Estat per desviar l’atenció d’allò que no volen que la gent pensi.

En diverses ocasions, a més, la revista va criticar durament la policia per les seves actuacions desproporcionades i fins i tot els acusava de ser els instigadors de la violència, com en la vinyeta de la pàgina 10.

El Jueves va tenir temps per carregar contra els polítics catalans i espanyols – Quim Torra, Pedro Sánchez o Albert Rivera, per exemple –, però la seva denúncia més emfàtica va ser contra el sistema judicial que, tal com alertava la capçalera més d’una vegada, posava en risc el dret a manifestació. Aquest és el missatge que es llença en la pàgina 30, que no

només no demana ordre i seny sinó que avisa que la sentència pretén fer quedar la gent a casa en lloc de sortir al carrer a defensar els seus drets.

Cal destacar també la pàgina 29 d'El Jueves. En la imatge es veu com la classe treballadora construeix un puny alçat que atemoreix homes amb americana i corbata – símbol del poder -. Aquesta clara defensa de la lluita obrera, a més, va lligada a la causa independentista o contrària a la sentència, perquè en la vinyeta apareix l'expressió “tardor calenta”, que era sovint utilitzada entre aquest sector de població. Per tant, la capçalera vincula les mobilitzacions d'aquella setmana amb totes les protestes obreres que “el poder” vol calmar amb les seves crides a la calma.

Cert és que el setmanari denunciava la situació - segons ells – originada pel TS però no furgava en les causes dels aldarulls. Però aquesta no és la tasca d'una revista gràfica. Si bé és comprensible que diaris com l'Ara o La Vanguardia no siguin tan irreverents amb els polítics o la justícia – han de ser més “objectius” i respectuosos -, el seu objectiu d'esdevenir un servei que informa i documenta els seus lectors és molt més important que per una revista com El Jueves. I malgrat aquesta discordança en les finalitats de les capçaleres, el que sí que és clar és que el setmanari gràfic, a diferència dels rotatius, no va criminalitzar les protestes en cap moment ni va demanar calma social.

4. Conclusions

Tot sovint és una bona idea observar la realitat des d'un cert escepticisme: els anuncis, les sèries de televisió, els discursos polítics, els llibres o la caixa dels cereals que esmorzes. I les portades de diaris, és clar. Perquè el periodisme és l'eina que analitza, desxifra i explica la realitat al ciutadà. I, com resulta comprensible, aquesta eina clau en el funcionament de totes les societats sempre és subjecte de pugnes entre diversos actors que volen controlar-la. La *batalla pel relat*, que en diuen.

Partint del tòpic – que, com passa molts cops, és força cert - que el periodisme pot ser més o menys honest, però que sempre és subjectiu, és evident que la forma com s'expliquen uns esdeveniments determinats pot modular l'opinió pública. Aquest fet, no cal dir-ho, ha estat a bastament estudiat i documentat i no és l'objecte d'estudi del treball. Però el cas és que el seu origen parteix d'alguna manera d'aquesta idea: de com el periodisme, malgrat que teòricament ha d'esforçar-se per ser el més objectiu o honest possible, explica diferentment una mateixa situació en funció de la línia ideològica del mitjà.

Aquest fet es veu especialment clar quan la violència entra en escena. Perquè és clar, si és una bona idea llegir amb un mínim grau d'escepticisme la informació relativa a situacions violentes, això és perquè el mateix terme “violència” ja és controvertit. Malgrat que sovint s'associa aquesta paraula a l'agressió física que s'exerceix contra persones o coses, la història demostra que hi ha violències molt més sibil·lines però a la vegada molt més opressores.

Aquest xoc entre les dues idees de violència – la física i la més metafòrica – es produeix de forma notòria quan té lloc un episodi de revolta popular. En quin moment s'ha esberlat la pau social? Quan ciutadans tomben tramvies i cremen contenidors o en el moment que senten la necessitat de fer-ho?

En aquest sentit reflexiona el filòsof i periodista Joan Burdeus quan afirma que hi ha “formes d'opressió i de violència molt més invisibles i molt més perilloses que una barricada o un contenidor en flames” (2021). L'autor, de fet, escriu això en un article en què reflexiona sobre l'obra de Judith Butler. I aquesta mateixa filòsofa assenyala que “l'Estat monopolitza la violència titllant de *violents* els seus crítics”.

El Treball de Fi de Grau que el lector està llegint ha volgut indagar sobre aquesta postura; concretament, ha volgut investigar si el periodisme català, en els últims cent anys, ha evolucionat – o no - cap a una pràctica que ajuda aquest poder a monopolitzar la capacitat de titllar de violents els seus crítics i si, en moments de revolta popular, *treu a passejar el fantasma de l'ordre*.

Pel que fa a la forma com el periodisme català del segle XX va tractar la vaga de La Canadenca, en línies generals es pot dir que la cobertura va ser amb poca profunditat, sense analitzar les causes de fons de la situació. Tant La Vanguardia com El Diluvio, quan havien d'informar sobre el conflicte, es limitaven a explicar com evolucionava l'embat de forma cronològica. Entre les peces informatives es recollia les declaracions de diferents actors implicats en la protesta o la quantitat de treballadors que se sumaven a la vaga, però no es buscava el perquè de tot plegat; no s'oferia al lector la possibilitat de descobrir què havia indignat tant aquell grup de treballadors.

La secció d'opinió dels diaris, a més, en aquella època no existia com a tal, i per tant – sobretot en el cas de La Vanguardia – no s'oferia el punt de vista de diferents intel·lectuals que fessin de les pàgines dels diaris una espècie d'àgora on debatre sobre aquell episodi de revolta popular.

En el cas de La Campana de Gràcia, com hem vist en l'anàlisi de la seva cobertura, mai es va criminalitzar la protesta ni els obrers, però tampoc es va ser especialment mordaç a l'hora de criticar “els poderosos” que possiblement van propiciar aquella situació. Les vinyetes d'humor gràfic que feien referència a la vaga, a més de no ser molt nombroses, tenien un to poc irreverent amb els polítics i patrons. Fins i tot es podria dir que, en comparació a l'humor gràfic actual, aquelles vinyetes eren certament inofensives i tenien un punt naïf.

Amb tot, quan valorem el tractament que el periodisme català va fer d'aquell episodi de lluita obrera, cal tenir molt en compte que el 1919 existia la censura prèvia. És a dir: que quan un escrit no afavoria els interessos de l'Estat, el censor prohibia la publicació d'aquelles línies. Tant és així, que, en més d'una ocasió, El Diluvio i La Campana – o els autors que hi escrivia, com a mínim - van mostrar la seva frustració per no poder expressar obertament què opinaven sobre el conflicte de la fàbrica barcelonina. No és el cas de La Vanguardia, que, com hem vist, estava molt més interessada a publicar esquelles i anuncis que no pas a reflexionar sobre la situació i defensar els drets dels treballadors.

Però aquesta situació, condicionada fortament per la censura i per una espècie de protoperiodisme que no analitzava en profunditat les causes i els protagonistes d'aquella revolta popular, va conduir a un escenari en què tot just s'informava sobre l'evolució del conflicte i pràcticament no es criminalitzava la protesta ni es feien crides al seny i la calma social.

Un segle després d'aquell episodi, Barcelona tornava a ser escenari de noves protestes civils. I és que la història no es repeteix, però rima, com diu el periodista David Fernández a l'article *La Canadenca pel mirall retrovisor* (2019). El motiu de la guspira que indignava molts catalans el 2019 era la sentència condemnatòria que els jutges del Tribunal Suprem espanyol emetien contra els líders del Procés.

De fet, Barcelona és una ciutat que al llarg del temps ha viscut moltes revoltes populars. Així ho repassa el 19 d'octubre del 2019 el llavors director de La Vanguardia, Màrius Carol: "Els barcelonins són gent prudent, però la història ens ensenya que, quan perdem l'oremus, som capaços de cometre bastants disbarats. La història no enganya, perquè poques ciutats han experimentat tantes revoltes populars – i tanta repressió a continuació – com Barcelona. Friederich Engels va firmar un assaig el 1873 en què deia que la història de Barcelona registra més lluites de barricades que qualsevol ciutat del món".

Tot i aquest fet, la cobertura que van fer La Vanguardia i el diari Ara d'aquelles protestes condemnava de forma clara els aldarulls i les barricades. Però anem per pams, que el tractament que la premsa catalana va fer d'aquests fets el 2019 és més profund que el que van fer els mitjans del 1919 sobre la vaga de La Canadenca.

Per un costat hi ha el cas de La Vanguardia. El rotatiu editat pel comte de Godó va dedicar molts escrits a parlar de la sentència del Procés i les posteriors mobilitzacions a Catalunya. Però, així com hi havia certa pluralitat entre els articles d'opinió que feien referència al veredict del TS, aquells que parlaven sobre les protestes coincidien tots a demanar calma, seny i el final de les barricades. Especialment significatius són els articles diaris del director Carol i els editorials del rotatiu, que clarament *treien a passejar el fantasma de l'ordre*. A més, fins i tot les notícies informatives del mitjà feien servir un llenguatge marcadament incriminadori per referir-se als manifestants: els titllaven constantment de radicals i violents.

El diari Ara, per la seva banda, es mostrava molt més en contra del veredict jurídic que no pas La Vanguardia – es veia fàcilment en els articles de la directora i els editorials

diaris -, però en canvi, pel que fa als aldarulls, en certa manera coincidia amb el rotatiu Godó. És a dir, majoritàriament a l'Ara es podien llegir peces – i algunes tan significatives com els articles de la directora, altre cop – que demanaven posar fi a les barricades i que parlaven dels manifestants com a radicals. Ara bé, també és cert que periodistes tan rellevants per aquest diari com Antoni Bassas o Toni Soler en cap moment van criticar les mobilitzacions. Especialment curiós és el fet que les peces informatives de la capçalera amb relació a les protestes van començar fent servir un vocabulari més neutral – amb expressions com “manifestants” o “activistes” – i, amb el pas dels dies i l'augment de la tensió als carrers, van anar virant cap a un lèxic menys reposat – “violents”, “radicals” -.

Algunes de les vinyetes que publicava l'Ara aquells dies eren especialment dures amb la violència policial – i no criticava cap violència per part dels activistes, per exemple -, i, a més, el fet que aquest diari parlés més de la sentència que de les protestes – a diferència de La Vanguardia -, també és significatiu. Però tot i això, durant aquells dies tan caldejats, una tasca indispensable del periodisme hauria de ser investigar exactament per què els manifestants, després de tants anys de manifestacions pacífiques, van decidir començar a cremar coses. Potser donar-los veu i fer un escrit que expliqués en profunditat les causes d'aquella indignació, que probablement anava més enllà que la sentència del Procés.

En qualsevol cas, tenint tots els matisos just esmentats en consideració, sí que es pot dir que l'Ara, en tant que mitjà de comunicació que arriba a un gran nombre de població, aquella setmana d'octubre va llençar un missatge que demanava ordre als carrers.

Finalment, cal parlar del cas d'El Jueves. Aquest setmanari satíric va ser, d'entre totes les capçaleres analitzades, la més agressiva amb el poder. Des de la revista es va criticar durament la policia, els jutges espanyols i els polítics catalans i espanyols. De fet, es va arribar a suggerir que el foc del carrer havia estat “encès” pels magistrats del suprem i per la violència policial, però ni una sola vegada es va criticar els ciutadans revoltats ni se'ls va titllar de violents.

Així, veiem com és de curiosa la relativitat de les paraules; la volatilitat del seu significat. Allò que per alguns mitjans és radical, per altres no ho és. Precisament per això és interessant, a l'hora de jutjar què és extremista i què és moderat, tenir en compte consideracions com les del filòsof i polític Antonio Gramsci. Aquest autor italià reflexionava sobre l'anomenat *sentit comú*, i afirmava que depenia de la mentalitat dominant. Que el que és *radical* en realitat tan sols significa que es troba fora del corrent

majoritari. Elucubrava que si aquest pensament predominant en la societat un dia abraçés allò que abans es titllava de “bogeria”, el significat d’allò que abans era considerat de *sentit comú* canviaria de cop i volta. Per tant, quan llegim diaris o capçaleres periodístiques, cal tenir en compte la seva ideologia. Si el rotatiu en qüestió és de tarannà conservador i seguidor de la *mentalitat dominant*, considerarà extremista tot allò que s’oposi a l’ordre establert. Però, com hem vist, aquesta radicalitat és totalment subjectiva i modelable amb el pas del temps i els costums.

Així doncs, m’atreveixo a dir que la hipòtesi del treball era encertada. Que sí; que en certa manera, el periodisme català actual estén més el *discurs de l’ordre* que el de fa un segle. Evidentment, però, com el lector del treball pot intuir després de tota aquesta anàlisi, aquesta confirmació és parcial i ha de ser matisada.

És parcial perquè el cas d’El Jueves discerneix del de l’Ara o La Vanguardia. Mentre és bastant innegable que els dos diaris van enviar missatges d’ordre i “seny” a la població, la revista gràfica no ho va fer en cap cas. Però la influència de la revista satírica en la premsa – i opinió pública - del país, òbviament, és molt menor que la dels dos altres diaris.

I la ratificació de la hipòtesi ha de ser matisada perquè “el periodisme català actual” crida més a l’ordre que el de fa un segle a conseqüència del fet que és un periodisme de major qualitat, que analitza més l’escenari sociopolític del país. Aquesta situació condueix al fet que els ciutadans estan més informats sobre la realitat que els envolta, però aquesta percepció està condicionada per allò que diuen els mitjans. I, com hem vist en aquest treball, en el cas de La Vanguardia i l’Ara és una clara voluntat a posar fi a les barricades, el foc i el desordre social. Els diaris del 1919 estudiats reflexionaven molt menys sobre la realitat del seu moment i això comportava que llencessin mols menys missatges que d’alguna manera podrien convertir-se en directrius socials.

Com hem vist, la radicalitat, el seny i la violència poden ser molt relatius en funció del punt de vista que es mirin. De fet Hannah Arendt, en el seu assaig *Sobre la violència*, parla de l’Estat com un “instrument de violència controlat per la classe dominant, encara que el poder real d’aquesta classe no radica en la violència ni depèn d’ella” (2005).

Cent anys després dels dies en què Barcelona quedava a les fosques, aquells mateixos carrers es tornaven a encendre. Veurem si, d’aquí a cent anys, tenim un futur amb menys foc però més llum.

5. Referències

- Albertí, S. (1972). *El republicanisme català i la restauració monàrquica (1887-1923)*. Barcelona: Albertí edicions.
- Antentas, J.M (2019a). El moviment indignat i occupier [Material de l'aula]. Moviments socials i contemporanis, 02/12/2019, Universitat Autònoma de Barcelona.
- Antentas, J.M (2019b). L'ascens de moviments reaccionaris [Material de l'aula]. Moviments socials i contemporanis, 02/12/2019, Universitat Autònoma de Barcelona.
- Aragay I. (17/09/2016). Gaziel, "La Vanguardia" d'abans... i la d'ara. *Ara*.
- Arendt, H. (2005). *Sobre la violència*. Madrid: Alianza editorial.
- Argemí, A. (1998). *El Telégrafo/La imprenta (1858-1879): el primer diari informatiu i popular de Barcelona*. Barcelona: Departament de Periodisme i de Comunicació Audiovisual, Universitat Pompeu Fabra.
- Balcells, A. (Coord.); Pérez, A.; Sabaté, F. i Simon, A. (2004). *Història de Catalunya*. Barcelona: L'esfera dels llibres.
- Barrero, M. (2002). *El Jueves: Revista de la Transición, revista en transición*. Bilbao: Astiberri Ediciones.
- Burdeus, J. (2021). *Judith Butler contra el processisme*. Recuperat de: <https://www.nuvol.com/llobres/assaig/judith-butler-contra-el-processisme-151526>
- Cadena, J.M. (1995). Revistes i publicacions d'humor a *Il·lustradors a Catalunya 1841-1939*. Barcelona: Nadala Fundació Jaume I.
- Capdevila, J. (2014). *La Campana de Gràcia. La primera publicació catalana de gran abast (1870-1934)*. Lleida: Pagès editors.
- Casas, F. (2019). Un Judici per a la Història. *Sàpiens amb Nació Digital*, Número especial judici, 32-39.
- Claramunt, J.; Pujulà, F.; Toll, G. (editor). (2016). *El Diluvio, memorias de un diario federalista de Barcelona 1858-1939*. Barcelona: Carena.

- Colomines, A.; Madaula, A. (2014). *Pàtria i progrés. La Mancomunitat de Catalunya, 1914-1924*. Barcelona: Comanegra.
- De Riquer, B.; Duarte, À.; Risques, M. (dir.); Roig, J. (1999). *Història de la Catalunya contemporània. De la guerra del francès al nou estatut*. Barcelona: Mina.
- Fernández, D. (2019). La Canadenca pel mirall retrovisor. *El món d'ahir*, 10, 74-83.
- Foix, P. (2019). *Apòstols i mercaders. Anys de lluita social a Catalunya*. Barcelona: Tigre de paper edicions.
- Gaziel. (2016). *Història de La Vanguardia*. Barcelona: L'Altra Editorial.
- González Calbet, T. (1986). La destrucció del sistema polític de la Restauración: el golpe de septiembre de 1923. Dins D.D.A.A., *La crisis de la Restauración. España, entre la primera guerra mundial i la II República*, (pp. 101-120). Madrid: Siglo veintiuno editores.
- Gutiérrez, À. (2019). *L'ARA, l'únic diari que creix en paper*. Recuperat de: https://www.ara.cat/media/ara-unic-diari-creix-paper_1_2696337.html
- *L'Ara puja a 129.000 lectors i marca el major creixement d'un diari a l'Estat*. (s.d.) Recuperat del lloc web de l'Ara: https://www.ara.cat/media/lara-lectors-segona-millor-historica_1_2752115.html
- Lluent, È. (2015). *Quién es quién en la prensa catalana*. Recuperat de: <https://www.lamarea.com/2015/09/07/quien-es-quien-en-la-prensa-catalana/>
- *Manifest fundacional* (s.d.). Recuperat del lloc web de l'Ara: https://www.ara.cat/manifest_fundacional.html
- March, O. (2019). Un judici per a la Història. *Sàpiens amb Nació Digital, Número especial judici*, 40-53.
- March, O.; Salvatierra, I. (2015). *Cinc anys que han canviat Catalunya*. Recuperat de: <https://interactius.ara.cat/factors-evolucio-independencia-catalunya/>
- Marín, E. (2019). Com i quan pren forma la premsa de masses a Catalunya i Espanya [Material de l'aula]. Història del periodisme a Catalunya i Espanya, 28/03/2019, Universitat Autònoma de Barcelona.
- Marinello, J.C. (2014). *Sindicalismo y violencia en Catalunya 1902-1919*. (Tesis Doctoral no publicada). Barcelona: Departament d'Història Moderna i Contemporània, Universitat Autònoma de Barcelona.

- Martínez, G. (08-11-2019). L'acampada a la Gran Via s'expandeix i incorpora reivindicacions més enllà del sobiranisme. *Betevé*.
<https://beteve.cat/societat/tercer-dia-acampada-estudiants-gran-via/>
- Martínez-Vela, G. (2017). *Entrevista a el director de El Jueves: “España tiene muchísimo que mejorar en cuanto a separación de poderes”* / Entrevistat per Julia González Úbeda. Recuperat de: <https://www.publico.es/sociedad/entrevista-director-jueves-espana-muchisimo-mejorar-separacion-poderes.html>
- Monteys, A. (2006). *Entrevista a Albert Monteys* / Entrevistat per Pedro Toro. Recuperat de: <http://guiadelcomic.es/entrevistas/toro/albert-monteys-06.htm>
- Morales, A. (2019). Un Judici per a la Història. *Sàpiens amb Nació Digital*, Número especial judici, 152-153.
- Pérez Castro, R. (2019). *El suport a la independència retrocedeix: el 48,8% dels catalans opten pel no*. Recuperat de: https://www.ara.cat/politica/suport-independencia-retrocedeix-catalans-rebutja_1_2619293.html
- Solà, Ll. (1973). *Un segle d'humor català*. Barcelona: Editorial Bruguera.
- Solé i Sabater, J.M. (6 de febrer, 2021). *La Revolució Russa i Catalunya* [programa de ràdio]. Enric Calpena (director) a En guàrdia!. Barcelona: Catalunya Ràdio.
- Soteras, M. (2011). Contenido, diseño y elementos discursivos del diario Ara. Vic: Departament de Comunicació, Universitat de Vic.
- Tavera, S. (1992). *Solidaridad Obrera. El fer-se i desfer-se d'un diari anarcosindicalista (1915-1939)*. Barcelona: Diputació de Barcelona / Col·legi de Periodistes de Catalunya.
- Toll, Gil. Aproximación a la historia de El Diluvio (1858-1939). *Barcelona quaderns d'història*, [en línia], 2018, Núm. 25, p. 153, <https://raco.pre.csuc.cat/index.php/BCNQuadernsHistoria/article/view/352237>
- Tugas, R. (2019). Un Judici per a la Història. *Sàpiens amb Nació Digital*, Número especial judici, 158-159.
- Zarzalejos, Á. (29/02/2020). Jordi Juan, el hombre fuerte de Carlos Godó, toma las riendas de “La Vanguardia”. *Voz pópuli*. Recuperat de: https://www.vozpopuli.com/economia_y_finanzas/jordi-juan-la-vanguardia-grupo-godo-marius-carol_0_1332167013.html

